

KRAJSKÁ

ROČENKA

ŠKOLSTVÍ

2 0 0 6

ÚIV

2007

Naše poděkování patří členům projektového týmu Mgr. Pavle Cibulkové, Ing. Soně Fořtové, Ing. Lence Havlákové, RNDr. Haně Hlavínové, Bc. Vladimíru Hulíkovi, Ing. Ludmile Chudobové, Ing. Jiřímu Novotnému, Věře Řehákové, Ing. Martině Šáchové a Mgr. Pavlíně Šťastnové, kteří vynaložili veškeré úsilí, aby mohla být vydána tato ročenka, jedinečná svého druhu v České republice. Touto cestou děkujeme také pracovníkům krajských úřadů a obcí s rozšířenou působností, kteří se nemalou měrou podílejí na sběru statistických dat a bez jejichž pomoci by tato ročenka nemohla vzniknout.

Zvláštní poděkování patří sekretariátu INES OECD, který povolil ÚIV použít indikátory zveřejněné v publikaci Education at a Glance.

Mgr. Lubomír Martinec
národní koordinátor INES OECD

RNDr. Michaela Kleňhová
ředitelka divize statistických informací a analýz ÚIV
členka technické skupiny INES OECD

ÚVOD	9
A KONTEXT VZDĚLÁVÁNÍ	11
A 1 Relativní velikost populace školního věku	12
A 2 Vzdělanost dospělé populace	15
B FINANČNÍ ZDROJE VLOŽENÉ DO VZDĚLÁVÁNÍ	21
B 1 Jednotkové výdaje na dítě/žáka/studenta	22
B 2 Podíl neinvestičních transferů z kapitoly 333-MŠMT na neinvestičních výdajích kapitoly 700-Obce a DSO, Krajské úřady	24
C PŘÍSTUP KE VZDĚLÁVÁNÍ, ÚČAST NA NĚM A PRŮCHOD VZDĚLÁVACÍ SOUSTAVOU	27
C 1 Účast na vzdělávání	28
C 1.1 Podíly jednotlivých kohort odpovídajících stupňům vzdělávání na celkové populaci obyvatel krajů	28
C 2 Přístup ke střednímu, vyššímu odbornému a vysokoškolskému vzdělávání	32
C 2.1 Podíly nově přijatých na jednotlivé druhy škol na odpovídající věkové populaci	33
C 2.2 Podíl jednotlivých druhů škol na 100 dětí odpovídající věkové populaci	39
C 3 Ukončení vzdělávání na jednotlivých vzdělávacích úrovních	40
C 3.1 Podíly absolventů základních, středních a vyšších odborných škol na odpovídající věkové populaci	41
C 4 Děti a žáci vyžadující zvláštní péči	44
C 4.1 Žáci ve třídách pro děti se sociálním znevýhodněním	44
C 4.2 Podíly dětí/žáků se zdravotním postižením integrovaných do běžných tříd, speciálních tříd a do škol pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami	45
C 5 Účast dospělých na odborné přípravě a na dalším vzdělávání	46
C 5.1 Podíl žáků v ostatních formách vzdělávání	48
C 5.2 Počet frekventantů kurzů pro doplnění základního vzdělání a základů vzdělání	49
D ŠKOLNÍ PROSTŘEDÍ A ORGANIZACE ŠKOL	51
D 1 Platy učitelů mateřských škol, základních škol, středních škol, konzervatoří a vyšších odborných škol	52
D 1.1 Platy učitelů na jednotlivých typech a druzích škol	52
D 1.2 Platy pedagogických pracovníků na jednotlivých typech a druzích škol	56
D 1.3 Porovnání platů učitelů na jednotlivých typech a druzích škol s průměrnou mzdou v regionu	63
D 1.4 Porovnání průměrných měsíčních platů pedagogických pracovníků na jednotlivých typech a druzích škol s průměrnou měsíční mzdou v regionu	67
D 2 Počet žáků na úvazek pedagogického pracovníka	70
D 2.1 Počet žáků na úvazek pedagogického pracovníka	70
E INDIVIDUÁLNÍ, SPOLEČENSKÉ A PRACOVNÍ PŘÍNOSY ZE VZDĚLÁNÍ	73
E 1 Ekonomická aktivita a nezaměstnanost podle úrovně dosaženého vzdělání	74
E 1.1 Podíl ekonomicky aktivních podle nejvyššího dosaženého stupně vzdělání v populaci 25–64letých	74
E 1.2 Míry nezaměstnanosti podle nejvyššího dosaženého stupně vzdělání	77
E 2 Vzdělání a zaměstnanost mladých lidí	81
E 2.1 Absolventi jednotlivých stupňů vzdělávání na trhu práce	81
E 3 Specifická situace mladých lidí – přechod ze vzdělávání do zaměstnání	87
E 3.1 Struktura mladých lidí podle toho, zda jsou ve vzdělávání, pracují, jsou nezaměstnaní nebo mimo pracovní trh i vzdělávání	87
E 4 Výdělky a dosažené vzdělání	91
E 4.1 Průměrné mzdy podle nejvyššího dosaženého vzdělání	92
E 4.2 Vztah průměrných mezd podle nejvyššího dosaženého stupně vzdělání ke mzdám zaměstnanců se středním vzděláním s maturitní zkouškou včetně nástavbového studia (= 100 %), podle pohlaví a podle věkových kategorií	95
F VZDĚLÁVÁNÍ CIZINCŮ	101
F 1 Podíl cizinců na jednotlivých druzích škol	102
F 2 Cizinci v mateřských školách	103
F 3 Cizinci v základních školách	104
F 4 Cizinci ve středních školách	105
F 5 Cizinci ve vyšších odborných školách	106
F 6 Cizinci na konzervatořích	107
G VÝUKA JAZYKŮ	109
G 1 Podíly žáků v denním studiu učících se cizí jazyk	110
G 2 Podíly žáků učících se cizí jazyk na základních školách	111
G 3 Podíly žáků učících se cizí jazyk na středních školách	113
G 4 Podíly studentů učících se cizí jazyk na vyšších odborných školách	114
G 5 Podíly žáků učících se cizí jazyk na konzervatořích	116
G 6 Podíly žáků (studentů) učících se 1, 2 a 3 cizí jazyky	117

A1 T1: Demografická projekce ČR do roku 2015	12
A1 T2: Podíl věkových skupin na celkové populaci kraje, 2006, v %	13
A2 T1: Struktura populace ve věku 25–64 let podle úrovně nejvyššího dosaženého vzdělání, 2006, v %	17
A2 T2: Struktura populace ve věku 25–34 let podle úrovně nejvyššího dosaženého vzdělání, 2006, v %	18
B1 T1: Jednotkové výdaje na dítě/žáka/studenta (výdaje z rozpočtu kapitoly 700-Obce a DSO, Krajské úřady včetně transferů MŠMT), 2006, v Kč	23
B2 T1: Podíl neinvestičních transferů kapitoly 333-MŠMT na neinvestičních výdajích na vzdělávání kapitoly 700-Obce a DSO, KÚ, 2006	24
C1 T1: Míra účasti dětí v MŠ a žáků ZŠ, SŠ, konzervatoří a studentů VOŠ na odpovídající věkové populaci, 2006, v %	30
C1 T2: Míra účasti dětí s odloženou povinnou školní docházkou na celkovém počtu šestiletých dětí, 2006, v %	31
C1 T3: Podíl žáků nižšího stupně víceletých gymnázií a konzervatoří na celkovém počtu žáků v ročnících ZŠ a SŠ odpovídajících 2. stupni ZŠ, 2006, v %	32
C2 T1: Podíl nově přijatých na SŠ, konzervatoře a VOŠ na odpovídající věkové populaci, 2006, v %	34
C2 T2: Podíl nově přijatých na SŠ a VOŠ na počtu absolventů nižší vzdělávací úrovně, 2006, v %	37
C2 T3: Počet jednotlivých druhů škol na 100 dětí odpovídající věkové populace, 2006	40
C3 T1: Podíl absolventů ZŠ, SŠ a VOŠ na odpovídající věkové populaci, 2006, v %	42
C4 T1: Podíl žáků v přípravných třídách pro děti se sociálním znevýhodněním na populaci šestiletých, 2006, v %	45
C4 T2: Struktura postižených dětí a žáků na jednotlivých vzdělávacích stupních podle druhu třídy nebo školy, kterou navštěvují, 2006, procentuální zastoupení	45
C5 T1: Podíl žáků v ostatních formách vzdělávání (večerní, kombinované, dálkové, distanční) na celkovém počtu žáků na jednotlivých vzdělávacích úrovních, 2006, v %	47
C5 T2: Počet frekventantů kurzů pro doplnění základního vzdělání a základů vzdělání, 2006/07	49
D1.1 T1: Průměrné měsíční platy učitelů na jednotlivých typech a družících škol včetně škol pro žáky se SVP, 2006, v Kč	53
D1.1 T2: Průměrné měsíční platy učitelů (placeni ze státního rozpočtu) na jednotlivých typech a družících škol včetně škol pro žáky se SVP, 2006, v Kč	54
D1.2 T1: Průměrné měsíční platy pedagogických pracovníků (placeni ze státního rozpočtu) na jednotlivých typech a družících škol včetně škol pro žáky se SVP, 2006, v Kč	57
D1.2 T2: Průměrné měsíční platy pedagogických pracovníků na jednotlivých typech a družících škol včetně škol pro žáky se SVP, 2006, v Kč	58
D1.2.1 T1: Průměrné měsíční platy pedagogických pracovníků (bez vedoucích zaměstnanců) – placeni ze státního rozpočtu – na jednotlivých typech a družících škol včetně škol pro žáky se SVP, 2006, v Kč	61
D1.3 T1: Podíl průměrného měsíčního platu učitele na jednotlivých typech a družících škol včetně škol pro žáky se SVP k průměrné měsíční mzdě zaměstnance v regionu, 2006, v %	65
D1.4 T1: Podíl průměrných měsíčních platů pedagogických pracovníků na jednotlivých typech a družících škol včetně škol pro žáky se SVP k průměrné měsíční mzdě zaměstnance v regionu, 2006, v %	68
D2 T1: Počet žáků na úvazek pedagogického pracovníka, 2006	71
E1 T1: Míra ekonomické aktivity podle nejvyššího dosaženého stupně vzdělání v populaci 25–64letých, 2006, v %	75
E1 T4: Míra nezaměstnanosti podle nejvyššího dosaženého vzdělání, 2006, v %	79
E4.1 T1: Průměrné hrubé měsíční mzdy podle nejvyššího dosaženého vzdělání v podnikatelské a nepodnikatelské sféře za 1.–4. čtvrtletí 2006, v Kč	93
E4.1 T1a: Průměrné hrubé měsíční platy podle nejvyššího dosaženého vzdělání (zákon o platu č. 143/1992 Sb.) v nepodnikatelské sféře za 1.–4. čtvrtletí 2006, v Kč	94
E4.2 T1: Relativní příjmy ze zaměstnání – pro věkové skupiny 25–64 let a 30–44 let podle úrovně dosaženého vzdělání (ISCED 3A+4 = 100) v podnikatelské a nepodnikatelské sféře za 1.–4. čtvrtletí 2006, v %	97
E4.2 T1a: Relativní příjmy ze zaměstnání – pro věkové skupiny 25–64 let a 30–44 let podle úrovně dosaženého vzdělání (ISCED 3A+4 = 100) v nepodnikatelské sféře za 1.–4. čtvrtletí 2006, v %	99
F1 T1: Podíly cizinců v jednotlivých typech a družících škol (na celkovém počtu dětí, žáků a studentů v těchto školách), 2006, v %	102
F2 T1: Počty cizinců v mateřských školách, jejich struktura podle státní příslušnosti, 2006, v %	104
F3 T1: Počty cizinců v základních školách, jejich struktura podle státní příslušnosti, 2006, v %	105
F4 T1: Počty cizinců ve středních školách, jejich struktura podle státní příslušnosti, 2006, v %	106
F5 T1: Počty cizinců ve vyšších odborných školách, jejich struktura podle státní příslušnosti, 2006, v %	107
G1 T1: Podíly žáků v denní formě vzdělávání učících se cizí jazyk (na celkovém počtu žáků denního studia), 2006, v %	110
G2 T1: Podíly žáků učících se cizí jazyk na základních školách, jejich podíly podle vyučovaného jazyka, 2006, v %	112
G3 T1: Podíly žáků učících se cizí jazyk na středních školách, jejich podíly podle vyučovaného jazyka, 2006, v %	113
G4 T1: Podíly studentů učících se cizí jazyk na vyšších odborných školách, jejich podíly podle vyučovaného jazyka, 2006, v %	115
G5 T1: Podíly žáků učících se cizí jazyk na konzervatořích, jejich podíly podle vyučovaného jazyka, 2006, v %	116
G6 T1: Podíly žáků/studentů učících se 1, 2 a 3 živé cizí jazyky, 2006, v %	118

A1 G1: Demografická projekce ČR do roku 2015	13
A1 G2: Podíl věkové skupiny 3–5letých na celkové populaci kraje, 2006, v %	14
A1 G3: Podíl věkové skupiny 6–14letých na celkové populaci kraje, 2006, v %	14
A1 G4: Podíl věkové skupiny 15–18letých na celkové populaci kraje, 2006, v %	14
A1 G5: Podíl věkové skupiny 19–21letých na celkové populaci kraje, 2006, v %	14
A2 G1: Podíl obyvatel ve věku 25–64 let, kteří mají alespoň střední vzdělání s maturitní zkouškou a terciární vzdělání, 2006, v %	16
A2 G2: Podíl obyvatel ve věku 25–34 let, kteří mají alespoň s střední vzdělání s maturitní zkouškou a terciární vzdělání, 2006, v %	18
A2 G3: Podíl mužů ve věku 25–64 let, kteří mají alespoň střední vzdělání s maturitní zkouškou a terciární vzdělání, 2006, v %	19
A2 G4: Podíl mužů ve věku 25–34 let, kteří mají alespoň střední vzdělání s maturitní zkouškou a terciární vzdělání, 2006, v %	19
A2 G5: Podíl žen ve věku 25–64 let, které mají alespoň střední vzdělání s maturitní zkouškou a terciární vzdělání, 2006, v %	20
A2 G6: Podíl žen ve věku 25–34 let, které mají alespoň střední vzdělání s maturitní zkouškou a terciární vzdělání, 2006, v %	20
B1 G1: Jednotkové výdaje na dítě/žáka/studenta (výdaje z rozpočtu kapitoly 700-Obce a DSO; Krajské úřady včetně transferů MŠMT), 2006, v Kč	23
B2 G1: Podíl neinvestičních transferů kapitoly 333-MŠMT na neinvestičních výdajích na vzdělávání kapitoly 700-Obce a DSO, KÚ, 2006, v %	25
C1 G1: Podíl dětí v MŠ na odpovídající věkové populaci 3–5letých, 2006, v %	30
C1 G2: Podíl dětí v ZŠ na odpovídající věkové populaci 6–14letých, 2006, v %	30
C1 G3: Podíl žáků SŠ na odpovídající věkové populaci 15–18letých, 2006, v %	31
C1 G4: Podíl studentů VOŠ na odpovídající věkové populaci 19–21letých, 2006, v %	31
C1 G5: Podíl dětí s odloženou povinnou školní docházkou na celkovém počtu šestiletých dětí, 2006, v %	31
C1 G6: Podíl žáků nižšího stupně víceletých gymnázií a konzervatoří na celkovém počtu žáků v ročnících ZŠ a SŠ odpovídajících 2. stupni ZŠ, 2006, v %	32
C2 G1: Podíl nově přijatých na VOŠ na populaci 15letých, 2006, v %	35
C2 G2: Podíl nově přijatých na příslušné věkové populaci pro hlavní proudy vzdělávání na středních školách, 2006, v %	35
C2 G3: Podíl nově přijatých na VOŠ na počtu absolventů nižší vzdělávací úrovně, 2006, v %	38
C2 G4: Podíl nově přijatých na počtu absolventů nižší vzdělávací úrovně pro hlavní proudy středoškolského vzdělávání, 2006, v %	38
C3 G1: Podíl absolventů ZŠ na odpovídající věkové populaci 15letých, 2006, v %	43
C3 G2: Podíl absolventů SŠ včetně konzervatoří na odpovídající věkové populaci 19letých, 2006, v %	43
C3 G3: Podíl absolventů VOŠ na odpovídající věkové populaci 22letých, 2006, v %	44
D1.1 G1: Průměrné měsíční platy učitelů mateřských a základních škol, 2006, v Kč	54
D1.1 G2: Průměrné měsíční platy učitelů jednotlivých druhů středních škol, 2006, v Kč	55
D1.1 G3: Průměrné měsíční platy učitelů středních škol pro žáky se SVP a konzervatoří včetně konzervatoří pro žáky se zdravotním postižením, 2006, v Kč	55
D1.1 G4: Průměrné měsíční platy učitelů vyšších odborných škol, 2006, v Kč	56
D1.2 G1: Průměrné měsíční platy pedagogických pracovníků mateřských a základních škol, 2006, v Kč	58
D1.2 G2: Průměrné měsíční platy pedagogických pracovníků na jednotlivých druzích středních škol, 2006, v Kč	59
D1.2 G3: Průměrné měsíční platy pedagogických pracovníků středních škol pro žáky se SVP a konzervatoří včetně konzervatoří pro žáky se zdravotním postižením, 2006, v Kč	59
D1.2 G4: Průměrné měsíční platy pedagogických pracovníků vyšších odborných škol, 2006, v Kč	60
D1.2.1 G1: Průměrné měsíční platy pedagogických pracovníků (bez vedoucích zaměstnanců) mateřských a základních škol, 2006, v Kč	61
D1.2.1 G2: Průměrné měsíční platy pedagogických pracovníků (bez vedoucích zaměstnanců) na jednotlivých druzích středních škol, 2006, v Kč	62
D1.2.1 G3: Průměrné měsíční platy pedagogických pracovníků (bez vedoucích zaměstnanců) středních škol pro žáky se SVP a konzervatoří včetně konzervatoří pro žáky se zdravotním postižením, 2006, v Kč	62
D1.2.1 G4: Průměrné měsíční platy pedagogických pracovníků (bez vedoucích zaměstnanců) vyšších odborných škol, 2006, v Kč	63
D1.3 G1: Podíl průměrného měsíčního platu učitele mateřských a základních škol k průměrné měsíční mzdě zaměstnance v regionu, 2006, v %	65
D1.3 G2: Podíl průměrného měsíčního platu učitele na jednotlivých druzích středních škol k průměrné měsíční mzdě zaměstnance v regionu, 2006, v %	66
D1.3 G3: Podíl průměrného měsíčního platu učitele středních škol pro žáky se SVP a konzervatoří včetně konzervatoří pro žáky se zdravotním postižením k průměrné měsíční mzdě zaměstnance v regionu, 2006, v %	66
D1.3 G4: Podíl průměrného měsíčního platu učitele vyšších odborných škol k průměrné měsíční mzdě zaměstnance v regionu, 2006, v %	67
D1.4 G1: Podíl průměrných měsíčních platů pedagogických pracovníků mateřských a základních škol k průměrné měsíční mzdě zaměstnance v regionu, 2006, v %	69
D1.4 G2: Podíl průměrných měsíčních platů pedagogických pracovníků na jednotlivých druzích středních škol k průměrné měsíční mzdě zaměstnance v regionu, 2006, v %	69
D1.4 G3: Podíl průměrných měsíčních platů pedagogických pracovníků středních škol pro žáky se SVP a konzervatoří včetně konzervatoří pro žáky se zdravotním postižením k průměrné měsíční mzdě zaměstnance v regionu, 2006, v %	70
D1.4 G4: Podíl průměrných měsíčních platů pedagogických pracovníků vyšších odborných škol k průměrné měsíční mzdě zaměstnance v regionu, 2006, v %	70
D2 G1: Počet žáků na úvazek pedagogického pracovníka v MŠ a ZŠ, 2006	72
D2 G2: Počet žáků na úvazek pedagogického pracovníka v SŠ a VOŠ, 2006	72

E1 G1: Míra ekonomické aktivity podle nejvyššího dosaženého vzdělání, 2006, v %	76
E1 G2: Míra ekonomické aktivity podle nejvyššího dosaženého vzdělání v populaci 25–64letých: muži, 2006, v %	76
E1 G3: Míra ekonomické aktivity podle nejvyššího dosaženého vzdělání v populaci 25–64letých: ženy, 2006, v %	77
E1 G4: Míra nezaměstnanosti podle nejvyššího dosaženého vzdělání v populaci 25–64letých, 2006, v %	79
E1 G5: Míra nezaměstnanosti podle nejvyššího dosaženého vzdělání v populaci 25–64letých: muži, 2006, v %	80
E1 G6: Míra nezaměstnanosti podle nejvyššího dosaženého vzdělání v populaci 25–64letých: ženy, 2006, v %	80
E2 G1: Míry nezaměstnanosti absolventů škol – ZŠ, 2005 a 2006, v %	85
E2 G2: Míry nezaměstnanosti absolventů škol – absolventi oborů středního vzdělávání s výučním listem, 2005 a 2006, v %	85
E2 G3: Míry nezaměstnanosti absolventů škol – absolventi oborů středního vzdělávání s maturitou středních odborných učilišť, 2005 a 2006, v %	85
E2 G4: Míry nezaměstnanosti absolventů škol – absolventi oborů středních odborných škol, 2005 a 2006, v %	86
E2 G5: Míry nezaměstnanosti absolventů škol – absolventi oborů gymnázií, 2005 a 2006, v %	86
E2 G6: Míry nezaměstnanosti absolventů škol – absolventi vyšších odborných škol, 2005 a 2006, v %	86
E3 G3: Podíl těch, kteří nestudují a jsou nezaměstnaní v populaci ve věku 15–19 a 20–24 let, 2006, v %	89
E3 G1: Pracovní a vzdělávací status mladých lidí ve vzdělávání ve věku 15–29 let, 2006, v tis.	90
E3 G2: Pracovní a vzdělávací status mladých lidí mimo vzdělávání ve věku 15–29 let, 2006, v %	90
E4.2 G1.1: Relativní příjmy ze zaměstnání – pro věkové skupiny 25–64 let podle úrovně dosaženého vzdělání (ISCED 3A+4 = 100) v podnikatelské a nepodnikatelské sféře za 1.–4. čtvrtletí 2006, v %	98
E4.2 G1.1a: Relativní příjmy ze zaměstnání – pro věkové skupiny 25–64 let podle úrovně dosaženého vzdělání (ISCED 3A+4 = 100) v nepodnikatelské sféře za 1.–4. čtvrtletí 2006, v %	100
F1 G1: Podíly cizinců v mateřských, základních, středních, vyšších odborných školách a konzervatořích (na celkovém počtu dětí, žáků a studentů na těchto školách), 2006, v %	103
G1 G1: Podíly žáků v denní formě vzdělávání učících se cizí jazyk (na celkovém počtu žáků v denní formě vzdělávání), 2006, v %	111
G2 G1: Podíly žáků základních škol učících se cizí jazyk podle vyučovaného jazyka, 2006, v %	112
G3 G1: Podíly žáků středních škol učících se cizí jazyk podle vyučovaného jazyka, 2006, v %	114
G4 G1: Podíly studentů vyšších odborných škol učících se cizí jazyk podle vyučovaného jazyka, 2006, v %	115
G5 G1: Podíly žáků učících se cizí jazyk na konzervatořích podle vyučovaného jazyka, 2006, v %	117
G6 G1: Podíly žáků učících se 1, 2 a 3 živé cizí jazyky – SŠ, 2006, v %	118
G6 G2: Podíly studentů učících se 1, 2 a 3 živé cizí jazyky – VOŠ, 2006, v %	119
G6 G3: Podíly žáků učících se 1, 2 a 3 živé cizí jazyky – konzervatoře, 2006, v %	119

A2 T3: Struktura populace ve věku 25–64 let podle úrovně nejvyššího dosaženého vzdělání: muži, 2006, v %	122
A2 T4: Struktura populace ve věku 25–34 let podle úrovně nejvyššího dosaženého vzdělání: muži, 2006, v %	122
A2 T5: Struktura populace ve věku 25–64 let podle úrovně nejvyššího dosaženého vzdělání: ženy, 2006, v %	123
A2 T6: Struktura populace ve věku 25–34 let podle úrovně nejvyššího dosaženého vzdělání: ženy, 2006, v %	123
E1 T2: Míra ekonomické aktivity podle nejvyššího dosaženého vzdělání v populaci 25–64letých: muži, 2006, v %	124
E1 T3: Míra ekonomické aktivity podle nejvyššího dosaženého vzdělání v populaci 25–64letých: ženy, 2006, v %	124
E1 T5: Míra nezaměstnanosti podle nejvyššího dosaženého vzdělání: muži, (v populaci 25–64letých), 2006, v %	125
E2 T1: Celková nezaměstnanost absolventů základních škol, 2006	125
E2 G1: Míry nezaměstnanosti absolventů škol – ZŠ, 2006 a 2005, v %	126
E2 T2: Míry nezaměstnanosti absolventů škol podle oborových skupin – absolventi oborů středního vzdělávání s výučním listem, 2006, v %	126
E2 T3: Míry nezaměstnanosti absolventů škol podle oborových skupin – absolventi oborů středního vzdělávání s maturitou středních odborných učilišť, 2006, v %	127
E2 T4: Míry nezaměstnanosti absolventů škol podle oborových skupin – absolventi oborů středních odborných škol a gymnázií, 2006, v %	127
E2 T5: Míry nezaměstnanosti absolventů škol podle oborových skupin – vyšší odborné školy, 2006, v %	128
E3 T1: Pracovní a vzdělávací status u populace ve věku 15–29 let, 2006, v %	128
E3 G1a: Pracovní a vzdělávací status mladých lidí ve vzdělávání ve věku 15–29 let, 2006, v tis.	129
E3 G2a: Pracovní a vzdělávací status mladých lidí mimo vzdělávání ve věku 15–29 let, 2006, v tis.	129
E3 G4: Podíl těch, kteří nestudují a jsou nezaměstnaní, v populaci ve věku 15–19 a 20–24 let: muži, 2006, v %	129
E3 G5: Podíl těch, kteří nestudují a jsou nezaměstnaní, v populaci ve věku 15–19 a 20–24 let: ženy, 2006, v %	130
E3 T2: Pracovní a vzdělávací status u populace ve věku 15–19 let, 2006, v %	130
E3 T3: Pracovní a vzdělávací status u populace ve věku 20–24 let, 2006, v %	131
E3 T4: Pracovní a vzdělávací status u populace ve věku 25–29 let, 2006, v %	131
E3 T5: Pracovní a vzdělávací status u populace ve věku 15–29 let: muži, 2006, v %	132
E3 T6: Pracovní a vzdělávací status u populace ve věku 15–19 let: muži, 2006, v %	132
E3 T7: Pracovní a vzdělávací status u populace ve věku 20–24 let: muži, 2006, v %	133
E3 T8: Pracovní a vzdělávací status u populace ve věku 25–29 let: muži, 2006, v %	133
E3 T9: Pracovní a vzdělávací status u populace ve věku 15–29 let: ženy, 2006, v %	134
E3 T10: Pracovní a vzdělávací status u populace ve věku 15–19 let: ženy, 2006, v %	134
E3 T11: Pracovní a vzdělávací status u populace ve věku 20–24 let: ženy, 2006, v %	135
E3 T12: Pracovní a vzdělávací status u populace ve věku 25–29 let: ženy, 2006, v %	135
E4.2 G1.2: Relativní příjmy ze zaměstnání – pro věkové skupiny 30–44 let podle úrovně dosaženého vzdělání (ISCED 3A+4 = 100) v podnikatelské a nepodnikatelské sféře za 1.–4. čtvrtletí 2006, v %	136
E4.2 G1.2a: Relativní příjmy ze zaměstnání – pro věkové skupiny 30–44 let podle úrovně dosaženého vzdělání (ISCED 3A+4 = 100) v nepodnikatelské sféře za 1.–4. čtvrtletí, 2006, v %	136
E4.2 T2: Relativní příjmy ze zaměstnání – muži – pro věkové skupiny 25–64 let a 30–44 let podle úrovně dosaženého vzdělání (ISCED 3A+4 = 100) v podnikatelské a nepodnikatelské sféře za 1.–4. čtvrtletí, 2006, v %	137
E4.2 G2.1: Relativní příjmy ze zaměstnání – muži – pro věkové skupiny 25–64 let podle úrovně dosaženého vzdělání (ISCED 3A+4 = 100) v podnikatelské a nepodnikatelské sféře za 1.–4. čtvrtletí, 2006, v %	137
E4.2 G2.2: Relativní příjmy ze zaměstnání – muži – pro věkové skupiny 30–44 let podle úrovně dosaženého vzdělání (ISCED 3A+4 = 100) v podnikatelské a nepodnikatelské sféře za 1.–4. čtvrtletí, 2006, v %	138
E4.2 T2a: Relativní příjmy ze zaměstnání – muži – pro věkové skupiny 25–64 let a 30–44 let podle úrovně dosaženého vzdělání (ISCED 3A+4 = 100) v nepodnikatelské sféře za 1.–4. čtvrtletí, 2006, v %	138
E4.2 T3: Relativní příjmy ze zaměstnání – ženy – pro věkové skupiny 25–64 let a 30–44 let podle úrovně dosaženého vzdělání (ISCED 3A+4 = 100) v podnikatelské a nepodnikatelské sféře za 1.–4. čtvrtletí, 2006, v %	139
E4.2 G3.1: Relativní příjmy ze zaměstnání – ženy – pro věkové skupiny 25–64 let podle úrovně dosaženého vzdělání (ISCED 3A+4 = 100) v podnikatelské a nepodnikatelské sféře za 1.–4. čtvrtletí, 2006, v %	139
E4.2 G3.2: Relativní příjmy ze zaměstnání – ženy – pro věkové skupiny 30–44 let podle úrovně dosaženého vzdělání (ISCED 3A+4 = 100) v podnikatelské a nepodnikatelské sféře za 1.–4. čtvrtletí, 2006, v %	140
E4.2 G4.1: Relativní příjmy ze zaměstnání věkové kategorie podle dosaženého vzdělání 30–44 let podle ISCED 5+6 – vyšší odborné + vysokoškolské vzdělání v podnikatelské a nepodnikatelské sféře za 1.–4. čtvrtletí, 2006, v %	140
E4.2 G4.2: Relativní příjmy ze zaměstnání věkové kategorie 25–64 let podle dosaženého vzdělání ISCED 3C – střední a střední s VL v podnikatelské a nepodnikatelské sféře za 1.–4. čtvrtletí, 2006, v %	141
E4.2 G4.3: Relativní příjmy ze zaměstnání věkové kategorie 30–44 let podle dosaženého vzdělání ISCED 3C – střední a střední s VL v podnikatelské a nepodnikatelské sféře za 1.–4. čtvrtletí, 2006, v %	141
E4.2 G4.4: Relativní příjmy ze zaměstnání věkové kategorie podle dosaženého vzdělání 25–64 let podle ISCED 5+6 – vyšší odborné + vysokoškolské vzdělání v podnikatelské a nepodnikatelské sféře za 1.–4. čtvrtletí, 2006, v %	142
E4.2 T3a: Relativní příjmy ze zaměstnání – ženy – pro věkové skupiny 25–64 let a 30–44 let podle úrovně dosaženého vzdělání (ISCED 3A+4 = 100) v nepodnikatelské sféře za 1.–4. čtvrtletí, 2006, v %	142

Ročenka, která se Vám právě dostává do rukou, je součástí projektu *K 2006 – Datová obslužnost krajů*. Tento projekt byl schválen Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy a jedním z jeho úkolů je poskytnout statistické informace mapující situaci a podmínky ve školství v regionálním, respektive krajském členění. Ročenka letos vychází již po šesté. První ročenka, tj. ročenka za rok 2001, přímo reagovala na potřebu vytvoření nového systému statistických ukazatelů, z něhož by mohli čerpat pracovníci krajských úřadů, odborníci zabývající se vzdělávací politikou a v neposlední řadě i ostatní odborná a laická veřejnost, která má o údaje týkající se školství zájem. Následující krajské ročenky na sebe tematicky navazovaly.

Při přípravě letošní publikace jsme, stejně jako v minulých letech, vycházeli ze znalosti požadavků klientů, kteří se na nás obraceli se žádostmi o poskytnutí dat. Byli jsme především inspirováni publikací *Education at a Glance* vydávanou každoročně OECD, ve které jsou uváděny ukazatele o vzdělávání porovnávající jednotlivé členské země. Od OECD jsme obdrželi svolení k použití ukazatelů na naši národní situaci, kdy místo jednotlivých zemí porovnáváme jednotlivé kraje a územní jednotky úrovně NUTS2 – oblasti. Údaje v této publikaci týkající se regionálního školství jsou uvedeny do souladu s platným zněním zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Ročenka obsahuje výkonové údaje za školní rok 2006/07, údaje o financování a údaje o pracovních a mzdách jsou uvedeny za kalendářní rok 2006. Ročenka dále obsahuje údaje týkající se nezaměstnanosti. Zařadili jsme i některá meziroční porovnání ukazatelů (obvykle za rok 2005/06 a 2006/07). Vzhledem ke změnám ve školském zákoně a z nich plynoucím změnám ve vykazování jsou v některých případech údaje uváděny za celé střední školství bez dalšího typového členění (gymnázia, SOŠ, SOU) používaného v minulosti.

Ročenka obsahuje **sedm kapitol, které se zabývají následujícími oblastmi:**

- **Kontext vzdělávání** je obsahem **kapitoly A**. Do ní jsme zařadili dva základní ukazatele – *Relativní velikost populace školního věku a Vzdělanost dospělé populace*.
- **Finanční zdroje vložené do vzdělávání** jsou jedním ze základních ukazatelů, které charakterizují finanční náročnost školství, celkovou finanční situaci státu, a především to, jaká priorita se v rámci státního rozpočtu a politiky státu vzdělávání přikládá. Toto platí v celorepublikovém měřítku. V regionálním pohledu na finanční zdroje se přímo promítá normativní metoda financování podle oborové a institucionální skladby škol v regionu. V této **kapitole B** je zařazen ukazatel – *Jednotkové výdaje na dítě/žáka/studenta*, který charakterizuje finanční náročnost vzdělávání jednoho dítěte/žáka/studenta. V roce 2005 byl poprvé nově zařazen ukazatel *Podíl neinvestičních transferů z kapitoly 333-MŠMT na celkových neinvestičních výdajích na vzdělávání z rozpočtu kapitoly 700-Obce a DSO, Krajské úřady v oblasti regionálního školství*, v letošním roce je opět publikován.
- **Přístup ke vzdělávání, účast na něm a průchod vzdělávací soustavou** charakterizuje vztah nabídky a poptávky ve vzdělávání a uspokojování poptávky, tyto ukazatele jsou **obsahem kapitoly C**. Ukazatel *Účast na vzdělávání* popisuje především míry účasti odpovídající věkové populaci na vzdělávání a svým způsobem také charakterizuje, jaký vliv budou mít změny v účasti na vzdělávání na

vzdělanostní strukturu obyvatelstva. Ukazatel *Přístup ke střednímu a vyššímu odbornému vzdělávání* charakterizuje možnosti, které mají uchazeči o vzdělávání/studium na jednotlivých vzdělávacích stupních. Jak byli žáci/studenti škol při svém vzdělávání úspěšní a zda se jim podařilo ukončit vzdělávání na dané vzdělávací úrovni předepsaným způsobem, charakterizuje ukazatel *Ukončení vzdělávání na jednotlivých vzdělávacích úrovních*. Ukazatel *Děti a žáci vyžadující zvláštní péči* popisuje situaci ve specifické části vzdělávacího systému – vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami. Posledním ukazatelem kapitoly C je *Účast dospělých na odborné přípravě a na dalším vzdělávání*. Ukazatel byl do ročenky zařazen poprvé v roce 2004 vzhledem k tomu, že tato problematika se spolu s diskuzemi o systému dalšího (celoživotního) vzdělávání populace dostává v posledních letech do popředí zájmu odborníků ve školství.

- **Školní prostředí a organizace škol** patří mezi faktory, které mohou ve velké míře ovlivnit kvalitu výuky. Jedná se o kvalitu učitelského sboru a průměrný počet žáků na jednoho učitele. Míra kvality učitelů pravděpodobně nejvíce souvisí s jejich finančním ohodnocením, tedy s tím, zda je možné učitele dostatečně zaplatit, aby nevyhledávali další zaměstnání, případně aby neodcházel ze školství. Těmito ukazateli se zabýváme v **kapitole D**. Prvním z ukazatelů jsou *Platy učitelů v předškolním, základním, středním a vyšším odborném vzdělávání*. Ukazatel charakterizuje platovou úroveň učitelů v jednotlivých regionech jak v absolutní výši, tak ve vztahu k průměrnému platu zaměstnanců v regionu. Dalším ukazatelem, který charakterizuje nejen kvalitu, ale také náročnost výuky, je *Počet žáků na úvazek pedagogického pracovníka*.
- **Individuální, společenské a pracovní přínosy ze vzdělávání** jsou hlavním **tématem kapitoly E**. Kapitola obsahuje ukazatele týkající se vztahu dosaženého vzdělání a uplatnění na trhu práce, výše platu a přechodu ze školy do zaměstnání. První ukazatel, *Ekonomická aktivita a nezaměstnanost podle úrovně dosaženého vzdělání*, charakterizuje jednotlivé regiony z pohledu podílu ekonomicky aktivních a z pohledu problematiky nezaměstnanosti. *Vzdělání a zaměstnanost mladých lidí* popisuje uplatnění absolventů jednotlivých vzdělávacích stupňů na trhu práce. Situaci mladých lidí po ukončení formálního vzdělávání charakterizuje ukazatel *Specifická situace mladých lidí – přechod ze vzdělávání do zaměstnání*. Poslední ukazatel, *Výdělky a dosažené vzdělání*, se věnuje vztahu mezi nejvyšším dosaženým vzděláním a finančním ohodnocením v zaměstnání. Zařazeno je i porovnání průměrných platů v nepodnikatelské sféře. Tato kapitola je dále doplněna celou řadou dalších informací obsažených v tabulkách v příloze.
- **Vzdělávání cizinců** popisuje **kapitola F**. Zařadili jsme ji do publikace již v minulých letech, a to především z důvodu rostoucího tlaku na zveřejnění těchto dat. V kapitole F poskytujeme základní informace o podílech cizinců v *mateřských, základních, středních a vyšších odborných školách a v konzervatořích* v jednotlivých krajích.
- **Výuka jazyků – kapitola G** je do publikace zařazena od roku 2002. Popisuje rozdíly ve výuce cizích jazyků v jednotlivých krajích. Ukazatele charakterizují podíly žáků učících se cizí jazyk a podíly žáků učících se nejrozšířenější cizí jazyky na základních, středních a vyšších odborných školách a v konzervatořích v jednotlivých krajích.

a. s.	akciová společnost
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
DD	dětský domov
DSO	dobrovolné svazky obcí
DÚ	diagnostický ústav
G	gymnázium
ILO	Mezinárodní organizace práce
ISCED	International Standard Classification of Education (Mezinárodní klasifikace vzdělávání)
ISP	informační systém o platech
ISPV	informační systém o průměrných výdělcích
K	konzervatoř
KKOV	klasifikace kmenových oborů vzdělání
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MŠ	materská škola
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
NUTS	Klasifikace územních statistických jednotek CZNUTS (La Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques)
odst.	odstavec
OECD	Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj (Organisation for Economic Cooperation and Development)
OKEČ	Odvětvová klasifikace ekonomických činností
SOŠ	střední odborná škola
SOU	střední odborné učiliště
SR	Slovenská republika
SŠ	střední škola
SVP	speciální vzdělávací potřeby
ÚIV	Ústav pro informace ve vzdělávání
VOŠ	vyšší odborná škola
VŠ	vysoká škola
VÚ	výchovný ústav
ZŠ	základní škola
ZVUP	zvlášť upravené učební plány

Metodické poznámky:

Vzhledem k tomu, že nový školský zákon již nepoužívá typové členění škol, používáme v této publikaci následující terminologii vycházející u středních škol z oborové klasifikace KKOV. Při definování gymnaziálních oborů, oborů odborných středních škol a středních odborných učilišť vycházíme z nařízení vlády č. 689/2004 Sb., o soustavě oborů vzdělání v základním, středním a vyšším odborném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů:

- obory gymnázií – škola vyučující obory gymnázií je střední škola, která vyučuje obory KKOV, které mají na 5. místě kódu oboru písmeno „K“;

- obory středního vzdělávání s maturitní zkouškou (obory SOŠ s maturitní zkouškou) – škola vyučující tyto obory středních odborných škol je střední škola, která vyučuje obory KKOV, které mají na 5. místě kódu oboru písmeno „M“;
- obory středního vzdělávání (obory SOŠ) – škola vyučující tyto obory středních odborných a praktických škol je střední škola, která vyučuje obory KKOV, které mají na 5. místě kódu oboru písmeno „J“, „C“ nebo „D“;
- obory středního vzdělávání s maturitní zkouškou středních odborných učilišť – obory uvedené v příloze nařízení vlády, které mají na 5. místě kódu oboru vzdělání písmeno „L“, s výjimkou oborů nástavbového studia;
- obory středního vzdělávání s výučním listem středních odborných učilišť – obory uvedené v příloze nařízení vlády, které mají na 5. místě kódu oboru vzdělání písmeno „E“ a „H“;
- obory nástavbového studia – nástavbové studium (nástavbové obory) zahrnuje obory, které mají na 5. místě KKOV písmeno „L“ a zároveň uveden druh vzdělávání – nástavbové studium;

Poznámka k tabulkám:

U tabulek jsou v případech krajských údajů uvedena pořadí (od nejvyšší hodnoty po nejnižší). Různé pořadí u stejných hodnot ukazatele je způsobeno hodnotami na dalších desetinných místech.

Ležatá čárka (–) v tabulce na místě čísla značí, že jev se nevyskytoval. Tečka (.) na místě čísla značí, že údaj není k dispozici nebo je nespoehlivý.

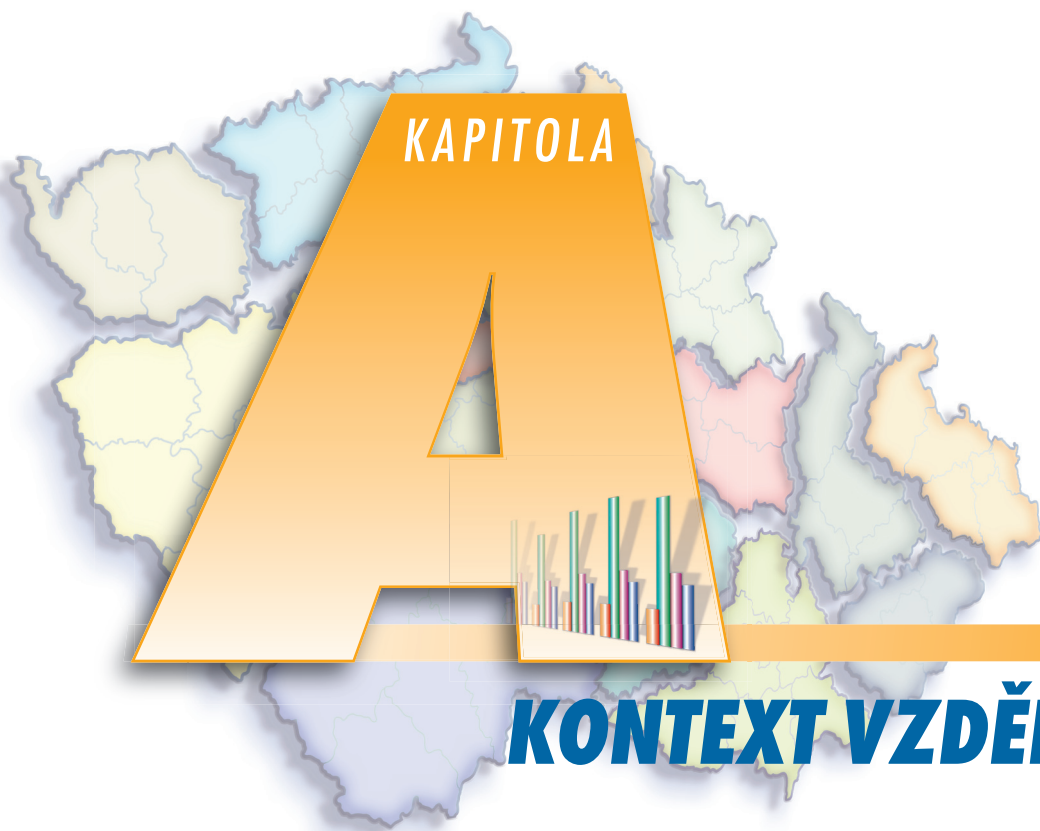
Ležatý křížek (x) značí, že zápis není možný z logických důvodů.

Výraz „z toho“ značí neúplný výčet z celku.

Výraz „v tom“ značí úplný výčet z celku.

Na publikaci se podíleli:

Mgr. Pavla Cibulková
 Ing. Soňa Fořtová
 Ing. Lenka Havláková
 RNDr. Hana Hlavínová
 Bc. Vladimír Hulík
 Ing. Ludmila Chudobová
 RNDr. Michaela Kleňhová
 Ing. Jiří Novotný
 Věra Řeháková
 Ing. Martina Šáchová
 Mgr. Pavlína Šťastnová
 a kolektiv

KAPITOLA

KONTEXT VZDĚLÁVÁNÍ

A 1 Relativní velikost populace školního věku

Pro vzdělávací politiku jsou nezbytné informace týkající se velikosti populace odpovídající jednotlivým vzdělávacím úrovním. Počet dětí a velikost populace potenciálních studentů jsou jedny z hlavních faktorů pro formování vzdělávací poptávky, pro modelování finanční náročnosti vzdělávání a budoucích potřeb lidských zdrojů.

V roce 2006 pokračoval mírný nárůst populace ve věkové skupině 3–5 let (266,8 tis. v roce 2003, 279,1 tis. v roce 2006, předpoklad 287,2 tis. v roce 2015), která je typická pro děti navštěvující mateřské školy. Populace v ostatních věkových skupinách má klesající tendenci, a to až do roku 2010 (věková skupina 6–14 let), resp. 2015 (věkové skupiny 15–18 a 19–21 let).

Porovnáním reálných dat za rok 2006 a hodnot z projekce ČSÚ je vidět, že projekce ČSÚ je podhodnocená, a to ve všech věkových skupinách (o 1,9 tis. ve věkové skupině 3–5 let, o 5,1 tis. ve věkové skupině 6–14, o 1,6 tis. ve věkové skupině 15–18 a o 3,7 tis. ve věkové skupině 19–21). Lze předpokládat, že do roku 2010 se projekce bude od reálných dat čím dál tím více odchylovat. Vzhledem k tomu, že poslední reálná data v projekci ČSÚ jsou z roku 2002, pravděpodobně dojde v dohledné době (cca 2 roky) ke zpracování projekce nové.

Podle demografické projekce ČSÚ z roku 2003 bude v roce 2015 v porovnání s rokem 2006 věková skupina 3–5 let silnější o 3,6%, věková skupina 6–14 let (populace typická pro vzdělávání na ZŠ) slabší o 3,6%, věková skupina 15–18 let (populace typická pro středoškolské vzdělávání) slabší o 30,9% a věková skupina 19–21 let (populace ve věku typickém pro vzdělávání na VOŠ) slabší o 25,7% (viz tab. A1T1 a graf A1G1).

Podíly jednotlivých věkových skupin obyvatelstva odpovídajících stupňům vzdělávání na celkové populaci

Charakteristika ukazatele

Ukazatel charakterizuje podíly jednotlivých věkových skupin obyvatelstva odpovídajících stupňům vzdělávání, na celkovém počtu obyvatel v %.

Metodika výpočtu

$$\frac{K_i}{O} \times 100$$

K_i – počet obyvatel příslušné věkové skupiny odpovídající jednotlivým vzdělávacím úrovním v kraji

O – celkový počet obyvatel v kraji

Zdroj dat

- ČSÚ 2007, stav obyvatel ČR k 31. 12. 2006
- ČSÚ 2003, demografická projekce do roku 2050

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

V porovnání se stavem populace k 31. 12. 2005 došlo k minimálnímu nárůstu podílu kohorty 3–5 let a k výraznějšímu poklesu podílu kohorty 6–14 let na celkové populaci. Podíly kohort 15–18 a 19–21 let na

celkové populaci ČR poklesly minimálně. V průměru v České republice tvoří kohorta odpovídající předškolnímu vzdělávání (3–5letí) 2,7% populace. Kohorta odpovídající typické věkové populaci základní školy (6–14letí) poklesla na 8,7% obyvatel ČR. Podíl dětí ve věku 15–18 let, tedy těch, kteří spadají do typické věkové populace žáků středních škol, je 5,1% a populace 19–21letých (odpovídající typickému věku pro vzdělávání na vyšších odborných školách) tvoří 3,9%.

Regionální rozdíly

V krajích ekonomicky relativně silných je populace ve věku 3–21 let zastoupena méně než v krajích ekonomicky slabších. Rozhodujícími faktory jsou pravděpodobně odkládání odchodu žen na mateřskou dovolenou do vyššího věku z důvodu budování kariéry a rozhodnutí rodičů mít pouze jedno dítě (odkládat mateřství na věk mezi 30–35 lety je současným trendem), dalším důvodem může být i větší zastoupení ekonomicky aktivní populace na celkovém počtu obyvatel ekonomicky silnějšího kraje.

Prakticky pro všechny věkové skupiny (3–5, 6–14, 15–18, 19–21) je regionální situace obdobná. Výrazně nízké zastoupení všech věkových skupin odpovídajících vzdělávacím stupňům mají kraje Praha, Středočeský (mimo 3–5leté, možným vysvětlením je migrace mladých lidí, kteří mají děti, z Prahy do Středočeského kraje) a Plzeňský, naopak vysoké zastoupení všech věkových skupin lze sledovat v krajích Vysočina, Pardubický, Karlovarský, Ústecký, Jihočeský a Moravskoslezský. Klasickým příkladem „průměrné“ oblasti je Jihozápad – nízké hodnoty kraje Plzeňského jsou vyvažovány vyššími hodnotami kraje Jihočeského.

Podíl populace 3–5letých, tedy potenciálních návštěvníků mateřských škol, na celkové populaci kraje se v jednotlivých krajích pohybuje v rozmezí od 2,4% v Praze až po 3,0% v kraji Ústeckém.

Podíl populace odpovídající vzdělávání na základních školách (6–14letí) se pohybuje v rozmezí od 6,8% v Praze po 9,4% na Vysočině. Situace je zde obdobná jako u populace odpovídající předškolní výchově. Pod celorepublikovou úrovní jsou hodnoty v Praze, Plzeňském (8,5%) a Jihomoravském kraji (8,6%). Ostatní kraje jsou nad republikovým průměrem, výrazně vyšší hodnoty jsou v krajích Vysočina (9,4%), Pardubickém, Ústeckém (9,3%), Libereckém a Moravskoslezském (9,1%).

V případě **populace 15–18letých, tedy typické populace odpovídající vzdělávací úrovni žáků středních škol**, se hodnoty ukazatele pohybují od 4,1% v Praze do 5,5% v Moravskoslezském kraji. Pod průměrem za celou republiku jsou výrazněji kromě Prahy i kraje Plzeňský a Středočeský (4,9%). Nadprůměrné hodnoty najdeme kromě kraje Moravskoslezského i v krajích Karlovarském a Vysočině (5,4%).

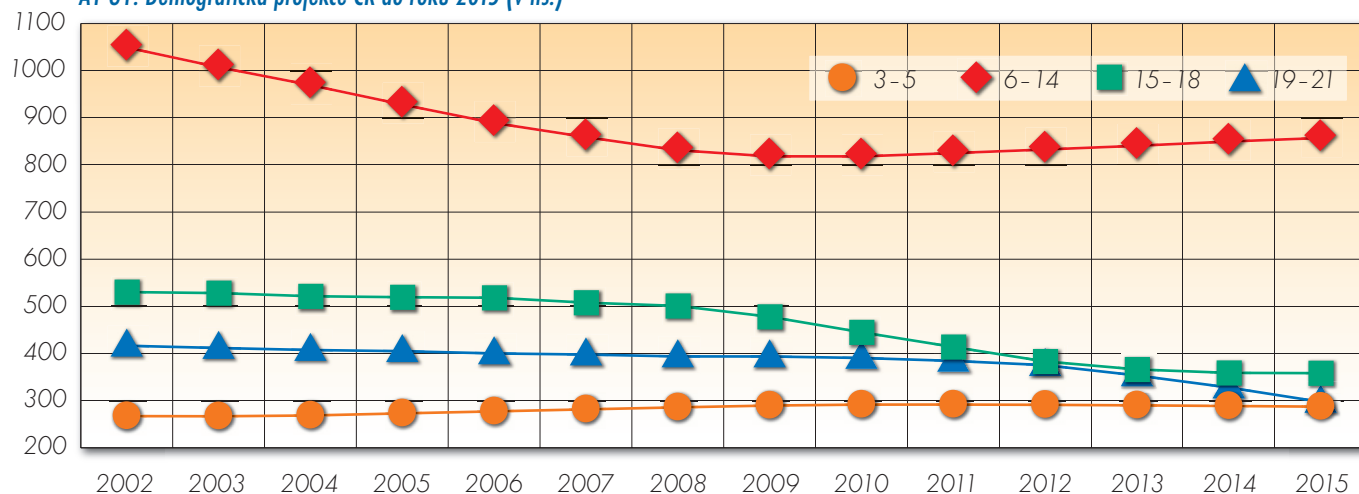
U podílu populace 19–21letých, tedy populace odpovídající žákům vyšších odborných škol, se hodnoty ukazatele pohybují od 3,6% v Praze do 4,2% v Moravskoslezském a Karlovarském kraji. Pod průměrnou celorepublikovou hodnotou se kromě Prahy, stejně jako v případě populace odpovídající středoškolskému vzdělávání, výrazněji dostávají i Středočeský a Plzeňský kraj (3,8%). Hodnoty výrazněji vyšší než průměr ČR potom vykazují i kraje Vysočina a Zlínský (4,1%).

A1 T1: Demografická projekce ČR do roku 2015, v tis.

Věk	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
3–5	267,2	266,8	268,5	273,0	277,2	281,5	285,7	289,6	291,6	291,7	291,1	290,0	288,7	287,2
6–14	1049,3	1007,4	969,5	928,2	889,1	859,1	831,3	818,3	818,2	825,2	832,8	840,7	849,7	857,2
15–18	530,4	528,2	521,5	519,5	518,3	507,9	501,0	478,0	445,1	413,9	383,2	366,2	358,9	358,3
19–21	416,5	411,7	407,4	404,9	400,2	397,8	393,8	393,7	390,5	384,3	375,3	353,5	327,9	297,4

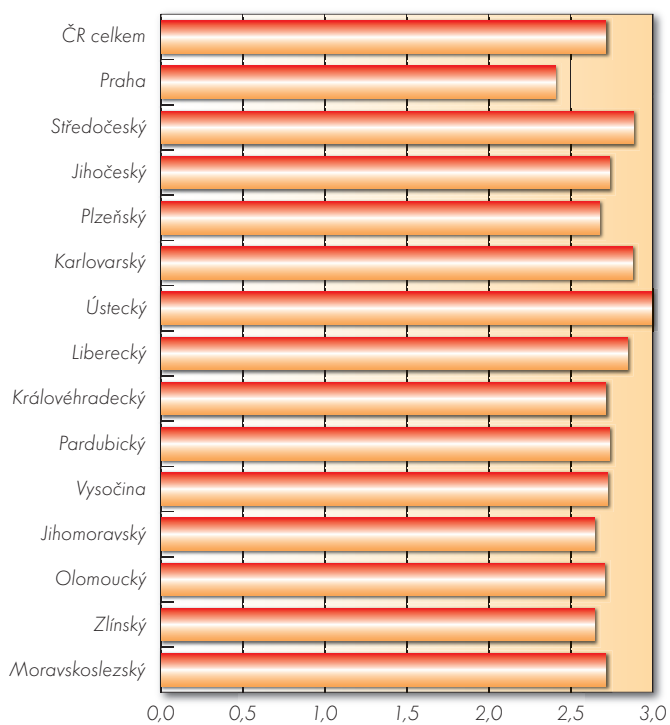
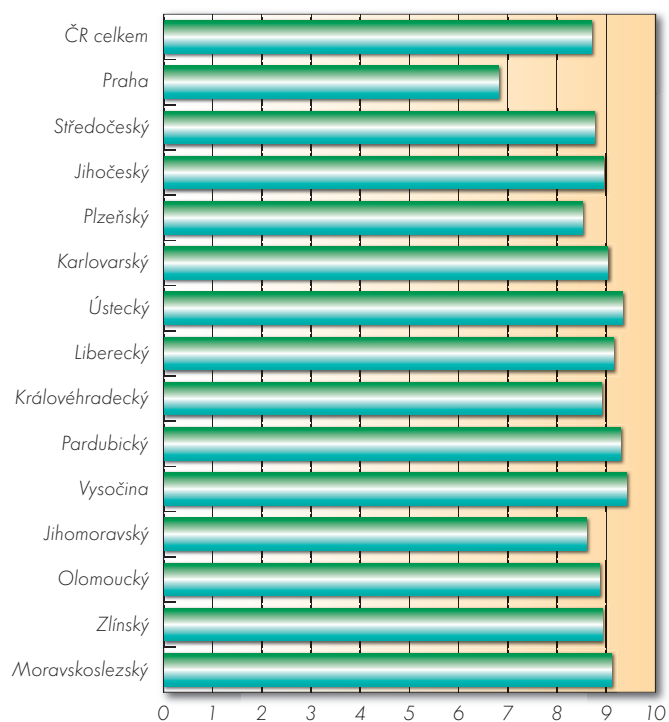
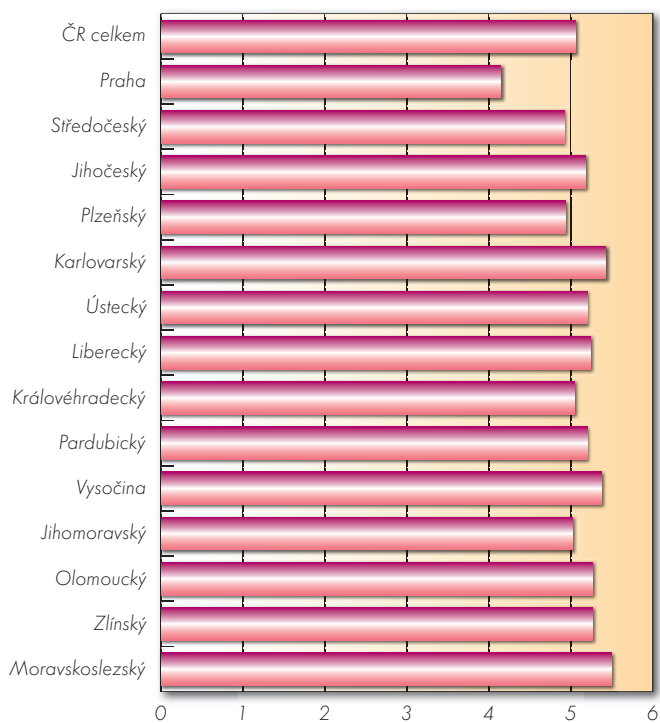
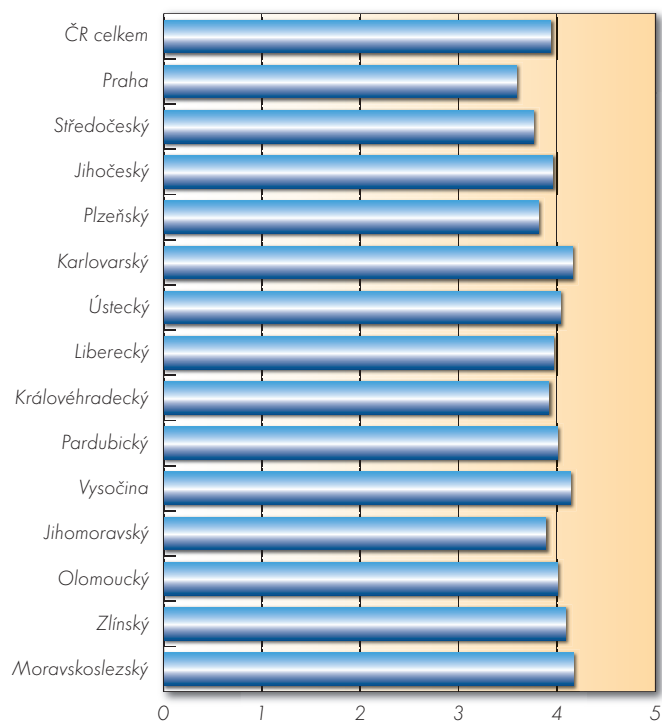

A1 G1: Demografická projekce ČR do roku 2015 (v tis.)

A1 T2: Podíl věkových skupin obyvatelstva na celkové populaci kraje, 2006, v %

Území		3-5		6-14		15-18		19-21	
ČR celkem		2,71		8,69		5,05		3,93	
CZ01	Praha	2,40		6,80		4,14		3,58	
CZ011	Hlavní město Praha	2,40	(14.)	6,80	(14.)	4,14	(14.)	3,58	(14.)
CZ02	Středočeský kraj	2,88		8,74		4,91		3,75	
CZ021	Středočeský kraj	2,88	(2.)	8,74	(11.)	4,91	(13.)	3,75	(13.)
CZ03	Jihozápad	2,70		8,73		5,06		3,88	
CZ031	Jihočeský kraj	2,73	(6.)	8,93	(7.)	5,17	(9.)	3,95	(9.)
CZ032	Plzeňský kraj	2,67	(11.)	8,50	(13.)	4,93	(12.)	3,80	(12.)
CZ04	Severozápad	2,95		9,23		5,25		4,06	
CZ041	Karlovarský kraj	2,87	(3.)	9,02	(6.)	5,42	(2.)	4,15	(2.)
CZ042	Ústecký kraj	2,99	(1.)	9,31	(2.)	5,19	(8.)	4,03	(5.)
CZ05	Severovýchod	2,76		9,10		5,15		3,95	
CZ051	Liberecký kraj	2,84	(4.)	9,13	(4.)	5,23	(6.)	3,96	(8.)
CZ052	Královéhradecký kraj	2,71	(8.)	8,89	(9.)	5,04	(10.)	3,91	(10.)
CZ053	Pardubický kraj	2,73	(5.)	9,28	(3.)	5,19	(7.)	4,00	(7.)
CZ06	Jihovýchod	2,66		8,83		5,12		3,96	
CZ061	Vysočina	2,72	(7.)	9,40	(1.)	5,37	(3.)	4,13	(3.)
CZ062	Jihomoravský kraj	2,64	(12.)	8,58	(12.)	5,01	(11.)	3,88	(11.)
CZ07	Střední Morava	2,67		8,87		5,26		4,04	
CZ071	Olomoucký kraj	2,70	(10.)	8,85	(10.)	5,26	(5.)	4,00	(6.)
CZ072	Zlínský kraj	2,64	(13.)	8,90	(8.)	5,26	(4.)	4,08	(4.)
CZ08	Moravskoslezsko	2,71		9,09		5,49		4,16	
CZ081	Moravskoslezský kraj	2,71	(9.)	9,09	(5.)	5,49	(1.)	4,16	(1.)

**A1 G2: Podíl věkové skupiny 3-5letých
na celkové populaci kraje, 2006 (v %)****A1 G3: Podíl věkové skupiny 6-14letých
na celkové populaci kraje, 2006 (v %)****A1 G4: Podíl věkové skupiny 15-18letých
na celkové populaci kraje, 2006 (v %)****A1 G5: Podíl věkové skupiny 19-21letých
na celkové populaci kraje, 2006 (v %)**

A 2 Vzdelanost dospělé populace

Vzdelanostní úroveň a vzdelanostní struktura populace je jedním ze základních ukazatelů rozvojového potenciálu společnosti, a to jak v ekonomickém, tak v sociokulturním úhlu pohledu. To znamená, že patří mezi ukazatele určující charakter společnosti, její možnosti, rychlost rozvoje a v neposlední řadě i kulturní úroveň daného společenství. Podílí se na formování profilu úspěšnosti jednotlivce i společnosti, a to zejména prostřednictvím spoluutváření socioekonomického statusu jednotlivce a jeho rodiny. Z uvedeného vyplývá, že dosažená úroveň vzdelanosti významně ovlivňuje kvalitu lidských zdrojů, která v poslední době hraje stále větší roli při dosahování úspěchu, a to nejen na trhu práce, poskytujícího zisky na všech úrovních – od jednotlivce přes firmy, instituce, kraje až po stát a nadnárodní seskupení. Vzdelanost obyvatelstva je tedy hybnou silou rozvoje potenciálu společnosti, tedy rozvoje lidských zdrojů. Jednoduše můžeme říci, že **čím vyšší je vzdelanostní úroveň obyvatelstva daného regionu, tím vyšší jsou jeho šance na progresivní vývoj a na vyšší životní úroveň.** Tento fakt si uvědomuje již řada představitelů krajů a snaží se o zvýšení možností vzdělávání v jejich kraji. Jednou z cest je například zakládání nových regionálních vysokých škol a také kladení důrazu na kvalitu a vhodnou strukturu středoškolského vzdělávání. Pokud je vzdelanost obyvatelstva vnímána jako sociologická proměnná, pak je nutné se před opatřeními, která mají vést k rozvoji potenciálu regionu, seznámit se s její historií a vývojem, který byl ovlivněn nejen globálními souvislostmi, ale také okolnostmi vztahujícími pouze k danému prostoru. Při plánování rozvoje regionu je tedy nezbytné znát nejen vzdelanost příslušné populace a tak usuzovat na kvalitu dostupné pracovní síly a na její kvalifikaci, ale také okolnosti rozvoje regionu a jeho celkovou strukturu.

Struktura populace podle úrovně nejvyššího dosaženého vzdělání

Charakteristika ukazatele

Ukazatel popisuje strukturu populace ve věku 25–64 let a 25–34 let podle stupně nejvyššího dosaženého vzdělání, a to i z genderového pohledu, tedy zvláště za muže a ženy. Ukazatel tak vypovídá o vzdelanostní úrovni celé dospělé populace, přesněji těch obyvatel, kteří jsou v ekonomicky aktivním věku.

Metodika výpočtu

Struktura populace vychází z procentuálních podílů v jednotlivých kategoriích vzdělání:

$$\frac{A_i}{P} \times 100$$

A_i – celkový počet obyvatel v dané věkové skupině, kteří dosáhli příslušného stupně vzdělání

P – celkový počet obyvatel v dané věkové skupině

i – příslušný stupeň vzdělání

Zdroj dat

➤ ČSÚ – Výběrové šetření pracovních sil, přepočtené průměry za rok 2006

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

Ve věkové skupině 25–64 let platí, že v České republice má alespoň střední vzdělání 90 % populace. Nejvíce obyvatel má střední odborné vzdělání bez maturity (tedy střední vzdělání a střední vzdělání s výučním listem), a to 41,9 %. Střední vzdělání s maturitní zkouškou má 34,9 % odpovídající populace. Vzdělání na terciární úrovni, tedy vzdě-

lání na vysoké nebo vyšší odborné škole, dosáhlo 13,5 % obyvatel. Na druhé straně pouze základní vzdělání má 9,6 % a 0,1 % obyvatel nemá dokončené ani základní vzdělání. Jak je z údajů patrné, střední vzdělání je u nás nejrozšířenějším typem vzdělání. Vysokou nebo vyšší odbornou školu absolvoval zhruba každý osmý obyvatel ČR.

V porovnání s rokem 2005 nelze ve vzdelanostní struktuře celkové populace vysledovat výraznější změny – tyto charakteristiky se mění jen pomalu. Avšak i přes pomalý vývoj této oblasti můžeme vysledovat směr změn dlouhodobějšího charakteru. Podíl obyvatel s terciárním vzděláním pomalu stoupá – v roce 2001 činil 11,7 %, v roce 2002 11,9 %, v roce 2003 12 %, v roce 2004 12,3 %, a v roce 2005 13,1 % a konečně v roce 2006 dosáhl výše uvedených 13,5 %. Ačkoliv jde o hodnoty, které nejsou nijak výrazně odlišné, je zde patrný stoupající trend. Tento relativně pomalý růst je zřejmě ovlivněn i poklesem velikosti populačních ročníků, kdy i přes vzrůstající zájem o terciární vzdělávání a faktický nárůst počtu absolventů terciárního vzdělávání roste jen velmi pomalu jejich podíl na celkové populaci. Současně stojí za to si povšimnout, že úroveň vzdelanosti žen stále roste. Obdobně lze vysledovat posun i u kategorie základního vzdělání, kde jde však o opačnou tendenci. Podíl osob pouze se základním a nižším vzděláním se snížil z 13,6 % v roce 2001 na 11,9 % v roce 2002, dále na 11,3 % v roce 2003, na 10,8 % v roce 2004, v roce 2005 poklesl na 10,1 % a v roce 2006 byl zaznamenán další pokles na 9,6 %. Tento fakt signalizuje, že vzdelanostní struktura se postupně vyvíjí směrem k vyššímu zastoupení osob s vyšším vzděláním, což je zapříčiněno zejména tím, jak do sledované věkové kategorie vstupují mladší, vzdělanější ročníky a starší ročníky s nižším stupněm dosaženého vzdělání ze skupiny odcházejí. Současně lze říci, že změny postihují především krajní kategorie – nejvyšší a nejnižší úroveň vzdělání.

Vzdelanostní struktura mladé populace ve věku 25–34 let je oproti celkové populaci charakteristická výrazně nižším podílem osob se základním nebo nižším vzděláním (5,7 % oproti 9,6 %) a naopak vyšším zastoupením těch, kdo mají střední vzdělání zakončené maturitní zkouškou (39,5 % oproti 34,9 %). Negativní skutečností však je stále relativně nízký podíl lidí s terciárním vzděláním v této věkové skupině: procento mladých lidí ve věku 25–34 let s terciárním vzděláním je jen o necelé dva procentní body vyšší, než je tomu u celkové populace (15,2 % oproti 13,5 %). Je zřejmé, že podíl lidí s ukončeným terciárním vzděláním se ani v mladé generaci prozatím příliš nezvýšil. Jedním z faktorů, které ovlivňují počet lidí s dokončeným terciárním vzděláním, je i prodlužující se délka studia na vysokých školách, kdy i třicátníci stále ještě studují, a nemají tak ukončené vzdělání. Za nutné zde považujeme upozornit, že nejde o prodloužování délky typického programu, ale o délku průměrnou (tedy včetně přerušení studia, ukončení a nástup na jiný obor studia, prodloužování délky studia apod.). Porovnáme-li tak vzdelanostní strukturu mladé a celkové populace, lze říci, že nejvýraznější změny zasahují zejména kategorie střední vzdělání s maturitní zkouškou, kde se podíl mladší populace navýšil, avšak pokud jde o terciární vzdělávání, není zvyšování úrovně vzdělávání nijak výrazné.

V porovnání s rokem 2005 se vzdelanostní struktura mladé populace ve věku 25–34 let celkově nijak výrazně nezměnila, došlo však k nárůstu podílu osob s terciárním vzděláním o 1,3 procentního bodu. Zastoupení osob pouze se základním vzděláním nebo nižším se nijak výrazně nezměnilo.

Rozdíly mezi muži a ženami jsou patrné zejména v populaci ve věku 25–64 let, a to zejména u mužů a žen s nižším než terciárním stupněm vzdělání. Pokud jde o zastoupení osob, které dosáhly pouze základního nebo nižšího vzdělání, pak mezi nimi nalezneme více žen než mužů. Zatímco 6,2 % mužů má pouze základní nebo nižší vzdělání, u žen je zmíněný podíl dvojnásobný (13,2 %). Na středoškolské úrovni

vzdělání jsou rozdíly již opačné, kdy ženy častěji než muži dosahují středního vzdělání s maturitou (40,2 % žen ke 29,5 % mužů s maturitním vzděláním). Těmto výsledkům odpovídá zastoupení mužů a žen ve středním vzdělání bez maturity, kdy bez maturity jsou častěji muži než ženy (49,5 % mužů a pouze 34,3 % žen). Rozdíly mezi muži a ženami nalezneme i na úrovni terciárního vzdělání, kde však jde o nejmenší rozpětí. Vysokou nebo vyšší odbornou školu má 14,8 % mužů, zatímco u žen je to pouze 12,3 %.

Pokud jde o mladou populaci, je zřejmé, že rozdíly v dosažení nejvyššího a nejnižšího vzdělání jsou z genderového pohledu velmi malé: základní a nižší vzdělání má 5,4 % mužů a 6,3 % žen, u terciárního vzdělání je dosažený poměr příznivějším vůči ženám, kdy 14,7 % mužů má vzdělání na terciární úrovni, u žen je to 15,8 %. Diference však přetrvávají na úrovni středoškolské: zatímco 33,4 % žen má střední nematuritní vzdělání, u mužů je to téměř polovina (45,2 %), a naopak pouze 34,7 % mužů dosáhlo středního vzdělání s maturitou oproti 44,4 % žen.

Z údajů vyplývá, a to zejména ze srovnání mladé a celé populace, že se v naší populaci projevuje **postupné zvyšování vzdělanostní úrovně** – nejnižší vzdělání je stále více vázáno na starší obyvatele, zejména ženy, přičemž mezi mladou generací je podíl žen se základním vzděláním již výrazně nižší. Naopak mírně negativní zprávou pro nás je, že nárůst podílu osob s terciárním vzděláním se ve vzdělanostní struktuře zatím nijak výrazně neprojevil. Taktéž můžeme říci, že se u nás smazává rozdíl mezi muži a ženami, kdy u mladých lidí je mezi muži a ženami s nejvyšším stupněm vzdělání velmi malý rozdíl. Totéž lze říci i o základním vzdělání. Současně přetrvávají rozdíly mezi muži a ženami na střední úrovni vzdělání, kdy ženy častěji než muži dosahují maturitního vzdělání. Z výsledků tudíž vyplývá, že zejména v mladé generaci roste vzdělanostní úroveň žen.

Regionální rozdíly

Jednotlivé regiony se od sebe liší vzdělanostní strukturou obyvatel. Na první pohled je zřejmé zcela odlišné, z hlediska výše vzdě-

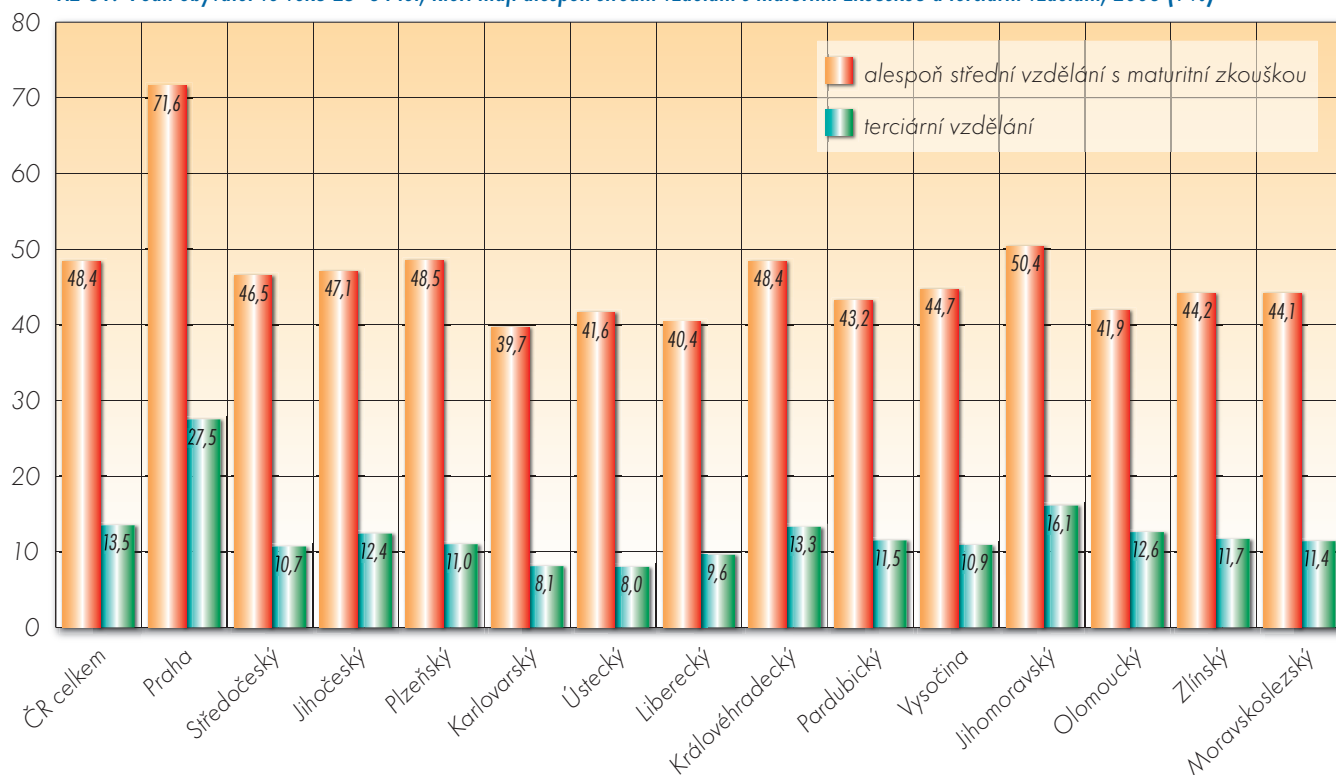
lání, složení **obyvatelstva Prahy**. V Praze je ve srovnání s ostatními regiony výrazně více osob s terciárním vzděláním, kdy podíl těch, kteří mají vysokou či vyšší odbornou školu, je 27,5 %, což je více než dvojnásobek celostátního průměru (celostátní průměr je 13,5 %), a naopak nejméně je v Praze obyvatel pouze se základním nebo nižším vzděláním (4,6 % oproti průměru 9,7 %). V Praze současně evidujeme i nejnižší podíl středoškoláků bez maturity (23,8 %), a naopak nejvíce lidí se středním maturitním vzděláním (44,1 %). Z hlediska vzdělanostní struktury tak lze Prahu považovat za region, jehož situace v oblasti vzdělanostní struktury je velmi specifická. **Téměř tři čtvrtiny obyvatel Prahy tvoří lidé s maturitním a vysokoškolským vzděláním a podíl osob s pouze základním vzděláním je vzhledem k celorepublikovému průměru výrazně nižší.**

Specifičnost pražského regionu je zejména ovlivněna ekonomickou situací a stavem na trhu práce, kdy koncentrace pracovních příležitostí pro vysoce kvalifikovanou pracovní sílu se odráží i ve vzdělanostní struktuře, neboť pracovní příležitosti lákají vysoce kvalifikované pracovníky i z jiných krajů. V Praze jsou např. jakožto v hlavním městě koncentrovány pracovní příležitosti, možnosti uplatnění v centrálních úřadech a bankách, velkých mezinárodních firmách apod. V ostatních krajích se investoři častěji zaměřují na výrobu, a tudíž požadují pracovníky nejčastěji se středním odborným vzděláním. Současně je třeba vzít v úvahu, že Praha je významné vysokoškolské centrum, kdy mnoho mladých lidí, kteří vystudují vysokou školu v Praze, zde i po absolvování studia zůstává natrvalo, neboť zde nacházejí odpovídající zaměstnání.

Vyšší podíl lidí s terciárním vzděláním než je celorepublikový průměr lze nalézt ještě v **Jihomoravském kraji**, (16,1 % oproti průměru 13,5 %). Tuto příznivější situaci ovlivňuje zejména to, že střediskem kraje je Brno, kde, obdobně jako v Praze, je značná koncentrace vyšších odborných škol nebo vysokých škol.

Pokud se nyní zaměříme na ty regiony, kde je vzdělanostní struktura spíše nepříznivá, pak jde především o **oblast Severozápad, zejména o kraj Ústecký a Karlovarský**. V těchto krajích je podprůměrný ze-

A2 G1: Podíl obyvatel ve věku 25–64 let, kteří mají alespoň střední vzdělání s maturitní zkouškou a terciární vzdělání, 2006 (v %)

jména podíl osob s terciárním vzděláním (v Karlovarském kraji 8,1 %, v Ústeckém 8,0 %) a současně jde o regiony s **nejvyšším podílem osob pouze se základním vzděláním**, kdy v Ústeckém je 15,1 % obyvatel s nejvyšším dosaženým vzděláním základním a nižším. V Karlovarském kraji je to taktéž 15,1 %. Osob se základním vzděláním je tak v těchto regionech zhruba čtyřikrát více, než je tomu v Praze. Také v Libereckém (12,9 %), Moravskoslezském (10,8 %), Středočeském (10,1 %) a Jihočeském kraji (10,0 %) je vyšší podíl obyvatel pouze se základním nebo nižším vzděláním. V ostatních regionech nepřekročil podíl lidí se základním a nižším vzděláním desetiprocentní hranici.

Nejvyšší podíl lidí s maturitním vzděláním je – mimo Prahu – v Plzeňském kraji (37,6 %), ve Středočeském kraji (35,7 %) a v Královéhradeckém kraji (35,1 %).

Rozdíly mezi jednotlivými kraji znázorňuje graf A2G1 (podíly osob s alespoň úplným středním a terciárním vzděláním). Zhruba polovina lidí v České republice má alespoň střední vzdělání s maturitou (v Praze 71,6 %), ale v Karlovarském, Libereckém, Ústeckém a Olomouckém kraji je jejich podíl nižší. Nejnižší zastoupení osob s terciárním vzděláním mají kraje Karlovarský a Ústecký, naopak v Praze má vysokou nebo vyšší odbornou školu zhruba každý čtvrtý obyvatel, v Jihomoravském kraji cca každý sedmý.

V mladé populaci ve věku 25–34 let obecně platí, že zastoupení osob s nejnižším, tj. základním a nižším vzděláním je nižší a současně je v této populaci vyšší podíl osob se středním maturitním vzděláním, než je tomu u osob ve věku 25–64 let.

Specifickým regionem je i v případě mladé populace Praha, kde nalezneme obdobné tendence jako u populace 25–64leté. Podíl mladých lidí s pouze základním a nižším vzděláním je zde jen 2,9 %, což je ještě méně než u celkové populace ve věku 25–64 let. Naopak více než každý čtvrtý člověk ve věku 25–34 let v Praze má vysokou nebo vyšší odbornou školu. V rámci krajského srovnání je v Praze také relativně nejvyšší zastoupení mladých obyvatel s maturitním vzděláním (47,6 % oproti průměru 39,5 %).

Krajem s poměrně příznivou vzdělanostní strukturou mladé po-

pulace je i **Jihomoravský kraj** – mezi mladými lidmi zde nalezneme **relativně vyšší podíl osob s terciárním vzděláním** (18,7 %), a naopak **méně těch, kdo mají pouze základní vzdělání** (4,0 %). Velmi malé zastoupení osob s nejnižším vzděláním má také **kraj Vysočina** (3,0 %), což je po Praze nejméně v celé republice, a **dále kraj Zlínský** (3,9 %), Pardubický (4,0 %) a Olomoucký (4,0 %), což jsou po Praze nejnižší hodnoty.

Při sledování nepříznivých hodnot vzdělanosti v jednotlivých krajích, tzn. **nízkých podílů mladých lidí s terciárním vzděláním a vysokého zastoupení nejméně vzdělané mladé populace**, vystupuje do popředí souvislé území **Severozápadu, tedy Karlovarského a Ústeckého kraje**. Podíl mladých lidí s vysokou nebo vyšší odbornou školou je v Karlovarském kraji pouze 5,5 %, v Ústeckém 9,3 %, přičemž celorepublikový průměr činí 15,2 %. Také v **Libereckém kraji** je podíl mladých lidí s terciárním vzděláním velmi nízký (9,7 %). V Karlovarském kraji má pouze základní a nižší vzdělání 14,4 % a v Ústeckém kraji 11,4 % mladé populace, což jsou hodnoty dvojnásobné až trojnásobné v porovnání s ostatními kraji (průměr za ČR je 5,9 %).

Největší podíl **mladých obyvatel se středním vzděláním bez maturity** nalezneme v Olomouckém kraji (48,4 %) a dále v Libereckém kraji, kde jde o 47,5 %, a ve Zlínském kraji, kde má tuto úroveň vzdělání 45,6 % mladé populace. Nejméně mladých lidí s tímto typem vzdělání nalezneme v Praze, a to 20,6 %.

Pokud jde o ty, kteří mají **maturitní vzdělání**, největší podíl takto vzdělaných mladých lidí nalezneme v Praze (47,6 %), v Plzeňském (44,4 %) a ve Středočeském kraji (42,1 %) a také v kraji Vysočina (41,7 %); naopak nejnižší podíl takto vzdělaných mladých lidí žije v Libereckém (32,9 %) a v Olomouckém kraji (32,9 %).

Graf A2G2 ukazuje **podíly obyvatel ve věku 25–34 let, kteří mají alespoň maturitní a terciární vzdělání**. Oproti celkové populaci jsou tyto hodnoty u mladých lidí mírně posunuty ve smyslu vyššího podílu osob s alespoň maturitním vzděláním. Mezikrajské rozdíly jsou obdobné jako u celkové populace. Zastoupení obyvatel, kteří mají alespoň střední vzdělání s maturitou, se ve většině krajů pohybuje okolo 50 %

A2 T1: Struktura populace ve věku 25–64 let podle úrovně nejvyššího dosaženého vzdělání, 2006, v %

Území		bez vzdělání		základní		střední bez maturity		střední s maturitou		terciární		celkem
ČR celkem		0,1		9,6		41,9		34,9		13,5		100,0
CZ01	Praha	0,07		4,5		23,8		44,1		27,5		100,0
CZ011	Hlavní město Praha	0,07	(11.)	4,5	(14.)	23,8	(14.)	44,1	(1.)	27,5	(1.)	100,0
CZ02	Střední Čechy	0,1		10,0		43,4		35,7		10,7		100,0
CZ021	Středočeský kraj	0,1	(9.)	10,0	(5.)	43,4	(9.)	35,7	(3.)	10,7	(11.)	100,0
CZ03	Jihozápad	0,2		9,8		42,3		36,0		11,7		100,0
CZ031	Jihočeský kraj	0,1	(8.)	9,9	(7.)	42,9	(11.)	34,7	(5.)	12,4	(5.)	100,0
CZ032	Plzeňský kraj	0,2	(4.)	9,7	(8.)	41,6	(12.)	37,6	(2.)	11,0	(9.)	100,0
CZ04	Severozápad	0,2		15,1		43,6		33,1		8,0		100,0
CZ041	Karlovarský kraj	0,2	(5.)	15,0	(2.)	45,2	(6.)	31,6	(12.)	8,1	(13.)	100,0
CZ042	Ústecký kraj	0,2	(1.)	15,1	(1.)	43,0	(10.)	33,6	(8.)	8,0	(14.)	100,0
CZ05	Severovýchod	0,1		9,7		45,9		32,7		11,6		100,0
CZ051	Liberecký kraj	–	(14.)	12,9	(3.)	46,7	(4.)	30,8	(13.)	9,6	(12.)	100,0
CZ052	Královéhradecký kraj	0,1	(7.)	8,0	(12.)	43,4	(8.)	35,1	(4.)	13,3	(3.)	100,0
CZ053	Pardubický kraj	0,1	(10.)	8,8	(10.)	47,8	(2.)	31,7	(11.)	11,5	(7.)	100,0
CZ06	Jihovýchod	0,1		8,3		43,0		34,2		14,5		100,0
CZ061	Vysočina	0,2	(2.)	7,6	(13.)	47,5	(3.)	33,8	(7.)	10,9	(10.)	100,0
CZ062	Jihomoravský kraj	0,0	(13.)	8,6	(11.)	41,0	(13.)	34,4	(6.)	16,1	(2.)	100,0
CZ07	Střední Morava	0,1		9,6		47,3		30,8		12,2		100,0
CZ071	Olomoucký kraj	0,2	(6.)	9,9	(6.)	48,0	(1.)	29,3	(14.)	12,6	(4.)	100,0
CZ072	Zlínský kraj	0,1	(12.)	9,3	(9.)	46,5	(5.)	32,4	(10.)	11,7	(6.)	100,0
CZ08	Moravskoslezsko	0,2		10,6		45,1		32,8		11,4		100,0
CZ081	Moravskoslezský kraj	0,2	(3.)	10,6	(4.)	45,1	(7.)	32,8	(9.)	11,4	(8.)	100,0

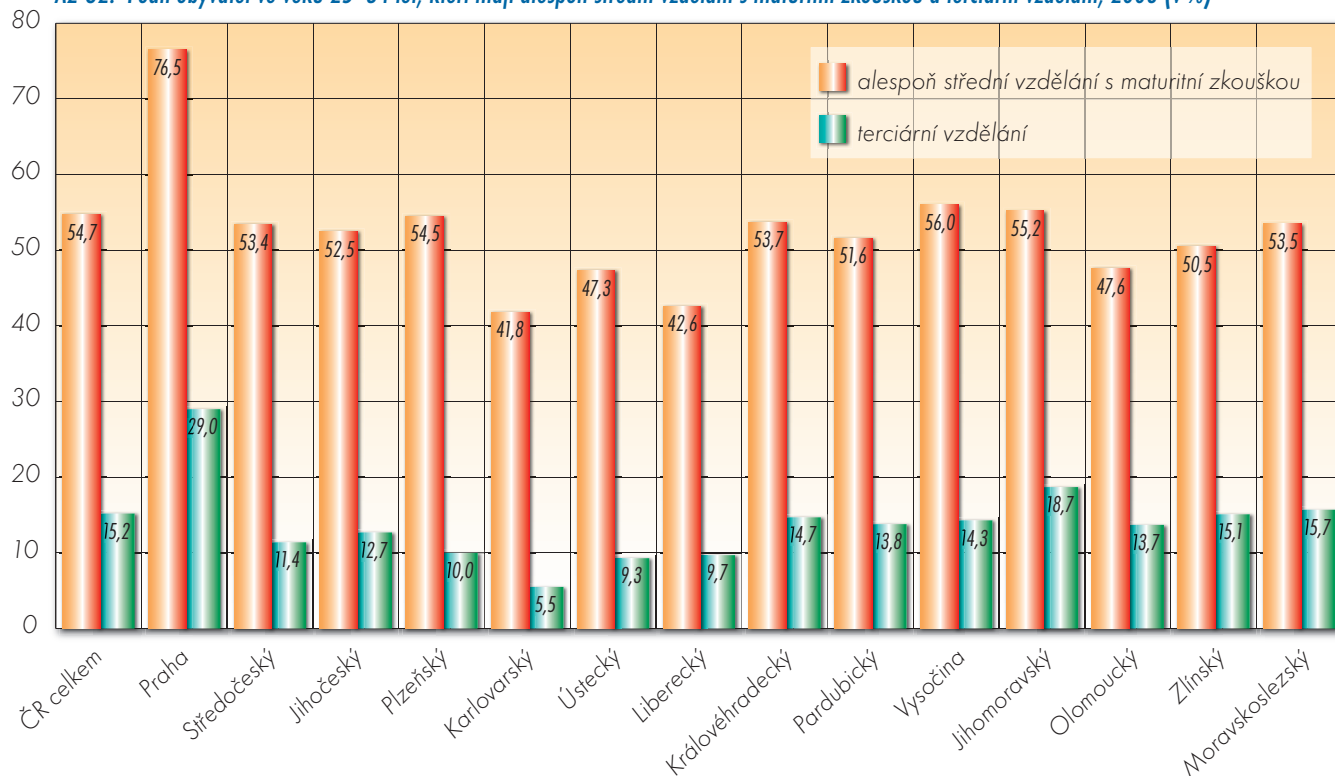
s výjimkou Prahy, kde dosahuje 76,5 %. Podíl osob s terciárním vzděláním se pohybuje v rozmezí od 29,0 % v Praze až po 5,5 % v Karlovarském kraji.

Praha a Jihomoravský kraj jsou oblastmi, kde je v rámci České republiky relativně nejprůzračnější vzdělanostní struktura populace, charakteristická zejména větším zastoupením osob s terciárním vzděláním a nižším podílem těch, kdo mají pouze základní vzdělání. Z hlediska rozvojového potenciálu je naproti tomu ne-

průzračnější situace v Karlovarském a Ústeckém kraji, kde je situace opačná: nalezneme zde vysoké podíly lidí s nejnižším vzděláním a nejmenší zastoupení vzdělané, a tím i vysoce kvalifikované pracovní síly, tzn. osob s terciárním vzděláním.¹

¹ Je nutné zde upozornit, že v Karlovarském a v Ústeckém kraji je vysoký podíl osob příslušejících k etnickým menšinám, které však do výběrových šetření pracovních sil takřka nevstupují. Tím mohou být výsledné údaje vychýleny, a již směrem pozitivním či negativním.

A2 G2: Podíl obyvatel ve věku 25–34 let, kteří mají alespoň střední vzdělání s maturitní zkouškou a terciární vzdělání, 2006 (v %)

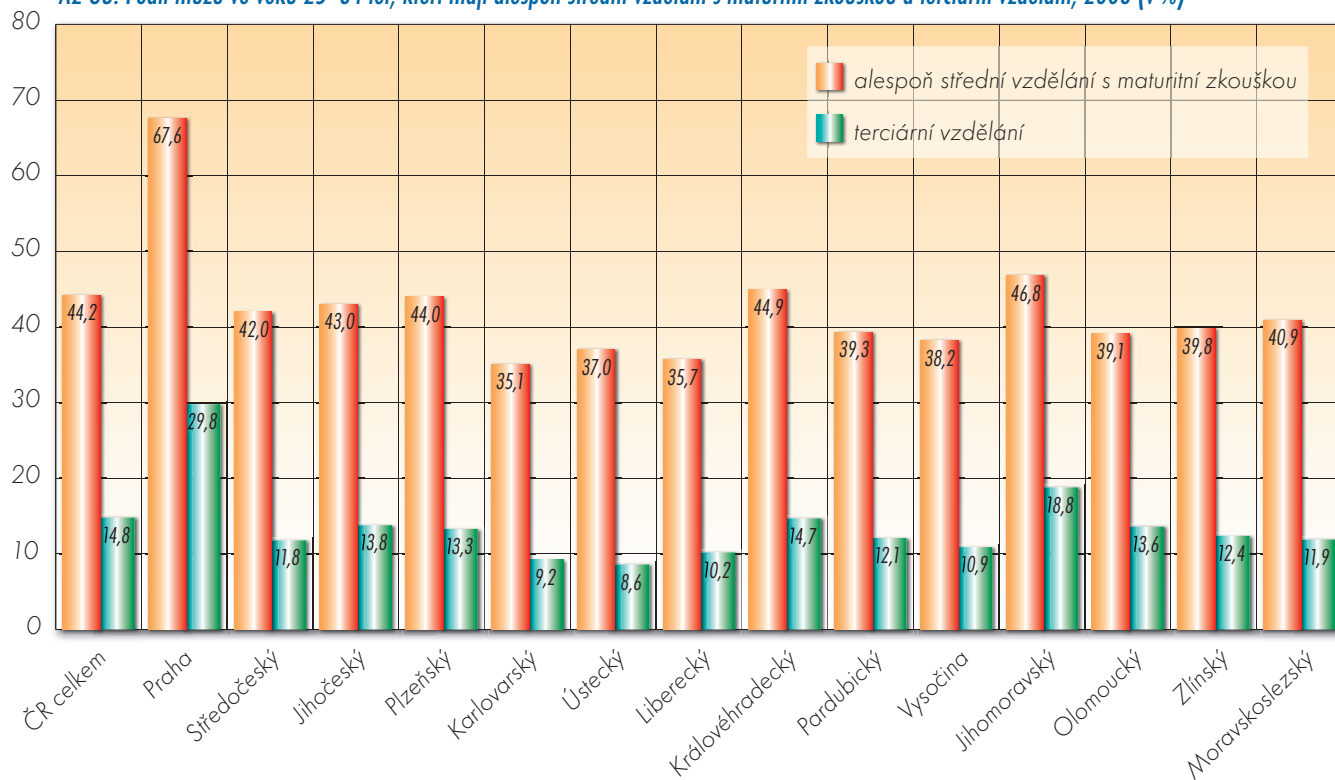

A2 T2: Struktura populace ve věku 25–34 let podle úrovně nejvyššího dosaženého vzdělání, 2006, v %

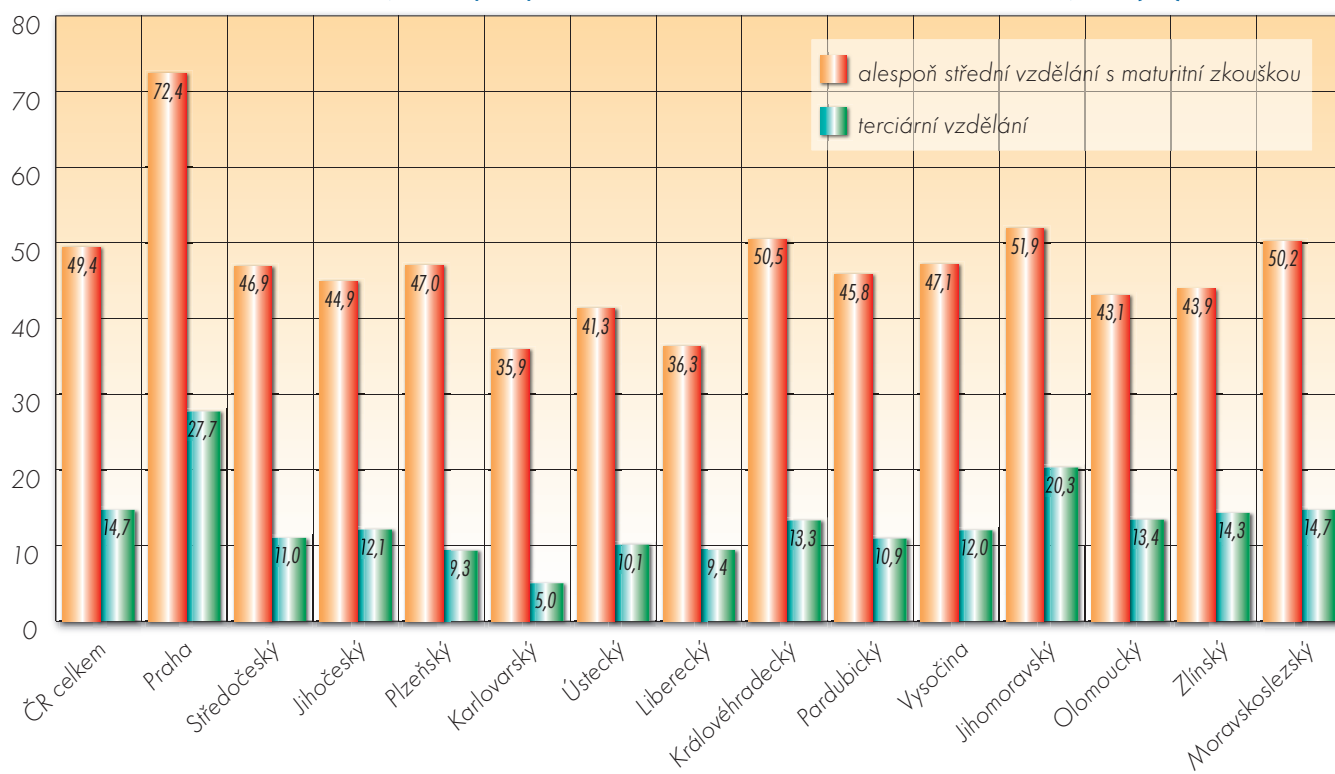
Území	bez vzdělání		základní		střední bez maturity		střední s maturitou		terciární		celkem
ČR celkem	0,2		5,7		39,5		39,5		15,2		100,0
CZ01 Praha	–		2,9		20,6		47,6		29,0		100,0
CZ011 Hlavní město Praha	–	(11.)	2,9	(13.)	20,6	(14.)	47,6	(1.)	29,0	(1.)	100,0
CZ02 Střední Čechy	0,3		5,9		40,3		42,1		11,4		100,0
CZ021 Středočeský kraj	0,3	(4.)	5,9	(5.)	40,3	(11.)	42,1	(3.)	11,4	(10.)	100,0
CZ03 Jihozápad	0,2		5,2		41,2		42,0		11,4		100,0
CZ031 Jihočeský kraj	0,3	(1.)	5,3	(7.)	41,9	(6.)	39,8	(5.)	12,7	(9.)	100,0
CZ032 Plzeňský kraj	0,1	(9.)	5,2	(8.)	40,3	(12.)	44,4	(2.)	10,0	(11.)	100,0
CZ04 Severozápad	0,3		11,9		42,0		37,5		8,3		100,0
CZ041 Karlovarský kraj	0,3	(3.)	14,1	(1.)	43,8	(5.)	36,3	(11.)	5,5	(14.)	100,0
CZ042 Ústecký kraj	0,2	(7.)	11,2	(2.)	41,3	(7.)	38,0	(7.)	9,3	(13.)	100,0
CZ05 Severovýchod	0,1		6,2		44,0		36,8		12,9		100,0
CZ051 Liberecký kraj	–	(11.)	9,9	(3.)	47,5	(2.)	32,9	(14.)	9,7	(12.)	100,0
CZ052 Královéhradecký kraj	0,3	(6.)	5,4	(6.)	40,7	(10.)	39,0	(6.)	14,7	(5.)	100,0
CZ053 Pardubický kraj	0,1	(10.)	3,9	(10.)	44,4	(4.)	37,8	(8.)	13,8	(7.)	100,0
CZ06 Jihovýchod	0,1		3,6		40,9		38,1		17,3		100,0
CZ061 Vysočina	0,3	(2.)	2,7	(14.)	41,0	(8.)	41,7	(4.)	14,3	(6.)	100,0
CZ062 Jihomoravský kraj	–	(11.)	4,0	(9.)	40,8	(9.)	36,5	(10.)	18,7	(2.)	100,0
CZ07 Střední Morava	0,1		3,8		47,1		34,6		14,4		100,0
CZ071 Olomoucký kraj	0,2	(8.)	3,8	(12.)	48,4	(1.)	33,9	(13.)	13,7	(8.)	100,0
CZ072 Zlínský kraj	–	(11.)	3,9	(11.)	45,6	(3.)	35,4	(12.)	15,1	(4.)	100,0
CZ08 Moravskoslezsko	0,3		6,9		39,3		37,8		15,7		100,0
CZ081 Moravskoslezský kraj	0,3	(5.)	6,9	(4.)	39,3	(13.)	37,8	(9.)	15,7	(3.)	100,0

A2 G3: Podíl mužů ve věku 25–64 let, kteří mají alespoň střední vzdělání s maturitní zkouškou a terciární vzdělání, 2006 (v %)

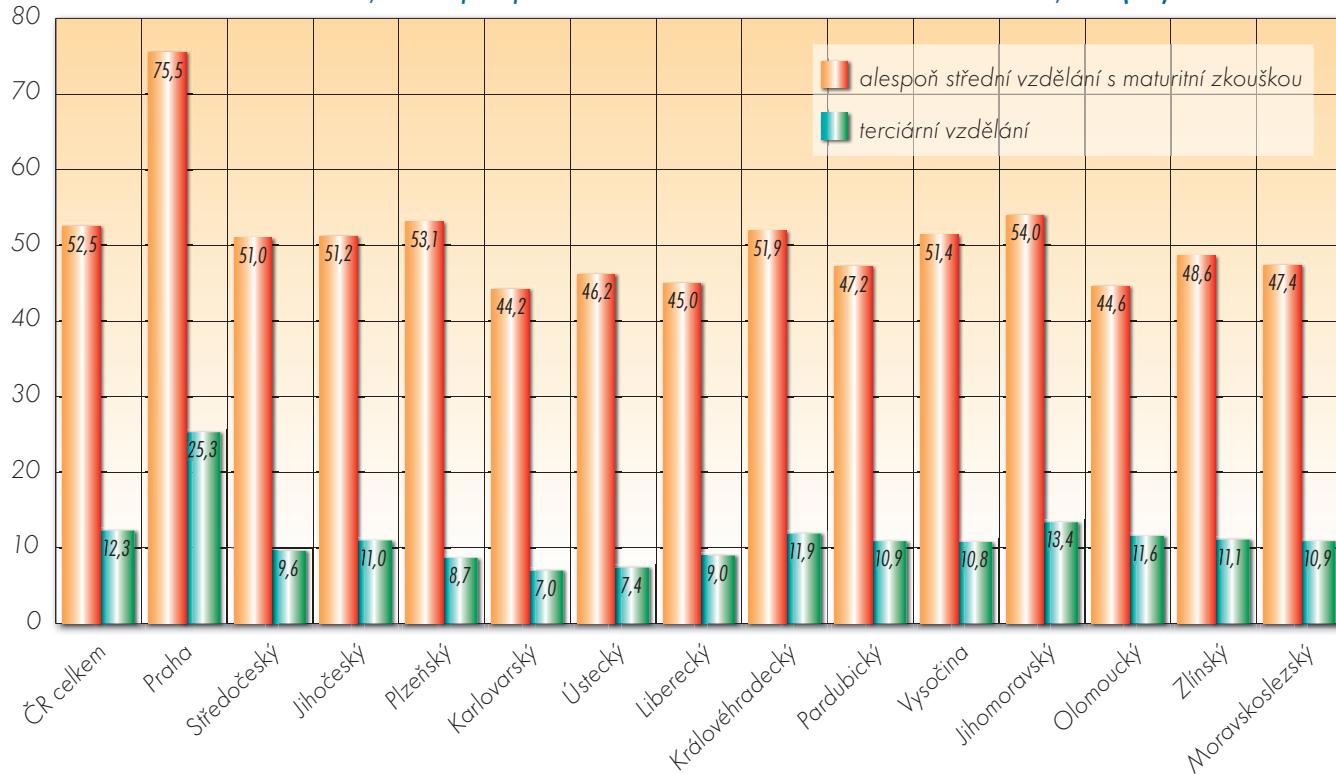

A2 G4: Podíl mužů ve věku 25–34 let, kteří mají alespoň střední vzdělání s maturitní zkouškou a terciární vzdělání, 2006 (v %)

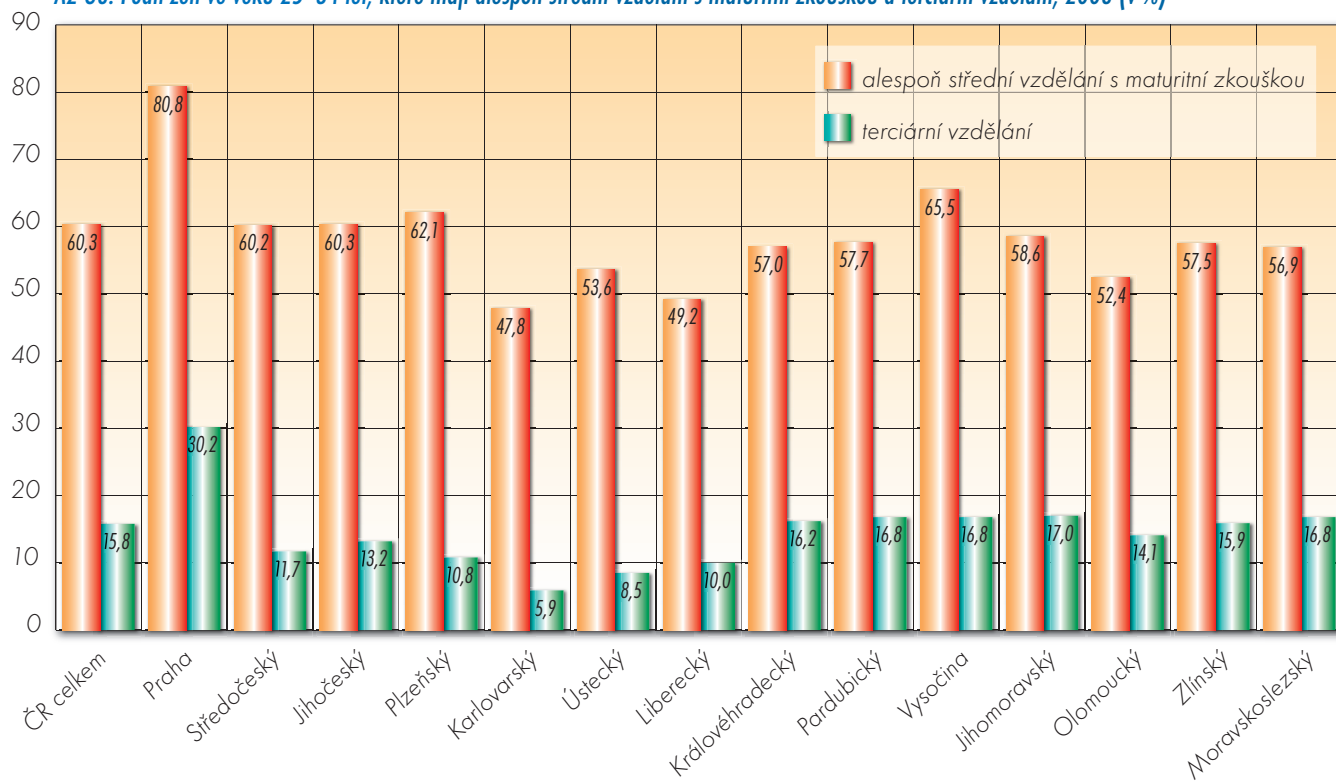

A2 G5: Podíl žen ve věku 25–64 let, které mají alespoň střední vzdělání s maturitní zkouškou a terciární vzdělání, 2006 (v %)

A2 G6: Podíl žen ve věku 25–34 let, které mají alespoň střední vzdělání s maturitní zkouškou a terciární vzdělání, 2006 (v %)

KAPITOLA

FINANČNÍ ZDROJE VLOŽENÉ DO VZDĚLÁVÁNÍ

B 1 Jednotkové výdaje na dítě/žáka/studenta

Tento ukazatel vypovídá o jednom z aspektů efektivity vzdělávacího systému v kraji (dalším aspektem jsou výsledky vzdělávání), **udává jednotkovou finanční náročnost vzdělávacího systému**. Výdaje na jedno dítě/žáka/studenta tak vlastně zobrazují cenu vzdělávání, kterou jsou zatěžovány veřejné rozpočty.

Výše finančních prostředků, které se z veřejných rozpočtů vynakládají na jednoho žáka, svým způsobem charakterizuje vzdělávací politiku země, ale i finanční náročnost vzdělávacího procesu. Pro analýzu rozdílů ve výši objemu finančních prostředků na žáka na jednotlivých vzdělávacích úrovních a v regionech je nutné znát nejen mechanismus způsobu financování škol, ale i institucionální a oborovou skladbu škol v jednotlivých regionech, protože na těchto faktorech je hodnota ukazatele závislá. Dalším faktorem, který může výši finančních prostředků na žáka ovlivnit, je i směr, kterým se ubírá vzdělávací politika daného regionu. Některé regiony pocítují potřebu posílit vzdělávání na základních školách na úkor středoškolského, jinde naopak, totéž se týká vztahu střední odborné učiliště versus střední odborná škola. Fakticky vše souvisí i s ekonomickou situací regionu, mírou nezaměstnanosti, požadavky trhu práce.

Případné odchylky od celkového trendu u jednotlivých krajů vychází ze specifík daného regionu, kdy vzdělávací systém musí na tuto specifickou reagovat. **Míra odchylky však udává cenu, kterou kraj za svá specifika platí, případně zisk, který mu z jeho specifík plyne**. V případě snah o úpravy vzdělávacích systémů v jednotlivých krajích pak lze na efektivitu jednotlivých vzdělávacích segmentů systému pohlížet jako na jednu z výchozích informací, je však nutné zároveň vzít v úvahu i daná specifika vzdělávací soustavy kraje.

Charakteristika ukazatele

Výdaje na jedno dítě/žáka/studenta jsou dány celkovými veřejnými výdaji na vzdělávání a počty dětí/žáků/studentů. Jsou zde však i další faktory jako vliv velikosti škol, poměr mezi počtem žáků a počtem pedagogů, velikost tříd a provozní náročnost školy. Počty dětí/žáků/studentů, především v mateřských, základních a částečně i středních školách, jsou dány zejména velikostí populace odpovídajícího věku. Dalším faktorem, především na středoškolské a vyšších úrovních, je oborová a institucionální nabídka v regionu. Nezanedbatelným faktorem ovlivňujícím jednotkové výdaje na dítě/žáka/studenta je i jejich podíl v denní formě vzdělávání a v ostatních formách vzdělávání.

Ukazatel popisuje finanční náročnost vzdělávání jednoho dítěte/žáka/studenta mateřské, základní a střední školy (včetně vyšší odborné školy) a speciální školy. Výše výdajů na jedno dítě/žáka/studenta je díky normativní metodě financování velmi závislá na výši republikového normativu na žáka, který je stanoven pro danou věkovou kategorii, a výši krajského normativu.

U jednotlivých škol však mohou vzhledem k oborové a institucionální skladbě nastat poměrně velké rozdíly ve výši výdajů na žáka, které škola z rozpočtu obdrží. Ukazatel porovnává celkovou výši běžných výdajů (včetně transferů MŠMT) vynaložených z rozpočtu kapitoly 700-Obce a DSO; KÚ na mateřské, základní, střední školy (včetně VOŠ) a speciální školy s přepočtenými počty dětí/žáků/studentů.

Metodika výpočtu

$$\frac{V_i}{Z_i}$$

V – běžné (neinvestiční) výdaje z rozpočtu kapitoly 700-Obce, DSO; KÚ; včetně transferů MŠMT na jednotlivé druhy škol;

Z – přepočtený počet žáků za kalendářní rok 2006 = 2/3 přepočtených žáků za školní rok 2005/06 + 1/3 přepočtených žáků za školní rok 2006/07 v jednotlivých druzích škol;

přepočtení žáci za školní rok = počet žáků v denní formě vzdělávání + 1/3 počtu žáků v ostatních formách vzdělávání;

i – jednotlivé druhy škol.

Zdroj dat

- databáze ÚIV (počty dětí/žáků/studentů);
- PVT, a.s. – výdaje kapitoly 700-Obce, DSO; Krajské úřady;

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

Průměrně bylo na jedno dítě v mateřské škole v roce 2006 vynaloženo 37 163 Kč z rozpočtů obcí, DSO a krajských úřadů. Na jednoho žáka základní školy bylo průměrně vydáno 42 190 Kč. Finanční náročnost žáka/studenta střední školy (včetně vyšších odborných škol a konzervatoří) dosahovala v průměru 51 279 Kč. Ze středních škol je nejdražší výuka v oborech odpovídajících střednímu odbornému učilišti (v republikovém průměru stojí výuka jednoho žáka 59 845 Kč), v oborech odpovídajících střední odborné škole (včetně vyšších odborných škol a konzervatoří²) je v průměru vydáno 49 345 Kč, ze středních škol jsou nejméně finančně nároční žáci vzdělávající se v gymnaziálních oborech, jejichž výuka stojí 43 580 Kč na žáka. Nejvíce prostředků z rozpočtu obcí, DSO a krajských úřadů odčerpávají děti/žáci škol určených pro děti/žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, u nichž jednotkové údaje dosahují 98 110 Kč.

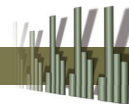
Regionální rozdíly

Průměrné výdaje na dítě umístěné v mateřské škole se v jednotlivých krajích odlišují. Nejnížší jsou jednotkové výdaje v Jihočeském kraji (29 468 Kč), nejvyšší v kraji Karlovarském (44 063 Kč). Již zmíněný Jihočeský kraj je jediný, ve kterém jednotkové výdaje nedosáhly hranice 30 tisíc Kč, naopak jednotkové výdaje na dítě umístěné v mateřské škole přesáhly úroveň 40 tisíc Kč pouze ve dvou krajích: v Karlovarském kraji a v Praze. V ostatních deseti krajích jsou hodnoty tohoto ukazatele variabilní, výdaje se pohybovaly mezi 31 273 Kč v kraji Vysočina a 39 845 Kč v Ústeckém kraji.

Výdaje na žáka základní školy se v jednotlivých krajích pohybovaly od 38 170 Kč ve Zlínském kraji do 48 202 Kč v Jihočeském kraji. V osmi krajích přesáhly jednotkové výdaje na žáka základní školy úroveň 40 tisíc Kč (Jihočeský, Vysočina, Praha, Královéhradecký, Plzeňský, Ústecký, Karlovarský, Pardubický).

Průměrné výdaje na žáka střední školy (včetně vyšší odborné školy a konzervatoře) se v jednotlivých krajích značně lišily, odrážely tak rozmanitost středního a vyššího odborného školství, rozličná výše výdajů na žáka v jednotlivých krajích je ovlivněna různou finanční náročností oborů a jejich nerovnoměrným mezi-krajovým rozložením. Údaje za odborné školství v Karlovarském kraji byly nevěrohodné, proto nejsou uvedeny. Jednotkové výdaje byly nejnížší ve Zlínském kraji (43 709 Kč), naopak nejvyšší v Jihočeském kraji (64 307 Kč). Hodnota jednotkových výdajů na žáka střední školy překročila úroveň 60 tisíc Kč ve čtyřech krajích: v Jihočeském kraji (64 307 Kč), Ústeckém kraji (62 625 Kč), Vysočině (60 627 Kč) a v Pardubickém kraji (60 326 Kč). Pod hranici 50 tisíc Kč se pohybuje pět krajů: Olomoucký (49 477 Kč), Praha (47 587 Kč), Jihomoravský (47 558 Kč), Moravskoslezský (44 643 Kč) a Zlínský (43 709 Kč).

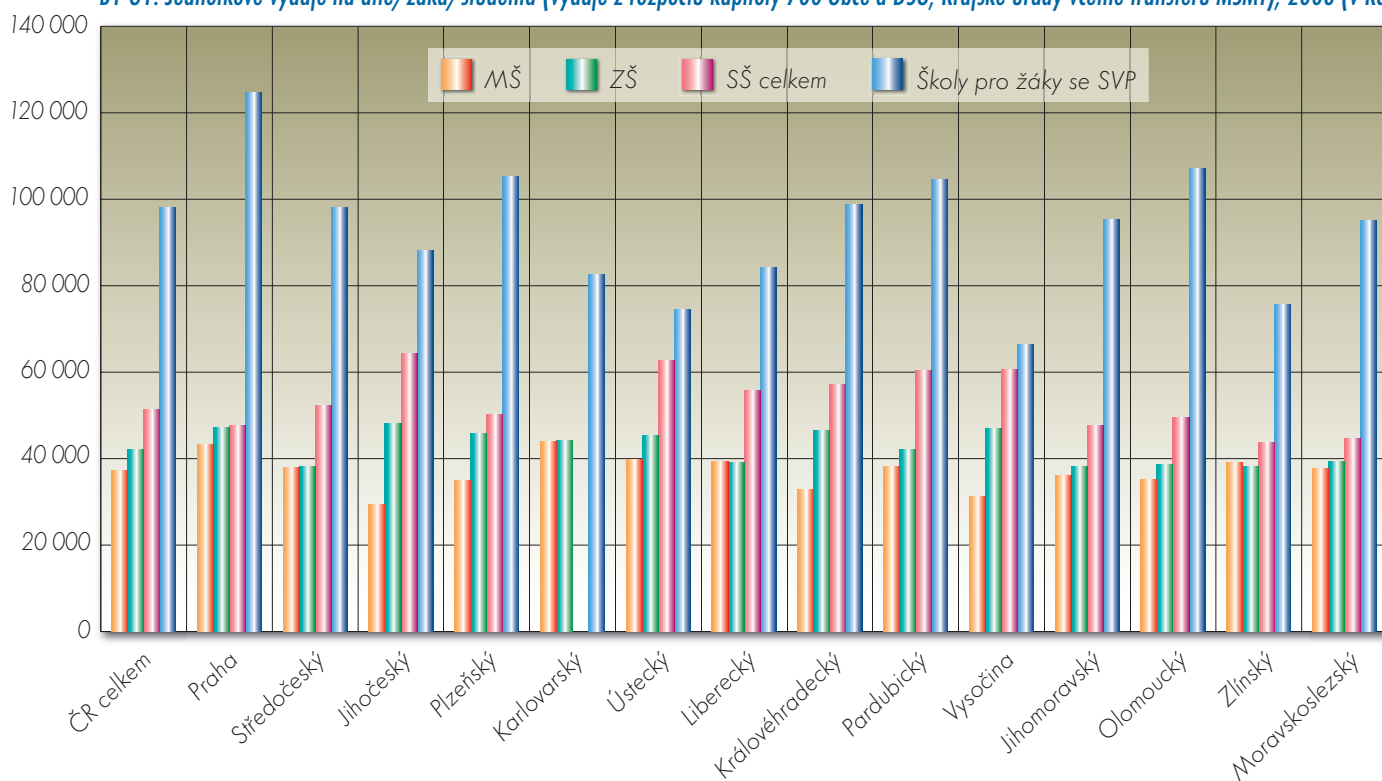
² Vzdělávání v konzervatořích je podstatně dražší než vzdělávání ve středních školách. Oddělení konzervatoří od středních škol bude v oblasti ekonomických dat možné od roku 2007, díky změnám v rozpočtové skladbě.

B1 T1: Jednotkové výdaje na žáka (výdaje z rozpočtu kapitoly 700-Obce a DSO, Krajské úřady včetně transferů MŠMT) v roce 2006, v Kč

Území	mateřské školy	základní školy	střední školy celkem	z toho			školy pro žáky se SVP
				gymnázia	SOŠ, VOŠ, konzervatoře	střední odborná učiliště	
ČR celkem	37 163	42 190	51 279	43 580	49 345	59 845	98 110
CZ01 Praha	43 196	47 186	47 587	44 755	49 224	67 806	124 734
CZ011 Hlavní město Praha	43 196 (2.)	47 186 (2.)	47 587 (10.)	44 755 (6.)	49 224 (7.)	67 806 (6.)	124 734 (1.)
CZ02 Střední Čechy	37 881	38 282	52 304	39 803	49 362	60 896	98 040
CZ021 Středočeský kraj	37 881 (7.)	38 282 (12.)	52 304 (7.)	39 803 (14.)	49 362 (6.)	60 896 (7.)	98 040 (6.)
CZ03 Jihozápad	31 965	47 153	58 197	46 413	51 210	68 123	96 388
CZ031 Jihočeský kraj	29 468 (14.)	48 202 (1.)	64 307 (1.)	46 693 (3.)	52 026 (3.)	77 181 (2.)	88 107 (9.)
CZ032 Plzeňský kraj	34 997 (11.)	45 892 (5.)	50 282 (8.)	46 022 (4.)	50 162 (4.)	56 859 (9.)	105 244 (3.)
CZ04 Severozápad	40 972	45 053	52 137	44 801	51 578	60 037	76 424
CZ041 Karlovarský kraj	44 063 (1.)	44 239 (7.)	.	48 770 (2.)	.	.	82 698 (11.)
CZ042 Ústecký kraj	39 845 (3.)	45 348 (6.)	62 625 (2.)	43 171 (10.)	39 310 (13.)	76 064 (3.)	74 557 (13.)
CZ05 Severovýchod	36 540	42 842	57 864	44 556	46 545	69 754	96 026
CZ051 Liberecký kraj	39 239 (4.)	39 079 (10.)	55 720 (6.)	44 172 (7.)	49 851 (5.)	59 730 (8.)	84 184 (10.)
CZ052 Královéhradecký kraj	32 772 (12.)	46 498 (4.)	57 169 (5.)	45 231 (5.)	44 877 (12.)	69 804 (4.)	98 757 (5.)
CZ053 Pardubický kraj	38 204 (6.)	42 105 (8.)	60 326 (4.)	44 150 (8.)	45 803 (10.)	79 488 (1.)	104 602 (4.)
CZ06 Jihovýchod	34 604	41 124	51 410	43 508	49 651	56 926	86 652
CZ061 Vysočina	31 273 (13.)	46 994 (3.)	60 627 (3.)	50 596 (1.)	55 613 (2.)	68 162 (5.)	66 451 (14.)
CZ062 Jihomoravský kraj	36 201 (9.)	38 185 (13.)	47 558 (11.)	40 912 (13.)	47 047 (9.)	52 009 (11.)	95 327 (7.)
CZ07 Střední Morava	36 980	38 380	46 667	42 337	52 402	49 413	92 387
CZ071 Olomoucký kraj	35 103 (10.)	38 578 (11.)	49 477 (9.)	41 521 (12.)	47 483 (8.)	53 207 (10.)	107 075 (2.)
CZ072 Zlínský kraj	39 073 (5.)	38 170 (14.)	43 709 (13.)	43 423 (9.)	57 005 (1.)	45 561 (13.)	75 634 (12.)
CZ08 Moravskoslezsko	37 635	39 303	44 643	41 784	45 730	49 182	94 984
CZ081 Moravskoslezský kraj	37 635 (8.)	39 303 (9.)	44 643 (12.)	41 784 (11.)	45 730 (11.)	49 182 (12.)	94 984 (8.)

Komentář: Údaje za střední odborné školy včetně vyšších odborných škol.

B1 G1: Jednotkové výdaje na dítě/žáka/studenta (výdaje z rozpočtu kapitoly 700-Obce a DSO; Krajské úřady včetně transferů MŠMT), 2006 (v Kč)

Výdaje na žáka v gymnaziálním oboru se pohybovaly od 39 803 Kč ve Středočeském kraji do 50 596 Kč v kraji Vysočina. V republikovém porovnání jsou finančně nejnaročnější žáci v oborech gymnázií v již zmíněném kraji Vysočina, v Karlovarském kraji (48 770 Kč), v Jihočeském kraji (46 693 Kč), v Praze (44 755 Kč) a Královéhradeckém kraji (45 231 Kč). Nejlevněji jsou naopak vzdělávání žáci gymnaziálních oborů ve Středočeském kraji (39 803 Kč), v Jihomoravském kraji (40 912 Kč) a v Olomouckém kraji (41 521 Kč).

Výdaje na žáka v oborech odpovídajících střední odborné a vyšší odborné škole včetně konzervatoří z rozpočtů obcí, DSO a krajských úřadů se v roce 2006 pohybovaly v průměru na hodnotě 49 345 Kč. Tento údaj je pouze orientační, protože údaje za Karlovarský kraj nebyly zcela věrohodné a s největší pravděpodobností došlo k chybnému zaúčtování výdajů na nesprávné paragrafy rozpočtové skladby. Porovnáním krajů, u kterých lze hodnoty jednotlivých výdajů považovat za věrohodné, jsou nejvyšší hodnoty ve Zlínském kraji (57 005 Kč), v kraji Vysočina (55 613 Kč), v Jihočeském kraji (52 026 Kč) a v Plzeňském kraji (50 162 Kč).

Výdaje na žáka v oborech odpovídajících střednímu odbornému učilišti se pohybovaly v rozmezí od 45 561 Kč ve Zlínském kraji do 79 488 Kč v Pardubickém kraji. Údaje za Karlovarský kraj byly opět nevěrohodné, proto nejsou uvedeny. Kromě již zmíněného Pardubického kraje překročily jednotkové výdaje na žáka v oboru odpovídajícím střednímu odbornému učilišti hranici 70 tisíc Kč ještě v Jihočeském kraji (77 181 Kč) a v Ústeckém kraji (76 064 Kč).

Výdaje na dítě/žáka školy pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami zahrnují výdaje na mateřské školy, základní školy pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami včetně internátních, střední školy pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami včetně internátních a dále konzervatoře určené pro postižené žáky, které není

možné oddělit od středních škol pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. Průměrné výdaje na dítě/žáka v těchto školách v roce 2006 z rozpočtu obcí, DSO a krajských úřadů činily 98 110 Kč.

B 2 Podíl neinvestičních transferů z kapitoly 333-MŠMT na neinvestičních výdajích kapitoly 700-Obce a DSO, Krajské úřady

Neinvestičními transfery se rozumí transfery, které představují poskytnutí peněžních prostředků určených na neinvestiční výdaje. Skutečně poskytnuté neinvestiční transfery veřejným rozpočtům územní úrovně v roce 2006 zahrnovaly: přímé výdaje na vzdělávání na krajské a obecní školství, účelové neinvestiční dotace pro soukromé školství, nákup učebních pomůcek, programy sociální prevence a prevence kriminality, projekty romské komunity, program protidrogové politiky, soutěže, program podpory vzdělávání národnostních menšin, státní informační politiku ve vzdělávání a další programy.

Charakteristika ukazatele

Ukazatel charakterizuje podíl neinvestičních transferů z kapitoly 333-MŠMT na celkových neinvestičních výdajích na vzdělávání z rozpočtu kapitoly 700-Obce a DSO, Krajské úřady v %.

Metodika výpočtu

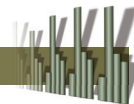
$$\frac{NT}{V} \times 100$$

NT – skutečně poskytnuté neinvestiční transfery z kapitoly 333-MŠMT veřejným rozpočtům územní úrovně

B2 T1: Podíl neinvestičních transferů kapitoly 333-MŠMT na neinvestičních výdajích na vzdělávání kapitoly 700-Obce a DSO, KÚ, 2006

Území		Neinvestiční výdaje kapitoly 700-Obce a DSO; KÚ v tis. Kč ¹⁾			Neinvestiční transfery z kapitoly 333-MŠMT v tis. Kč	Podíl neinv. transferů na neinvestičních výdajích rozpočtů ÚSC	
		celkem	Obce a DSO	Krajské úřady			
ČR celkem		91 992 518,4	21 222 763,5	70 769 754,9	72 539 591,0	78,9 %	
CZ01	Praha	10 270 212,7	10 270 212,7	x	7 667 068,0	74,7 %	
CZ011	Hlavní město Praha	10 270 212,7	10 270 212,7	x	7 667 068,0	74,7 %	(14.)
CZ02	Střední Čechy	9 384 633,6	1 296 312,5	8 088 321,1	7 454 587,7	79,4 %	
CZ021	Středočeský kraj	9 384 633,6	1 296 312,5	8 088 321,1	7 454 587,7	79,4 %	(5.)
CZ03	Jihozápad	10 667 770,7	1 436 202,3	9 231 568,4	8 377 610,4	78,5 %	
CZ031	Jihočeský kraj	5 959 543,5	781 256,0	5 178 287,5	4 652 428,4	78,1 %	(11.)
CZ032	Plzeňský kraj	4 708 227,2	654 946,4	4 053 280,8	3 725 182,0	79,1 %	(7.)
CZ04	Severozápad	10 359 464,1	1 519 364,5	8 840 099,7	8 174 172,2	78,9 %	
CZ041	Karlovarský kraj	2 785 008,5	427 203,5	2 357 804,9	2 163 270,5	77,7 %	(13.)
CZ042	Ústecký kraj	7 574 455,7	1 092 161,0	6 482 294,7	6 010 901,7	79,4 %	(6.)
CZ05	Severovýchod	13 806 345,2	1 940 858,5	11 865 486,7	10 918 522,8	79,1 %	
CZ051	Liberecký kraj	4 014 756,0	616 631,6	3 398 124,5	3 122 845,4	77,8 %	(12.)
CZ052	Královéhradecký kraj	5 127 040,0	745 628,0	4 381 412,0	4 039 964,7	78,8 %	(10.)
CZ053	Pardubický kraj	4 664 549,2	578 599,0	4 085 950,2	3 755 712,7	80,5 %	(2.)
CZ06	Jihovýchod	14 816 302,3	1 802 935,3	13 013 367,0	11 781 597,6	79,5 %	
CZ061	Vysočina	4 788 734,1	601 257,0	4 187 477,1	3 785 579,5	79,1 %	(8.)
CZ062	Jihomoravský kraj	10 027 568,2	1 201 678,3	8 825 889,9	7 996 018,1	79,7 %	(4.)
CZ07	Střední Morava	11 314 394,8	1 448 533,3	9 865 861,5	8 990 293,5	79,5 %	
CZ071	Olomoucký kraj	5 908 475,3	771 102,8	5 137 372,5	4 662 026,8	78,9 %	(9.)
CZ072	Zlínský kraj	5 405 919,5	677 430,5	4 728 489,0	4 328 266,7	80,1 %	(3.)
CZ08	Moravskoslezsko	11 373 395,1	1 508 344,4	9 865 050,6	9 175 738,8	80,7 %	
CZ081	Moravskoslezský kraj	11 373 395,1	1 508 344,4	9 865 050,6	9 175 738,8	80,7 %	(1.)

Poznámka: Do neinvestičních výdajů kapitoly 700-Obce a DSO; KÚ jsou započteny neinvestiční transfery z MŠMT.

V – běžné (neinvestiční) výdaje na školství z rozpočtu kapitoly 700-Obce a DSO; Krajské úřady

tečně poskytnutých neinvestičních transferů veřejným rozpočtům ÚSC).

Zdroj dat

- PVT, a. s. – výdaje kapitoly 700-Obce a DSO; Krajské úřady;
- MÚZO, s. r. o., Praha – výdaje kapitoly 333-MŠMT.

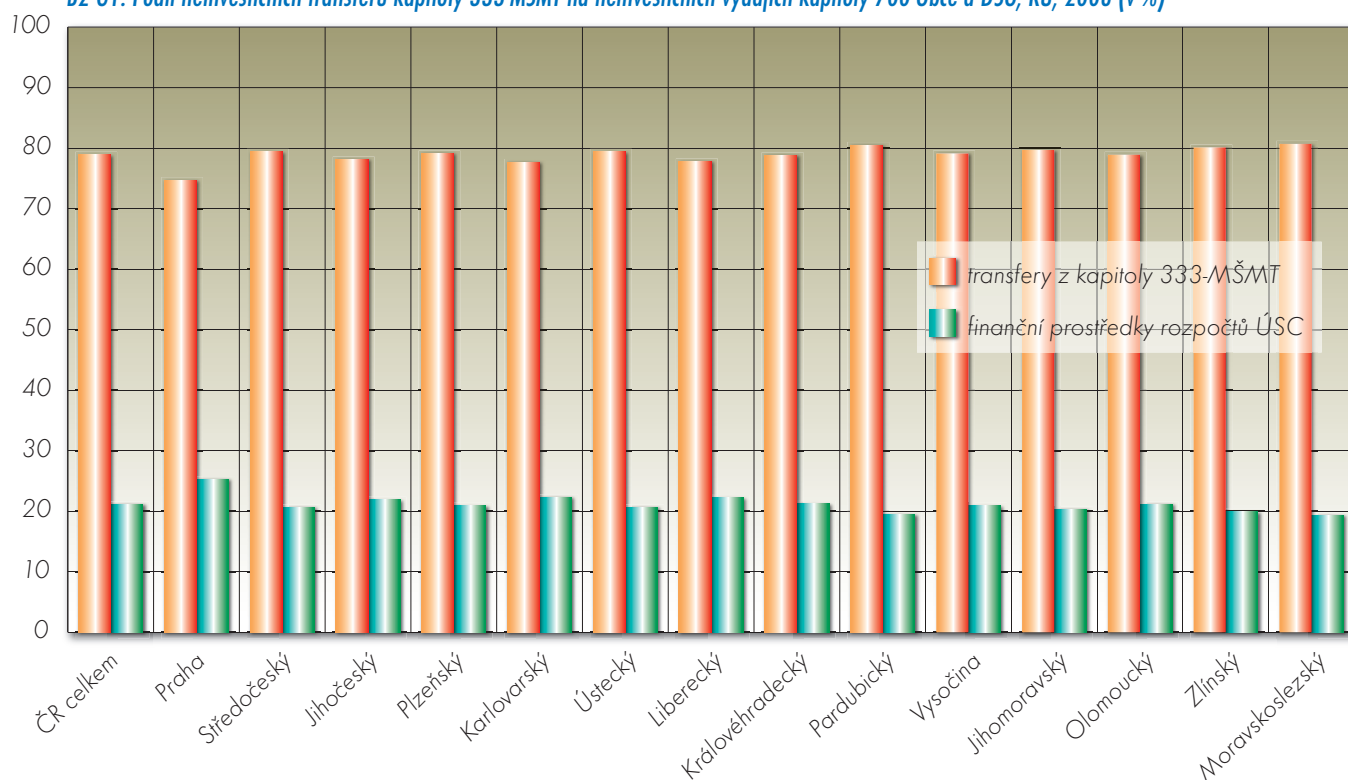
Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

Neinvestiční transfery veřejným rozpočtům územně správních celků z kapitoly 333-MŠMT na rok 2006 představovaly 78,9 % neinvestičních výdajů na školství kapitoly 700-Obce a DSO; Krajské úřady v oblasti školství. Celkem činily 72 539,6 mil. Kč, z toho na přímé náklady na vzdělávání (včetně sportovních gymnázií) a na dotace na soukromé školy bylo poskytnuto 71 398 mil. Kč (tedy 98,4 % sku-

Regionální rozdíly

Neinvestiční transfery poskytnuté z kapitoly 333-MŠMT se podílely na pokrytí neinvestičních výdajů rozpočtů ÚSC ve školství v rozmezí od 74,7 % v Praze do 80,7 % v Moravskoslezském kraji. Nejvyšší podíl transferů byl v kraji Moravskoslezském (80,7 %), Pardubickém (80,5 %), Zlínském (80,1 %), Jihomoravském (79,7 %), ve Středočeském a Ústeckém kraji (79,4 %), v Plzeňském kraji a v kraji Vysočina (79,1 %). Naopak nejvíce bylo vzdělávání dofinancováno veřejnými rozpočty ÚSC v Praze (25,3 %), v kraji Karlovarském (22,3 %), Libereckém (22,2 %), Jihočeském (21,9 %), Královéhradeckém (21,2 %), Olomouckém (21,1 %).

B2 G1: Podíl neinvestičních transferů kapitoly 333-MŠMT na neinvestičních výdajích kapitoly 700-Obce a DSO, KÚ, 2006 (v %)

KAPITOLA

***PŘÍSTUP KE VZDĚLÁVÁNÍ,
ÚČAST NA NĚM A PRŮCHOD
VZDĚLÁVACÍ SOUSTAVOU***

C 1 Účast na vzdělávání

Téma účasti na vzdělávání popisuje, jakou měrou se populace podílí na vzdělávání v jednotlivých vzdělávacích úrovních, a udává, jak se bude v budoucnu měnit kvalita lidských zdrojů v ekonomice.

Na mezinárodní úrovni a v nižší míře i na české úrovni můžeme stále sledovat zcela zřejmý trend posilování účasti na vzdělávání. Účast na vzdělávání je nutné posilovat již na středoškolské úrovni, neboť kvalifikovaní jedinci mají na trhu práce mnohem lepší pozici a středoškolské vzdělávání jednoznačně poskytuje kvalitnější kvalifikaci. Lidé bez dostatečné kvalifikace (tzn. pouze se základním vzděláním nebo bez vzdělání) velmi obtížně hledají práci a většinou rozšiřují armádu nezaměstnaných.

Je také nutno pečlivě zvážit míru rozdělení účastníků do jednotlivých oborů středních škol. Středoškolské obory ukončené maturitní zkouškou jsou a budou i v budoucnu výrazně preferovány, neboť jejich absolventi mají nejen lepší uplatnění na trhu práce, ale i otevřenou cestu ke vzdělávání terciárnímu. Nejvíce preferovány jsou v současné době zejména obory všeobecného vzdělávacího proudu, tedy obory gymnaziální a obory lyceí.

Míry účasti na vzdělávání jsou také jedním z klíčových parametrů, z nichž je nutno vycházet při nastavení kapacit jednotlivých úrovní vzdělávacího systému, a do značné míry určují i ekonomickou náročnost vzdělávacího systému. V souvislosti s rostoucím podílem studia na vyšších úrovních vzdělávání se tento vliv stále více zvyšuje.

Vzhledem k tomu, že podle novely školského zákona se již ve školském rejstříku evidují pouze druhy škol a nikoli typy, používáme pro účely této publikace následující označení škol:

Gymnázium je střední škola, která vyučuje obory KKOV (klasifikace kmenových oborů vzdělávání), které mají na 5. místě kódu písmeno „K“.

Střední odborná škola je střední škola, která vyučuje obory KKOV, které mají na 5. místě kódu alespoň jedno z písmen „M“, „J“, „C“, „D“ (kde „C“, „D“ je praktická škola). Vyskytuje se též i „L“, v případě nástavbového studia.

Střední odborné učiliště je střední škola, kde se vyučují obory KKOV s výučním listem, které mají na 5. místě kódu písmeno „H“ a „E“ („E“ jsou odborná učiliště) a obory KKOV s maturitní zkouškou, které mají na 5. místě kódu písmeno „L“.

C 1.1 Podíly jednotlivých kohort odpovídajících stupňů vzdělávání na celkové populaci obyvatel kraje

Charakteristika ukazatele

Indikátor popisuje nároky, které jsou v daném kraji kladeny na zabezpečení vzdělávání. Popisuje účastí na jednotlivých vzdělávacích úrovních v procentech, a tím umožňuje přímé srovnání účastí, avšak nevypovídá o charakteru a kvalitě vzdělávání. V rozlišení podle vzdělávacích úrovní (a podle odpovídajících věkových skupin) ukazatel popisuje míru účasti v poměrně podrobném pohledu, čímž umožňuje popsání míry účasti v nejvyšších, terciárních formách vzdělávání.

Metodika výpočtu

$$\frac{Z_i}{K_i} \times 100$$

Z – počet žáků vzdělávajících se na odpovídající vzdělávací úrovni v denní formě vzdělávání

K – populace příslušné věkové skupiny odpovídající jednotlivým vzdělávacím úrovním

i – jednotlivé vzdělávací úrovně

vzdělávací úroveň	počty dětí, žáků, studentů	populace ve věku
mateřské školy	mateřských škol včetně škol pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami	3–5 let
základní školy	základních škol včetně škol pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, základních škol praktických, základních škol speciálních, ročníků víceletých oborů gymnázií a konzervatoří, ve kterých žáci plní povinnou školní docházku (včetně škol pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami)	6–14 let
střední školy	denní formy vzdělávání oborů SOŠ a SOU (střední vzdělávání, střední vzdělávání s výučním listem, střední vzdělávání s maturitní zkouškou, zkrácené formy studia těchto druhů vzdělávání, nástavbové studium), oborů gymnázií (bez ročníků, ve kterých žáci plní povinnou školní docházku) včetně škol pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami	15–18 let
konzervatoře	konzervatoří (bez žáků v ročnících 8letých konzervatoří plnících povinnou školní docházku) v denní formě vzdělávání	15–20 let
vyšší odborné školy	vyšších odborných škol v denní formě vzdělávání	19–21 let

Zdroj dat

- ČSÚ – demografie k 31. 12. 2006
- databáze ÚIV

S účastí na základním vzdělávání souvisejí i další doplňkové ukazatele, a to:

Míry odkladů povinné školní docházky

Metodika výpočtu

$$\frac{Z_z}{P} \times 100$$

Z_z – počet dětí starších šesti let nastupujících do základní školy

P – populace šestiletých

Zdroj dat

- počet dětí starších šesti let nastupujících do základní školy – ÚIV
- demografie k 31. 12. 2006 – ČSÚ

Podíl žáků v ročnících odpovídajících 2. stupni základních škol (včetně škol pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami), kteří plní povinnou školní docházku na víceletých oborech gymnázií a osmiletých oborech konzervatoří.

Metodika výpočtu

$$\frac{Z_g}{P} \times 100$$

Z_g – celkový počet žáků víceletých oborů gymnázií v nižším stupni (1.–4. ročník osmiletého, 1.–2. ročník šestiletého gymnázia a 1.–4. ročník osmileté konzervatoře)

P – počet žáků základní školy a žáků víceletých oborů gymnázií a konzervatoří v nižším stupni

Zdroj dat

➤ databáze ÚIV

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

Míra účasti na předškolním vzdělávání je u nás stále velmi vysoká (104,7 %). Míra účasti na předškolním vzdělávání překračuje 100 % především proto, že děti s odkladem povinné docházky i po dovršení věku šesti let zůstávají v mateřské škole (míra odkladů povinné školní docházky se v současné době pohybuje na úrovni 23 %) a mateřské školy navštěvují i děti mladší než 3 roky (zejména v případech, když v obci neexistují dětské jesle). Vysoká účast na předškolním vzdělávání je dána i tím, že podle §123 odst. 2 školského zákona se vzdělávání v posledním ročníku mateřské školy zřizované státem, krajem, obcí nebo svazkem obcí a v přípravné třídě základní školy poskytuje bezúplatně.

Prakticky **plná účast na základním vzdělávání (102,9 %)** ponechává pro další působení vnějších vlivů pouze malý prostor. Na tomto stupni vzdělávání se plní povinná školní docházka, a z tohoto důvodu procesem základního vzdělávání prochází prakticky každý. Míra účasti vyšší než 100 % odpovídající věkové populace je způsobena především odklady povinné školní docházky, opakováním ročníků, ale také konstrukcí ukazatele, do kterého byli zahrnuti i žáci škol pro žáky se SVP, kteří mnohdy zůstávají ve škole díky svému postižení déle než devět let. Spíše než zvyšování míry účasti (které však prakticky už není možné) je důležitým aspektem především vnitřní struktura vzdělávání žáků v rámci povinné školní docházky (účast ve specifických formách základního vzdělávání – v základních školách speciálních a praktických a v neposlední řadě i plnění povinné školní docházky v oborech víceletých gymnázií).

Zmínili jsme se také o plnění povinné školní docházky na nižším stupni víceletých středních škol – oborech šesti a osmiletých gymnázií a oboru tanec na konzervatoři – zde plní povinnou školní docházku 10,4 % všech žáků v ročnících odpovídajících 2. stupni základních škol. Také tento ukazatel má výrazně regionální charakter.

Středoškolská úroveň již kompetentním orgánům nabízí širší možnosti pro působení na míry účasti – **míra účasti na středoškolském vzdělávání je velmi vysoká, pohybuje se na úrovni 95,1 %**, i když se proti minulým letům mírně snížila, což není zrovna příznivý trend. Poměrně vysoká míra účasti je způsobena částečně také konstrukcí ukazatele – do celkového počtu žáků jsou zahrnuti i žáci nástavbového studia a zkrácených forem vzdělávání. Míry účasti na středoškolském vzdělávání mohou ovlivnit následující 3 faktory:

- Prvním a základním požadavkem je, aby byla zajištěna co nejvyšší účast na středním vzdělávání obecně, především dostatečnou nabídkou vhodných vzdělávacích programů i pro ty, kteří při absolvování povinné školní docházky nebyli příliš úspěšní a při vstupu na trh práce by měli velké problémy (obecně je nutno konstruovat nabídku programů středního vzdělávání v úzké návaznosti na požadavky trhu práce v regionu).
- Druhým možností ovlivňování účasti na středním vzdělávání je posilování vzdělávání s maturitou, resp. středního vzdělávání a středního vzdělávání s výučním listem. Spojnicí je studium nástavbové³ – jeho podporou lze korigovat případné nepříznivé charakteristiky v dělení středoškolských účastí do „maturitní“ a „nematuritní“

větve, avšak úspěšnost studentů v dokončení studia je zde dosti nízká.

- Třetí možností ovlivnění je dělení středoškolského sektoru na všeobecný (obory gymnázií, obory lyceí, ovšem obory lyceí jsou zahrnuty pod daty škol vyučujících obory středních odborných škol) a odborný (obory středních odborných škol a středních odborných učilišť) proud. Pro vstup do terciárního vzdělávání je vhodnější všeobecné vzdělávací proud, pro vstup na trh práce spíše odborný proud (obě varianty mají svá pro a proti, záleží na tom, zda chce daný žák dále pokračovat ve studiu na VOŠ nebo VŠ).

I když **terciární vzdělávání** nepatří zcela, kromě vyšších odborných škol, do kompetencí krajských autorit a i když charakter problémů týkajících se terciárního vzdělávání je od regionálního školství poměrně odlišný, rádi bychom zde alespoň krátce tuto problematiku zmínili. Vzhledem k tomu, že veřejné vysoké školy jsou dosti autonomními subjekty, jsou cesty ovlivňování míry účasti mladé populace na terciárním vzdělávání krajskými autoritami spíše nepřímé a pouze prostřednictvím spolupráce. Zejména v posledních letech dochází k výraznému nárůstu soukromých vysokých škol, které rozšiřují nabídku terciárního vzdělávání. Tyto školy mají často výrazně regionální charakter. Základním cílem je zde opět posilování účasti na této úrovni vzdělávání, důležitým aspektem však je i diverzifikace nabídky terciárních vzdělávacích programů tak, aby lépe vyhovovala potřebám a možnostem cílové populace.

Vyšší odborné školy si za 11 let působnosti v českém vzdělávacím systému v rámci terciárního sektoru již získaly svoje nezastupitelné místo. Dnes se VOŠ stávají pro uchazeče již i cílovou volbou, ne jen náhradní volbou za neúspěšnou snahu o vysokoškolské studium. Zvláště když do terciárního vzdělávání je přesunuto i studium pro zdravotní sestry a učitelky mateřských škol. **Výhodou vyšších odborných škol je silná vazba na region. Tyto školy nabízejí potenciál lidí vzdělaných na terciární úrovni, který je či alespoň může být úzce spjat s ekonomikou kraje. Podporou těchto škol tedy lze dosahovat rozšiřování terciárních kapacit a zároveň se vyhnout potenciálním problémům s nevhodnou oborovou strukturou absolventů na trhu práce.**

Účast odpovídající věkové populace 19–21letých **na vyšším odborném vzdělávání** se v celorepublikovém měřítku pohybuje na úrovni 5,6 %. Hodnoty ukazatele v jednotlivých regionech však vykazují značné rozdíly (rozptyl 1,9 %–12,3 %), hlavně z důvodu rozdílné hustoty sítě vyšších odborných škol v regionech.

Problematikou **vysokého školství** se v krajské ročence podrobněji nezabýváme.

Regionální rozdíly

Míra účasti na předškolním vzdělávání se v jednotlivých regionech České republiky pohybuje od 94,7 % v Ústeckém kraji až po 111,4 % v Olomouckém kraji. Kromě kraje Ústeckého a Karlovarského se míry účasti na předškolním vzdělávání ve všech krajích pohybují nad úrovní 100 %.

Minimální regionální rozdíly najdeme v **míře účasti na základním vzdělávání**. Nejvyšší hodnoty – 108,4 %, dosahuje Hlavní město Praha (které je však spádové pro Středočeský kraj, především v oblasti škol pro žáky se SVP a ve vzdělávání na víceletých gymnáziích). Ve všech krajích je hodnota ukazatele nad 100 %, pod 102 % se pohybují v roce 2006/07 kraj Pardubický (101,8 %), Karlovarský kraj (101,8 %) a Středočeský kraj (100,1 %).

Míry odkladů povinné školní docházky se v rámci krajů pohybují v rozmezí od 19,3 % v kraji Vysočina do 26,1 % v Praze.

Další údaj, který je nutno v souvislosti s touto problematikou zmínit, je **podíl žáků v ročnících odpovídajících 2. stupni základních**

³ Nástavbové programy jsou sice v České republice podle tradice řazeny do středního (tedy vyššího sekundárního) vzdělávání, avšak na mezinárodní úrovni jsou již vnímány jako další úroveň – postsekundární neterciární.

škol (včetně škol pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami), kteří plní povinnou školní docházku na víceletých gymnáziích a osmiletých oborech konzervatoří.

Celorepublikový průměr činí 10,4 % a výrazně vysokých hodnot ukazatele (21,4 %) dosahuje Praha. Hlavní město je však z hlediska této problematiky naprosto atypickým regionem – tvoří spádovou oblast i pro

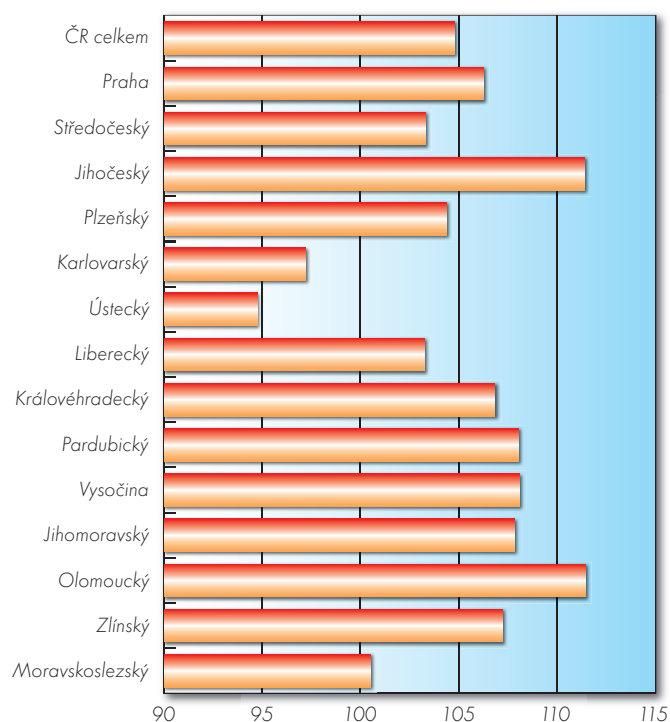
okolní okresy Středočeského kraje. Pokud porovnáme jednotlivé regiony s vyloučením Prahy, pak se hodnoty ukazatele pohybují v rozmezí od 7,4 % v Ústeckém kraji do 11,9 % v Jihomoravském kraji, tedy s odchylkami cca 2 procentních bodů od celorepublikového průměru.

Míra účasti na středoškolském vzdělávání je v naší republice poměrně vysoká. Vezmeme-li navíc v úvahu konstrukci ukazatele a po-

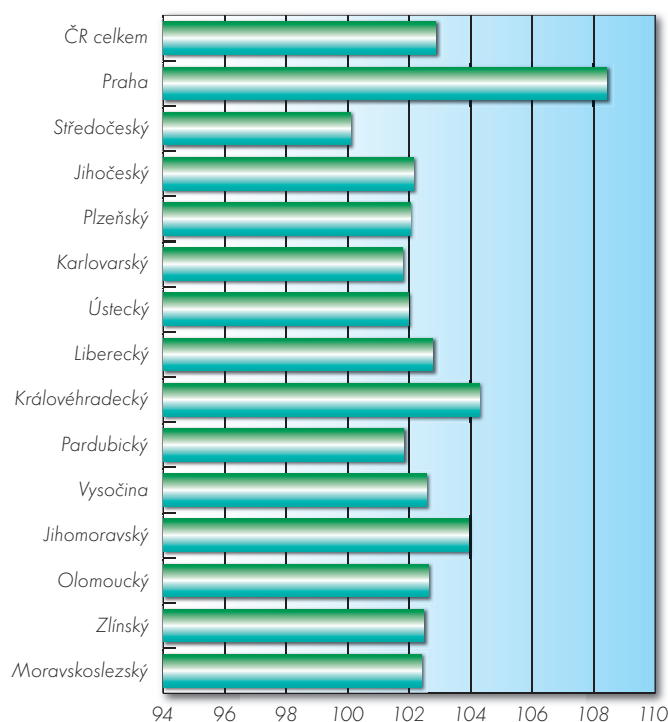
C1 T1: Míra účasti dětí v MŠ a žáků ZŠ, SŠ, konzervatoří a studentů VOŠ na odpovídající věkové populaci, 2006, v %

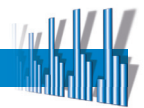
Území		MŠ		ZŠ		SŠ				konzervatoře		VOŠ			
						celkem		maturitní obory						nematuritní obory	
ČR celkem		104,7		102,9		95,1		70,6		25,3		0,4		5,6	
CZ01	Praha	106,2		108,4		124,5		105,5		22,3		1,6		12,3	
CZ011	Hlavní město Praha	106,2	(8.)	108,4	(1.)	124,5	(1.)	105,5	(1.)	22,3	(13.)	1,6	(1.)	12,3	(1.)
CZ02	Střední Čechy	103,3		100,1		74,8		54,2		20,6		–		3,9	
CZ021	Středočeský kraj	103,3	(10.)	100,1	(14.)	74,8	(14.)	54,2	(14.)	20,6	(14.)	–	(9.)	3,9	(11.)
CZ03	Jihozápad	108,1		102,1		95,6		68,7		27,3		0,4		7,0	
CZ031	Jihočeský kraj	111,3	(2.)	102,1	(9.)	98,7	(5.)	72,1	(4.)	27,5	(4.)	0,3	(7.)	8,8	(2.)
CZ032	Plzeňský kraj	104,3	(9.)	102,0	(10.)	91,8	(11.)	64,7	(10.)	27,1	(5.)	0,4	(5.)	4,8	(7.)
CZ04	Severozápad	95,4		101,9		90,0		62,0		28,0		0,2		3,2	
CZ041	Karlovarský kraj	97,2	(13.)	101,8	(13.)	82,9	(13.)	56,9	(13.)	26,0	(7.)	–	(9.)	1,9	(14.)
CZ042	Ústecký kraj	94,7	(14.)	102,0	(11.)	92,7	(8.)	64,0	(11.)	28,8	(1.)	0,3	(8.)	3,7	(12.)
CZ05	Severovýchod	106,2		103,0		93,2		66,4		27,2		0,1		5,3	
CZ051	Liberecký kraj	103,2	(11.)	102,7	(4.)	86,5	(12.)	59,2	(12.)	28,8	(2.)	–	(9.)	4,2	(10.)
CZ052	Královéhradecký kraj	106,8	(7.)	104,2	(2.)	99,0	(4.)	70,7	(5.)	28,3	(3.)	–	(9.)	4,8	(6.)
CZ053	Pardubický kraj	108,0	(4.)	101,8	(12.)	92,8	(7.)	68,1	(8.)	24,6	(10.)	0,4	(6.)	6,9	(3.)
CZ06	Jihovýchod	107,9		103,5		97,5		73,3		25,0		0,4		6,1	
CZ061	Vysočina	108,1	(3.)	102,5	(6.)	91,9	(10.)	67,4	(9.)	24,5	(12.)	–	(9.)	5,5	(5.)
CZ062	Jihomoravský kraj	107,8	(5.)	103,9	(3.)	100,2	(3.)	76,2	(2.)	25,2	(9.)	0,6	(2.)	6,3	(4.)
CZ07	Střední Morava	109,4		102,5		96,7		72,2		25,6		0,3		4,5	
CZ071	Olomoucký kraj	111,4	(1.)	102,6	(5.)	93,4	(6.)	68,9	(6.)	26,5	(6.)	–	(9.)	4,4	(9.)
CZ072	Zlínský kraj	107,2	(6.)	102,5	(7.)	100,4	(2.)	75,9	(3.)	24,6	(11.)	0,6	(3.)	4,5	(8.)
CZ08	Moravskoslezsko	100,5		102,4		92,5		68,3		25,2		0,4		3,5	
CZ081	Moravskoslezský kraj	100,5	(12.)	102,4	(8.)	92,5	(9.)	68,3	(7.)	25,2	(8.)	0,4	(4.)	3,5	(13.)

C1 G1: Podíl dětí v MŠ na odpovídající věkové populaci 3–5letých, 2006 (v %)

C1 G2: Podíl dětí v ZŠ na odpovídající věkové populaci 6–14letých, 2006 (v %)

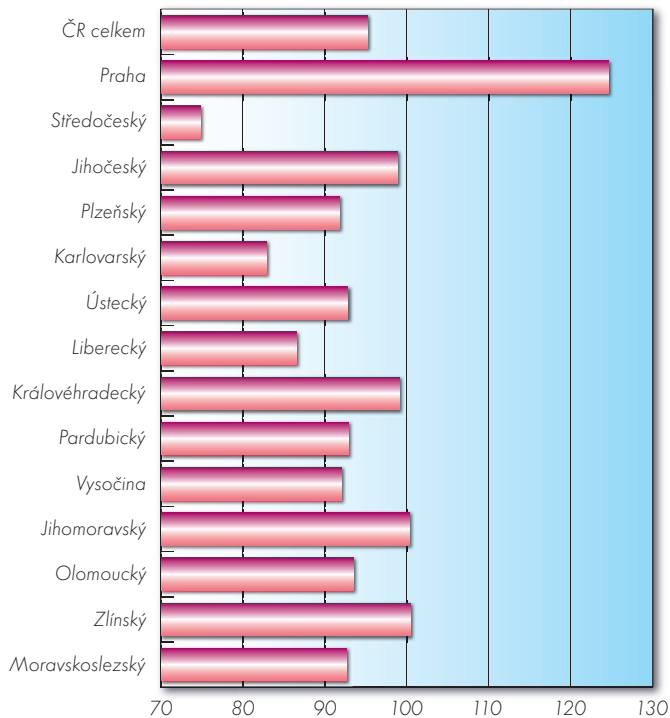

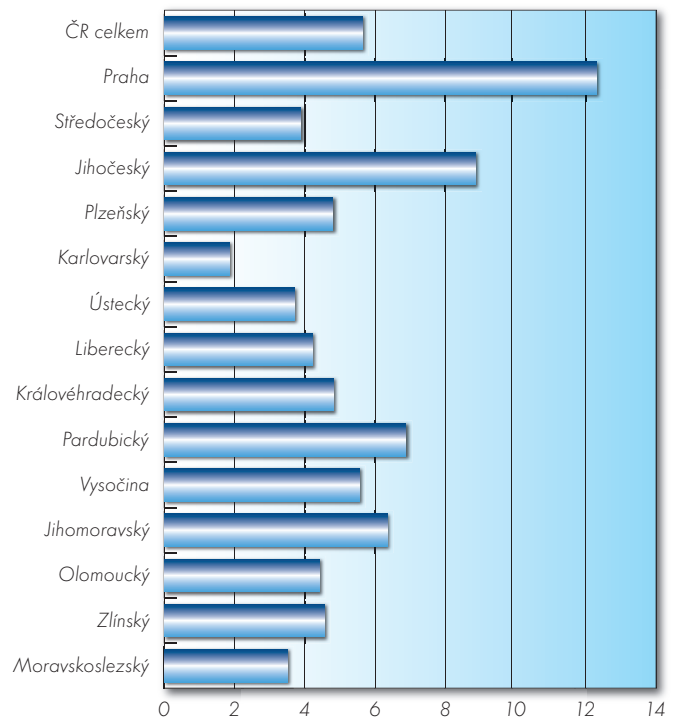
měrně velké množství žáků v programech tříletých a kratších, pak je 95,1 % účasti na středním vzdělávání hodnota opravdu vysoká. Ve srovnání s rokem 2005 se ale podíl žáků středních škol na populaci 15–19 letých snížil o 1 procentní bod. Zvýšený zájem o získání kvalifikace souvisí s vyšším uplatněním na trhu práce. Nejvyšší míra účasti na středoškolském vzdělávání je tradičně v Praze (124,5 %). Praha je

však pro středoškolské vzdělávání spádová především pro okrajové okresy Středočeského kraje, který má naopak míru účasti nejmenší z celé České republiky (74,8 %). Pokud ukazatel vypočteme dohromady pro Prahu a Středočeský kraj, je míra účasti 100,5 %. V této hodnotě je lépe vyjádřeno, že některé střední školy sídlící v Praze mají působnost i nad rámec Prahy a Středočeského kraje. Nad 100 % jsou kromě Prahy

C1 G3: Podíl žáků SŠ na odpovídající věkové populaci 15–18letých, 2006 (v %)

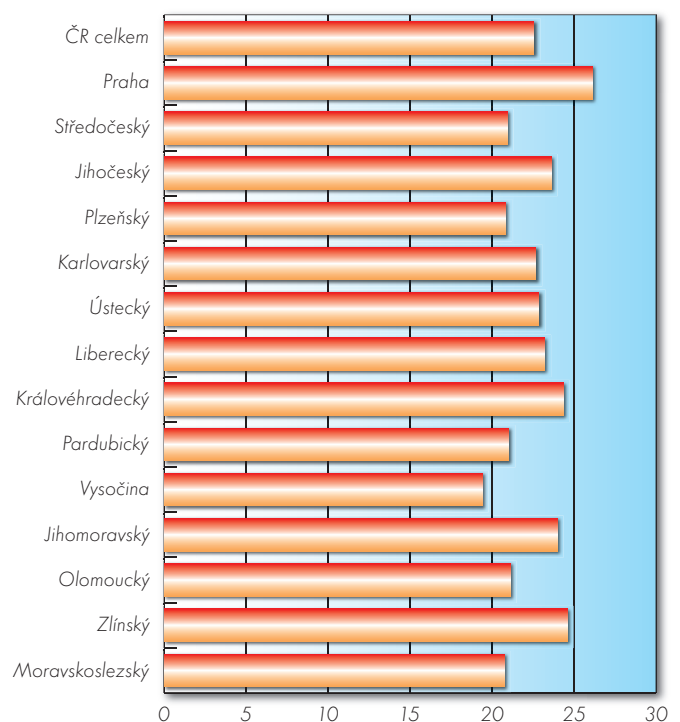
C1 G4: Podíl studentů VOŠ na odpovídající věkové populaci 19–21letých, 2006 (v %)

C1 T2: Míra účasti dětí s odloženou povinnou školní docházkou na celkovém počtu šestiletých dětí, 2006, v %

Území		Podíl (%)	Rank
ČR celkem		22,5	
CZ01	Praha	26,1	
CZ011	Hlavní město Praha	26,1	(1.)
CZ02	Střední Čechy	20,9	
CZ021	Středočeský kraj	20,9	(11.)
CZ03	Jihozápad	22,3	
CZ031	Jihočeský kraj	23,6	(5.)
CZ032	Plzeňský kraj	20,8	(12.)
CZ04	Severozápad	22,8	
CZ041	Karlovarský kraj	22,6	(8.)
CZ042	Ústecký kraj	22,8	(7.)
CZ05	Severovýchod	22,8	
CZ051	Liberecký kraj	23,2	(6.)
CZ052	Královéhradecký kraj	24,3	(3.)
CZ053	Pardubický kraj	21,0	(10.)
CZ06	Jihovýchod	22,4	
CZ061	Vysočina	19,3	(14.)
CZ062	Jihomoravský kraj	23,9	(4.)
CZ07	Střední Morava	22,8	
CZ071	Olomoucký kraj	21,1	(9.)
CZ072	Zlínský kraj	24,5	(2.)
CZ08	Moravskoslezsko	20,7	
CZ081	Moravskoslezský kraj	20,7	(13.)

C1 G5: Podíl dětí s odloženou povinnou školní docházkou na celkovém počtu šestiletých dětí, 2006 (v %)

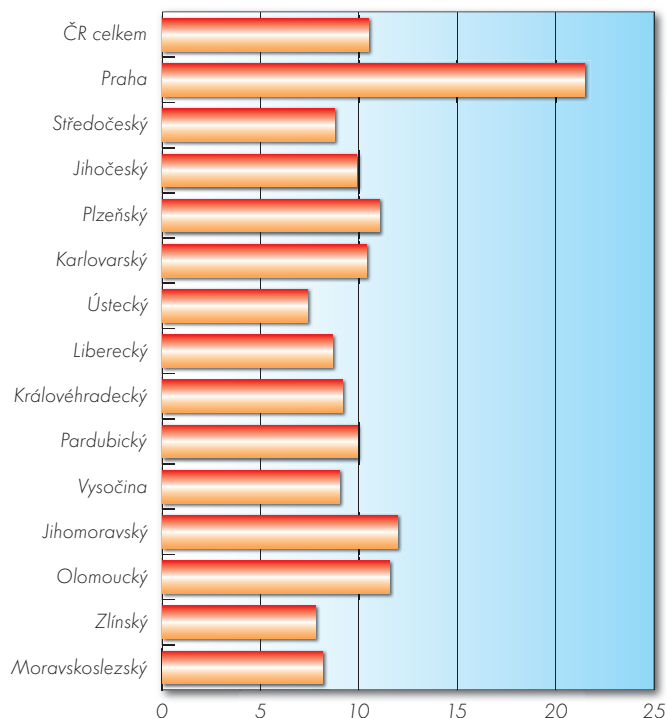
C1 T3: Podíl žáků nižšího stupně víceletých gymnázií a konzervatoří na celkovém počtu žáků v ročnících ZŠ a SŠ odpovídajících 2. stupni ZŠ, 2006, v %

Území			
ČR celkem		10,4	
CZ01	Praha	21,4	
CZ011	Hlavní město Praha	21,4	(1.)
CZ02	Střední Čechy	8,7	
CZ021	Středočeský kraj	8,7	(10.)
CZ03	Jihozápad	10,4	
CZ031	Jihočeský kraj	9,9	(7.)
CZ032	Plzeňský kraj	11,0	(4.)
CZ04	Severozápad	8,1	
CZ041	Karlovarský kraj	10,4	(5.)
CZ042	Ústecký kraj	7,4	(14.)
CZ05	Severovýchod	9,3	
CZ051	Liberecký kraj	8,6	(11.)
CZ052	Královéhradecký kraj	9,1	(8.)
CZ053	Pardubický kraj	9,9	(6.)
CZ06	Jihovýchod	10,9	
CZ061	Vysočina	8,9	(9.)
CZ062	Jihomoravský kraj	11,9	(2.)
CZ07	Střední Morava	9,7	
CZ071	Olomoucký kraj	11,5	(3.)
CZ072	Zlínský kraj	7,8	(13.)
CZ08	Moravskoslezsko	8,1	
CZ081	Moravskoslezský kraj	8,1	(12.)

ještě Jihomoravský (100,2%) a Zlínský kraj (100,4%). Míra účasti je tradičně vyšší v maturitních oborech, o které je vyšší zájem, než v oborech nematuritních. Maturitní obory dosahují míry účasti 70,6% v celorepublikovém průměru, zatímco u nematuritních oborů je to 25,3%. Nevyšší míra účasti na středním vzdělávání s maturitou je pak v Praze, kde dosahuje 105,5%. Důvodem je opět vyšší spádovost Prahy. Hodnoty přes 70% dále dosáhly Jihomoravský kraj (76,2%), Zlínský kraj (75,9%), Jihočeský kraj (72,1%) a Královéhradecký kraj (70,7%). V nematuritní oborech dosahuje míra účasti 25,3%. Nejvyšší je v Ústeckém a Libereckém kraji (28,8%). Nejnižší pak ve Středočeském kraji (20,6%) a Praze (22,3%), kde je vysoká míra účasti na středním vzdělávání zakončeném maturitní zkouškou.

Míra účasti na vzdělávání na konzervatořích je dána nerovnoměrným rozložením těchto škol v České republice. V šesti krajích se konzervatoře vůbec nevyskytují. Z ostatních krajů má nejvyšší míru účasti Praha (kde je také nejvyšší počet škol – 7) – 1,6%. Ukazatel nevyovídá o tom, jaká je účast věkové populace toho kterého kraje na vzdělávání na konzervatořích, ale spíše o jejich rozmístění.

Míra účasti na vyšším odborném vzdělávání v jednotlivých krajích je velmi úzce závislá na celkovém počtu žáků vyšších odborných škol bez ohledu na to, ze kterého kraje jsou. Z tohoto důvodu nejvyšší míry účasti vykazují kraje, ve kterých studuje nejvíce žáků. Také tento ukazatel nevyovídá o tom, jaká je účast věkové populace toho kterého kraje na vyšším odborném vzdělávání, ale spíše o hustotě sítě vyšších odborných škol. Nejvyšší míru účasti vyazuje Praha (12,3%), Jihočeský (8,8%), Pardubický (6,9%), Jihomoravský kraj (6,3%) a Vysočina (5,5%).

C1 G6: Podíl žáků nižšího stupně víceletých gymnázií a konzervatoří na celkovém počtu žáků v ročnících ZŠ a SŠ odpovídajících 2. stupni ZŠ, 2006 (v %)

C 2 Přístup ke střednímu, vyššímu odbornému a vysokoškolskému vzdělávání

Po absolvování základního vzdělávání většina odpovídající věkové populace vstupuje do středoškolského vzdělávání a vzdělávání v konzervatořích, vyjma těch, kteří již po absolvování základní školy vstupují na trh práce.

Volba konkrétního středoškolského programu je dána především osobními prioritami uchazečů, může však být ovlivněna i dimenzováním vstupních kapacit. Proto se může stát, že na regionální, ale i celostátní úrovni bude existovat naddimenzovaná síť, ve které bude převažovat vzdělávání pouze v gymnaziálním, maturitním nebo nematuritním proudu středoškolského vzdělávání. Pokud potom bude snaha tuto síť zachovat ve stávajícím rozsahu bez ohledu na vývoj priorit absolventů základních škol, dojde pravděpodobně k tomu, že vstupní kapacity jednoho proudu budou omezeny ve prospěch proudu druhého. Tato skutečnost nemusí být zjevná na první pohled, protože jednou z priorit uchazečů o vzdělávání na střední škole je také její umístění. Toto hledisko často převažuje nad požadavkem konkrétní odbornosti.

V rámci středního vzdělávání s maturitní zkouškou, ze kterého lze následně pokračovat ve vzdělávání na terciární vzdělávací úrovni, se uchazeči rozhodují mezi všeobecně vzdělávacími programy (na školách vyučujících obory gymnázií a lyceí) a odbornými programy (především obory středních odborných škol, v menší míře obory středních odborných učilišť), případně vzděláváním na konzervatořích. Rozdělení populace nově vstupující do odborného vzdělávání podle oborů KKO, na které se hlásí, se řídí na jedné straně institucionálními charakteristikami systému, záměry krajských samospráv, a na druhé straně zájmem žáků. Nabídky vzdělání by měly odrážet potřeby ekonomiky, resp. požadavky trhu práce v regionu. Jakkoli jsou lycea zahrnována pře-

vážně do všeobecného vzdělávacího programu, jsou vykazována u oborů středních odborných škol.

C.2.1 Podíly nově přijatých na jednotlivé druhy škol na odpovídající věkové populaci

C.2.1.1 Podíl nově přijatých na střední a vyšší odborné školy na odpovídající věkové populaci

Charakteristika ukazatele

Ukazatel se zaměřuje na popis procesu vstupu studentů na středoškolskou úroveň vzdělávání. Všímá si zvláště rozlišení středního vzdělávání s maturitní zkouškou a středního vzdělávání s výučním listem, středního vzdělávání a všeobecně vzdělávacího a odborného proudu. Popisuje také vstupy na konzervatoře.

Při konstrukci ukazatele byl zvolen první ze dvou úhlů pohledu – **podíl počtu nově přijatých na odpovídající věkové populaci** (15letí pro střední školy a konzervatoře, 18letí pro nástavbové studium a 19letí pro vyšší odborné školy). Druhým pohledem (je obsahem dalšího ukazatele v této kapitole) je **podíl počtu nově přijatých na celkovém počtu absolventů předchozí vzdělávací úrovně** (pro střední školy a vyšší odborné vzdělávání na konzervatořích – absolventi základních škol, nástavbové studium – absolventi vzdělávání s výučním listem, pro vyšší odborné školy – absolventi oborů středních škol ukončených maturitní zkouškou).

Metodika výpočtu

$$\frac{NP_i}{P_j} \times 100$$

NP – počet nově přijatých do denní formy vzdělávání

P – populace

i – jednotlivé druhy středních škol, konzervatoře, vyšší odborné školy, příp. jednotlivé druhy vzdělávání (maturitní včetně vyššího odborného na konzervatořích, nematuritní)

j – populace 15letých pro střední školy a šestileté konzervatoře, 18letých pro nástavbové studium a 19letých pro vyšší odborné školy

Nově přijatí na střední školy a konzervatoře – maturitní obory zahrnují nově přijaté na čtyřleté obory gymnázií, šestileté konzervatoře, obory středních odborných škol a středních odborných učilišť s maturitní zkouškou (bez zkrácených forem studia), ročníky víceletých oborů gymnázií a osmiletých konzervatoří odpovídajících 1. ročníku střední školy (5. ročníky osmiletých dělek vzdělávání, 3. ročníky šestiletého vzdělávání) včetně odpovídajícího vzdělávání na školách pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami a konzervatořích. Všichni nově přijímaní jsou uváděni pouze za denní formu vzdělávání.

Nově přijatí na střední školy – nematuritní obory zahrnují nově přijaté na obory středních odborných učilišť s výučním listem a obory středního vzdělávání na školách vyučujících obory středních odborných škol, včetně odpovídajícího vzdělávání na školách pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. Všichni nově přijímaní jsou uváděni pouze za denní formu vzdělávání.

Zdroj dat

- ČSÚ – demografie k 31. 12. 2006
- databáze ÚIV

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

Vzhledem k populaci patnáctiletých **nastupuje na střední školy a konzervatoře** stejně jako v roce 2005 **prakticky každý**. Celkový podíl se zvýšil a poněkud se změnila struktura nově přijímaných (=

109,3 % – ukazatel převyšuje hranici sta procent, protože do celkového počtu nově přijímaných jsou zahrnuti nejen nově přijatí absolventi základních škol, ale i ti, kteří nastupují na střední školy z jiných škol, ze zaměstnání či odjinud, v roce 2006 je tento podíl vyšší o 2,3 procentního bodu proti předcházejícímu roku).

Specifickým druhem škol jsou obory gymnázií s víceletým vzděláváním a konzervatoře. Na úrovni 1. ročníku střední školy se v nich vzdělává v celorepublikovém měřítku celkem 8,8 % patnáctiletých, na šestiletých konzervatořích 0,4 % patnáctiletých.

Porovnáme-li nově přijímané podle druhu vzdělávání, nejvíce nově přijímaných pohltily obory středních odborných škol s maturitní zkouškou – 43,8 % patnáctiletých, následují obory středních odborných učilišť s výučním listem – 35,3 % v porovnání s populací patnáctiletých, a pak obory čtyřletých gymnázií – 12,3 % (vezmeme-li však obory gymnázií jako celek, tedy včetně víceletých vzdělávání, potom celkový počet nově vstupujících na „středoškolskou“ úroveň oborů gymnázií činí 21,1 % v porovnání s populací patnáctiletých). Nově přijatí na obory středních odborných učilišť ukončené maturitní zkouškou tvoří 8,3 % vzhledem k populaci patnáctiletých a nově přijímaní do oborů středních odborných škol do oborů středního vzdělávání tvoří pouze 0,7 %. Do denní formy nástavbového studia po absolvování středního vzdělávání s výučním listem nastupuje 8,4 % žáků vzhledem k populaci osmnáctiletých. V celorepublikovém měřítku nastupuje do denní formy vzdělávání vyšších odborných škol 6,9 % studentů vzhledem k populaci devatenáctiletých. Tento ukazatel však vykazuje velké regionální rozdíly. Meziročně se tento ukazatel snížil o 0,5 %.

Z uvedených podílů a porovnání s rokem 2005 lze zjistit celkovou stabilizaci nabídky studijních programů (poptávku v tomto případě neuvažujeme, neboť předpokládáme, že poptávka po maturitních oborech je obecně dlouhodobě vyšší než jejich nabídka) a mírný vzrůst podílu populace patnáctiletých vzdělávajících se na víceletých gymnáziích.

Regionální rozdíly

Porovnáme-li **počty nově přijímaných na střední školy s populací patnáctiletých v kraji**, jsou na první pohled zřejmé poměrně značné regionální rozdíly. Naprosto atypická je situace v Praze. **Podíly žáků víceletých oborů gymnázií v ročnících odpovídajících 1. ročníku středních škol ve vztahu k populaci patnáctiletých se** v jednotlivých krajích velkou měrou liší. Odchylka od celorepublikového průměru 9,1 % je v kladné škále nejvyšší u Prahy (hodnota 17,9 %), ve které se opět uplatňuje funkce spádového centra, naopak v záporné škále nejnižší u Karlovarského kraje s hodnotou 5,8 %. Je zajímavé, že i když Praha dosahuje vysoce nadprůměrných hodnot, Středočeský kraj v celkovém pořadí krajů není na jednom z posledních míst. V případě oborů víceletých gymnázií nehraje tedy roli pouze spádovost, ale vzhledem k tomu, že na oborech víceletých gymnáziích žáci plní povinnou školní docházku a v převážné většině nejsou ubytováni v domovech mládeže či internátech, především dopravní dostupnost škol.

Počet žáků nově přijatých do oborů čtyřletých gymnázií vzhledem k populaci patnáctiletých vykazuje také poměrně vysoké mezikrajové rozdíly. Hodnoty ukazatele se pohybují od 7,7 % v Plzeňském kraji až do 20,0 % v Praze. Tento ukazatel charakterizuje podíly nově přijímaných do všeobecného směru vzdělávání a závisí jednak na síti škol vyučujících obory gymnázií v kraji, jednak do jisté míry i na charakteru regionu a možnostech absolventů pokračovat ve studiu na vysoké škole. Rozložení krajů pod a nad celorepublikovým průměrem je vcelku rovnoměrné.

Pro odborné vzdělávání jsou charakteristické základní dva druhy škol – obory středních odborných škol s maturitní zkouškou a obory středních odborných učilišť s výučním listem – školy vyučující obory

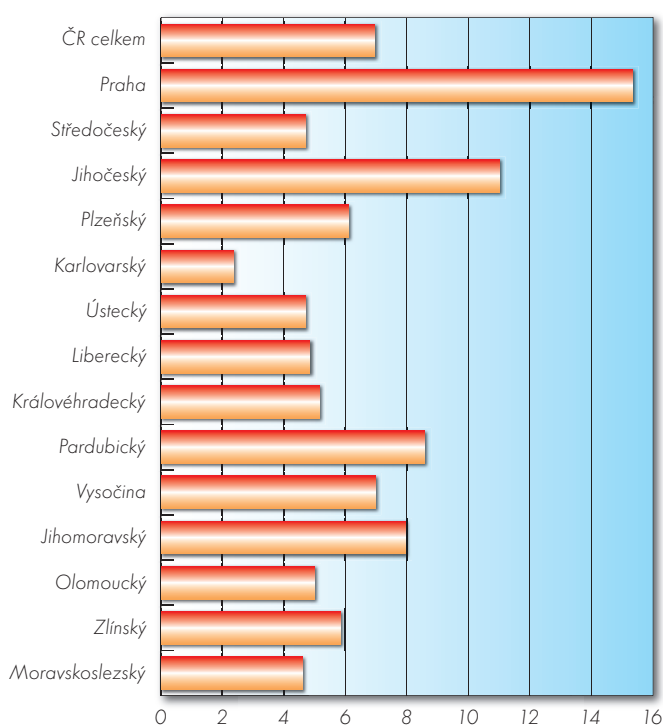

C2 T1: Podíl nově přijatých na SŠ, konzervatoře a VOŠ na odpovídající věkové populaci, 2006, v %

Území	SŠ „maturitní“ obory	SŠ „nematuritní“ obory	SŠ celkem	4leté obory gymnázií	obory SOŠ střední vzdělávání s maturitní zkouškou	obory SOŠ střední vzdělávání s maturitní zkouškou	obory SOŠ střední vzdělávání s maturitní zkouškou	obory SVO střední vzdělávání s maturitní zkouškou	obory SVO obory s vyučným listem	obory víceletých gymnázií a 8leté konzervatoře	6leté konzervatoře		nástavbové studium	VOŠ
											oborů	podíl (%)		
ČR celkem	73,3	36,0	109,3	12,3	43,8	43,8	43,8	8,3	35,3	8,8	0,4	0,4	8,4	6,9
CZ01 Praha	116,3	32,3	148,6	20,0	65,3	65,3	65,3	11,4	30,9	17,9	1,5	1,5	10,5	15,3
CZ011 Hlavní město Praha	116,3 (1.)	32,3 (13.)	148,6 (1.)	20,0 (1.)	65,3 (1.)	65,3 (1.)	65,3 (1.)	11,4 (2.)	30,9 (13.)	17,9 (1.)	1,5 (1.)	1,5 (1.)	10,5 (1.)	15,3 (1.)
CZ02 Střední Čechy	55,9	28,9	84,8	9,3	34,2	34,2	34,2	5,4	28,4	6,7	-	-	8,1	4,7
CZ021 Středočeský kraj	55,9 (14.)	28,9 (14.)	84,8 (14.)	9,3 (12.)	34,2 (14.)	34,2 (14.)	34,2 (14.)	5,4 (13.)	28,4 (14.)	6,7 (11.)	-	-	8,1 (9.)	4,7 (11.)
CZ03 Jihozápad	69,8	39,6	109,4	9,7	44,2	44,2	44,2	6,8	38,9	9,2	0,4	0,4	9,8	8,8
CZ031 Jihočeský kraj	71,9 (6.)	39,4 (4.)	111,3 (3.)	11,3 (7.)	45,7 (3.)	45,7 (3.)	45,7 (3.)	6,3 (11.)	38,9 (3.)	9,3 (4.)	0,3 (8.)	0,3 (8.)	9,5 (4.)	11,0 (2.)
CZ032 Plzeňský kraj	67,3 (11.)	39,8 (3.)	107,0 (8.)	7,7 (14.)	42,4 (8.)	42,4 (8.)	42,4 (8.)	7,4 (8.)	38,9 (4.)	9,1 (5.)	0,4 (5.)	0,4 (5.)	10,2 (2.)	6,1 (6.)
CZ04 Severovýchod	66,4	42,6	109,0	10,0	42,5	42,5	42,5	7,1	41,6	6,1	0,3	0,3	8,7	4,0
CZ041 Karlovarský kraj	62,7 (12.)	39,1 (5.)	101,8 (13.)	10,0 (11.)	38,9 (13.)	38,9 (13.)	38,9 (13.)	5,5 (12.)	38,5 (5.)	5,8 (14.)	-	-	8,5 (8.)	2,3 (14.)
CZ042 Ústecký kraj	67,8 (10.)	43,9 (2.)	111,7 (2.)	10,1 (10.)	43,9 (4.)	43,9 (4.)	43,9 (4.)	7,7 (7.)	42,8 (2.)	6,3 (12.)	0,4 (7.)	0,4 (7.)	8,8 (7.)	4,7 (12.)
CZ05 Severovýchod	67,6	38,8	106,3	10,5	43,3	43,3	43,3	6,2	38,1	8,2	0,2	0,2	5,8	6,2
CZ051 Liberecký kraj	60,3 (13.)	44,3 (1.)	104,6 (10.)	8,2 (13.)	39,9 (11.)	39,9 (11.)	39,9 (11.)	5,0 (14.)	43,8 (1.)	7,5 (9.)	-	-	6,8 (12.)	4,8 (10.)
CZ052 Královéhradecký kraj	72,3 (5.)	38,4 (6.)	110,7 (4.)	11,3 (9.)	46,5 (2.)	46,5 (2.)	46,5 (2.)	6,4 (10.)	37,6 (6.)	8,4 (7.)	-	-	5,9 (13.)	5,1 (8.)
CZ053 Pardubický kraj	68,6 (9.)	34,5 (9.)	103,1 (12.)	11,6 (6.)	42,8 (5.)	42,8 (5.)	42,8 (5.)	6,9 (9.)	33,9 (9.)	8,6 (6.)	0,5 (4.)	0,5 (4.)	4,8 (14.)	8,6 (3.)
CZ06 Jihovýchod	74,2	34,2	108,4	13,0	42,6	42,6	42,6	9,8	33,5	9,5	0,3	0,3	8,8	7,6
CZ061 Vysočina	69,6 (8.)	34,0 (11.)	103,6 (11.)	11,3 (8.)	42,5 (7.)	42,5 (7.)	42,5 (7.)	8,2	33,3 (11.)	7,9 (8.)	-	-	7,6 (10.)	6,9 (5.)
CZ062 Jihomoravský kraj	76,3 (3.)	34,3 (10.)	110,6 (5.)	13,8 (3.)	42,6 (6.)	42,6 (6.)	42,6 (6.)	10,5 (3.)	33,5 (10.)	10,3 (2.)	0,4 (6.)	0,4 (6.)	9,3 (6.)	8,0 (4.)
CZ07 Střední Morava	73,3	35,1	108,3	13,7	40,8	40,8	40,8	10,0	34,6	8,0	0,3	0,3	9,8	5,4
CZ071 Olomoucký kraj	70,0 (7.)	37,0 (7.)	107,0 (9.)	12,3 (5.)	39,3 (12.)	39,3 (12.)	39,3 (12.)	7,9 (6.)	36,5 (7.)	9,8 (3.)	-	-	10,1 (3.)	5,0 (9.)
CZ072 Zlínský kraj	76,8 (2.)	33,0 (12.)	109,8 (6.)	15,3 (2.)	42,3 (10.)	42,3 (10.)	42,3 (10.)	12,3 (1.)	32,6 (12.)	6,2 (13.)	0,6 (2.)	0,6 (2.)	9,4 (5.)	5,8 (7.)
CZ08 Moravskoslezsko	73,0	35,7	108,6	13,5	42,3	42,3	42,3	9,9	35,3	6,8	0,5	0,5	7,0	4,6
CZ081 Moravskoslezský kraj	73,0 (4.)	35,7 (8.)	108,6 (7.)	13,5 (4.)	42,3 (9.)	42,3 (9.)	42,3 (9.)	9,9 (4.)	35,3 (8.)	6,8 (10.)	0,5 (3.)	0,5 (3.)	7,0 (11.)	4,6 (13.)

C2 G1: Podíl nově přijatých na VOŠ na populaci 15letých, 2006 (v %)

středních odborných učilišť s maturitní zkouškou a střední vzdělávání na školách vyučujících obory středních odborných škol jsou, pokud jde o počet žáků, méně početně zastoupené a v současné době hrají roli spíše doplňkových programů. Z tohoto důvodu se zde budeme věnovat především maturitním oborům středních odborných škol, oborům středních odborných učilišť s výučním listem a závislostem mezi jejich rozdělením.

Pokud jde o vzdělávání s maturitní zkouškou v oborech středních odborných škol, nejvyšší podíl nově přijímaných vzhledem k populaci patnáctiletých vykazuje, stejně jako u vzdělávání na školách vyučujících obory gymnázií, Praha (65,3 %), nejnižší opět Středočeský kraj (34,2 %), který jako svoji spádovou oblast využívá Prahu. U ostatních krajů dosahuje ukazatel hodnot od 38,9 % v Karlovarském kraji až do 46,5 % v Královéhradeckém kraji.

Počty nově přijímaných do vzdělávání s výučním listem v oborech středních odborných učilišť: pod celorepublikovou hodnotou ukazatele se pohybuje šest krajů – Středočeský (zde je však celkově malá míra nově přijímaných do škol v tomto kraji), Praha, Zlínský, Vysočina, Pardubický a Jihomoravský kraj (potenciální uchazeči ve všech šesti krajích si častěji vybírají školy vyučující obory středních odborných škol).

Podíly nově přijímaných do **nástavbového studia** jsou v jednotlivých krajích celkem vyrovnané. Hodnota ukazatele je tradičně nejvyšší v Praze (10,5 %), kde je nejvíce škol nabízejících tento druh vzdělávání. Více než 10 % mají ještě kraj Plzeňský a Olomoucký. Nejmenší hodnotu ukazatele vykazuje kraj (Pardubický) (4,8 %)

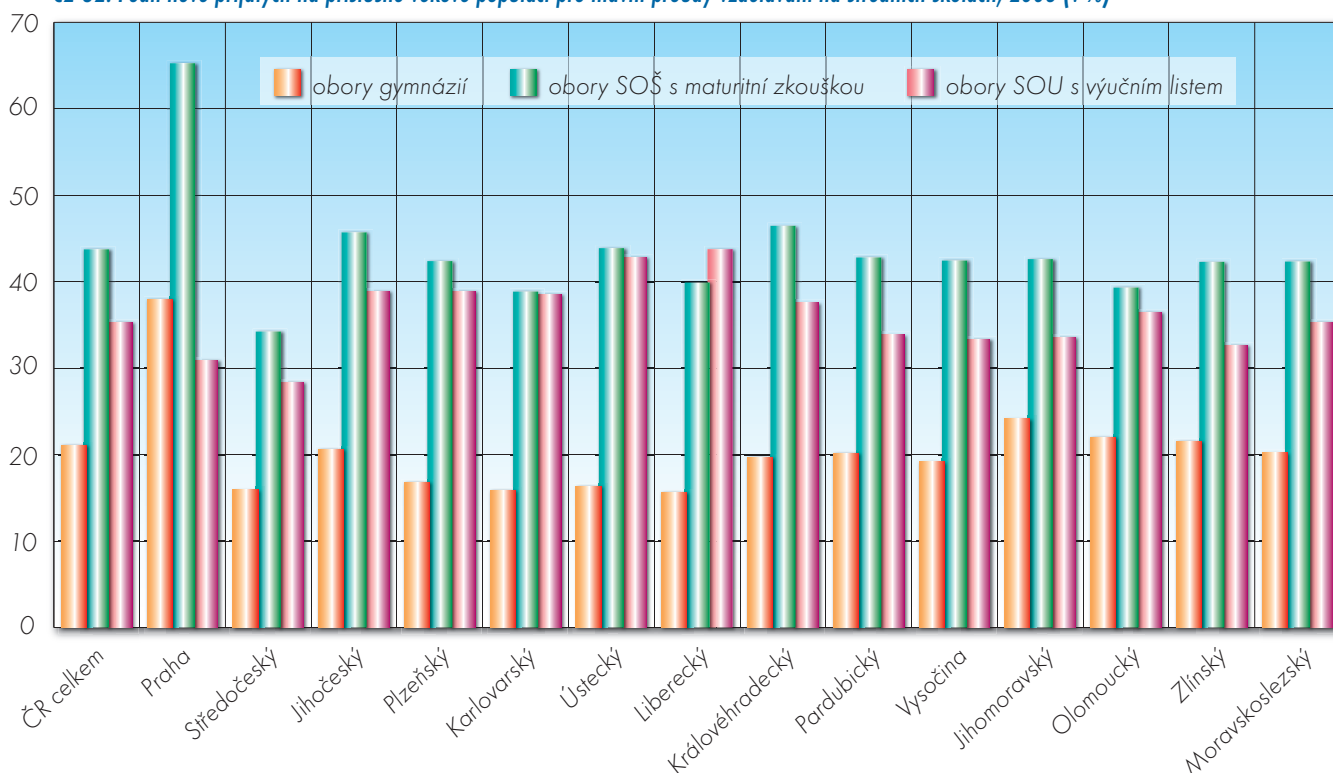
Jak již bylo v úvodu řečeno, **podíly nově přijímaných na vyšší odborné školy vzhledem k populaci 19letých** vykazují významné regionální rozdíly. Tyto podíly velmi úzce souvisejí, podobně jako u ukazatele C1, s hustotou sítě vyšších odborných škol a často nepochybně i o studentech pocházejících z regionu, ve kterém je vyšší odborná škola umístěna, vzhledem k jejich spádovosti.

C 2.1.2 Podíl nově přijatých na střední a vyšší odborné školy na počtu absolventů nižší vzdělávací úrovně

Charakteristika ukazatele

Ukazatel se zaměřuje na popis procesu vstupu studentů na střední školskou úroveň vzdělávání. Zvláště si všímá rozlišení na a) vzdělávání s maturitou a b) střední vzdělávání a střední vzdělávání s výučním listem a dále dělení na všeobecně vzdělávací a odborný proud. Do

C2 G2: Podíl nově přijatých na příslušné věkové populaci pro hlavní proudy vzdělávání na středních školách, 2006 (v %)

všeobecně vzdělávacího proudu jsou započítány pouze školy vyučující obory gymnázií, školy vyučující obory lyceí, ač jsou svým charakterem zahrnovány převážně do všeobecného vzdělávacího programu, jsou vykazovány u oborů středních odborných škol.

Při konstrukci ukazatele byl zvolen druhý ze dvou úhlů pohledu – podíl nově přijatých na počtu absolventů nižší vzdělávací úrovně (pro střední školy – počet absolventů základních škol, základních škol speciálních, praktických a základních škol pro žáky se SVP, pro nástavbové studium – počet absolventů středního vzdělávání s výučním listem, pro vyšší odborné školy – počet absolventů oborů středních škol ukončených maturitní zkouškou). Prvním pohledem (viz ukazatel C2.1.1) je podíl nově přijatých žáků na odpovídající věkové populaci (15letí pro střední školy, 18letí pro nástavbové studium, 19letí pro vyšší odborné školy).

Metodika výpočtu

$$\frac{NP_i}{A_j} \times 100$$

NP – počet nově přijatých do denní formy vzdělávání

A – počet absolventů předchozího vzdělávacího stupně (pro výpočet ukazatele týkajícího se středních škol se počítá s celkovým počtem absolventů základních škol včetně škol pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, bez těch, kteří odešli ze základní školy na víceleté střední školy, včetně ročníků víceletých oborů gymnázií odpovídajících 9. ročníku ZŠ; pro nástavbové studium se počítá s absolventy středního vzdělávání s výučním listem; pro vyšší odborné školy se počítá s celkovým počtem absolventů středních škol v oborech ukončených maturitní zkouškou včetně zkrácené formy vzdělávání)

i – jednotlivé druhy středních škol, konzervatoří, vyšší odborné školy, příp. jednotlivé druhy vzdělávání (s maturitou, s výučním listem, nástavbové studium)

j – druhy škol (základní školy včetně škol pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, obory víceletých gymnázií, střední školy v oborech vzdělávání ukončených maturitní zkouškou, střední školy v oborech vzdělávání s výučním listem)

Nově přijatí na střední školy – maturitní obory – tento ukazatel zahrnuje nově přijaté na čtyřleté obory gymnázií, obory středních odborných škol a středních odborných učilišť ukončené maturitní zkouškou (bez nástavbového studia a zkrácené formy vzdělávání), ročníky víceletých oborů gymnázií a osmiletých konzervatoří odpovídající 1. ročníku střední školy (5. ročníky osmiletých délek vzdělávání, 3. ročníky šestiletého vzdělávání) včetně odpovídajícího vzdělávání na školách pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami a konzervatořích a šestileté konzervatoře. Všichni nově přijímaní jsou uváděni pouze za denní formu vzdělávání.

Nově přijatí na střední školy – nematuritní obory – tento ukazatel zahrnuje nově přijaté do oborů vzdělávání s výučním listem a oborů středního vzdělávání včetně odpovídajícího vzdělávání na školách pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. Všichni nově přijímaní jsou uváděni pouze za denní formu vzdělávání.

Zdroj dat

➤ databáze ÚIV

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

Výsledné hodnoty ukazatele a zvláště pořadí krajů podle jednotlivých druhů vzdělávání a typů škol jsou velmi podobné předchozímu ukazateli C2.1.1.

Celkově jsou hodnoty ukazatele vyšší vzhledem k tomu, že celkový počet absolventů předcházející vzdělávací úrovně je obvykle

o něco nižší než velikost odpovídající věkové populace patnácti a devatenáctiletých.

Při porovnání celkových počtů žáků nově přijatých na střední školy a konzervatoře v roce 2006 s celkovým počtem absolventů předchozí vzdělávací úrovně dostaneme hodnotu zhruba o deset procentních bodů vyšší než v případě podílu k populaci patnáctiletých, a to hodnotu 119,2 %. Do celkového počtu nově přijímaných jsou totiž zahrnuti nejen nově přijatí absolventi základních škol, ale i ti, kteří nastupují na střední školy z jiných škol, ze zaměstnání či odjinud.

V ročních víceletých oborů gymnázií a osmiletých konzervatoří odpovídajících 1. ročníku středoškolského vzdělávání se vzdělávalo celkem 9,6 % žáků odpovídajících absolventům základních škol. O tento počet se dá zvýšit hodnota 13,4 %, tedy celkový počet nově přijatých na čtyřleté obory gymnázií vzhledem k celkovému počtu absolventů předchozí vzdělávací úrovně a dostáváme se k hodnotě 23,0 %, což je prakticky celkový podíl nově přijatých do všeobecného směru vzdělávání na středoškolské úrovni (podíl žáků 8letých konzervatoří je nevýznamný).

Porovnáme-li počty nově přijímaných podle druhu vzdělávání, nejvíce nově přijímaných (vzhledem k počtu absolventů základní vzdělávací úrovně) pohlíjí maturitní obory středních odborných škol, 47,8 %, následují obory s výučním listem středních odborných učilišť se 38,6 % absolventů předchozí vzdělávací úrovně a pak čtyřleté obory gymnázií se 13,4 % (vezmeme-li však v úvahu školy vyučující obory gymnázií jako celek, tedy včetně víceletých oborů gymnázií, pak celkový počet nově vstupujících na „středoškolskou“ úroveň oborů gymnázií činí 23,0 % absolventů předchozí vzdělávací úrovně). Nově přijatí na obory středních odborných učilišť ukončených maturitní zkouškou tvoří 9,1 % absolventů předchozí vzdělávací úrovně a nově přijímaní na obory středních odborných škol do oborů středního vzdělávání tvoří pouze 0,8 %.

Do **nástavbového studia** bylo nově přijato 29 % žáků vzhledem k počtu absolventů středního vzdělávání s výučním listem. To je podstatně vyšší číslo než v ukazateli C2.1.1 a znamená, že prakticky třetina žáků si po získání výučního listu zvyšuje kvalifikaci nástavbovým studiem.

Vzhledem k hodnotě předchozího ukazatele jsou **hodnoty nově přijímaných na vyšší odborné školy ve vztahu k celkovému počtu maturantů** prakticky dvojnásobné. Tento rozdíl je způsoben především velkým rozdílem mezi velikostí populačního ročníku a celkovým počtem maturantů v příslušném roce. Do denní formy vzdělávání vyšších odborných škol nastoupilo celkem 11,6 % absolventů předchozí vzdělávací úrovně, tedy maturantů. Regionální rozdíly jsou opět, stejně jako v případě ukazatele C2.1.1, velké a vypovídají opět spíše o rozložení sítě vyšších odborných škol než o podílu nově přijímaných na vyšší odborné školy z toho kterého regionu.

Regionální rozdíly

Porovnáme-li **podíly nově přijímaných na střední školy a konzervatoře na počtu absolventů předchozí vzdělávací úrovně**, jsou prakticky všechny hodnoty vyšší než hodnoty předchozího ukazatele C2.1.1. I zde jsou na první pohled patrné poměrně značné regionální rozdíly. Naprosto atypická situace je opět v Praze, kde hodnota ukazatele dosahuje 163,2 % (oproti hodnotě 93,6 % ve Středočeském kraji). Tato vysoká hodnota je, stejně jako v případě ukazatele C2.1, ovlivněna spádovostí Prahy jako středoškolského centra především pro okresy Praha-východ a Praha-západ. Hodnoty ukazatele v ostatních krajích se všude pohybují nad hranicí sta procent.

Rozdíly nalezneme i v **případě podílů nově přijímaných na střední školy a konzervatoře na celkovém počtu absolventů předchozí vzdělávací úrovně z hlediska dosaženého stupně vzdělání**

C2 T2: Podíl nově přijatých na SŠ a VOŠ na počtu absolventů nižší vzdělávací úrovně, 2006, v %

Území	SŠ „maturitní“ obory	SŠ „nematuritní“ obory	SŠ celkem	obory 4letých gymnázií	obory SOŠ s maturitní zkouškou	obory SOŠ střední vzdělávání	obory SOŠ s maturitní zkouškou	obory SOU s vyučováním listem	obory víceletých gymnázií a 8letých konzervatoří	6leté konzervatoře		nástavbové studium	VOŠ
										obory SOŠ s maturitní zkouškou	obory SOŠ střední vzdělávání		
ČR celkem	79,9	39,3	119,2	13,4	47,8	0,8	9,1	38,6	9,6	0,4	29,0	11,8	
CZ01 Praha	127,2	36,0	163,2	22,0	72,7	1,5	12,7	34,5	20,0	1,7	42,8	18,6	
CZ011 Hlavní město Praha	127,2	36,0	163,2	22,0	72,7	1,5	12,7	34,5	20,0	1,7	42,8	18,6	(1.)
CZ02 Střední Čechy	61,6	32,1	93,6	10,3	38,0	0,6	5,9	31,5	7,4	-	34,7	10,1	
CZ021 Středočeský kraj	61,6	32,1	93,6	10,3	38,0	0,6	5,9	31,5	7,4	-	34,7	10,1	(8.)
CZ03 Jihozápad	75,4	42,6	118,1	10,4	47,8	0,7	7,3	41,9	9,9	0,4	31,4	15,6	
CZ031 Jihočeský kraj	78,1	42,2	120,3	12,1	49,3	0,5	6,7	41,6	10,0	0,4	30,6	18,0	(2.)
CZ032 Plzeňský kraj	72,2	43,1	115,4	8,3	46,0	0,9	8,0	42,2	9,9	0,5	32,2	12,2	(5.)
CZ04 Severozápad	71,7	46,4	118,0	10,9	46,3	1,1	7,7	45,3	6,7	0,3	28,9	8,5	
CZ041 Karlovarský kraj	68,3	44,3	112,6	11,4	44,1	0,6	6,3	43,7	6,6	-	28,3	5,5	(14.)
CZ042 Ústecký kraj	72,9	47,1	120,0	10,8	47,1	1,2	8,3	45,9	6,7	0,4	29,1	9,5	(9.)
CZ05 Severovýchod	74,5	42,4	116,9	11,5	47,3	0,8	6,7	41,7	9,0	0,2	18,4	11,1	
CZ051 Liberecký kraj	65,6	48,1	113,7	8,8	43,3	0,6	5,4	47,5	8,1	-	21,0	10,5	(7.)
CZ052 Královéhradecký kraj	80,3	42,5	122,8	12,5	51,4	1,0	7,1	41,5	9,3	-	17,4	8,3	(12.)
CZ053 Pardubický kraj	76,1	37,5	113,6	12,6	46,6	0,7	7,5	36,9	9,4	0,5	17,0	14,5	(3.)
CZ06 Jihovýchod	81,6	37,4	119,0	14,1	46,4	0,8	10,7	36,6	10,3	0,3	29,1	12,2	
CZ061 Vysočina	73,1	35,7	108,7	11,8	44,4	0,7	8,6	35,0	8,2	-	26,3	11,6	(6.)
CZ062 Jihomoravský kraj	85,9	38,2	124,2	15,3	47,5	0,9	11,7	37,4	11,3	0,5	30,5	12,4	(4.)
CZ07 Střední Morava	80,2	38,7	118,9	15,2	45,0	0,5	11,1	38,2	8,9	0,3	31,4	8,7	
CZ071 Olomoucký kraj	77,9	41,6	119,6	13,8	44,3	0,6	8,9	41,1	11,0	-	32,8	8,6	(11.)
CZ072 Zlínský kraj	82,5	35,8	118,3	16,6	45,9	0,4	13,3	35,4	6,7	0,7	30,0	8,7	(10.)
CZ08 Moravskoslezsko	77,7	38,3	116,0	14,4	45,4	0,4	10,6	37,9	7,3	0,5	24,4	8,0	
CZ081 Moravskoslezský kraj	77,7	38,3	116,0	14,4	45,4	0,4	10,6	37,9	7,3	0,5	24,4	8,0	(13.)

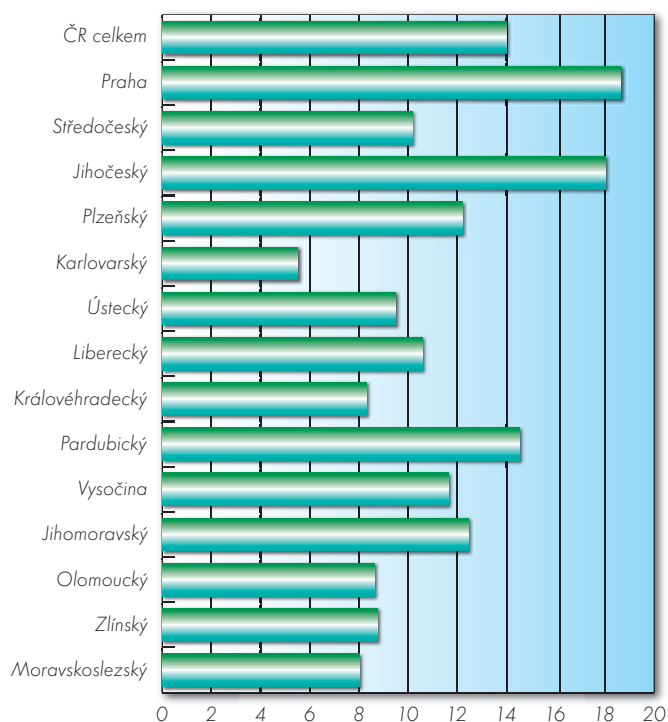
– tedy „maturitní“ x „nematuritní“ obory. V případě oborů ukončených maturitních zkouškou (tedy oborů gymnázií, středních odborných škol i středních odborných učilišť) opět v žebříčku krajů vede s velkým náskokem Praha, kde hodnota ukazatele dosahuje 127,2 % (i zde platí, že Praha je spádovou oblastí pro hraniční okresy – Středočeský kraj dosahuje hodnoty pouze 61,6 %). Ostatní kraje dosahují hodnot v rozmezí od 65,6 % v Libereckém kraji do 85,9 % v kraji Jihomoravském. Nad úroveň celorepublikové hodnoty ukazatele (79,9 %) je kromě Prahy a Jihomoravského kraje pouze Zlínský (82,5 %) a Královéhradecký (80,3 %) kraj. Vysoký podíl nově přijímaných do oborů ukončených maturitní zkouškou opět není na úkor oborů nematuritních – ve všech těchto krajích se celkový podíl nově přijímaných na střední školy na celovém počtu absolventů předchozí vzdělávací úrovně pohybuje nad průměrnou celorepublikovou hodnotou nebo těsně pod ní.

U oborů, které končí dosažením středního vzdělání a středního vzdělání s výučním listem (tedy oborů nematuritních) se podíl nově přijímaných na celovém počtu absolventů předchozí vzdělávací úrovně pohybuje v rozmezí od 32,1 % ve Středočeském kraji a 35,7 % v kraji Vysočina do 48,1 % v Ústeckém kraji. Poměrně nízké hodnoty ukazatele v Praze (36,0 %), stejně jako v případě ukazatele C2.1, jsou způsobeny tím, že v Praze je především hustá síť škol s obory středních odborných škol a obory gymnázií na úkor škol s obory středních odborných učilišť.

V jednotlivých krajích se velkou měrou liší i podíly žáků víceletých oborů gymnázií v ročníkách odpovídajících 1. ročníku střední školy na celovém počtu absolventů předchozí vzdělávací úrovně. Odchylka od celorepublikového průměru 9,6 % je v kladné škále nejvyšší opět u Prahy (hodnota 20,0 %), ve které se opět uplatňuje funkce spádového centra, naopak v záporné škále u Karlovarského kraje s hodnotou 6,6 %.

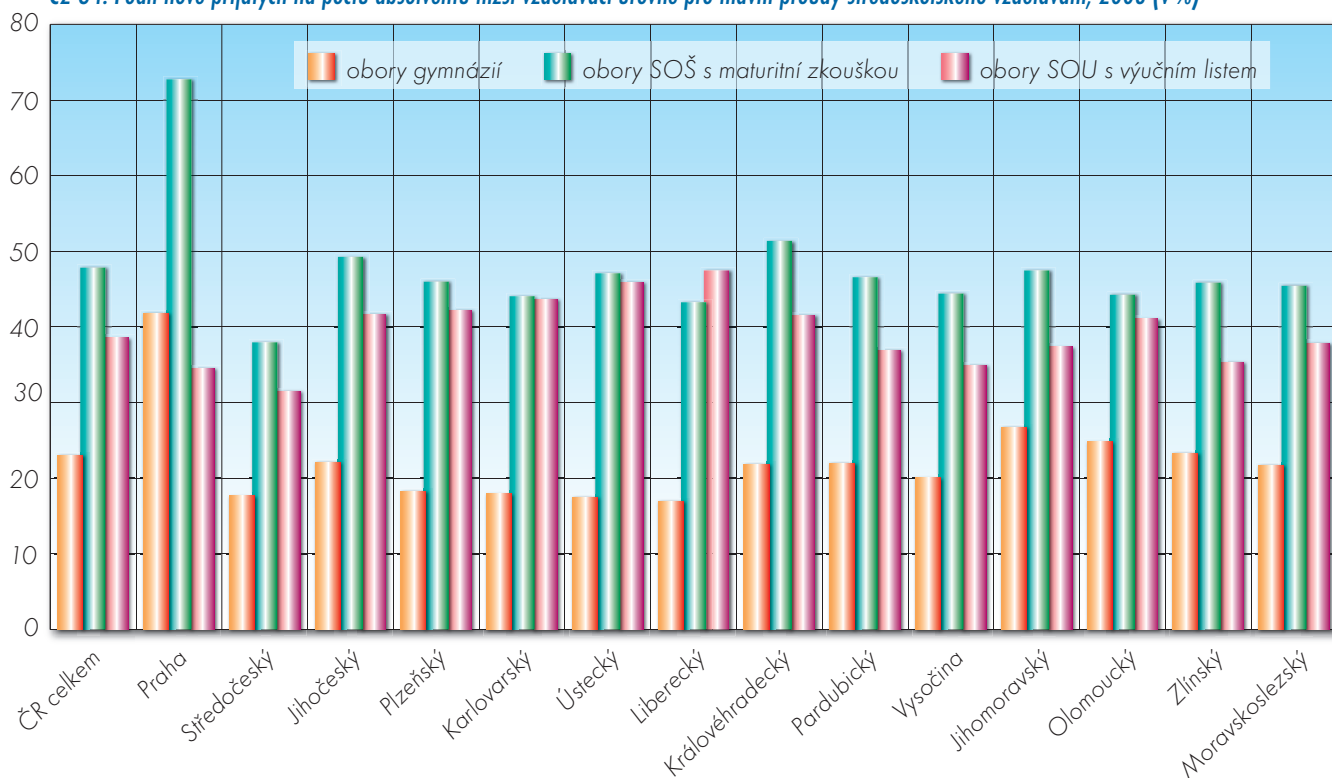
Počet žáků nově přijatých do „běžných“, tedy čtyřletých oborů gymnázií, vzhledem k populaci absolventů předchozí vzdělávací úrovně vykazuje také poměrně vysoké mezikrajové rozdíly. Hodnoty

C2 G3: Podíl nově přijatých na VOŠ na počtu absolventů nižší vzdělávací úrovně, 2006 (v %)

ukazatele se pohybují od 8,3 % v Plzeňském kraji a 8,8 % v Libereckém kraji až do 22,0 % v Praze. Tento ukazatel opět charakterizuje podíly nově přijímaných do všeobecného směru vzdělávání a závisí na síti škol vyučujících obory gymnázií v kraji, ale do jisté míry i na charakteru regionu a možnostech dalšího pokračování ve studiu na vysoké škole. Rozložení krajů pod a nad celorepublikovým průměrem je vcelku rovnoměrné.

C2 G4: Podíl nově přijatých na počtu absolventů nižší vzdělávací úrovně pro hlavní proudy středoškolského vzdělávání, 2006 (v %)

Pokud jde o **střední vzdělávání s maturitní zkouškou v oborech středních odborných škol**, nejvyšší podíl nově přijímaných vzhledem k populaci absolventů předchozí vzdělávací úrovně má, stejně jako u vzdělávání na školách vyučujících obory gymnázií, Praha (72,7 %), nejnižší opět Středočeský kraj (38,0 %), který jako svoji spádovou oblast využívá Prahu. U ostatních krajů dosahuje ukazatel hodnot od 43,3 % v Libereckém kraji až do 51,4 % v Královéhradeckém kraji.

Podíl počtu nově přijímaných do učebních oborů středních odborných učilišť tvoří ve srovnání s celkovým počtem absolventů předchozí vzdělávací úrovně v celorepublikovém měřítku 38,6 %. Pod touto hodnotou ukazatele se pohybuje sedm krajů – Středočeský kraj (zde je však celkově nízká míra nově přijímaných do škol v tomto kraji), Praha, Zlínský, Vysočina, Jihomoravský, Pardubický a Moravskoslezský kraj.

Pro nástavbové studium se rozhodlo celkem 29 % žáků vzhledem k počtu absolventů středního vzdělávání s výučním listem. Nejvyšší hodnoty vykazuje opět Praha (42,8 %), Středočeský kraj (34,7 %) a nejnižší Pardubický (17,0 %) a Královéhradecký kraj (17,4 %). Odchytky od celorepublikového průměru nejsou příliš velké.

Jak již bylo řečeno, **podíly nově přijímaných na vyšší odborné školy vzhledem k absolventům nižší vzdělávací úrovně (maturantům)** vykazují významné regionální rozdíly. Tyto podíly velmi úzce souvisejí, podobně jako u ukazatele C1 a C2.1.1, s hustotou sítě vyšších odborných škol. Nejvyšších podílů dosahuje opět Praha (18,6 %), Jihočeský (18,0 %), Pardubický kraj (14,5 %), Jihomoravský kraj (12,4 %) a Plzeňský kraj (12,2 %). Ostatní kraje se pohybují pod úrovní celorepublikového průměru.

C.2.2 Podíl jednotlivých druhů škol na 100 dětí odpovídající věkové populaci

Charakteristika ukazatele

Ukazatel charakterizuje vzdělávací obslužnost regionu z institucionálního hlediska, popisuje, jaký výběr (z počtu institucí) v regionu mají současní žáci (nebo spíše populace ve věku odpovídajícím dané vzdělávací úrovni). Větší počet institucí nabízí širší nabídku škol, menší počet naopak nabízí sice méně škol, ale mnohem větších, u kterých je předpoklad širších možností v nabídce povinně volitelných a výběrových předmětů a dalších aktivit.

Metodika výpočtu

$$\frac{P\check{S}_i}{0,01 \times Pp_j}$$

$P\check{S}$ – počet škol

Pp – velikost populace

i – jednotlivé druhy škol

j – věk odpovídající vzdělávání na jednotlivých druzích škol

MŠ	– populace 3–5 let
ZŠ	– populace 6–14 let
obory G	– populace 15–18 let
obory víceletých G	– populace 11–14 let
obory SOŠ	– populace 15–18 let
obory SOU	– populace 15–18 let
obory nástavb. studia	– populace 18–19 let
konzervatoře	– populace 15–20 let
VOŠ	– populace 19–21 let

Zdroj dat

- ČSÚ – demografie k 31. 12. 2006
- databáze ÚIV

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku
V České republice připadá **na 100 dětí ve věku 3–5 let celkem 1,73 mateřské školy**. Znamená to, že kdyby každé dítě ve věku 3–5 let navštěvovalo mateřskou školu, byla by průměrná velikost mateřské školy asi 58 dětí.

Na 100 dětí ve věku 6–14 let připadá 0,47 základní školy. Neznamená to však, že průměrná velikost jedné základní školy je 213 žáků, ale že v průměru na 213 dětí dané věkové skupiny existuje jedna základní škola. Pochopitelně je průměrná velikost základních škol menší vzhledem k tomu, že část populace 6–14letých navštěvuje víceletá gymnázia a taneční konzervatoře a část je umístěna v základních školách speciálních a praktických a ve školách pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami.

Střední školy mají v České republice poměrně hustou síť a rozmanitá je i nabídka z institucionálního hlediska – tedy ve členění na obory gymnázií, obory středních odborných škol a středních odborných učilišť. **V průměru připadá na 100 obyvatel populace ve věku 15–18 let celkem 0,37 střední školy** (ve smyslu jednotlivých zařízení), tedy v průměru jedna škola na 270 obyvatel ve věku 15–18 let.

Všeobecné středoškolské vzdělání nabízí na 100 obyvatel ve věku 15–18 let v průměru 0,07 škol vyučujících obory gymnázií. Znamená to, že na každých 1 466 dětí ve věku 15–18 let připadá v České republice jedna škola vyučující obory gymnázií. **Odborné vzdělávání v oborech středních odborných škol** nabízí celkem 0,17 školy na 100 obyvatel ve věku 15–18 let (1 škola připadá v průměru na 588 obyvatel 15–18letých). V případě oborů **středních odborných učilišť** je hodnota ukazatele 0,11 (tedy 909 obyvatel ve věku 15–18 let na jedno SOU).

Nástavbové studium nabízí na 100 obyvatel ve věku 18–19 let v průměru 0,17 školy. To znamená, že na 588 obyvatel ve věku 18–19 let je jedna škola poskytující nástavbové studium.

Síť vyšších odborných škol není v České republice tak hustá jako síť středních škol a tomu odpovídá i celkový počet vyšších odborných škol na 100 obyvatel ve věku 19–21 let – celkem 0,04 školy (tedy 1 škola na 2 290 obyvatel 19–21letých).

Meziročně se tento ukazatel příliš nemění, u většiny druhů škol zůstává stejný. Postupné slučování mateřských a základních škol se v ukazateli také příliš neprojevovalo vzhledem k tomu, že počet nově narozených dětí v posledních letech příliš neroste.

Regionální rozdíly

Počet mateřských škol na 100 dětí ve věku 3–5 let vykazuje poměrně velké regionální rozdíly, které jsou způsobeny především hustotou sítě mateřských škol v jednotlivých regionech a s tím související průměrnou velikostí mateřských škol. Dá se předpokládat, že v regionech s vyšším podílem větších obcí bude méně mateřských škol, ale budou mít větší průměrnou velikost. Naopak mateřské školy v regionech s vyšším podílem malých obcí budou početně více zastoupené, ale v průměru budou menší. Hodnoty ukazatele se v jednotlivých regionech pohybují od 1,12 školy v Praze až do 2,24 školy na 100 dětí ve věku 3–5 let v Pardubickém kraji. Pod celorepublikovým průměrem se pohybují kromě Prahy pouze tři další kraje – Ústecký (1,32), Karlovarský (1,35) a Moravskoslezský (0,39).

Situace v celkovém počtu základních škol na 100 obyvatel ve věku 6–14 let je velmi podobná situaci v mateřských školách. Opět platí, že čím více velkých obcí je v regionu, tím menších hodnot ukazatel dosahuje a naopak.. Počty škol na 100 dětí ve věku 6–14 let se pohybují od 0,32 školy v Praze až do 0,56 školy v Královéhradeckém kraji a v kraji Vysočina. Pod hodnotou celorepublikového průměru jsou kromě Prahy ještě kraje Ústecký (0,38), Moravskoslezský (0,41), Karlovarský (0,43) a Jihočeský (0,46). Povinná školní docházka se plní i ve **školách nabízejících obory víceletých gymnázií**. Za celou Čes-

kou republiku je ukazatel roven 0,013 školy na 100 obyvatel ve věku 11–14 let. V Praze je počet škol relativně vysoký (0,053), ve Zlínském kraji není žádná škola nabízející obory víceletých gymnázií.

Školy nabízející obory gymnázií jsou v České republice poměrně rovnoměrně rozmístěny a s výjimkou velkých center (krajských měst) platí, že v naprosté většině okresů jsou dvě až čtyři školy (s výjimkou okresu Praha-západ, který nemá žádnou školu nabízející vzdělávání v oborech gymnázií a jako spádovou oblast využívá Prahu). Z toho důvodu se i hodnoty ukazatelů pohybují v poměrně úzké škále od 0,05 do 0,08 školy na 100 obyvatel ve věku 15–18 let. Z této škály vybočuje pouze Praha s vyšším podílem těchto škol (0,13).

Sít škol nabízejících obory středních odborných škol je v České republice poměrně hustá, liší se však ve velikosti i oborové nabídce. Hustotě sítě odpovídají i poměrně vysoké hodnoty ukazatele. Tyto hodnoty se v naprosté většině případů pohybují v rozmezí 0,14–0,20 školy na 100 obyvatel ve věku 15–18 let. Nad touto pomyslnou škálou jsou Praha (0,23) a Královéhradecký kraj (0,22).

Situace v oblasti škol s obory středních odborných učilišť je obdobná jako u škol vyučujících obory středních odborných

škol, i když ukazatel dosahuje o něco nižších hodnot a síť škol není tak hustá. Hodnoty ukazatele se ve většině krajů pohybují v rozmezí 0,08–0,14 školy na 100 obyvatel ve věku 15–18 let. Pod celostátním průměrem jsou kromě Moravskoslezského kraje (0,08) další tři kraje – Praha (0,10), Středočeský (0,10) a Jihomoravský (0,10).

V případě **konzervatoří** je ukazatel velmi malý, což je způsobeno nízkým počtem škol a jejich nerovnoměrným rozložením. Nejvyšší ukazatel je v Praze (0,009), ve všech ostatních krajích, pokud se tam škola vyskytuje, je ukazatel na celorepublikovém průměru (0,002) nebo vyšší.

Školy poskytující **nástavbové studium** jsou poměrně rovnoměrně rozloženy a ukazatel se pohybuje od 0,13 v Karlovarském kraji do 0,22 v Olomouckém kraji. Všechny hodnoty jen velmi mírně oscilují kolem celorepublikové hodnoty 0,17.

Vyšší odborné školy nejsou v síti škol početně silně zastoupeny, a tomu odpovídají i hodnoty ukazatele. Pohybují se kolem celorepublikové hodnoty a dosahují ve většině krajů úrovně 0,02–0,07. Celorepublikovou hodnotu 0,04 výrazně překračuje pouze Praha (0,09).

C2 T3: Počet jednotlivých druhů škol na 100 dětí odpovídající věkové populaci, 2006

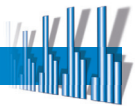
Území		MŠ		ZŠ		SŠ s obory gymnázií celkem		SŠ s obory víceletých gymnázií		SŠ s obory SOŠ		s obory SOU		s obory nástavbového studia		konzervatoře		VOŠ	
ČR celkem		1,73		0,47		0,07		0,01		0,17		0,11		0,17		0,002		0,04	
CZ01	Praha	1,12		0,32		0,13		0,05		0,23		0,10		0,18		0,009		0,09	
CZ011	Hlavní město Praha	1,12	(14.)	0,32	(14.)	0,13	(1.)	0,05	(1.)	0,23	(1.)	0,10	(10.)	0,18	(5.)	0,009	(1.)	0,09	(1.)
CZ02	Střední Čechy	1,86		0,51		0,06		0,01		0,15		0,10		0,15		–		0,04	
CZ021	Středočeský kraj	1,86	(7.)	0,51	(6.)	0,06	(10.)	0,01	(8.)	0,15	(11.)	0,10	(12.)	0,15	(11.)	–	(9.)	0,04	(8.)
CZ03	Jihozápad	1,72		0,47		0,06		0,01		0,17		0,12		0,18		0,002		0,05	
CZ031	Jihočeský kraj	1,72	(10.)	0,46	(10.)	0,07	(3.)	0,01	(4.)	0,19	(5.)	0,13	(3.)	0,16	(9.)	0,002	(7.)	0,06	(3.)
CZ032	Plzeňský kraj	1,73	(9.)	0,48	(9.)	0,05	(13.)	0,01	(5.)	0,14	(14.)	0,11	(8.)	0,19	(3.)	0,002	(5.)	0,02	(12.)
CZ04	Severozápad	1,33		0,39		0,06		0,01		0,19		0,11		0,16		0,002		0,03	
CZ041	Karlovarský kraj	1,35	(12.)	0,43	(11.)	0,07	(5.)	0,01	(3.)	0,16	(9.)	0,12	(5.)	0,13	(14.)	–	(9.)	0,02	(13.)
CZ042	Ústecký kraj	1,32	(13.)	0,38	(13.)	0,06	(12.)	0,01	(6.)	0,20	(3.)	0,11	(9.)	0,18	(6.)	0,003	(3.)	0,03	(10.)
CZ05	Severovýchod	2,00		0,55		0,07		0,01		0,20		0,13		0,17		0,001		0,05	
CZ051	Liberecký kraj	1,74	(8.)	0,53	(5.)	0,06	(11.)	0,02	(2.)	0,20	(4.)	0,10	(11.)	0,18	(7.)	–	(9.)	0,05	(4.)
CZ052	Královéhradecký kraj	1,99	(4.)	0,56	(1.)	0,07	(7.)	0,00	(13.)	0,22	(2.)	0,14	(1.)	0,18	(4.)	–	(9.)	0,05	(5.)
CZ053	Pardubický kraj	2,24	(1.)	0,55	(3.)	0,08	(2.)	0,00	(12.)	0,17	(6.)	0,13	(4.)	0,14	(12.)	0,003	(4.)	0,04	(7.)
CZ06	Jihovýchod	2,08		0,52		0,07		0,01		0,16		0,11		0,18		0,002		0,04	
CZ061	Vysočina	1,98	(6.)	0,56	(2.)	0,07	(6.)	0,01	(9.)	0,16	(8.)	0,12	(6.)	0,20	(2.)	–	(9.)	0,07	(2.)
CZ062	Jihomoravský kraj	2,12	(2.)	0,49	(7.)	0,07	(4.)	0,01	(10.)	0,16	(10.)	0,10	(13.)	0,17	(8.)	0,002	(6.)	0,03	(9.)
CZ07	Střední Morava	2,05		0,52		0,05		0,01		0,16		0,13		0,19		0,002		0,04	
CZ071	Olomoucký kraj	2,10	(3.)	0,55	(4.)	0,06	(9.)	0,01	(7.)	0,15	(13.)	0,13	(2.)	0,22	(1.)	–	(9.)	0,03	(11.)
CZ072	Zlínský kraj	1,99	(5.)	0,49	(8.)	0,05	(14.)	–	(14.)	0,17	(7.)	0,12	(7.)	0,15	(10.)	0,004	(2.)	0,05	(6.)
CZ08	Moravskoslezsko	1,39		0,41		0,06		0,01		0,15		0,08		0,14		0,002		0,02	
CZ081	Moravskoslezský kraj	1,39	(11.)	0,41	(12.)	0,06	(8.)	0,01	(11.)	0,15	(12.)	0,08	(14.)	0,14	(13.)	0,002	(8.)	0,02	(14.)

C 3 Ukončení vzdělávání na jednotlivých vzdělávacích úrovních

Absolvování základní školy je pro drtivou většinu populace pouze prvním, samozřejmým a elementárním krokem na vzdělávací cestě. **Fakt, že absolvování pouze základního vzdělání dnes nedává jedinci reálnou šanci uspět ve světě práce, mění možnost volby vzdělávání na střední škole prakticky v nutnost.** Do této úrovně vzdělávání tedy vstupuje naprostá většina odpovídající mladé populace.

Absolventi středních škol se od absolventů škol základních výrazně liší – ze základních škol vycházejí jedinci po absolvování více méně

stejně základního učebního plánu (i když jednotlivé vzdělávací programy mají v průběhu vzdělávání určité odlišnosti, základní znalosti na výstupu jsou stejné), zatímco na středních školách jsou studijní plány velmi diversifikované. Základním dělením absolventů středních škol je dělení na absolventy „s maturitou“ (tedy absolventy oborů středního vzdělávání s maturitní zkouškou) a absolventy „bez maturity“ (absolventy oborů středního vzdělávání a středního vzdělávání s výučním listem). **Absolventi oborů s maturitou mají mimo možnosti vstupu na trh práce otevřenou cestu do terciárního vzdělávání. Pokud chtějí do terciéry vstoupit absolventi oborů bez maturity, musí si nejdříve doplnit střední vzdělávání s maturitní zkouškou absolvováním nástavbových studijních programů středních škol.**

Podrobnějším dělením je **dělení absolventů podle oborů středních škol**, které absolvovali – obory gymnázií (včetně škol pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami), obory středních odborných škol (včetně škol pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami), obory středních odborných učilišť (včetně škol pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami) nebo konzervatoří (včetně konzervatoře pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami). Absolventi oborů gymnázií mají vždy vzdělávání zakončeno maturitní zkouškou, konzervatoře absolutoriem (ve čtvrtém ročníku šestiletých konzervatoří mají jejich žáci možnost složit maturitní zkoušku), na školách vyučujících obory středních odborných škol a středních odborných učilišť s maturitní zkouškou ukončují absolventi vzdělávání maturitní zkouškou. Bez maturity opouštějí střední školy absolventi středního vzdělávání a středního vzdělávání s výučním listem v délce 2 nebo 3 let denní formy vzdělávání nebo vzdělávacího programu zkráceného studia pro získání středního vzdělání s výučním listem.

Kromě klasických oborů s maturitou střední školy realizují i **nástavbové studium** v délce 2 let denní formy vzdělávání nebo vzdělávacího programu zkráceného studia pro získání středního vzdělání s maturitní zkouškou.

Absolventi vyšších odborných škol (označovaní titulem „diplomovaný specialista“ ve zkratce DiS. za jménem) již přestávají být nedocenenou skupinou absolventů na trhu práce.

C3.1 Podíly absolventů základních, středních a vyšších odborných škol na odpovídající věkové populaci

Charakteristika ukazatele

Ukazatel charakterizuje, jaký je podíl absolventů jednotlivých druhů škol na odpovídající věkové populaci absolventů. Vypovídá o tom, jaký je přibližně podíl lidí v odpovídající věkové populaci, kteří ukončili daný stupeň vzdělání, případně typ a druh školy. Čím vyšší hodnota ukazatele, tím vyšší je podíl lidí s příslušnou kvalifikací.

Metodika výpočtu

$$\frac{A_i}{Pp_j} \times 100$$

A – počet absolventů jednotlivých úrovní vzdělávání

i – úroveň vzdělávání

ZŠ – absolventi základních škol, základních škol pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, základních škol speciálních a základních škol praktických bez odchodů do víceletých gymnázií a konzervatoří,

obory G – absolventi denní formy vzdělávání ve čtyřletých i víceletých oborech gymnázií včetně oborů gymnázií pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami,

K – absolventi denní formy vzdělávání na konzervatořích včetně konzervatoří pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami,

obory SOŠ maturitní – absolventi denní formy vzdělávání v oborech středního vzdělávání s maturitní zkouškou středních odborných škol včetně škol pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami (bez absolventů nástavbového studia),

obory SOŠ střední – absolventi denní formy vzdělávání v oborech středního vzdělávání středních odborných škol včetně škol pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami a praktických škol,

obory SOU maturitní – absolventi denní formy vzdělávání v oborech s maturitní zkouškou včetně škol pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami (bez absolventů nástavbového studia),

obory SOU učební – absolventi denní formy vzdělávání v oborech středního vzdělávání s výučním listem středních odborných učilišť

lišť včetně škol pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, SŠ maturitní – součet absolventů oborů gymnázií, středních odborných škol s maturitní zkouškou, středních odborných učilišť s maturitní zkouškou a vyššího odborného vzdělávání v konzervatoři,

SŠ nematuritní – součet absolventů středního vzdělávání na SOŠ a středního vzdělávání s výučním listem na SOU,

Nástavbové studium – absolventi nástavbového studia ukončeného maturitní zkouškou,

VOŠ – absolventi denní formy vzdělávání VOŠ.

Pp – odpovídající věková populace (pro základní školy populace patnáctiletých, pro střední školy populace devatenáctiletých, pro nástavbové studium populace osmnáctiletých, pro konzervatoře populace devatenáctiletých a pro vyšší odborné školy populace dvaadvacetiletých)

j – odpovídající věk patnáctiletí pro základní školy

devatenáctiletí pro obory gymnázií, obory středních odborných škol s maturitní zkouškou, obory středního vzdělávání na středních odborných školách, obory středních odborných učilišť s maturitou, středních odborných učilišť s výučním listem, tj. střední vzdělávání s maturitní zkouškou a střední vzdělávání a střední vzdělávání s výučním listem a konzervatoře osmnáctiletí pro nástavbové studium dvaadvacetiletí pro vyšší odborné školy

Zdroj dat

➤ ČSÚ – demografie k 31. 12. 2006

➤ databáze ÚIV

Chování ukazatele v celostátním měřítku

V ČR **opouští základní školu z 9. ročníku v průměru 82,4 % dětí vzhledem k populaci patnáctiletých**. Do celkového počtu těchto absolventů jsou však zahrnuti i absolventi starší, kteří 9. ročník museli opakovat, a ti, kteří měli povolený odklad povinné školní docházky. Více než 9 % odpovídajícího populačního ročníku studuje v nižších ročnících víceletých oborů gymnázií.

Jiná situace je u absolventů středních škol. Celkově vzdělávání úspěšně ukončí 88,9 % všech devatenáctiletých, ale mezi jednotlivými typy škol jsou rozdíly. **Obory s maturitou úspěšně absolvuje asi 2krát více žáků než obory nematuritní**. To je dáno především počtem absolventů oborů gymnázií (absolventů konzervatoří je velmi málo), zatímco počet absolventů středního vzdělávání s maturitou na školách vyučujících obory středních odborných škol se prakticky rovná počtu absolventů středního vzdělávání s výučním listem na školách vyučujících obory středních odborných učilišť (statisticky významné hodnoty).

Při uplatnění na trhu práce jsou více ceněni absolventi s maturitou (navíc jim dává maturita možnost přímo vstoupit do terciárního vzdělávání), tudíž lze předpokládat, že zájem o obory s maturitou v dalších letech neustále poroste.

Podíl absolventů vyšších odborných škol je v ČR 4,7 % vzhledem k populačnímu ročníku dvaadvacetiletých. Meziroční pokles mezi rokem 2006 a 2005 činí 0,4 procentního bodu. Celkový trend odpovídá zhruba trendu v počtech nově přijímaných na VOŠ v minulých letech.

Regionální rozdíly

Pro absolventy základních škol platí, že v krajském srovnání výrazně nenajdeme žádné velké výkyvy od celostátního průměru (82,4 %). Nejvyšší procento absolventů základních škol (nejsou sem za-

C3 T1: Podíl absolventů ZŠ, SŠ a VOŠ na odpovídající věkové populaci, 2006, v %

Území	základní školy	SŠ „maturitní“ obory		SŠ „nematuritní“ obory		obory gymnázií	konzervatoře	obory SOŠ s maturitní zkouškou		obory SOŠ střední vzdělávání		obory SOU s maturitní zkouškou		obory SOU s výučním listem		nástavbové studium		VOŠ
		absolventů	populace	absolventů	populace			absolventů	populace	absolventů	populace	absolventů	populace	absolventů	populace	absolventů	populace	
ČR celkem	82,4	59,0	29,9	18,3	0,3	34,9	0,5	5,5	29,4	6,2	4,7							
CZ01 Praha	81,6	83,7	24,7	28,8	1,4	48,0	0,8	5,5	23,9	8,5	9,5							
CZ011 Hlavní město Praha	81,6 (9.)	83,7 (1.)	24,7 (13.)	28,8 (1.)	1,4 (1.)	48,0 (1.)	0,8 (2.)	5,5 (6.)	23,9 (13.)	8,5 (1.)	9,5 (1.)							
CZ02 Střední Čechy	81,3	46,2	24,0	14,9	-	27,4	0,2	3,8	23,8	5,8	3,8							
CZ021 Středočeský kraj	81,3 (10.)	46,2 (12.)	24,0 (14.)	14,9 (10.)	-	27,4 (14.)	0,2 (13.)	3,8 (12.)	23,8 (14.)	5,8 (9.)	3,8 (7.)							
CZ03 Jihozápad	79,9	56,4	31,8	16,6	0,3	34,9	0,5	4,5	31,3	6,8	5,4							
CZ031 Jihočeský kraj	80,8 (12.)	61,3 (5.)	31,3 (7.)	18,9 (5.)	0,3 (7.)	37,1 (4.)	0,4 (8.)	5,1 (7.)	30,9 (7.)	6,8 (4.)	7,1 (2.)							
CZ032 Plzeňský kraj	78,9 (13.)	50,4 (10.)	32,3 (4.)	13,9 (11.)	0,3 (6.)	32,4 (9.)	0,5 (4.)	3,8 (11.)	31,8 (4.)	6,9 (3.)	3,5 (9.)							
CZ04 Severozápad	80,0	47,6	30,8	13,2	0,1	30,7	0,6	3,5	30,2	5,2	2,6							
CZ041 Karlovarský kraj	76,6 (14.)	42,6 (14.)	30,4 (9.)	12,9 (13.)	-	27,9 (13.)	0,5 (6.)	1,8 (14.)	29,9 (10.)	4,3 (13.)	1,2 (14.)							
CZ042 Ústecký kraj	81,3 (11.)	49,5 (11.)	31,0 (8.)	13,4 (12.)	0,2 (8.)	31,8 (11.)	0,7 (3.)	4,1 (10.)	30,3 (8.)	5,6 (11.)	3,1 (11.)							
CZ05 Severovýchod	84,7	56,3	32,2	16,9	0,1	35,1	0,3	4,1	31,9	5,3	4,4							
CZ051 Liberecký kraj	83,0 (6.)	45,8 (13.)	32,9 (3.)	12,8 (14.)	-	30,5 (12.)	0,3 (12.)	2,6 (13.)	32,6 (2.)	6,4 (7.)	2,9 (12.)							
CZ052 Královéhradecký kraj	85,7 (3.)	62,0 (4.)	34,1 (2.)	19,0 (4.)	-	37,9 (3.)	0,4 (9.)	5,1 (8.)	33,7 (1.)	6,0 (8.)	4,5 (6.)							
CZ053 Pardubický kraj	84,9 (4.)	59,4 (7.)	29,6 (12.)	18,3 (7.)	0,3 (5.)	36,3 (5.)	0,3 (11.)	4,5 (9.)	29,3 (12.)	3,7 (14.)	5,5 (4.)							
CZ06 Jihovýchod	84,4	63,0	31,1	20,4	0,2	34,7	0,5	7,6	30,6	7,1	5,9							
CZ061 Vysočina	87,0 (1.)	59,9 (6.)	30,3 (10.)	17,2 (8.)	-	35,3 (6.)	0,4 (7.)	7,4 (3.)	29,9 (9.)	5,7 (10.)	5,2 (5.)							
CZ062 Jihomoravský kraj	83,1 (5.)	64,4 (3.)	31,5 (6.)	21,9 (2.)	0,4 (3.)	34,4 (7.)	0,5 (5.)	7,7 (2.)	31,0 (6.)	7,7 (2.)	6,3 (3.)							
CZ07 Střední Morava	83,9	62,4	32,8	19,1	0,2	35,4	1,1	7,7	31,6	6,6	3,5							
CZ071 Olomoucký kraj	82,2 (7.)	58,0 (8.)	31,5 (5.)	19,6 (3.)	-	32,3 (10.)	0,2 (14.)	6,1 (5.)	31,3 (5.)	6,6 (6.)	3,6 (8.)							
CZ072 Zlínský kraj	85,7 (2.)	67,1 (2.)	34,1 (1.)	18,5 (6.)	0,4 (2.)	38,7 (2.)	2,1 (1.)	9,5 (1.)	32,0 (3.)	6,7 (5.)	3,4 (10.)							
CZ08 Moravskoslezsko	82,0	57,7	29,7	16,8	0,4	34,2	0,3	6,3	29,3	4,9	2,8							
CZ081 Moravskoslezský kraj	82,0 (8.)	57,7 (9.)	29,7 (11.)	16,8 (9.)	0,4 (4.)	34,2 (8.)	0,3 (10.)	6,3 (4.)	29,3 (11.)	4,9 (12.)	2,8 (13.)							

hnutí žáci, kteří již studují na víceletých oborech gymnázií) vzhledem k populaci patnáctiletých je v kraji Vysočina (87,0 %), dále ve Zlínském kraji (85,7 %) a v Královéhradeckém kraji (85,7 %). Nejnižší podíly najdeme v Plzeňském kraji (78,9 %) a v Karlovarském kraji (76,6 %).

Absolventy maturitních a nematuritních oborů středních škol je vhodné porovnávat vzájemně, aby neunikly specifické krajové odlišnosti. Obecně platí, že absolventů vzdělávání s maturitní zkouškou (celorepubliková hodnota ukazatele 59,0 %) je více než absolventů bez maturity (hodnota ukazatele za celou Českou republiku je 29,9 %), ale mezi kraji najdeme velmi výrazné rozdíly.

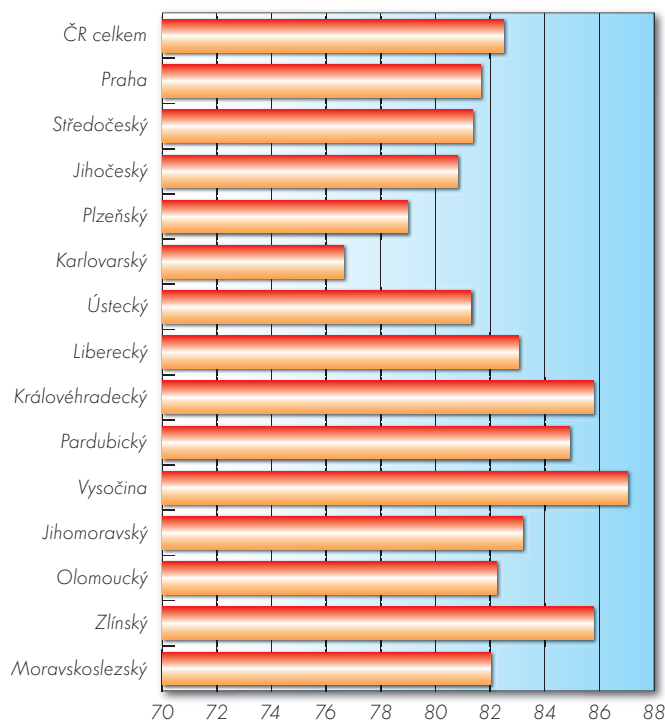
Zcela specifická je situace v Praze. Najdeme zde výrazně vyšší počet škol vyučujících obory gymnázií, konzervatoří a škol s obory středních odborných škol s maturitní zkouškou, naopak školy s obory středních odborných učilišť se středním vzděláním s výučním listem jsou zde velmi výrazně potlačeny. Navíc je nutno zmínit, že **Praha funguje jako spádové vzdělávací centrum pro Středočeský kraj** a velká část žáků středních škol do Prahy dojíždí, především z příhraničních okresů. Tyto dvě skutečnosti ovlivňují oba dva regiony natolik, že **Praha je v podílu absolventů maturitních oborů středních škol na odpovídající věkové populaci na prvním místě (83,7 %) a v počtu absolventů nematuritních oborů středních škol na odpovídající věkové populaci na předposledním místě (24,7 %) mezi kraji. Praha také jako jediný region v ČR vykazuje celkový počet absolventů středních škol vyšší, než je celkový počet obyvatel ve věku absolventů středních škol (108,4 %).** Kraj Středočeský je proto v podílu absolventů maturitních oborů středních škol na populaci devatenáctiletých třetí od konce mezi kraji (46,2 %), a protože nemá ani vysoký počet škol s obory středních odborných učilišť, vykazuje nejnižší hodnotu ukazatele i pro absolventy nematuritních oborů středních škol v celé České republice (24,0 %).

Za zmínku stojí i situace dalších pěti krajů – Jihočeského, Zlínského, Jihomoravského, Královéhradeckého a kraje Vysočina, ve kterých je podíl absolventů jak maturitních, tak i nematuritních oborů středních škol na odpovídající věkové populaci nadprůměrný.

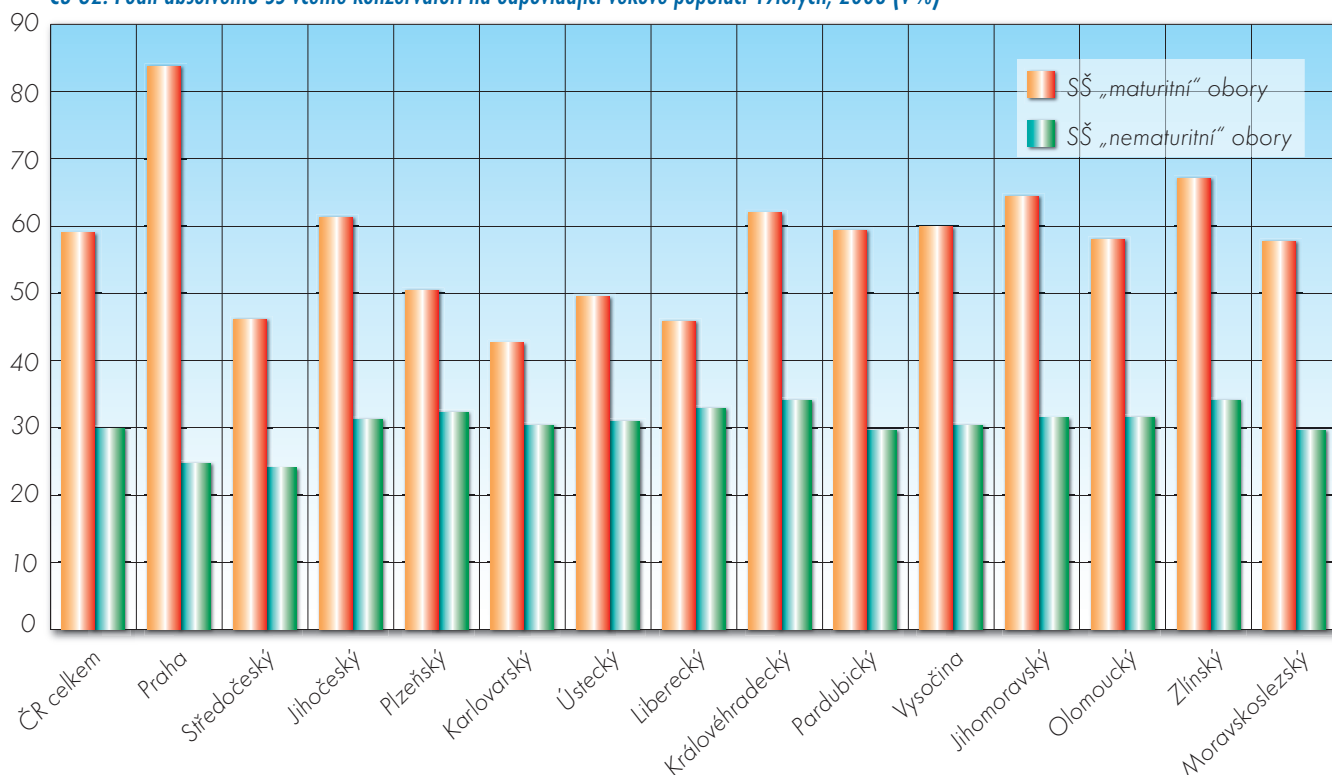
Pro ostatní kraje většinou platí, že pokud mají nadprůměrný podíl absolventů oborů s maturitou, je u nich potom naopak podprůměrný podíl absolventů nematuritních oborů středních škol vůči celorepublikovým hodnotám.

Absolventy středních škol můžeme rozdělit na šest podskupin – absolventy oborů gymnázií, oborů SOŠ s maturitní zkouškou, středního vzdělávání v oborech SOŠ, oborů SOU s maturitní zkouškou a oborů SOU s výučním listem.

C3 G1: Podíl absolventů ŽŠ na odpovídající věkové populaci 15letých, 2006 (v %)

C3 G2: Podíl absolventů SŠ včetně konzervatoří na odpovídající věkové populaci 19letých, 2006 (v %)

Nejvýznamnější skupiny tvoří absolventi škol vyučujících obory gymnázií, oborů středních odborných škol s maturitní zkouškou a oborů středních odborných učilišť s výučním listem, kteří potom největší měrou udávají výslednou skladbu absolventů středních škol s maturitou a bez maturity. Absolventů konzervatoří a absolventů středního vzdělávání v oborech středních odborných škol je velmi málo a není třeba detailně analyzovat jejich strukturu v krajském kontextu – jejich podíl na odpovídající populaci je menší než jedno procento. Absolventů středního vzdělávání s maturitní zkouškou na školách vyučujících obory středních odborných učilišť je o něco více a jejich podíl už není tak zanedbatelný (v ČR 5,5 %).

Situace v oborech gymnázií je s menšími odchylkami prakticky stejná jako u absolventů maturitních oborů středních škol. Výrazným regionem je Praha, kde podíl absolventů oborů gymnázií na odpovídající věkové populaci je téměř třicet procent (28,8 %). Důvody jsou již popsány výše u situace absolventů maturitních oborů středních škol. Dalšími regiony s výrazným podílem absolventů škol vyučujících obory gymnázií na odpovídající věkové populaci jsou kraj Jihomoravský (21,9 %), Olomoucký (19,6 %) a Královéhradecký (19,0 %). Nízkou hodnotu ukazatele vykazují kraje Ústecký (13,4 %), Karlovarský (12,9 %) a Liberecký (12,8 %).

Podíl absolventů maturitních oborů středních odborných škol víceméně kopíruje již popsanou situaci absolventů všech maturitních oborů. Praha (48,0 %) je opět vůči podílu za celou Českou republiku velmi nadprůměrná, dalšími regiony s výrazným podílem jsou kraje Zlínský (38,7 %), Jihočeský (37,1 %) a Královéhradecký (37,9 %). Nejnižších hodnot dosahuje ukazatel v kraji Středočeském (27,4 %), potom následují kraje Karlovarský (27,9 %), Liberecký (30,5 %) a Ústecký (31,8 %).

Pro podíl absolventů středního vzdělávání s výučním listem na školách vyučujících obory středních odborných učilišť na odpovídající věkové populaci platí téměř stejné krajské pořadí jako pro podíl absolventů nematuritních oborů SŠ, do kterých se mimo absolventů středního vzdělávání s výučním listem na školách vyučujících obory středních odborných učilišť započítávají ještě absolventi středního vzdělávání na školách vyučujících obory středních odborných škol (jejich podíl na populaci je ale menší než 1 %, jak je vidět v tabulce).

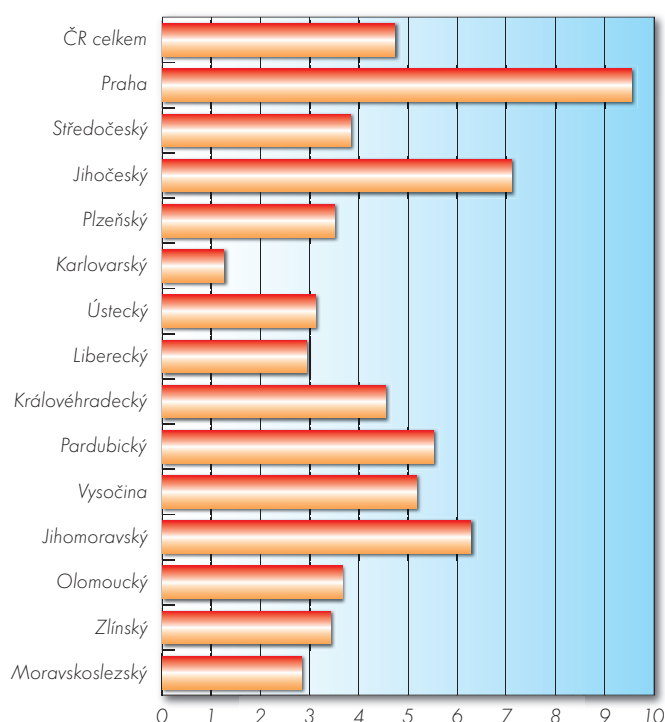
Největší podíl na odpovídající věkové populaci mají absolventi středního vzdělávání s výučním listem v oborech středních odborných učilišť v Královéhradeckém kraji (33,7 %), následují kraje Liberecký (32,6 %) a Zlínský (32,0 %). Naopak nejnižší podíly absolventů učebních oborů SOU jsou v krajích Středočeském (13,8 %) a v Praze (23,9 %), kde není tak hustá síť těchto škol.

Na závěr popisu tohoto ukazatele týkajícího se středních škol se krátce zmíníme o **podílu absolventů středního vzdělávání s maturitou na školách vyučujících obory středních odborných učilišť na odpovídající věkové populaci** – podíl za celou Českou republiku 5,5 % již není zanedbatelný. V krajském pořadí vykazují nejvyšší podíly kraje moravské – Zlínský (9,5 %), Jihomoravský (7,7 %) a Vysočina (7,4 %). Nejnižší podíly pak najdeme v krajích Karlovarském (1,8 %), Libereckém (2,6 %) a Středočeském (3,8 %).

Podíl absolventů **nástavbového studia** na odpovídající věkové populaci je poměrně vyrovnaný a v celorepublikovém průměru činí 6,2 %. Nejvyšší je opět v Praze (8,5 %) a nejméně absolventů má Pardubický kraj (3,7 %).

Poslední sledovaný ukazatel je **podíl absolventů vyšších odborných škol na odpovídající věkové populaci v kraji.** Zde jasně dominuje Praha (9,5 % – je zde vysoký počet škol, Praha hraje ve vyšším odborném školství roli spádového centra), s odstupem potom následují kraje Jihočeský (7,1 %), Jihomoravský (6,3 %) a Pardubický (5,5 %)

C3 G3: Podíl absolventů VOŠ na odpovídající věkové populaci 22letých, 2006 (v %)

a nejmenší podíl absolventů vyšších odborných škol na odpovídající populaci je v krajích Karlovarském (1,2 %), Moravskoslezském (2,8 %), Libereckém (2,9 %) a Ústeckém (3,1 %).

C 4 Děti a žáci vyžadující zvláštní péči

Ukazatel vypovídá o specifické části vzdělávacího systému – vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami.

Na základě školského zákona č. 561/2004 Sb. postupuje další integrace postižených dětí do běžného vzdělávacího proudu a začínají se stírat rozdíly mezi dříve tzv. „speciálními“ školami a běžným vzdělávacím proudem.

Pro děti mentálně postižené jsou základní školy praktické a speciální. To jsou vlastně jediné „zvlášť označené“ vzdělávací programy.

V celé krajské ročence jsou údaje o postižených žácích zařazeny do souhrnných ukazatelů a zde publikujeme pouze údaje dětech se sociálním znevýhodněním.

C 4.1 Žáci ve třídách pro děti se sociálním znevýhodněním

Charakteristika ukazatele

Ukazatel popisuje podíly dětí v přípravných třídách pro děti se sociálním znevýhodněním, které jsou určeny pro děti před nástupem do základního vzdělávání a výuka v nich je realizována v základních školách a speciálních školách.

Metodika

$$\frac{PZsk}{P6}$$

PZsk – počet dětí v přípravných třídách pro děti se sociálním znevýhodněním

P6 – populace šestiletých dětí

C4 T1: Podíl žáků v přípravných třídách pro děti se sociálním znevýhodněním na populaci šestiletých, 2006, v %

Území			
ČR celkem		1,9	
CZ01	Praha	2,4	
CZ011	Hlavní město Praha	2,4	(4.)
CZ02	Střední Čechy	0,4	
CZ021	Středočeský kraj	0,4	(10.)
CZ03	Jihozápad	0,3	
CZ031	Jihočeský kraj	0,2	(14.)
CZ032	Plzeňský kraj	0,4	(11.)
CZ04	Severozápad	7,5	
CZ041	Karlovarský kraj	8,7	(1.)
CZ042	Ústecký kraj	7,1	(2.)
CZ05	Severovýchod	1,2	
CZ051	Liberecký kraj	1,5	(6.)
CZ052	Královéhradecký kraj	1,8	(5.)
CZ053	Pardubický kraj	0,2	(13.)
CZ06	Jihovýchod	0,8	
CZ061	Vysočina	0,4	(9.)
CZ062	Jihomoravský kraj	0,9	(8.)
CZ07	Střední Morava	0,8	
CZ071	Olomoucký kraj	1,2	(7.)
CZ072	Zlínský kraj	0,3	(12.)
CZ08	Moravskoslezsko	2,6	
CZ081	Moravskoslezský kraj	2,6	(3.)

Zdroj dat

- ČSÚ – demografie k 31. 12. 2006
- databáze ÚIV

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

Podíl šestiletých dětí umístěných v přípravných třídách pro děti se sociálním znevýhodněním činí v celorepublikovém měřítku 1,9%. Ukazatel však vykazuje velké mezikrajové rozdíly. Tento ukazatel proti roku 2005 se o 0,3 procentního bodu zvýšil.

Regionální rozdíly

Hodnoty ukazatele se pohybují v poměrně velkém rozpětí – od 0,2% v Jihočeském kraji až do 8,7% v kraji Karlovarském, kde je meziroční nárůst 1,2 procentního bodu. Nejvyšší podíl dětí ve třídách pro děti se sociálním znevýhodněním na populaci šestiletých vykazuje kromě Karlovarského i kraj Ústecký (7,1%). Nejnižší podíl vykazují již zmíněný kraj Jihočeský a Pardubický (0,2%). Ve srovnání s předchozím rokem je podíl žáků ve třídách pro děti se sociálním znevýhodněním na populaci šestiletých v roce 2005 o něco vyšší.

C 4.2 Podíly dětí/žáků se zdravotním postižením integrovaných do běžných tříd, speciálních tříd a do škol pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami
Charakteristika ukazatele

Ukazatel uvádí procentuální zastoupení počtu postižených dětí a žáků na jednotlivých stupních vzdělávání a charakterizuje rozvrstvení postižených dětí a žáků v běžných třídách, speciálních a třídách a školách pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami vzhledem k celkovému

C4 T2: Struktura postižených dětí a žáků na jednotlivých vzdělávacích stupních podle druhu třídy nebo školy, kterou navštěvují, 2006, procentuální zastoupení

Území	MŠ						ZŠ						SŠ						
	individuálně integrovaní v běžných třídách MŠ		speciální třídy MŠ		dětí v MŠ pro žáky se SVP		individuálně integrovaní v běžných třídách ZŠ		speciální třídy ZŠ		žáci v ZŠ pro žáky se SVP		individuálně integrovaní v běžných třídách SŠ		speciální třídy SŠ		žáci v SŠ pro žáky se SVP		
CZ0	ČR celkem	0,6		1,4		1,2		4,6		1,0		3,9		0,8		0,05		3,3	
CZ01	Praha	0,5		0,7		2,0		5,9		1,8		3,5		1,1		0,05		2,7	
CZ011	Hlavní město Praha	0,5	(8.)	0,7	(12.)	2,0	(3.)	5,9	(2.)	1,8	(1.)	3,5	(9.)	1,1	(4.)	0,05	(3.)	2,7	(11.)
CZ02	Střední Čechy	0,3		0,2		0,9		5,8		0,8		4,0		1,2		–		3,8	
CZ021	Středočeský kraj	0,3	(12.)	0,2	(14.)	0,9	(9.)	5,8	(3.)	0,8	(10.)	4,0	(8.)	1,2	(2.)	–	(5.)	3,8	(3.)
CZ03	Jihozápad	0,7		0,9		0,8		4,1		0,5		3,7		0,6		0,02		2,7	
CZ031	Jihočeský kraj	0,9	(3.)	0,5	(13.)	0,6	(11.)	3,3	(11.)	0,3	(13.)	3,4	(12.)	0,4	(13.)	0,04	(4.)	2,4	(13.)
CZ032	Plzeňský kraj	0,6	(7.)	1,5	(8.)	1,0	(7.)	5,1	(5.)	0,6	(11.)	4,1	(6.)	0,8	(8.)	–	(5.)	3,2	(7.)
CZ04	Severozápad	0,4		1,9		0,9		4,4		1,5		5,7		0,4		–		4,4	
CZ041	Karlovarský kraj	0,3	(13.)	1,6	(7.)	0,8	(10.)	3,0	(12.)	0,9	(7.)	4,4	(3.)	0,3	(14.)	–	(5.)	3,2	(6.)
CZ042	Ústecký kraj	0,4	(11.)	2,0	(6.)	0,9	(8.)	4,8	(7.)	1,7	(2.)	6,2	(1.)	0,4	(12.)	–	(5.)	4,9	(1.)
CZ05	Severovýchod	0,5		1,8		1,5		5,6		0,6		4,4		0,6		–		3,5	
CZ051	Liberecký kraj	0,8	(4.)	2,4	(1.)	2,1	(1.)	2,6	(13.)	1,0	(5.)	5,0	(2.)	0,6	(10.)	–	(5.)	2,7	(12.)
CZ052	Královéhradecký kraj	0,5	(9.)	2,0	(5.)	2,1	(2.)	8,6	(1.)	0,8	(9.)	4,1	(5.)	0,6	(11.)	–	(5.)	4,8	(2.)
CZ053	Pardubický kraj	0,4	(10.)	1,1	(10.)	0,3	(13.)	5,1	(6.)	0,1	(14.)	4,1	(7.)	0,8	(7.)	–	(5.)	2,7	(10.)
CZ06	Jihovýchod	0,4		1,5		1,1		2,7		1,2		3,0		1,0		0,09		2,9	
CZ061	Vysočina	0,6	(6.)	2,1	(4.)	0,2	(14.)	3,8	(9.)	1,2	(4.)	2,3	(14.)	1,5	(1.)	–	(5.)	2,2	(14.)
CZ062	Jihomoravský kraj	0,3	(14.)	1,2	(9.)	1,6	(4.)	2,2	(14.)	1,2	(3.)	3,4	(11.)	0,8	(6.)	0,12	(2.)	3,2	(8.)
CZ07	Střední Morava	0,8		1,6		0,9		4,4		0,7		3,7		0,9		–		3,1	
CZ071	Olomoucký kraj	0,6	(5.)	1,0	(11.)	1,2	(6.)	5,2	(4.)	0,9	(8.)	4,3	(4.)	1,1	(3.)	–	(5.)	3,3	(5.)
CZ072	Zlínský kraj	0,9	(1.)	2,3	(2.)	0,6	(12.)	3,5	(10.)	0,6	(12.)	3,1	(13.)	0,7	(9.)	–	(5.)	2,8	(9.)
CZ08	Moravskoslezsko	0,9		2,3		1,4		4,3		1,0		3,4		0,8		0,18		3,5	
CZ081	Moravskoslezský kraj	0,9	(2.)	2,3	(3.)	1,4	(5.)	4,3	(8.)	1,0	(6.)	3,4	(10.)	0,8	(5.)	0,18	(1.)	3,5	(4.)

počtu dětí/žáků v příslušné úrovni vzdělávání (MŠ, ZŠ a SŠ). Snaha integrovat postižené děti a žáky do běžných tříd je charakteristická zejména pro období po roce 1989. Tato integrace napomáhá jak dětem postiženým zařadit se do běžného života, tak dětem a žákům bez postižení naučit se žít s postiženými spoluobčany. Z tohoto důvodu je míra integrace velmi důležitá. Speciální třídy v převážné míře existují na mateřské a základní škole, několik takových tříd je i na středních školách.

Metodika

$$\frac{PŽb_i}{PŽcelk_i}, \frac{PŽst_i}{PŽcelk_i}, \frac{PŽ_{SVPi}}{PŽcelk_i}$$

PŽb – počet postižených žáků integrovaných v běžných třídách

PŽst – počet postižených žáků integrovaných ve speciálních třídách

PŽ_{SVP} – počet postižených žáků ve školách pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami

PŽcelk – celkový počet žáků dané vzdělávací úrovně (MŠ, ZŠ, SŠ) včetně počtu žáků na školách se SVP, v případě SŠ pouze žáci denní formy vzdělávání

i – jednotlivé vzdělávací úrovně

Zdroj dat

- databáze ÚIV

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

Pokud sledujeme **podíly postižených dětí v mateřských školách podle toho, kam jsou umístěny**, vidíme, že v ČR je nejvíce dětí v této kategorii integrováno do běžných tříd mateřských škol (0,6%), o něco méně navštěvuje speciální třídy (1,4%), a nejméně postižených dětí (1,2%) je umístěno v mateřských školách pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami.

Na základních školách je situace obdobná – nejvíce žáků je integrováno do běžných tříd základních škol (4,6%). Speciální třídy navštěvuje 1,0% žáků a ZŠ pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami navštěvuje 3,9% žáků. Poměrně vysoký podíl individuálně integrovaných je dán především tím, že na základní škole se plní povinná školní docházka a pokud jsou pro integraci podmínky, je pro rodiče ve většině případů výhodnější umístit dítě do běžné základní školy než do speciální školy, která je hůře dopravně dostupná. Ve srovnání s předchozími lety je situace prakticky stabilizovaná, tzn. že hodnoty ukazatele se výrazně neliší.

Na středoškolské úrovni je do běžných tříd individuálně integrováno necelé jedno procento žáků (0,8%), tento nízký počet je způsoben především, tím že individuálně integrované třídy se nacházejí jen na nižší úrovni víceletých oborů gymnázií. Zbýlé počty postižených žáků navštěvují buď speciální třídy (0,05%) nebo školy pro žáky s speciálními vzdělávacími potřebami (3,3%).

C 5 Účast dospělých na odborné přípravě a na dalším vzdělávání

Účast dospělých na dalším vzdělávání včetně odborné přípravy je součástí širokého **komplexu celoživotního učení** (ang. lifelong learning), jehož prvořadým úkolem je rozvoj osobnosti jedince. Účast dospělých na dalším vzdělávání charakterizuje několik základních aspektů, které ovlivňují výslednou podobu dalšího vzdělávání dospělých:

- Stále více lidí cítí potřebu participovat na dalším vzdělávání. Dostupná nabídka však není pro všechny stejná.
- Vzdělávání dospělých se stalo součástí personální politiky v hospodářství.

- Roste trh komerčních vzdělávacích nabídek, průmyslu volného času a komerční kultury. Nabídka dostává vlastní váhu a tvoří si tak sama poptávku.

- Tradice vzdělávání dospělých mění svůj charakter. Vedle tradičních forem vzdělávání se rozmáhají i vzdělávací formy zaměřené na rozvoj osobnosti.

- Do dalšího vzdělávání dospělých stále více zasahují informační technologie. Zlepšení přístupnosti vědění sice znamená další rozvoj vzdělanosti, otázkou ale je, nakolik se bude týkat všech vrstev obyvatelstva.

Nutnost a účel vzdělávání dospělých se zdůvodňují z několika hledisek. Pro pochopení následující typologie záměrů vzdělávání dospělých je třeba si uvědomit, že jeho význam a účel se nemusí z hlediska společnosti/státu, zadavatele, provozovatele a účastníka krýt. Jako nejčastější důvody dalšího vzdělávání se uvádí následující:

- Druhá vzdělávací šance pro osoby, které z nějakých důvodů nezískaly vzdělání podle svých potřeb nebo v určitém úseku svého života o toto vzdělání neměly zájem.

- Odborné vzdělávání a zvyšování kvalifikace, rekvalifikace.

- Rozvoj schopností vyplňovat sociální role (v sociálním životě, v rodině, jako občan atd.).

- Sociální péče týkající se zdravotní výchovy.

- Individuální rozvoj chápaný většinou jako rozvoj kulturních, všeobecných znalostí, schopností hodnotně trávit volný čas.

- V mnoha společnostech se doplňuje individuální rozvoj záměrem spojit jej se sociálním cítěním, solidaritou.

Jedním z nejvíce se rozvíjejících sektorů dalšího vzdělávání je **další kvalifikační vzdělávání**, a to co do počtu účastníků i výše vynaložených prostředků. Současně roste i subjektivní hodnota dalšího kvalifikačního vzdělávání. Další kvalifikační vzdělávání často navazuje na získání první kvalifikace na odborných a vysokých školách a také v podnicích. V současné době, kdy se primárně získaná kvalifikace stává jenom možnou, víceméně předběžnou kvalifikací, přebírá další kvalifikační vzdělávání do značné míry roli celkového odborného vzdělávání nutného pro získání a výkon povolání. Další kvalifikační vzdělávání se tak jeví permanentní nutností a skýtá šance profesního vývoje. Současně však neustálý tlak na doplňování kvalifikace může vést u jednotlivců i ke strachu ze ztráty kompetencí, neboť získané kvalifikace mají v mnoha případech pouze dočasnou platnost a nezaručují doživotní uplatnění a stálé jistoty.

Účast na dalším, nejen kvalifikačním, vzdělávání je závislá na dosaženém vzdělání a kvalifikaci, na pohlaví, věku, charakteru práce, na tom, zda zaměstnanec vykonává manuální či nemanuální činnosti a na jiných faktorech. Otázka motivace a účasti na dalším vzdělávání je spojena s celkovým přístupem k hodnotě zaměstnání a práce u různých kvalifikačních skupin pracovníků. Nárůst dalšího vzdělávání tedy neprobíhá rovnoměrně a celoplošně, přičemž můžeme rozdělit další vzdělávání podle toho, komu je určeno:

- **Další vzdělávání specifické pro určitá povolání.** Zde se jedná většinou o vysoce kvalifikované profese jako lékař, právník, programátor apod., pro které je další vzdělávání nutností, proto je zajišťují specializovaná zařízení, např. advokátní komory.

- **Další vzdělávání typické pro určitý typ zaměstnavatele.** Státní správa, vojsko, policie, velké podniky a banky si vytvářejí vlastní, pro ostatní uzavřené systémy vzdělávání jako součást své personální práce. Pracovníci těchto podniků mají většinou dobrou příležitost k dalšímu vzdělávání.

- **Další vzdělávání v každém přístupných povoláních.** K nim patří např. řidiči, pracovníci úklidových firem, ale i řemeslníci v malých, nespécializovaných živnostech. Nabídka a možnost dalšího vzdělávání pro tuto skupinu je omezená.

- **Další vzdělávání pro nezaměstnané, zdravotně postižené, nequalifikované,** které je z velké části závislé na státní podpoře. Současně můžeme rozlišit další vzdělávání podle typu zaměstnanců, pro které je určeno:
 - **Vzdělávání vrcholového managementu** – zde jde zpravidla o rozvoj takových vlastností a schopností jako kreativita, strategické myšlení, zvládání konfliktů a stresů, management času, komunikační dovednosti apod. Tomu odpovídají i metody – rolové hry, případové studie, diskuse, přednášky, cvičení, v poslední době i různé alternativní metody (meditace, zážitky v neobvyklých situacích atd.).
 - **Vzdělávání nižšího a středního managementu a personálu** (technici, pracovníci prodeje, distribuce, marketing, plánování, pracovníci finančních oddělení atd.). U těchto pracovníků se jedná především o zprostředkování odborných kompetencí nebo určité praxe, např. strategie prodeje, technické kurzy. Vzdělávání probíhá většinou formou krátkodobých a střednědobých školení a kurzů.
 - **Vzdělávání řadových zaměstnanců.** Této skupině bývá zprostředkována zejména kvalifikace pro přizpůsobení změnám v obsahu práce nebo zvýšení kvalifikace (např. školení mistrů). Dále se může jednat o kvalifikace bez konkrétních vztahů k pracovní činnosti, jako techniky uvolnění a zvládání stresů, rozvoj schopnosti týmové práce atd. Jako formy převládají školení, zaškolení a trénink přímo v procesu pracovní činnosti.
 - **Vzdělávání perspektivních zaměstnanců,** většinou absolventů vysokých škol, kteří mají v budoucnosti převzít vedoucí pozice.
 - **Nabídka pro všechny zaměstnance,** např. jazykové kurzy. Nabídka dalšího vzdělávání závisí také na velikosti podniku a jeho oborové příslušnosti. O tom, jak a v jaké míře umožňuje firma další vzdělávání, rozhoduje také celková filozofie podniku.
- Námi sledovaný ukazatel vypovídá o účasti dospělých na odborné přípravě a na dalším vzdělávání, které probíhá formou večerního, kombinovaného, dálkového nebo distančního studia

a jímž si lidé mohou zajistit udržení, růst a rozvoj kvalifikační úrovně. Je však nezbytné si uvědomit, že většina kurzů dalšího vzdělávání se realizuje mimo vzdělávací systém, přičemž statisticky relevantní údaje, které jsou k dispozici, se týkají především vzdělávacího systému. To znamená, že statisticky je podchycena pouze malá část dalšího vzdělávání.

Určitá část dospělých studuje i v denním, respektive prezenčním vzdělávání, ale tato skupina studujících nepatří svým charakterem do naší kapitoly a nebudeme jí zde zabývat.

V rámci vzdělávací soustavy realizují další vzdělávání dospělých prakticky všechny druhy vzdělávacích institucí s výjimkou předškolních zařízení.

Pro ty, kteří neukončili úspěšně základní vzdělávání, jsou určeny **kurzy pro doplnění základního vzdělání** (realizují je základní školy, speciální školy a střední školy) a **kurzy pro získání základů vzdělání** (realizované základními školami speciálními).

Na středních školách si mohou zájemci doplnit formou externího, dálkového, večerního či kombinovaného studia vzdělání v oborech KKOV (pokud má tyto formy studia škola povoleny), na vyšších odborných školách je tato možnost v dálkovém studiu.

Na vysokých školách si dospělí zvyšují kvalifikaci při zaměstnání ve studijních programech formou distanční nebo kombinované.

Střední školy pořádají – především pro nezaměstnané – rekvalifikační studium v oborech KKOV vedoucí k získání výučního listu nebo maturity, přičemž některé kurzy jsou hrazeny úřady práce.

Dále nabízejí některé střední a vysoké školy **studium jednotlivých předmětů a další rekvalifikační kurzy.** Vysoké školy nabízejí dále **studium k získání a doplnění pedagogické kvalifikace, univerzity třetího věku a širokou škálu dalších vzdělávacích programů.**

V rámci vzdělávací soustavy existuje i široká škála dalšího studia cizích jazyků – např. na jazykových školách s právem státní zkoušky

C5 T1: Podíl žáků v ostatních formách vzdělávání (večerní, kombinované, dálkové, distanční) na celkovém počtu žáků na jednotlivých vzdělávacích úrovních, 2006, v %

Území	obory 4letých gymnázií	6leté konzervatoře	obory SOŠ „maturitní“ obory	obory SOŠ „nematuritní“ obory	obory SOU „maturitní“ obory	obory SOU „nematuritní“ obory	nástavbové studium	VOŠ
ČR celkem	1,50	6,13	4,24	6,84	0,80	0,90	52,08	17,92
CZ01 Praha	4,86	–	6,14	–	–	3,49	58,26	20,64
CZ011 Hlavní město Praha	4,86 (1.)	– (4.)	6,14 (2.)	– (4.)	– (5.)	3,49 (1.)	58,26 (2.)	20,64 (3.)
CZ02 Střední Čechy	0,46	–	5,30	–	–	0,42	48,54	29,33
CZ021 Středočeský kraj	0,46 (6.)	– (4.)	5,30 (5.)	– (4.)	– (5.)	0,42 (10.)	48,54 (11.)	29,33 (1.)
CZ03 Jihozápad	1,33	–	2,16	3,53	4,92	0,47	50,48	12,55
CZ031 Jihočeský kraj	– (7.)	– (4.)	1,97 (13.)	8,70 (3.)	8,62 (1.)	0,31 (11.)	53,47 (6.)	11,58 (11.)
CZ032 Plzeňský kraj	3,78 (2.)	– (4.)	2,41 (11.)	– (4.)	– (5.)	0,65 (8.)	46,75 (12.)	14,60 (7.)
CZ04 Severozápad	1,67	30,71	6,18	20,50	–	0,68	55,09	12,39
CZ041 Karlovarský kraj	– (7.)	– (4.)	5,61 (3.)	– (4.)	– (5.)	2,52 (2.)	53,72 (5.)	6,40 (13.)
CZ042 Ústecký kraj	2,24 (4.)	30,71 (1.)	6,37 (1.)	23,49 (2.)	– (5.)	0,02 (13.)	55,52 (4.)	13,45 (10.)
CZ05 Severovýchod	–	30,53	3,48	–	–	1,08	54,85	11,21
CZ051 Liberecký kraj	– (7.)	– (4.)	1,91 (14.)	– (4.)	– (5.)	1,77 (3.)	51,04 (9.)	7,86 (12.)
CZ052 Královéhradecký kraj	– (7.)	– (4.)	2,68 (10.)	– (4.)	– (5.)	0,67 (7.)	59,77 (1.)	1,43 (14.)
CZ053 Pardubický kraj	– (7.)	30,53 (2.)	5,50 (4.)	– (4.)	– (5.)	0,87 (5.)	52,78 (7.)	18,70 (6.)
CZ06 Jihovýchod	0,35	–	3,09	–	0,64	0,72	51,18	19,17
CZ061 Vysočina	– (7.)	– (4.)	3,21 (8.)	– (4.)	1,94 (2.)	0,25 (12.)	50,48 (10.)	18,73 (5.)
CZ062 Jihomoravský kraj	0,49 (5.)	– (4.)	3,04 (9.)	– (4.)	0,12 (4.)	0,94 (4.)	51,45 (8.)	19,36 (4.)
CZ07 Střední Morava	–	–	3,15	–	1,15	0,25	41,27	13,79
CZ071 Olomoucký kraj	– (7.)	– (4.)	3,91 (7.)	– (4.)	– (5.)	– (14.)	40,08 (14.)	14,07 (8.)
CZ072 Zlínský kraj	– (7.)	– (4.)	2,40 (12.)	– (4.)	1,91 (3.)	0,54 (9.)	42,63 (13.)	13,49 (9.)
CZ08 Moravskoslezsko	2,64	5,32	4,95	26,67	–	0,83	55,73	22,86
CZ081 Moravskoslezský kraj	2,64 (3.)	5,32 (3.)	4,95 (6.)	26,67 (1.)	– (5.)	0,83 (6.)	55,73 (3.)	22,86 (2.)

v běžných kurzech a v kurzech pomaturitního studia, které nabízejí i další jazykové školy.

C 5.1 Podíl žáků v ostatních formách vzdělávání

Charakteristika ukazatele

Ukazatel podává základní přehled o podílech studujících dospělých na jednotlivých vzdělávacích úrovních, nebo spíše o podílech osob, které studují v ostatních formách vzdělávání (večerní, distanční, kombinované, dálkové) na jednotlivých druzích a typech vzdělávacích institucí. Celkový počet těchto žáků a studentů porovnááme s celkovým počtem žáků/studentů v daném typu a druhu školy. V určité míře tento ukazatel informuje, jak školy v jednotlivých krajích využívají volných kapacit pro tyto formy vzdělávání.

Metodika výpočtu

$$\frac{ZO}{Z_i} \times 100$$

ZO – počet žáků a studentů ostatních forem vzdělávání v daném druhu školy a druhu vzdělávání (čtyřletá gymnázia, konzervatoře, obory ukončené maturitní zkouškou na středních odborných školách, obory středního vzdělávání na středních odborných školách, nástavbové studium na středních školách, obory středního vzdělávání s výučním listem na středních odborných učilištích, obory na středních odborných učilištích ukončené maturitní zkouškou, nástavbové studium na středních odborných učilištích, vzdělávání na vyšších odborných školách) včetně vzdělávání ve školách pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami.

Z – celkový počet žáků a studentů ve všech formách vzdělávání studujících na daném druhu školy a druhu studia včetně škol pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami

i – daný druh školy, příp. druh studia (čtyřletá gymnázia, konzervatoře, obory ukončené maturitní zkouškou na středních odborných školách, obory středního vzdělávání na středních odborných školách, nástavbové studium na středních školách, obory středního vzdělávání s výučním listem na středních odborných učilištích, obory na středních odborných učilištích ukončené maturitní zkouškou, nástavbové studium na středních odborných učilištích, vzdělávání na vyšších odborných školách) včetně škol pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami.

Zdroj dat

➤ databáze ÚIV, 2006

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

Jednoznačně nejvyšší zastoupení ostatních forem vzdělávání najdeme u nástavbového a zkráceného studia na středních školách (52,1 %), což znamená, že více než polovina studujících v tomto druhu vzdělávání preferuje vzdělávání v rámci ostatních forem vzdělávání před vzděláváním denním. Podíl žáků je zde již tradičně velmi vysoký a žáci nástavbového studia tvoří naprostou většinu studujících v ostatních formách vzdělávání na středních školách, a to jak absolutními počty (22 518 studujících), tak výše uvedeným podílovým zastoupením. Ve srovnání s rokem 2005 zůstalo zastoupení žáků v ostatních formách vzdělávání takřka shodné, neboť v roce 2005 to bylo 52,8 % žáků.

Dalším druhem škol, na kterých značná část studentů preferuje studium v ostatních formách vzdělávání, jsou vyšší odborné školy, kde podíl žáků v tomto druhu studia z celkového počtu činí 17,9%. Toto pomyslné druhé místo náleží vyšším odborným školám pouze v procentuálním vyjádření. Pokud bychom vycházeli z abso-

lutního počtu žáků v ostatních formách vzdělávání, pak by druhé místo patřilo studujícím v ostatních formách vzdělávání v oborech středních odborných škol s maturitní zkouškou. Přestože jejich podíl na všech studujících v oborech středních odborných škol s maturitní zkouškou je velmi nízký (4,2 %), vyjádřeno v absolutních počtech jde o 9 240 žáků. Na vyšších odborných školách studuje v ostatních formách vzdělávání 4 954 studujících. Ve srovnání s rokem 2005 se podíl studujících v ostatních formách vzdělávání na vyšších odborných školách mírně zvýšil (v roce 2005 činil 17,1 %), u studujících v oborech středních odborných škol s maturitní zkouškou se nezměnil (4,2 % v roce 2005 i 2006).

V ostatních druzích vzdělávání na středních školách není podíl studentů v ostatních formách vzdělávání příliš vysoký – jak jsme uvedli výše, u oborů na středních odborných školách s maturitní zkouškou jde o 4,2 %, u oborů bez maturitní zkoušky jde o 6,8 %, u vzdělávání na konzervatořích o 6,1 %, u oborů středního vzdělávání s výučním listem o 0,9 %, u vzdělávání na čtyřletých gymnáziích o 1,5 %, u oborů středního vzdělávání s výučním listem a maturitou na středních odborných učilištích o 0,8 %. Jak vidíme, jde celkově o výrazně nižší hodnoty, než je tomu v případě nástavbového studia a vzdělávání na vyšších odborných školách.

Více jak tisíc studujících v ostatních formách vzdělávání lze nalézt – mimo již uvedené nástavbové studium na středních školách, maturitní vzdělávání na středních odborných školách a vzdělávání na vyšších odborných školách – také u vzdělávání v oborech středního vzdělávání s výučním listem, kde v ostatních formách vzdělávání studuje 1 179 studujících.

Ostatní formy vzdělávání využívají v oblasti vyššího sekundárního vzdělávání především žáci s dosaženým středním vzděláním s výučním listem, kteří chtějí získat vyšší úroveň vzdělání, a to především vzdělání v oborech ukončených maturitní zkouškou prostřednictvím studia v nástavbových oborech. Další početnou skupinou, která využívá současně nabídky ostatních forem vzdělávání, jsou lidé s ukončeným vzděláním s maturitní zkouškou, kteří si chtějí doplnit vzdělání na terciární úrovni a rozhodnou se pro studium na vyšší odborné škole.

Regionální rozdíly

Z hlediska regionálních rozdílů má smysl zabývat se ukazatelem týkajícím se nejvíce zastoupených druhů vzdělávání – nástavbovým studiem na středních školách a studiem na vyšších odborných školách. Ostatní druhy vzdělávání jsou málo zastoupené, a proto hodnoty ukazatele v těchto případech doporučujeme považovat spíše za orientační.

V nástavbovém studiu na středních školách studuje v ostatních formách studia celkem 52,1 % žáků. Hodnoty ukazatele se však v jednotlivých krajích velmi liší. Nejvíce studujících je v Královéhradeckém kraji (59,8 %), dále v Praze (58,3 %), v Moravskoslezském (55,7 %) a Ústeckém kraji (55,5 %). Nejméně studujících nalezneme v Olomouckém (40,1 %), Zlínském (42,6 %) a Plzeňském kraji (46,7 %). Jak vidíme, rozdíl mezi krajem s nejvyšším a nejnižším podílem studujících činí takřka 20 procentních bodů.

Na vyšších odborných školách je o studium v ostatních formách vzdělávání značný zájem. Možnosti studia v těchto formách vzdělávání využilo celkem 17,9 % studujících, přičemž mezi jednotlivými krajími jsou značné diference. Nejvyšší zastoupení vykazovaly školy ve Středočeském (29,3 %), Moravskoslezském kraji (22,9 %) a v Praze (20,6 %). Naopak nejnižší zájem o tuto formu vzdělávání evidovaly vyšší odborné školy v kraji Královéhradeckém (1,4 %), Karlovarském (6,4 %) a Libereckém (7,9 %). V ostatních krajích se podíl studujících v ostatních formách vzdělávání na vyšších odborných školách pohyboval mezi 20–10 %.

C 5.2 Počet frekventantů kurzů pro doplnění základního vzdělání a základů vzdělání

Charakteristika ukazatele

Jedním z úhlů pohledu na problematiku účasti dospělých na vzdělávání v rámci regionálního školství jsou údaje o frekventantech kurzů pro doplnění základního vzdělání a základů vzdělání. Ačkoliv počet účastníků tohoto typu vzdělávání je velmi nízký, má svoje nezastupitelné místo, neboť umožňuje těm, kteří z jakéhokoli důvodu nemají ukončené základní vzdělání, si je doplnit. Ukončené základní vzdělání je zcela nezbytné pro uplatnění nejen na trhu práce, ale i v osobním životě. Současně je nutným předpokladem pro získání odborného vzdělání, které umocňuje šance na získání kvalifikovaného zaměstnání.

Kurzy pro doplnění základního vzdělání jsou určeny především občanům, kteří v minulosti sice dokončili povinnou školní docházku, ale základní školu opustili dříve než v posledním ročníku, a nyní si potřebují vzdělání doplnit.

Metodika výpočtu

Zk

Zk – celkový počet frekventantů kurzů pro doplnění základního vzdělání a základů vzdělání včetně studia na speciálních školách

Zdroj dat

➤ databáze ÚIV, 2006

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

V České republice si v roce 2006/2007 doplňovalo základní vzdělání prostřednictvím kurzů celkem 310 frekventantů, kteří si doplnili základní vzdělání na základních a středních školách. Dalších 294 lidí využilo možnosti doplnit si základy vzdělání na základních školách speciálních.

Regionální rozdíly

Základní vzdělání si doplňovali nejvíce lidé v Jihomoravském kraji, a to 104 osob. V ostatních krajích to již bylo výrazně méně, kdy druhým krajem s největším počtem frekventantů těchto kurzů byla Praha, kde

C5 T2: Počet frekventantů kurzů pro doplnění základního vzdělání a základů vzdělání, 2006/07

Území		základní vzdělání	základy vzdělání
ČR celkem		310	294
CZ01	Praha	50	16
CZ011	Hlavní město Praha	50	(2.) 16 (8.)
CZ02	Střední Čechy	7	12
CZ021	Středočeský kraj	7	(9.) 12 (9.)
CZ03	Jihozápad	7	40
CZ031	Jihočeský kraj	4	(11.) 9 (10.)
CZ032	Plzeňský kraj	3	(12.) 31 (4.)
CZ04	Severozápad	57	32
CZ041	Karlovarský kraj	25	(5.) 5 (11.)
CZ042	Ústecký kraj	32	(4.) 27 (5.)
CZ05	Severovýchod	24	89
CZ051	Liberecký kraj	23	(6.) – (13.)
CZ052	Královéhradecký kraj	1	(13.) 54 (2.)
CZ053	Pardubický kraj	–	(14.) 35 (3.)
CZ06	Jihovýchod	116	77
CZ061	Vysočina	12	(7.) 18 (7.)
CZ062	Jihomoravský kraj	104	(1.) 59 (1.)
CZ07	Střední Morava	15	5
CZ071	Olomoucký kraj	7	(9.) – (13.)
CZ072	Zlínský kraj	8	(8.) 5 (11.)
CZ08	Moravskoslezsko	34	23
CZ081	Moravskoslezský kraj	34	(3.) 23 (6.)

tyto kurzy navštěvovalo 50 lidí. Následuje kraj Moravskoslezský (34) a Ústecký (32). Na druhém konci kontinua stojí Pardubický kraj, kde kurz pro doplnění základního vzdělání organizovaného základní školou nenavštěvoval nikdo. V Královéhradeckém kraji navštěvoval tento kurz 1 člověk, Plzeňském kraji 3 lidé a v Jihočeském kraji 4 lidé.

Kurzy pro doplnění základů vzdělání navštěvovalo nejvíce frekventantů v Jihomoravském (59), Královéhradeckém (54), Pardubickém (35) a Plzeňském kraji (31). Více než 20 frekventantů bylo evidováno v Ústeckém (27) a Moravskoslezském kraji (23). V Libereckém a Olomouckém kraji tyto kurzy nebyly využívány, v Karlovarském a Zlínském kraji tento typ kurzu navštěvovalo 5 frekventantů.

KAPITOLA

ŠKOLNÍ PROSTŘEDÍ A ORGANIZACE ŠKOL

D 1 Platy učitelů mateřských škol, základních škol, středních škol, konzervatoří a vyšších odborných škol

V celé kapitole jsou údaje uváděny včetně škol pro děti/žáky/studenty se speciálními vzdělávacími potřebami.

Velmi důležitým, v mnoha krajích problematickým tématem jsou lidské zdroje zajišťující vzdělávání. Mezi nejfrekventovanější témata v této oblasti patří odměňování učitelů.

Výše platu učitelů je v oblasti problematiky učitelské profese jednou ze základních charakteristik pracovních podmínek učitelů. Nízká úroveň platů učitelů bývá chápána jako jeden z hlavních kritických faktorů, které způsobují a prohlubují krizi učitelské profese. Za negativní důsledky nízké mzdové úrovně jsou považovány nízká motivace učitelů, odchod nejschopnějších učitelů, zvláště mužů, do jiného sektoru a nízká atraktivita učitelské profese pro absolventy pedagogických fakult. V posledních několika letech se však v České republice platová situace učitelů zlepšuje, i když platy stále nedosahují předpokládané úrovně 130 % celorepublikové mzdy. Je zřejmé, že dlouhodobý nepříznivý stav v oblasti odměňování učitelů by se nutně negativně promítl i do kvality výuky, a v důsledku toho tedy i do úrovně absolventů škol. Pozitivní je, že platy učitelů se každoročně zvyšují.

Vzhledem ke způsobu odměňování učitelů (tabulkové platy) je plat učitele nejvýrazněji ovlivněn délkou jeho učitelské praxe, do určité míry zde mohou hrát roli další aspekty spojené převážně s kvalitou jeho práce, rozšířením jeho zodpovědnosti v rámci školy či vykonáváním náročnějších prací. Výše prostředků nad rámec tabulkového platu pak je dána především prostorem, který ředitel v rozpočtu školy pro tyto účely má. V každém případě však veškeré pravomoci spojené s určováním odměňování jednotlivých učitelů nad úrovní tarifního platu jsou v kompetenci ředitele školy.

Jednou z mála systémových charakteristik, které s vyšší průměrného platu učitele přímo souvisejí, je kapacitní náročnost vzdělávacího systému – průměrný počet žáků na jednoho učitele (resp. učitelský úvazek) a s tím související průměrná velikost tříd (vyučovací povinnost je dána nařízením vlády). Je-li totiž stejný počet žáků za stejnou cenu učen méně učiteli, zbývá na odměnu jednoho učitele v průměru více finančních prostředků.

D 1.1 Platy učitelů na jednotlivých typech a druzích škol

Charakteristika ukazatele

Ukazatel charakterizuje průměrnou **měsíční hrubou výši platového ohodnocení**, jehož se učitelům dostává. Podávaný přehled je přitom členěn **podle úrovně vzdělávání**, tj. na platy učitelů (včetně vedoucích zaměstnanců) na jednotlivých typech a druzích škol; mateřských (včetně mateřských škol pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami), základních (včetně základních škol pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami), středních – gymnázií včetně škol s rozšířenou výukou sportovního zaměření, středních škol s obory středních odborných škol, středních škol s obory středních odborných učilišť včetně středisek praktického vyučování, středních škol pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, konzervatoří (včetně konzervatoří pro žáky se zdravotním postižením) a vyšších odborných škol.

Metodika výpočtu

$$\frac{MP_i}{Uč_i} : 12 \times 1000$$

MP – roční (kumulativní za 12 měsíců) hrubé platy v tis. Kč, vyplácené z celkových mzdových prostředků bez ostatních plateb za provedenou práci (hrubé platy); zahrnují nárokové složky platu (platový tarif, náhrady platu, ostatní nárokové složky – příplatky za vedení, zvláštní příplatky, odměny za přesčas, ostatní příplatky), a nenárokové složky platu – osobní příplatky a odměny

Uč – průměrný přepočtený počet učitelů za kalendářní rok

i – jednotlivé typy a druhy škol (mateřské včetně mateřských škol pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami; základní včetně základních škol pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami; střední školy včetně středních škol pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami; konzervatoře včetně konzervatoří pro žáky se zdravotním postižením a vyšší odborné školy)

Za zřizovatele: MŠMT, obec a kraj.

Platový řád: zákon č. 143/92 Sb., o platu a odměně za pracovní pohotovost v rozpočtových a v některých dalších organizacích a orgánech.

Průměrný měsíční nominální plat učitele (v Kč) je vypočten z celkových mzdových prostředků bez ostatních plateb za provedenou práci (hrubé platy zahrnují platy celkem, tj. peněžitá plnění poskytovaná zaměstnavatelem zaměstnancům v pracovním poměru, kteří jsou v evidenčním počtu, za práci). Mzdové prostředky zahrnují nárokové složky platu (platový tarif, náhrady platu, ostatní nárokové složky – příplatky za vedení, zvláštní příplatky, odměny za přesčas, ostatní příplatky) a nenárokové složky platu – osobní příplatky a odměny.

Zdroj dat

➤ výkaz Škol (MŠMT) P1-04 Čtvrtletní výkaz o pracovních a mzdových prostředcích v regionálním školství (kumulace za 1. až 4. čtvrtletí 2006)

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

Průměrné měsíční platy učitelů regionálního školství škol zřizovaných MŠMT, obcemi a kraji vyplácené ze státního rozpočtu včetně mimorozpočtových zdrojů, podle úrovně vzdělávání jsou uvedeny v následující tabulce a následujících grafech. **Obecně nejnižší platy mají učitelé v mateřských školách (včetně mateřských škol pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami)** – celorepublikový průměr 18 308 Kč. **Na základních školách (včetně základních škol pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami)** se průměrné měsíční platy učitelů proti loňskému roku výrazně zvýšily (celorepublikový průměr 23 137 Kč), a to zejména díky úpravě platových poměrů zaměstnanců ve veřejných službách a správě od 1. ledna 2006 nařízením vlády č. 537/2005 Sb., kterým se mění NV č. 330/2003 Sb., o platových poměrech zaměstnanců ve veřejných službách a správě, ve znění pozdějších předpisů. Platy učitelů základních škol se tímto opatřením více přiblížily platům učitelů středních škol.

Učitelé středních škol (včetně středních škol pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami) mají platy ještě o poznání vyšší – celorepublikový průměr 24 383 Kč. Z toho učitelé gymnázií a škol s rozšířenou výukou sportovního zaměření pobírají průměrný plat 24 393 Kč, učitelé středních odborných škol 24 477 Kč, učitelé středních odborných učilišť a středisek praktického vyučování (SPV) 24 227 Kč a učitelé středních škol pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami 24 263 Kč. Na přibližně stejné výši se pohybovaly platy **učitelů konzervatoří včetně konzervatoří pro žáky se zdravotním postižením** – celorepublikový průměr 24 280 Kč. **Nejvyšší platy v rámci regionálního školství byly v roce 2006 na vyšších odborných školách (25 669 Kč). Platy tak obecně rostou se zvyšující se úrovní vzdělávání, na které učitel vyučuje, i když v důsledku změn v platových poměrech se platy učitelů základních škol stále více přibližují platům učitelů na středních školách.**

Do těchto souvislostí se samozřejmě promítají i regionální rozdíly. Jak však uvidíme dále, krajová diferenciacie platů učitelů je menší než v případě zaměstnanců, jelikož se odvíjí od jiných hledisek. Zatímco průměrné mzdy zaměstnanců odrážejí do značné míry ekonomické prostředí kraje (jsou započteny i podnikatelské, tržní subjekty), platy učitelů ve veřejných vzdělávacích institucích jsou vázány na položky z rozpočtu MŠMT, případně kraje. MŠMT přiděluje prostředky státního rozpočtu (tj. prostředky na „přímé vzdělávací výdaje“) **krajům**. V roce 2006 byly přímé náklady na vzdělávání z rozpočtové kapitoly 333-MŠMT poskytovány obecnímu a krajskému školství prostřednictvím krajských úřadů přímým transferem z kapitoly 333-MŠMT na základě republikových a krajských normativů. Krajské úřady rozepisují a přidělují školám a předškolním a školským zařízením zřizovaným krajem a obcemi finanční prostředky na výdaje (přímé výdaje) prostřednictvím stanovených normativů na jednotku výkonů uvedených organizací.

Zatímco průměrná výše mezd zaměstnanců úzce souvisí s celkovou ekonomickou i sociální situací v daném kraji, **platy učitelů se v jednotlivých krajích** diferencují spíše podle jiných hledisek. Hlavním z nich jsou normativy operující s celkovým počtem žáků a s ohledem na jejich specifika podchycená v krajských normativěch (velikost mateřské či základní školy, vyučovaný studijní obor, počty dětí a žáků se zdravotním nebo sociálním postižením ...).

Regionální rozdíly

Zmíněné skutečnosti je nutné vzít v úvahu při interpretaci údajů o výši průměrného platu učitelů v jednotlivých krajích a oblastech. Pokud jde o absolutní výši průměrných platů učitelů, **rozdíly jsou již** na první pohled **v jednotlivých krajích jen malé – zejména v případě mateřských (včetně MŠ pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami) a základních škol (včetně ZŠ pro žáky se speciálními vzdě-**

lávacími potřebami). Výraznější rozdíly v platech nalezneme pouze u vyšších odborných škol – ve Zlínském kraji činí průměrný plat 27 191 Kč, na Vysočině 26 546 Kč, což je zřetelně více než celorepublikový průměr 25 669 Kč. V Libereckém kraji je tato hodnota naopak nejnižší: 23 485 Kč. Zde nejspíše působí zmíněný faktor rozpočtových financí vázaných na konkrétní oborovou strukturu VOŠ v daném kraji.

Platy učitelů jsou regionálně diferencovány v menší míře než platy zaměstnanců, které odrážejí zejména celkovou ekonomickou vyspělost kraje. Platy učitelů ve veřejné sféře se totiž odvíjejí od rozpočtu resortu školství a socioekonomická, kulturní a jiná krajová specifika na ně působí jen málo. Diference mezi platy učitelů v jednotlivých krajích jsou tak způsobovány zejména pevně danými faktory, jako jsou velikost škol a počet žáků, oborová struktura středních škol a vyšších odborných škol, počty žáků se zdravotním či jiným postižením.

Průměrné měsíční platy učitelů regionálního školství škol zřizovaných MŠMT, obcemi a kraji, vyplacené jen ze státního rozpočtu, podle úrovní vzdělávání, jsou uvedeny v následující tabulce. Obecně nejnižší platy mají učitelé opět v mateřských školách (včetně MŠ pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami – průměr za ČR 18 246 Kč, což je dáno především zařazením do nižší platové třídy, než je tomu u učitelů působících na vyšších úrovních vzdělávání. Na základních školách (včetně ZŠ pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami) se díky úpravě platových poměrů zaměstnanců ve veřejných službách a správě průměrné měsíční platy učitelů (průměr za ČR 23 119 Kč) proti loňskému roku výrazně zvýšily (o 1 326 Kč).

Učitelé středních škol (včetně SŠ pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami) mají platy o něco vyšší – 24,2 až 24,4 tis. Kč (z toho učitelé gymnázií a škol s rozšířenou výukou sportovního zaměření pobírají průměrný plat 24 343 Kč, učitelé středních škol SŠ pro

DI.1 T1: Průměrné měsíční platy učitelů na jednotlivých typech a druzích škol včetně škol pro žáky se SVP, 2006, v Kč

Území	mateřské + MŠ pro děti se SVP	základní + ZŠ pro žáky se SVP	SŠ + SŠ pro žáky se SVP	z toho:				konz. + konz. pro žáky se zdr. post.	VOŠ
				gymnáz., šk. sport. zam.	SOŠ	SOU, SPV	SŠ pro žáky se SVP		
ČR celkem	18 308	23 137	24 383	24 393	24 477	24 227	24 263	24 280	25 669
CZ01 Praha	18 260	23 056	25 207	24 653	25 619	25 234	25 379	25 115	26 546
CZ011 Hlavní město Praha	18 260 (10.)	23 056 (9.)	25 207 (1.)	24 653 (5.)	25 619 (1.)	25 234 (1.)	25 379 (2.)	25 115 (1.)	26 546 (2.)
CZ02 Střední Čechy	18 614	23 440	24 459	24 231	24 454	24 868	23 794	x	26 466
CZ021 Středočeský kraj	18 614 (1.)	23 440 (2.)	24 459 (5.)	24 231 (8.)	24 454 (6.)	24 868 (3.)	23 794 (10.)	x x	26 466 (3.)
CZ03 Jihozápad	18 257	23 250	24 183	24 134	24 034	24 354	25 174	24 079	25 849
CZ031 Jihočeský kraj	18 244 (12.)	23 151 (7.)	23 879 (13.)	23 682 (14.)	23 861 (12.)	24 010 (10.)	24 858 (6.)	24 533 (3.)	26 329 (4.)
CZ032 Plzeňský kraj	18 273 (9.)	23 367 (3.)	24 585 (4.)	24 746 (3.)	24 272 (10.)	24 816 (4.)	25 353 (3.)	23 642 (6.)	24 824 (10.)
CZ04 Severozápad	18 589	23 410	25 058	25 437	24 979	24 723	25 494	24 250	25 467
CZ041 Karlovarský kraj	18 523 (3.)	23 236 (5.)	24 933 (3.)	25 313 (2.)	24 633 (4.)	25 146 (2.)	25 338 (4.)	x x	23 935 (13.)
CZ042 Ústecký kraj	18 612 (2.)	23 472 (1.)	25 106 (2.)	25 484 (1.)	25 120 (2.)	24 568 (5.)	25 523 (1.)	24 250 (5.)	25 917 (5.)
CZ05 Severovýchod	18 085	22 845	24 087	24 050	24 137	24 163	23 508	24 422	24 601
CZ051 Liberecký kraj	18 451 (4.)	23 045 (10.)	24 053 (11.)	24 171 (10.)	24 055 (11.)	23 874 (12.)	24 694 (7.)	x x	23 485 (14.)
CZ052 Královéhradecký kraj	17 552 (14.)	22 951 (11.)	24 231 (9.)	24 201 (9.)	24 485 (5.)	24 326 (7.)	22 823 (14.)	x x	25 262 (8.)
CZ053 Pardubický kraj	18 357 (6.)	22 558 (14.)	23 954 (12.)	23 819 (13.)	23 841 (13.)	24 264 (8.)	24 646 (8.)	24 422 (4.)	24 685 (11.)
CZ06 Jihovýchod	18 199	22 854	23 900	24 070	23 902	23 644	24 198	22 796	24 859
CZ061 Vysočina	17 921 (13.)	22 772 (13.)	24 411 (6.)	24 538 (6.)	24 432 (7.)	24 465 (6.)	23 243 (12.)	x x	25 574 (7.)
CZ062 Jihomoravský kraj	18 332 (7.)	22 894 (12.)	23 668 (14.)	23 876 (12.)	23 648 (14.)	23 257 (14.)	24 564 (9.)	22 796 (8.)	24 458 (12.)
CZ07 Střední Morava	18 370	23 133	24 303	24 472	24 494	23 911	23 694	25 011	26 683
CZ071 Olomoucký kraj	18 323 (8.)	23 083 (8.)	24 319 (7.)	24 716 (4.)	24 310 (9.)	23 760 (13.)	24 921 (5.)	x x	25 886 (6.)
CZ072 Zlínský kraj	18 422 (5.)	23 188 (6.)	24 285 (8.)	24 152 (11.)	24 680 (3.)	24 073 (9.)	22 827 (13.)	25 011 (2.)	27 191 (1.)
CZ08 Moravskoslezsko	18 245	23 296	24 205	24 373	24 376	23 936	23 542	23 391	25 167
CZ081 Moravskoslezský kraj	18 245 (11.)	23 296 (4.)	24 205 (10.)	24 373 (7.)	24 376 (8.)	23 936 (11.)	23 542 (11.)	23 391 (7.)	25 167 (9.)

žáky se speciálními vzdělávacími potřebami 24 200 Kč). Učitelé konzervatoří včetně konzervatoří pro žáky se zdravotním postižením pobírají průměrný plat 23 999 Kč. Nejvyšší platy byly v roce 2006 na vyšších odborných školách (25 258 Kč). Platové zařazení učitelů do platových tříd na jednotlivých vzdělávacích stupních, kromě učitelů mateřských škol, tj. učitelů na základních a středních školách, konzervatořích, vyšších odborných škol a školách samostatně zřízených pro děti, žáky a studenty se speciálními vzdělávacími potřebami, je podle platného katalogu prací stejné a závisí od nejnáročnější činnosti, kterou na učitele zaměstnavatel požaduje v rámci druhu práce sjedna-

ného v pracovní smlouvě a na základě plnění kvalifikačních předpokladů.

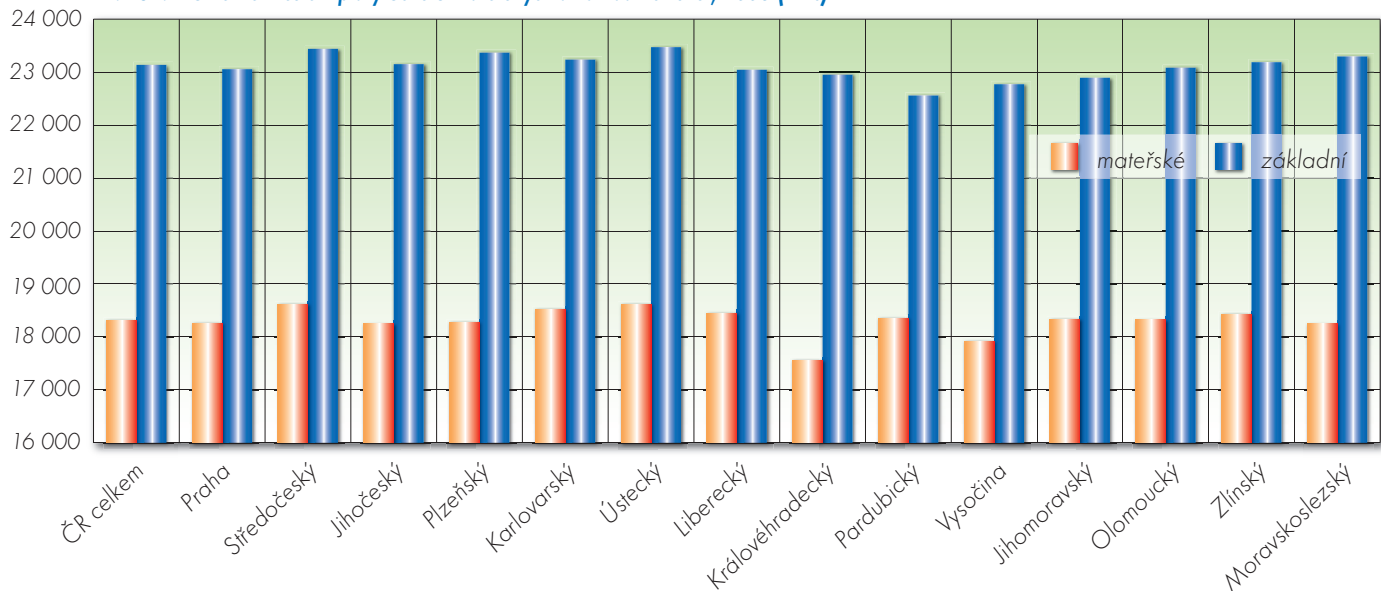
Jak již bylo řečeno, platy učitelů ve veřejné sféře se odvíjejí na jednotlivých školách od výše rozpočtu resortu školství, normativů a dalších pevných faktorů (velikost škol, tříd, počtu žáků, oborové struktury středních a vyšších odborných škol).

Zaměstnavatel (odměňování dle platového řádu č.143/92 Sb., o platu) zařazuje zaměstnance do platových tříd podle nejnáročnější činnosti, kterou na něm požaduje v rámci druhu práce sjednaného v pracovní smlouvě, a na základě plnění kvalifikačních předpokladů,

D1.1 T2: Průměrné měsíční platy učitelů (placeni ze státního rozpočtu) na jednotlivých typech a druzích škol včetně škol pro žáky se SVP, 2006, v Kč

Území	mateřské + MŠ pro děti se SVP	základní + ZŠ pro žáky se SVP	SŠ + SŠ pro žáky se SVP	z toho:				konz. + konz. pro žáky se zdr. post.	VOŠ
				gymnáz., šk. sport. zam.	SOŠ	SOU, SPV	SŠ pro žáky se SVP		
ČR celkem	18 246	23 119	24 316	24 343	24 402	24 152	24 200	23 999	25 258
CZ01 Praha	17 952	22 781	24 820	24 310	25 229	24 711	25 053	24 549	25 031
CZ011 Hlavní město Praha	17 952 (12.)	22 781 (12.)	24 820 (3.)	24 310 (8.)	25 229 (1.)	24 711 (3.)	25 053 (4.)	24 549 (2.)	25 031 (9.)
CZ02 Střední Čechy	18 592	23 466	24 422	24 217	24 397	24 851	23 681	x	26 489
CZ021 Středočeský kraj	18 592 (1.)	23 466 (2.)	24 422 (5.)	24 217 (9.)	24 397 (6.)	24 851 (2.)	23 681 (10.)	x x	26 489 (1.)
CZ03 Jihozápad	18 194	23 229	24 131	24 139	24 000	24 215	25 157	24 079	25 799
CZ031 Jihočeský kraj	18 229 (9.)	23 162 (7.)	23 831 (13.)	23 708 (14.)	23 809 (13.)	23 901 (11.)	24 811 (6.)	24 533 (3.)	26 256 (2.)
CZ032 Plzeňský kraj	18 155 (11.)	23 307 (3.)	24 528 (4.)	24 721 (3.)	24 262 (10.)	24 636 (5.)	25 353 (2.)	23 642 (6.)	24 824 (10.)
CZ04 Severozápad	18 558	23 403	25 040	25 483	24 894	24 776	25 479	24 250	25 418
CZ041 Karlovarský kraj	18 513 (3.)	23 173 (5.)	24 932 (2.)	25 509 (1.)	24 572 (4.)	25 080 (1.)	25 271 (3.)	x x	23 935 (13.)
CZ042 Ústecký kraj	18 574 (2.)	23 485 (1.)	25 081 (1.)	25 473 (2.)	25 025 (2.)	24 665 (4.)	25 518 (1.)	24 250 (5.)	25 853 (4.)
CZ05 Severovýchod	18 070	22 901	24 080	24 095	24 108	24 147	23 454	24 421	24 576
CZ051 Liberecký kraj	18 423 (4.)	23 150 (8.)	24 097 (11.)	24 372 (6.)	24 031 (11.)	23 893 (12.)	24 649 (7.)	x x	23 410 (14.)
CZ052 Královéhradecký kraj	17 542 (14.)	22 983 (10.)	24 199 (9.)	24 190 (10.)	24 436 (5.)	24 318 (7.)	22 748 (14.)	x x	25 257 (6.)
CZ053 Pardubický kraj	18 347 (6.)	22 597 (14.)	23 933 (12.)	23 813 (13.)	23 827 (12.)	24 203 (8.)	24 646 (8.)	24 421 (4.)	24 666 (11.)
CZ06 Jihovýchod	18 152	22 839	23 881	24 048	23 912	23 580	24 208	22 594	24 859
CZ061 Vysočina	17 903 (13.)	22 770 (13.)	24 386 (6.)	24 556 (5.)	24 396 (7.)	24 408 (6.)	23 240 (12.)	x x	25 587 (5.)
CZ062 Jihomoravský kraj	18 271 (8.)	22 873 (11.)	23 653 (14.)	23 837 (12.)	23 679 (14.)	23 190 (14.)	24 580 (9.)	22 594 (8.)	24 451 (12.)
CZ07 Střední Morava	18 351	23 147	24 294	24 467	24 502	23 868	23 692	25 011	25 533
CZ071 Olomoucký kraj	18 309 (7.)	23 129 (9.)	24 295 (7.)	24 710 (4.)	24 276 (9.)	23 716 (13.)	24 916 (5.)	x x	25 886 (3.)
CZ072 Zlínský kraj	18 398 (5.)	23 168 (6.)	24 293 (8.)	24 146 (11.)	24 730 (3.)	24 030 (9.)	22 827 (13.)	25 011 (1.)	25 147 (7.)
CZ08 Moravskoslezsko	18 205	23 285	24 182	24 359	24 348	23 910	23 526	23 363	25 083
CZ081 Moravskoslezský kraj	18 205 (10.)	23 285 (4.)	24 182 (10.)	24 359 (7.)	24 348 (8.)	23 910 (10.)	23 526 (11.)	23 363 (7.)	25 083 (8.)

D1.1 G1: Průměrné měsíční platy učitelů mateřských a základních škol, 2006 (v Kč)

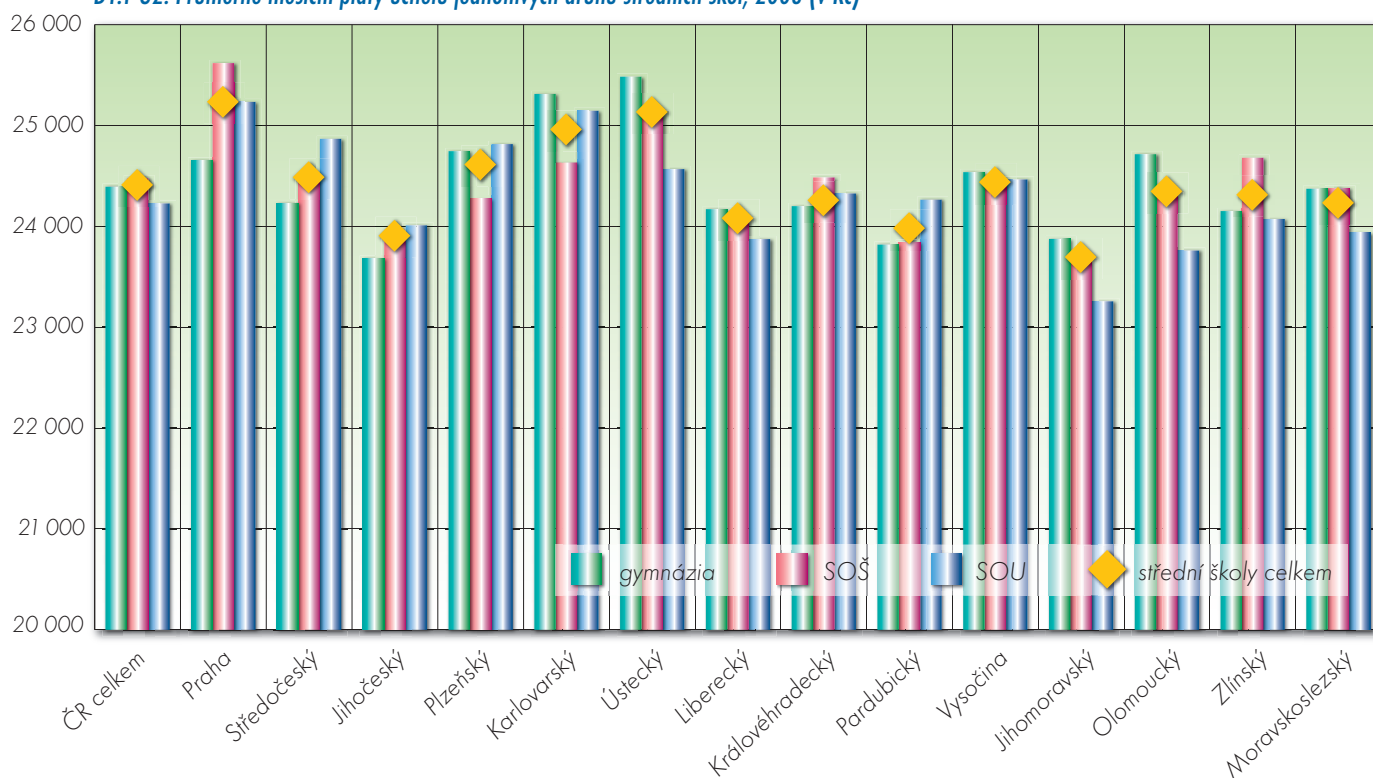
popř. kvalifikačních požadavků, pokud je stanovil vnitřním platovým předpisem (viz § 4 odst. 1 zákona o platu a § 3 nařízení vlády 330/2003 Sb.). K zařazování do platových tříd slouží katalog prací. Do 31. 12. 2003 platil 12třídní katalog, který byl součástí nařízení vlády č. 251/1992 Sb., nařízení vlády 253/1992 Sb. a nařízení vlády č. 79/1994 Sb., všechna nařízení ve znění pozdějších předpisů. S účinností od 1. 1. 2004 platí nový 16třídní katalog prací, který je upraven nařízením vlády č. 469/2002 Sb., ve znění pozdějších předpisů. S účinností od 1. 1. 2006 byla provedena změna katalogu prací nařízením vlády č. 533/2005 Sb.

Od 1. 1. 2006 platí pro odměňování zaměstnanců nařízení vlády č. 537/2005 Sb. ze dne 14. 12. 2005, kterým se mění NV č. 330/2003 Sb., o platových poměrech zaměstnanců ve veřejných službách a správě, ve znění pozdějších předpisů.

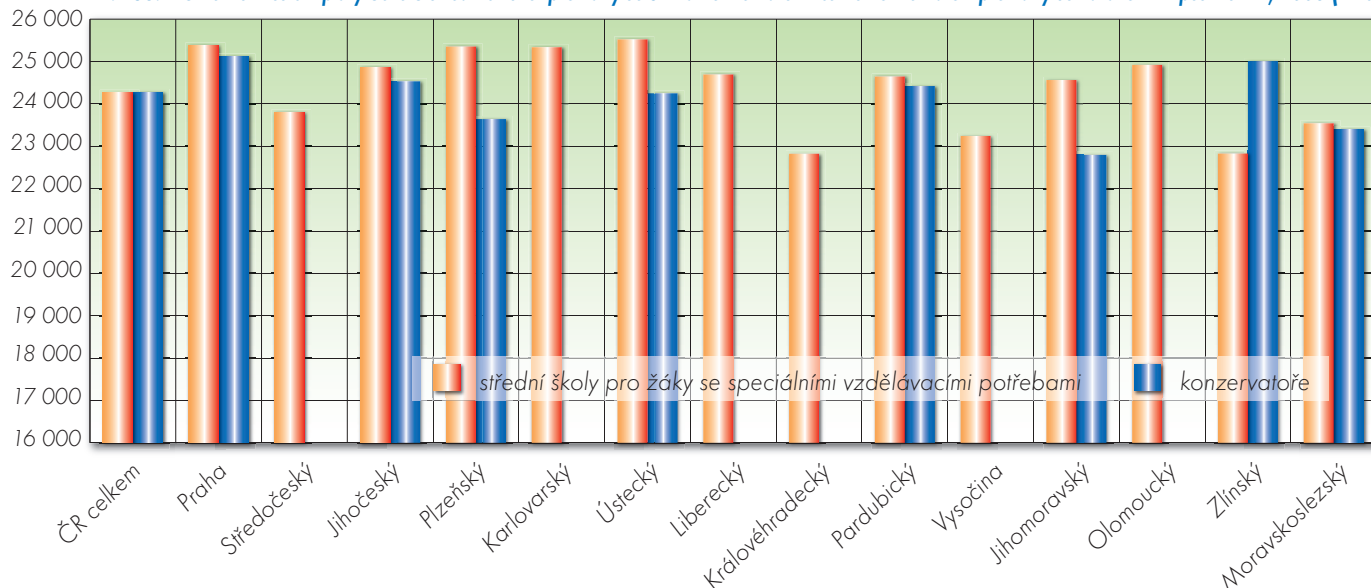
Platový tarif je určen platovou třídou a platovým stupněm v platových tabulkách. Platová třída stanoví nejnáročnější druh činnosti, který zaměstnavatel může na zaměstnanci požadovat v rámci sjednaného druhu práce. Platový stupeň stanoví počet započtených odpracovaných let.

Pro zařazování pedagogických pracovníků dle katalogu prací je například pro učitele mateřské školy doporučena tarifní třída 8 až 10, příp. třída 11 (pro metodika koncepce vzdělávání MŠ). Dále pro učitele, učitele praktického vyučování, učitele odborného výcviku, učitele základní školy, základní umělecké školy, střední školy, konzervatoře, vyšší odborné školy a školy (třídy) samostatně zřízené pro děti, žáky a studenty se speciálními vzdělávacími potřebami tarifní třída 9 až 12, příp. 13 (např. stanovování koncepce rozvoje oboru středního vzdělání

D1.1 G2: Průměrné měsíční platy učitelů jednotlivých druhů středních škol, 2006 (v Kč)

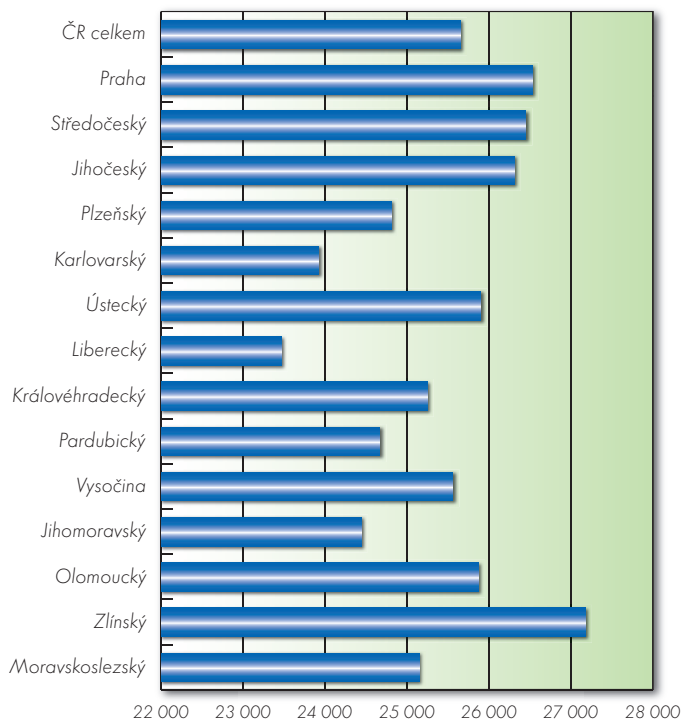

D1.1 G3: Průměrné měsíční platy učitelů středních škol pro žáky se SVP a konzervatoři včetně konzervatoři pro žáky se zdravotním postižením, 2006 (v Kč)

D1.1 G4: Průměrné měsíční platy učitelů vyšších odborných škol, 2006 (v Kč)

s maturitní zkouškou nebo oboru vzdělání ukončeného absolutoriem nebo rámcových vzdělávacích programů, tj. činnosti přesahující rámec školy, atd.), příp. až třída 14 (tvorba celostátních nebo mezinárodních programů vzdělávání).

D 1.2 Platby pedagogických pracovníků na jednotlivých typech a druzích škol

Charakteristika ukazatele

Ukazatel charakterizuje průměrnou měsíční výši hrubých platů pedagogických pracovníků. Podáváný přehled je přitom členěn podle vzdělávací úrovně, na které pedagog působí, tj. na platy pedagogických pracovníků na jednotlivých typech a druzích škol; mateřských (včetně mateřských škol pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami), základních (včetně základních škol pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami), středních – gymnázií včetně škol s rozšířenou výukou sportovního zaměření, středních škol s obory středních odborných škol, středních škol s obory středních odborných učilišť včetně středisek praktického vyučování, středních škol pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, konzervatoří (včetně konzervatoří pro žáky se zdravotním postižením potřebami) a vyšších odborných škol.

Metodika výpočtu

$$\frac{MP_i}{Ped_i} : 12 \times 1000$$

MP – roční (kumulativní za 12 měsíců) hrubé platy v tis. Kč, vyplacené z celkových mzdových prostředků bez ostatních plateb za provedenou práci, zahrnují nárokové složky platu (platový tarif, náhrady platu, ostatní nárokové složky – příplatky za vedení, zvláštní příplatky, odměny za přesčas, ostatní příplatky) a nenárokové složky platu – osobní příplatky a odměny

Ped – průměrný přepočtený počet pedagogických pracovníků za kalendářní rok

- i – jednotlivé typy a druhy škol (mateřské včetně mateřských škol pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami; základní včetně základních škol pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami; střední školy včetně středních škol pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami; konzervatoře včetně konzervatoří pro žáky se zdravotním postižením a vyšší odborné školy)

Za zřizovatele: MŠMT, obec a kraj.

Platový řád: zákon č. 143/92 Sb., o platu a odměně za pracovní pohotovost v rozpočtových a v některých dalších organizacích a orgánech.

Průměrný měsíční nominální plat pedagogických pracovníků (v Kč) je vypočten z celkových mzdových prostředků bez ostatních plateb za provedenou práci (hrubé platy zahrnují platy celkem, tj. peněžitá plnění poskytovaná zaměstnavatelem zaměstnancům v pracovním poměru, kteří jsou v evidenčním počtu, za práci). Mzdové prostředky zahrnují nárokové složky platu (platový tarif, náhrady platu, ostatní nárokové složky – příplatky za vedení, zvláštní příplatky, odměny za přesčas, ostatní příplatky) a nenárokové složky platu – osobní příplatky a odměny.

Zdroj dat

- výkaz Škol (MŠMT) P1-04 Čtvrtletní výkaz o pracovních a mzdových prostředcích v regionálním školství (kumulace za 1. až 4. čtvrtletí 2006)

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

Průměrné měsíční nominální platy pedagogických pracovníků regionálního školství škol zřizovaných MŠMT, obcemi a kraji, **vyplacené jen ze státního rozpočtu, podle úrovně vzdělávání** jsou uvedeny v následující tabulce. **Obecně nejnižší platy mají pedagogičtí pracovníci v mateřských školách (včetně MŠ pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami)** (celorepublikový průměr 18 215 Kč). **Na základních školách (včetně ZŠ pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami)** se průměrné platy pedagogických pracovníků (celorepublikový průměr 22 935 Kč) za rok 2006 přibližují k průměrným platům středních škol.

Pedagogičtí pracovníci středních škol mají platy o něco vyšší, a to za ČR celkem v rozpětí od 22,0 až do 24,4 tis. Kč (z toho pedagogičtí pracovníci gymnázií a škol s rozšířenou výukou sportovního zaměření pobírají průměrný plat 24 301 Kč, pedagogičtí pracovníci středních odborných škol 24 376 Kč, pedagogičtí pracovníci středních odborných učilišť včetně SPV 21 991 Kč a pedagogičtí pracovníci SŠ pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami 22 281 Kč). **Platy pedagogických pracovníků konzervatoří včetně konzervatoří pro žáky se zdravotním postižením činí průměrně v ČR 23 974 Kč. Nejvyšší platy pedagogických pracovníků byly v roce 2006 na vyšších odborných školách** (celorepublikový průměr 25 236 Kč). Platové zařazení pedagogických pracovníků do platových tříd na jednotlivých vzdělávacích stupních u učitelů, kromě učitelů mateřských škol, tj. učitelů na základních a středních školách, konzervatořích, VOŠ a školách samostatně zřízených pro děti, žáky a studenty se speciálními vzdělávacími potřebami, je podle platného katalogu prací stejné.

Do těchto souvislostí se samozřejmě promítají i regionální rozdíly. Jak však uvidíme dále, krajová diference platů pedagogických pracovníků je menší než v případě zaměstnanců, jelikož se odvíjí od jiných hledisek. Zatímco průměrné mzdy zaměstnanců odrážejí do značné míry ekonomické prostředí kraje (jsou započteny i podnikatelské, tržní subjekty), platy pedagogických pracovníků ve veřejných vzdělávacích institucích jsou vázány na položky z rozpočtu MŠMT. U platů pedagogických pracovníků platí obdobné faktory jako u platů učitelů.

Pedagogický pracovník je širší pojem než učitel a zahrnuje kromě učitelů i ředitele škol a školských zařízení, zástupce ředitelů škol

a školských zařízení, výchovné poradce, zástupce ředitelů pro výchovnou činnost mimo vyučování, učitele, učitele v zařízeních pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, vedoucí pedagogické pracovníky, dále učitele odborného výcviku, vychovatele (tj. vychovatele, zástupce ředitelů pro výchovnou činnost mimo vyučování – vychovatele, ředitele škol a školských zařízení – vychovatele, asistenty pedagoga) a ostatní pedagogické pracovníky (tj. ostatní pedagogické pracovníky, speciální pedagogy, psychology, pedagogy volného času, trenéry).

Zatímco průměrná výše mezd zaměstnanců úzce souvisí s celkovou ekonomickou i sociální situací v daném kraji (jak již bylo naznačeno), platy pedagogických pracovníků se v jednotlivých krajích diferencují spíše podle jiných hledisek. Hlavním z nich jsou republikové normativy, v krajích jsou to tzv. krajské normativy (jak již bylo uvedeno i v předchozí kapitole u učitelů). Vyhláška MŠMT č. 492/2005 Sb., kterou se stanoví členění normativů, ukazatele rozhodné pro jejich stanovení, jednotky výkonu pro jednotlivé krajské normativy, vztah mezi ukazateli a jednotkami výkonu, ukazatele pro výpočet minimální úrovně krajských normativů a zásady pro jejich zvýšení a jejich zveřejnění (vyhláška o krajských normativěch), nabyla účinnosti dnem 1. ledna 2006.

Regionální rozdíly

Údaje v následující tabulce udávají výši průměrného platu pedagogických pracovníků, vyplacených jen ze státního rozpočtu, v jednotlivých krajích a oblastech podle jednotlivých druhů a typů škol. Pokud jde o absolutní výši průměrných platů pedagogických pracovníků, rozdíly jsou již na první pohled v jednotlivých krajích jen malé – zejména v případě základních (včetně ZŠ pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami) a mateřských škol (včetně MŠ pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami). Výraznější rozdíly v pla-

tech nalezneme pouze u vyšších odborných škol – ve Středočeském kraji činí průměrný plat 26 489 Kč a v Jihočeském kraji 26 256 Kč, což je znatelně více než celorepublikový průměr 25 236 Kč. V Libereckém kraji je tato hodnota naopak nejnižší, 23 410 Kč. Zde nejspíše působí zmíněný faktor rozpočtových financí vázaných na konkrétní oborovou strukturu VOŠ v daném kraji.

Platy pedagogických pracovníků jsou regionálně diferencovány v menší míře než mzdy zaměstnanců, které odrážejí zejména celkovou ekonomickou vyspělost kraje. Platy pedagogických pracovníků ve veřejné sféře se totiž v základu odvíjejí od rozpočtu resortu školství a socioekonomická, kulturní a jiná krajová specifika na ně působí jen málo. Diference mezi platy pedagogických pracovníků v jednotlivých krajích jsou tak způsobovány zejména pevně danými faktory, jako jsou velikost škol a počet žáků, oborová struktura středních škol, vyšších odborných škol, což závisí na krajských normativěch.

Údaje v následující tabulce udávají výši průměrného platu pedagogických pracovníků, vyplacených ze státního rozpočtu včetně mimo-rozpočtových zdrojů, v jednotlivých krajích a oblastech podle jednotlivých druhů a typů škol. Pokud jde o absolutní výši průměrných platů pedagogických pracovníků, rozdíly jsou již na první pohled v jednotlivých krajích jen malé – zejména v případě základních (včetně ZŠ pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami) a mateřských škol (včetně MŠ pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami). Výraznější rozdíly v platech nalezneme pouze u vyšších odborných škol – v Zlínském kraji činí průměrný plat 27 191 Kč, v Hlavním městě Praze činí 26 546 Kč a ve Středočeském kraji 26 466 Kč, což je znatelně více než celorepublikový průměr 25 647 Kč. V Libereckém kraji je tato hodnota naopak nejnižší, 23 485 Kč. Zde nejspíše působí zmíněný faktor rozpočtových financí vázaných na různou finanční náročnost jednotlivých oborů VOŠ v daném kraji.

D1.2 T1: Průměrné měsíční platy pedagogických pracovníků (placeni ze státního rozpočtu) na jednotlivých typech a druzích škol včetně škol pro žáky se SVP, 2006, v Kč

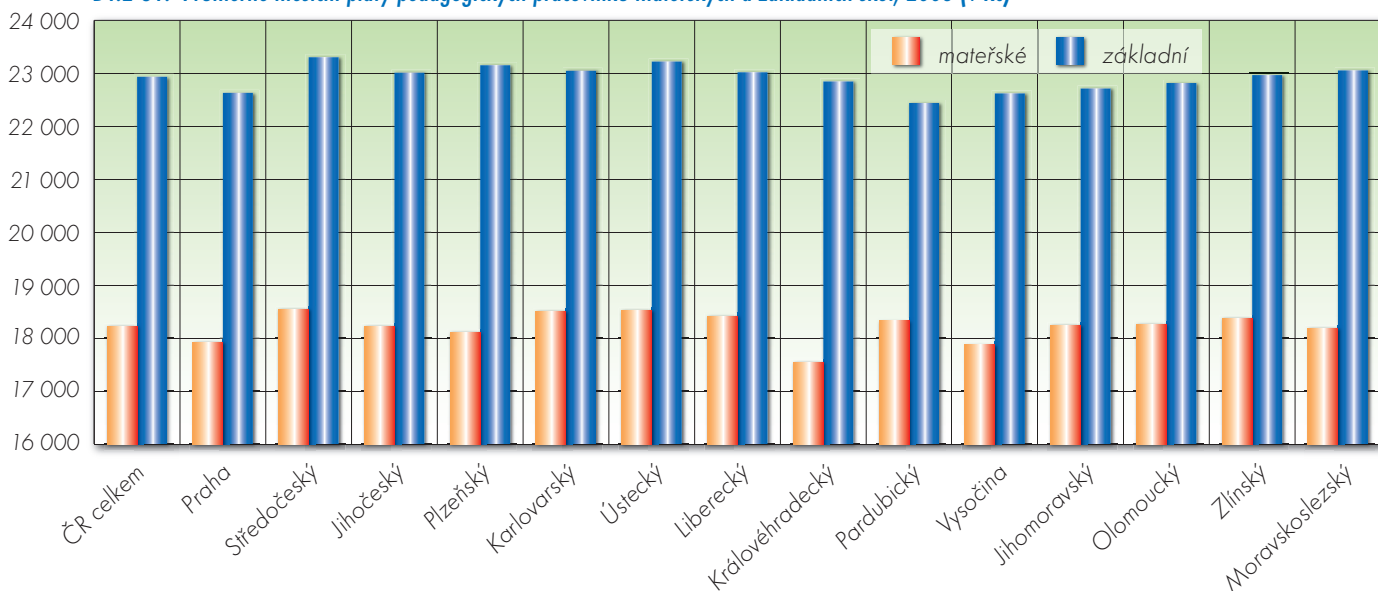
Území	mateřské + MŠ pro děti se SVP	základní + ZŠ pro žáky se SVP	SŠ + SŠ pro žáky se SVP	z toho:				konz. + konz. pro žáky se zdr. post.	VOŠ
				gymnáz., šk. sport. zam.	SOŠ	SOU, SPV	SŠ pro žáky se SVP		
ČR celkem	18 215	22 935	23 380	24 301	24 376	21 991	22 281	23 974	25 236
CZ01 Praha	17 913	22 631	24 315	24 272	25 230	22 716	23 920	24 511	25 031
CZ011 Hlavní město Praha	17 913 (12.)	22 631 (12.)	24 315 (1.)	24 272 (8.)	25 230 (1.)	22 716 (1.)	23 920 (1.)	24 511 (3.)	25 031 (9.)
CZ02 Střední Čechy	18 535	23 304	23 600	24 188	24 420	22 676	22 202	x	26 489
CZ021 Středočeský kraj	18 535 (1.)	23 304 (1.)	23 600 (4.)	24 188 (9.)	24 420 (4.)	22 676 (2.)	22 202 (8.)	x x	26 489 (1.)
CZ03 Jihozápad	18 168	23 076	23 152	24 064	23 980	22 061	21 854	24 079	25 799
CZ031 Jihočeský kraj	18 218 (9.)	23 011 (7.)	22 852 (13.)	23 593 (14.)	23 808 (13.)	21 779 (10.)	20 769 (14.)	24 533 (2.)	26 256 (2.)
CZ032 Plzeňský kraj	18 112 (11.)	23 153 (3.)	23 556 (5.)	24 721 (3.)	24 216 (9.)	22 446 (4.)	22 830 (2.)	23 642 (6.)	24 824 (10.)
CZ04 Severozápad	18 514	23 176	23 925	25 458	24 776	22 457	22 485	24 250	25 418
CZ041 Karlovarský kraj	18 507 (3.)	23 048 (5.)	23 863 (3.)	25 509 (1.)	24 282 (8.)	22 547 (3.)	22 446 (6.)	x x	23 935 (13.)
CZ042 Ústecký kraj	18 517 (2.)	23 222 (2.)	23 947 (2.)	25 439 (2.)	24 986 (2.)	22 425 (5.)	22 491 (5.)	24 250 (5.)	25 853 (4.)
CZ05 Severovýchod	18 061	22 758	23 113	24 044	24 083	21 897	21 619	24 421	24 576
CZ051 Liberecký kraj	18 417 (4.)	23 020 (6.)	23 048 (12.)	24 305 (7.)	24 028 (11.)	21 712 (13.)	21 876 (10.)	x x	23 410 (14.)
CZ052 Královéhradecký kraj	17 541 (14.)	22 846 (9.)	23 205 (10.)	24 157 (10.)	24 366 (6.)	22 064 (6.)	21 257 (13.)	x x	25 257 (6.)
CZ053 Pardubický kraj	18 324 (6.)	22 440 (14.)	23 065 (11.)	23 758 (13.)	23 827 (12.)	21 891 (8.)	22 220 (7.)	24 421 (4.)	24 666 (11.)
CZ06 Jihovýchod	18 124	22 682	22 912	24 007	23 897	21 465	22 617	22 594	24 753
CZ061 Vysočina	17 875 (13.)	22 621 (13.)	23 386 (6.)	24 529 (5.)	24 391 (5.)	22 013 (7.)	22 542 (4.)	x x	25 587 (5.)
CZ062 Jihomoravský kraj	18 243 (8.)	22 713 (11.)	22 698 (14.)	23 793 (12.)	23 660 (14.)	21 205 (14.)	22 641 (3.)	22 594 (8.)	24 294 (12.)
CZ07 Střední Morava	18 318	22 888	23 263	24 438	24 452	21 754	21 721	25 011	25 533
CZ071 Olomoucký kraj	18 265 (7.)	22 817 (10.)	23 258 (8.)	24 703 (4.)	24 204 (10.)	21 735 (12.)	21 638 (12.)	x x	25 886 (3.)
CZ072 Zlínský kraj	18 375 (5.)	22 967 (8.)	23 269 (7.)	24 095 (11.)	24 708 (3.)	21 773 (11.)	21 821 (11.)	25 011 (1.)	25 147 (7.)
CZ08 Moravskoslezsko	18 179	23 055	23 206	24 317	24 345	21 815	22 149	23 299	25 082
CZ081 Moravskoslezský kraj	18 179 (10.)	23 055 (4.)	23 206 (9.)	24 317 (6.)	24 345 (7.)	21 815 (9.)	22 149 (9.)	23 299 (7.)	25 082 (8.)

D1.2 T2: Průměrné měsíční platy pedagogických pracovníků na jednotlivých typech a druzích škol včetně škol pro žáky se SVP, 2006, v Kč

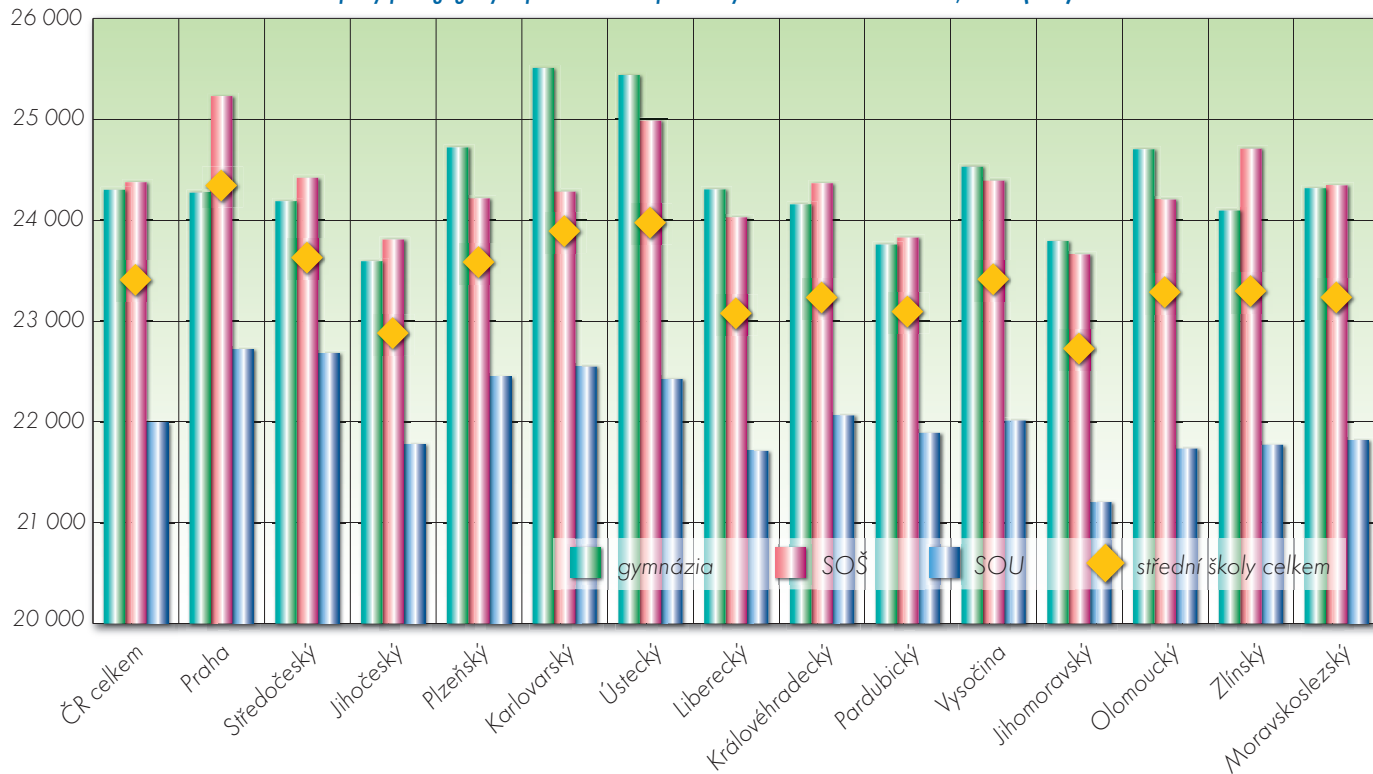
Území	mateřské + MŠ pro děti se SVP	základní + ZŠ pro žáky se SVP	SŠ + SŠ pro žáky se SVP	z toho:				konz. + konz. pro žáky se zdr. post.	VOŠ
				gymnáz., šk. sport. zam.	SOŠ	SOU, SPV	SŠ pro žáky se SVP		
ČR celkem	18 271	22 941	23 440	24 347	24 448	22 054	22 330	24 255	25 647
CZ01 Praha	18 214	22 896	24 709	24 615	25 618	23 232	24 209	25 075	26 546
CZ011 Hlavní město Praha	18 214 (11.)	22 896 (8.)	24 709 (1.)	24 615 (5.)	25 618 (1.)	23 232 (1.)	24 209 (1.)	25 075 (1.)	26 546 (2.)
CZ02 Střední Čechy	18 554	23 266	23 627	24 198	24 476	22 684	22 266	x	26 466
CZ021 Středočeský kraj	18 554 (1.)	23 266 (1.)	23 627 (4.)	24 198 (8.)	24 476 (4.)	22 684 (2.)	22 266 (7.)	x x	26 466 (3.)
CZ03 Jihozápad	18 211	23 076	23 205	24 041	24 014	22 175	21 873	24 079	25 849
CZ031 Jihočeský kraj	18 195 (12.)	22 961 (7.)	22 903 (13.)	23 569 (14.)	23 860 (12.)	21 878 (9.)	20 808 (14.)	24 533 (3.)	26 329 (4.)
CZ032 Plzeňský kraj	18 230 (9.)	23 211 (2.)	23 609 (5.)	24 688 (4.)	24 225 (10.)	22 584 (3.)	22 830 (2.)	23 642 (6.)	24 824 (10.)
CZ04 Severozápad	18 532	23 168	23 929	25 412	24 854	22 413	22 499	24 250	25 467
CZ041 Karlovarský kraj	18 517 (3.)	23 102 (4.)	23 856 (3.)	25 313 (2.)	24 317 (8.)	22 578 (4.)	22 522 (5.)	x x	23 935 (13.)
CZ042 Ústecký kraj	18 537 (2.)	23 191 (3.)	23 956 (2.)	25 449 (1.)	25 084 (2.)	22 356 (5.)	22 495 (6.)	24 250 (5.)	25 917 (5.)
CZ05 Severovýchod	18 072	22 690	23 112	23 998	24 105	21 894	21 662	24 422	24 601
CZ051 Liberecký kraj	18 444 (4.)	22 889 (9.)	22 994 (12.)	24 106 (10.)	24 052 (11.)	21 653 (13.)	21 901 (10.)	x x	23 485 (14.)
CZ052 Královéhradecký kraj	17 549 (14.)	22 809 (10.)	23 230 (9.)	24 168 (9.)	24 393 (6.)	22 081 (6.)	21 325 (13.)	x x	25 262 (8.)
CZ053 Pardubický kraj	18 326 (6.)	22 392 (14.)	23 080 (11.)	23 763 (13.)	23 841 (13.)	21 925 (8.)	22 220 (8.)	24 422 (4.)	24 685 (11.)
CZ06 Jihovýchod	18 168	22 682	22 932	24 028	23 888	21 516	22 612	22 796	24 753
CZ061 Vysočina	17 893 (13.)	22 597 (13.)	23 408 (6.)	24 512 (6.)	24 427 (5.)	22 053 (7.)	22 544 (4.)	x x	25 574 (7.)
CZ062 Jihomoravský kraj	18 299 (7.)	22 725 (12.)	22 717 (14.)	23 830 (12.)	23 630 (14.)	21 260 (14.)	22 634 (3.)	22 796 (8.)	24 302 (12.)
CZ07 Střední Morava	18 336	22 873	23 276	24 444	24 445	21 796	21 723	25 011	26 683
CZ071 Olomoucký kraj	18 278 (8.)	22 775 (11.)	23 285 (7.)	24 709 (3.)	24 237 (9.)	21 788 (12.)	21 642 (12.)	x x	25 886 (6.)
CZ072 Zlínský kraj	18 400 (5.)	22 984 (6.)	23 266 (8.)	24 101 (11.)	24 658 (3.)	21 804 (11.)	21 821 (11.)	25 011 (2.)	27 191 (1.)
CZ08 Moravskoslezsko	18 219	23 059	23 227	24 331	24 373	21 839	22 177	23 327	25 166
CZ081 Moravskoslezský kraj	18 219 (10.)	23 059 (5.)	23 227 (10.)	24 331 (7.)	24 373 (7.)	21 839 (10.)	22 177 (9.)	23 327 (7.)	25 166 (9.)

D1.2 G1: Průměrné měsíční platy pedagogických pracovníků mateřských a základních škol, 2006 (v Kč)

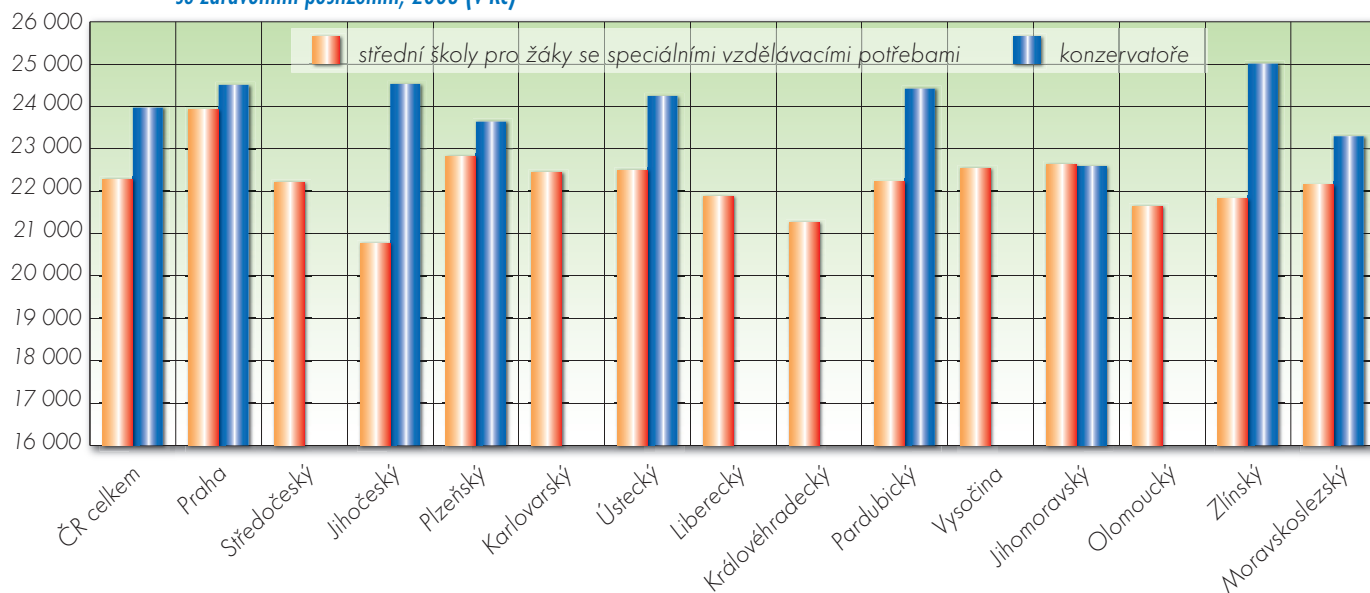

D1.2 G2: Průměrné měsíční platy pedagogických pracovníků na jednotlivých druzích středních škol, 2006 (v Kč)

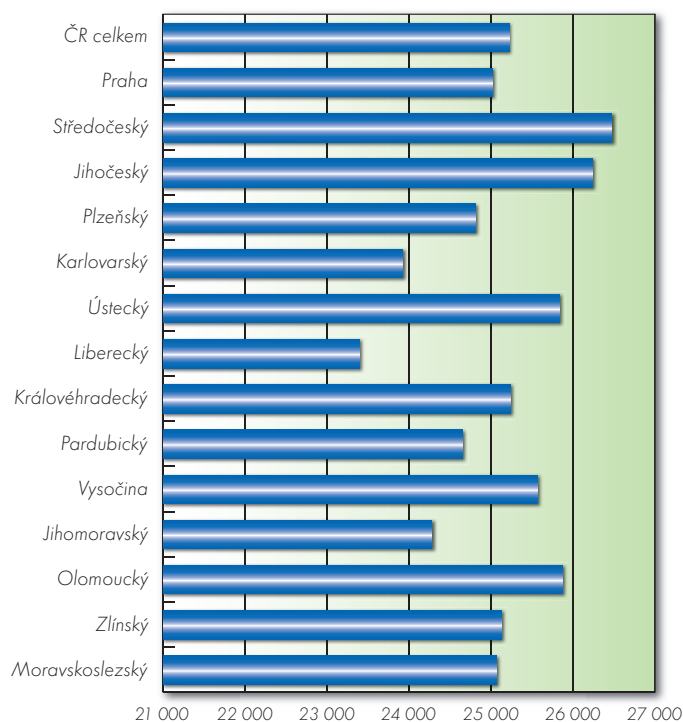

D1.2 G3: Průměrné měsíční platy pedagogických pracovníků středních škol pro žáky se SVP a konzervatoři včetně konzervatořů pro žáky se zdravotním postižením, 2006 (v Kč)

D1.2 G4: Průměrné měsíční platy pedagogických pracovníků vyšších odborných škol, 2006 (v Kč)

D 1.2.1 Platy pedagogických pracovníků (bez vedoucích zaměstnanců) na jednotlivých typech a druzích škol

Charakteristika ukazatele

Ukazatel charakterizuje průměrnou měsíční výši hrubých platů pedagogických pracovníků (bez vedoucích zaměstnanců). Podávaný přehled je přitom členěn podle vzdělávací úrovně, na které pedagog působí, tj. na platy pedagogických pracovníků (bez vedoucích zaměstnanců) na jednotlivých druzích škol; mateřských (včetně mateřských škol pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami), základních (včetně základních škol pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami), středních – gymnázií včetně škol s rozšířenou výukou sportovního zaměření, středních škol s obory středních odborných škol, středních škol s obory středních odborných učilišť včetně středisek praktického vyučování, středních škol pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, konzervatoří (včetně konzervatoří pro žáky se zdravotním postižením) a vyšších odborných škol.

Metodika výpočtu

$$\frac{MP_i}{Ped_bez_ved_i} : 12 \times 1000$$

MP – roční (kumulativní za 12 měsíců) hrubé platy v tis. Kč, vyplacené z celkových mzdových prostředků bez ostatních plateb za provedenou práci, zahrnují nárokové složky platu (platový tarif, náhrady platu, ostatní nárokové složky – příplatky za vedení, zvláštní příplatky, odměny za přesčas, ostatní příplatky) a nenárokové složky platu – osobní příplatky a odměny

Ped_bez_ved. – průměrný přepočtený počet pedagogických pracovníků (bez vedoucích zaměstnanců) za kalendářní rok

i – jednotlivé typy a druhy škol (mateřské včetně mateřských škol pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami; základní včetně základních škol pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami; střední školy včetně středních škol pro žáky se speciálními vzdě-

lávacími potřebami; konzervatoře včetně konzervatoří pro žáky se zdravotním postižením a vyšší odborné školy)

Za zřizovatele: MŠMT, obec a kraj.

Platový řád: zákon č. 143/92 Sb., o platu a odměně za pracovní pohotovost v rozpočtových a v některých dalších organizacích a orgánech.

Průměrný měsíční nominální plat pedagogických pracovníků (bez vedoucích zaměstnanců) v Kč je vypočten z celkových mzdových prostředků bez ostatních plateb za provedenou práci (hrubé platy zahrnují platy celkem, tj. peněžita plnění poskytovaná zaměstnavatelem zaměstnancům v pracovním poměru, kteří jsou v evidenčním počtu, za práci). Mzdové prostředky zahrnují nárokové složky platu (platový tarif, náhrady platu, ostatní nárokové složky – příplatky za vedení, zvláštní příplatky, odměny za přesčas, ostatní příplatky) a nenárokové složky platu – osobní příplatky a odměny.

Zdroj dat

➤ výkaz Škol (MŠMT) P1-04 Čtvrtletní výkaz o pracovnících a mzdových prostředcích v regionálním školství (kumulace za 1. až 4. čtvrtletí 2006)

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

Průměrné měsíční nominální platy pedagogických pracovníků (bez vedoucích zaměstnanců) regionálního školství škol zřizovaných MŠMT, obcemi a kraji, vyplacené jen ze státního rozpočtu, podle úrovně vzdělávání jsou uvedeny v následující tabulce. **Obecně nejnižší platy mají pedagogičtí pracovníci (bez vedoucích zaměstnanců) v mateřských školách včetně MŠ pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami** (celorepublikový průměr 16 647 Kč). **Na základních školách včetně ZŠ pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami** se průměrné platy pedagogických pracovníků (celorepublikový průměr 21 618 Kč) za rok 2006 přibližují k průměrným platům středních škol.

Pedagogičtí pracovníci (bez vedoucích zaměstnanců) středních škol mají platy o něco vyšší, a to za ČR celkem v rozpětí od 20,8 až do 23,3 tis. Kč, z toho pedagogičtí pracovníci bez vedoucích zaměstnanců gymnázií a škol s rozšířenou výukou sportovního zaměření pobírají průměrný plat 23 339 Kč, pedagogičtí pracovníci bez vedoucích zaměstnanců středních odborných škol 23 284 Kč, pedagogičtí pracovníci bez vedoucích zaměstnanců středních odborných učilišť včetně SPV 20 828 Kč a pedagogičtí pracovníci bez vedoucích zaměstnanců středních škol pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami 21 182 Kč. Platy pedagogických pracovníků (bez vedoucích zaměstnanců) konzervatoří včetně konzervatoří pro žáky se zdravotním postižením činí průměrně v ČR 22 781 Kč. **Nejvyšší platy pedagogických pracovníků (bez vedoucích zaměstnanců) byly v roce 2006 na vyšších odborných školách** (celorepublikový průměr 23 645 Kč). Platové zařazení pedagogických pracovníků do platových tříd na jednotlivých vzdělávacích stupních u učitelů, kromě učitelů mateřských škol, tj. učitelů na základních a středních školách, konzervatořích, VOŠ a školách samostatně zřízených pro děti, žáky a studenty se speciálními vzdělávacími potřebami, je podle platného katalogu prací stejné.

Do těchto souvislostí se samozřejmě promítají i regionální rozdíly. Krajská diferenciací platů pedagogických pracovníků bez vedoucích zaměstnanců je menší než v případě zaměstnanců, jelikož se odvíjí od jiných hledisek. Zatímco průměrné mzdy zaměstnanců odrážejí do značné míry ekonomické prostředí kraje (jsou započteny i podnikatelské, tržní subjekty), platy pedagogických pracovníků ve veřejných vzdělávacích institucích jsou vázány na položky z rozpočtu MŠMT. U platů pedagogických pracovníků bez vedoucích zaměstnanců platí obdobné faktory jako u platů učitelů.

Regionální rozdíly

Údaje v následující tabulce udávají výši průměrného platu pedagogických pracovníků (bez vedoucích zaměstnanců), vyplacených jen ze státního rozpočtu, v jednotlivých krajích a oblastech podle jednotlivých druhů a typů škol. Pokud jde o absolutní výši průměrných platů pedagogických pracovníků (bez vedoucích zaměstnanců), rozdíly jsou již na první pohled v jednotlivých krajích jen malé – zejména v případě základních (včetně ZŠ pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami) a mateřských škol (včetně MŠ pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami). Výraznější rozdíly v pla-

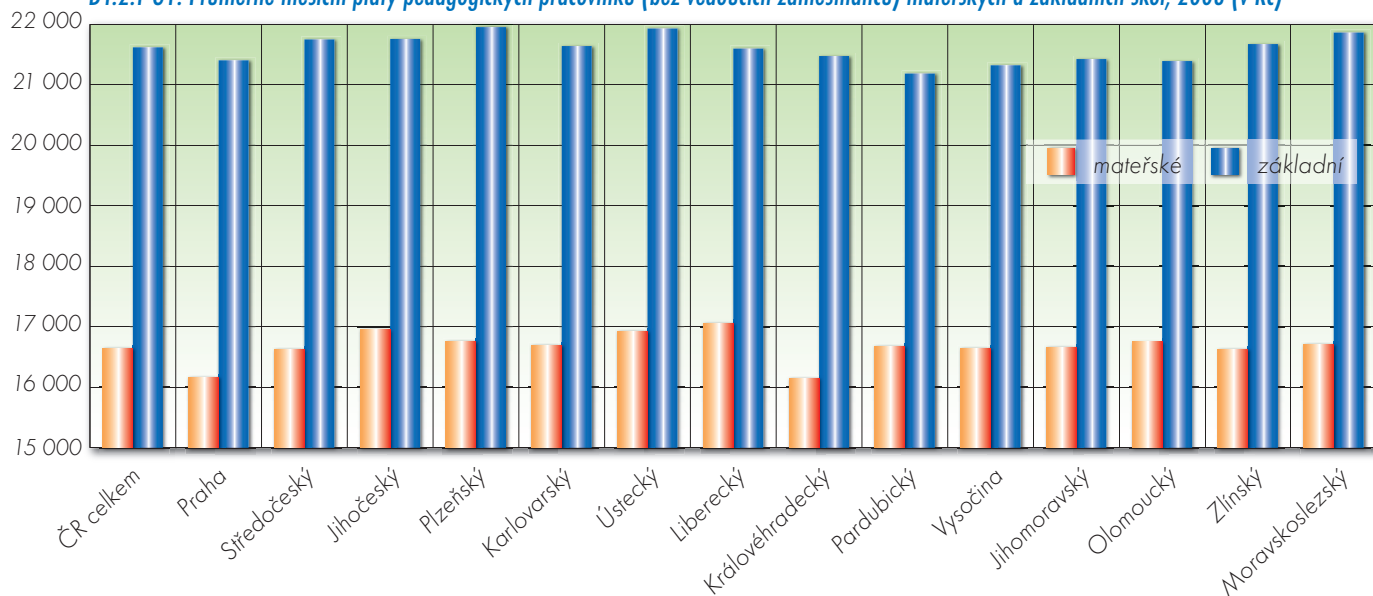
tech nalezneme pouze u vyšších odborných škol – ve Středočeském kraji činí průměrný plat 25 603 Kč a v Jihočeském kraji 25 239 Kč, což je znatelně více než celorepublikový průměr 23 645 Kč. V Plzeňském kraji je tato hodnota naopak nejnižší: 20 537 Kč. Zde nejspíše působí zmíněný faktor rozpočtových financí vázaných na konkrétní oborovou strukturu VOŠ v daném kraji.

Platy pedagogických pracovníků (bez vedoucích zaměstnanců) jsou regionálně diferencovány v menší míře než mzdy zaměstnanců, které odrážejí zejména celkovou ekonomickou vyspělost kraje. Platy pedagogických pracovníků (bez vedou-

D1.2.1 T1: Průměrné měsíční platy pedagogických pracovníků (bez vedoucích zaměstnanců) – placení ze státního rozpočtu – na jednotlivých typech a druzích škol včetně škol pro žáky se SVP, 2006, v Kč

Území	mateřské + MŠ pro děti se SVP	základní + ZŠ pro žáky se SVP	SŠ + SŠ pro žáky se SVP	z toho:				konz. + konz. pro žáky se zdr. post.	VOŠ
				gymnáz., šk. sport. zam.	SOŠ	SOU, SPV	SŠ pro žáky se SVP		
ČR celkem	16 647	21 618	22 316	23 339	23 284	20 828	21 182	22 781	23 645
CZ01 Praha	16 165	21 403	23 307	23 068	24 302	21 901	22 683	23 281	23 156
CZ011 Hlavní město Praha	16 165 (13.)	21 403 (11.)	23 307 (1.)	23 068 (11.)	24 302 (1.)	21 901 (1.)	22 683 (1.)	23 281 (2.)	23 156 (10.)
CZ02 Střední Čechy	16 624	21 748	22 535	23 285	23 158	21 449	22 021	x	25 603
CZ021 Středočeský kraj	16 624 (12.)	21 748 (5.)	22 535 (3.)	23 285 (9.)	23 158 (7.)	21 449 (2.)	22 021 (3.)	x x	25 603 (1.)
CZ03 Jihozápad	16 859	21 845	22 101	23 130	22 759	21 072	20 790	22 618	23 807
CZ031 Jihočeský kraj	16 951 (2.)	21 756 (4.)	21 847 (13.)	22 668 (14.)	22 729 (14.)	20 825 (7.)	19 253 (14.)	23 098 (4.)	25 239 (2.)
CZ032 Plzeňský kraj	16 758 (4.)	21 952 (1.)	22 443 (4.)	23 774 (3.)	22 800 (11.)	21 412 (3.)	22 161 (2.)	22 175 (7.)	20 537 (14.)
CZ04 Severozápad	16 860	21 853	22 665	24 418	23 638	20 834	21 282	23 301	23 730
CZ041 Karlovarský kraj	16 693 (7.)	21 639 (7.)	22 341 (6.)	24 455 (1.)	23 407 (4.)	19 676 (14.)	21 485 (4.)	x x	23 198 (9.)
CZ042 Ústecký kraj	16 918 (3.)	21 928 (2.)	22 781 (2.)	24 404 (2.)	23 734 (2.)	21 227 (4.)	21 247 (5.)	23 301 (1.)	23 897 (6.)
CZ05 Severovýchod	16 593	21 410	21 964	23 124	22 914	20 552	20 413	23 229	22 942
CZ051 Liberecký kraj	17 062 (1.)	21 596 (8.)	21 949 (11.)	23 232 (10.)	22 896 (10.)	20 534 (9.)	21 099 (8.)	x x	21 632 (13.)
CZ052 Královéhradecký kraj	16 146 (14.)	21 474 (9.)	21 948 (12.)	23 294 (7.)	23 083 (9.)	20 496 (11.)	19 923 (13.)	x x	22 991 (11.)
CZ053 Pardubický kraj	16 670 (8.)	21 184 (14.)	21 995 (10.)	22 886 (13.)	22 748 (13.)	20 635 (8.)	20 984 (9.)	23 229 (3.)	23 617 (7.)
CZ06 Jihovýchod	16 658	21 390	21 941	23 141	22 961	20 424	21 140	21 638	23 171
CZ061 Vysočina	16 644 (10.)	21 321 (13.)	22 392 (5.)	23 646 (5.)	23 371 (5.)	20 961 (5.)	20 963 (10.)	x x	24 021 (4.)
CZ062 Jihomoravský kraj	16 664 (9.)	21 424 (10.)	21 743 (14.)	22 935 (12.)	22 769 (12.)	20 181 (13.)	21 195 (6.)	21 638 (8.)	22 787 (12.)
CZ07 Střední Morava	16 693	21 525	22 153	23 529	23 305	20 463	20 602	23 060	24 219
CZ071 Olomoucký kraj	16 752 (5.)	21 391 (12.)	22 177 (8.)	23 717 (4.)	23 112 (8.)	20 507 (10.)	20 509 (12.)	x x	24 800 (3.)
CZ072 Zlínský kraj	16 629 (11.)	21 672 (6.)	22 127 (9.)	23 286 (8.)	23 503 (3.)	20 418 (12.)	20 714 (11.)	23 060 (5.)	23 522 (8.)
CZ08 Moravskoslezsko	16 708	21 861	22 277	23 420	23 357	20 892	21 146	22 389	23 911
CZ081 Moravskoslezský kraj	16 708 (6.)	21 861 (3.)	22 277 (7.)	23 420 (6.)	23 357 (6.)	20 892 (6.)	21 146 (7.)	22 389 (6.)	23 911 (5.)

D1.2.1 G1: Průměrné měsíční platy pedagogických pracovníků (bez vedoucích zaměstnanců) mateřských a základních škol, 2006 (v Kč)

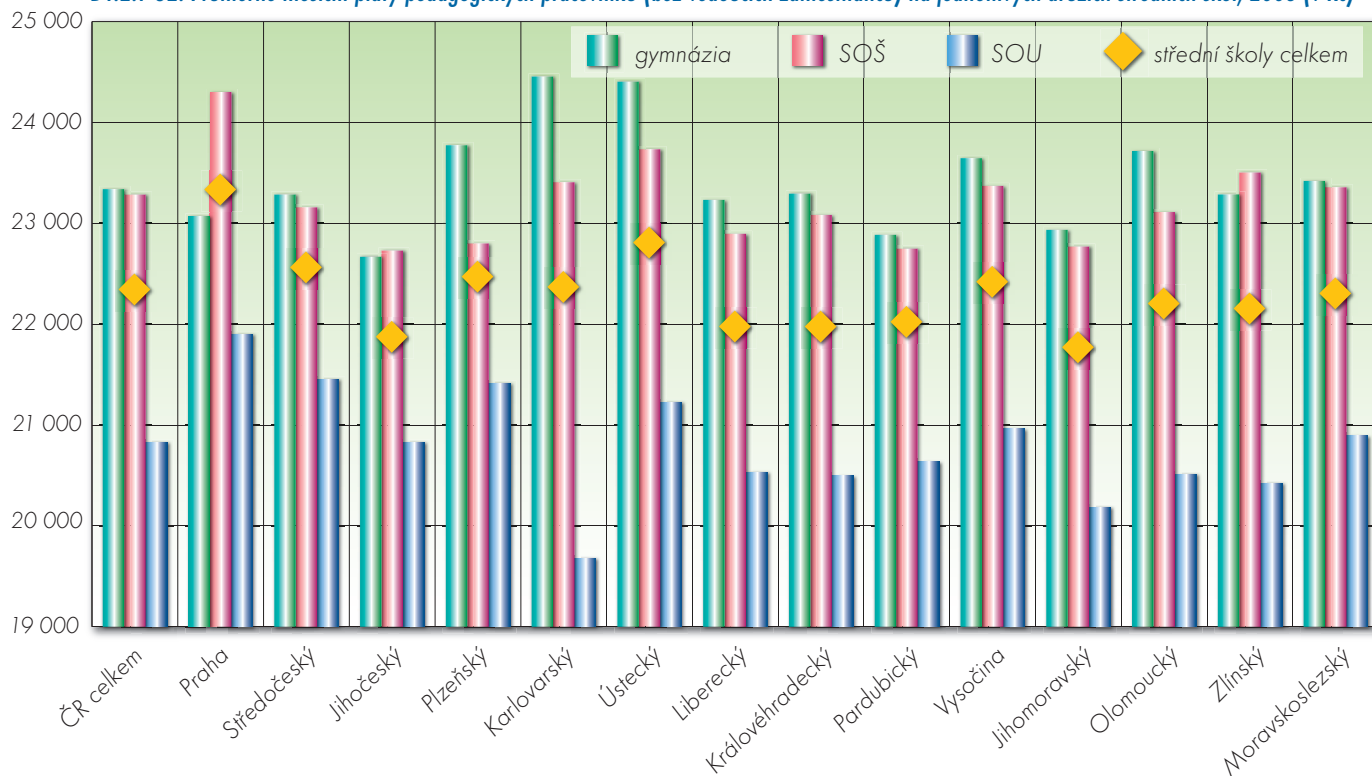

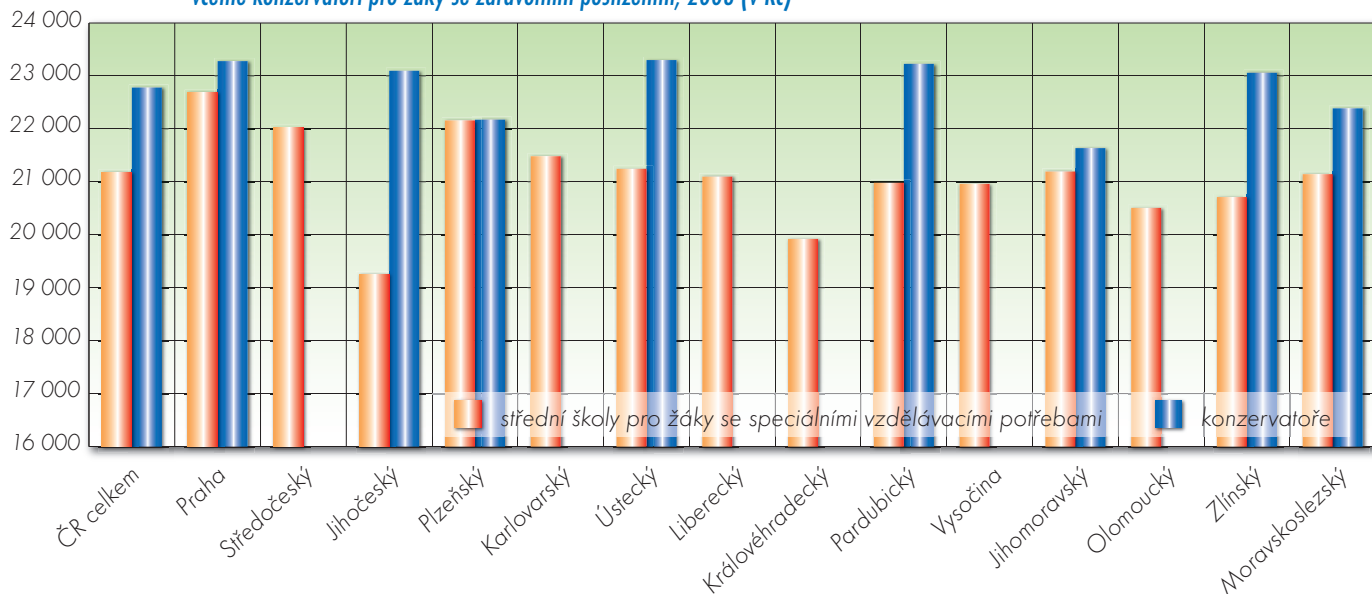
cích zaměstnanců) ve veřejné sféře se totiž v základu odvíjejí od rozpočtu resortu školství a socioekonomická, kulturní a jiná krajová specifika na ně působí jen málo. Diference mezi platy pedagogických pracovníků bez vedoucích zaměstnanců v jed-

notlivých krajích jsou tak způsobovány zejména pevně danými faktory, jako jsou velikost škol a počet žáků, oborová struktura středních škol, vyšších odborných škol, což závisí na krajových normativních.

D1.2.1 G2: Průměrné měsíční platy pedagogických pracovníků (bez vedoucích zaměstnanců) na jednotlivých druzích středních škol, 2006 (v Kč)

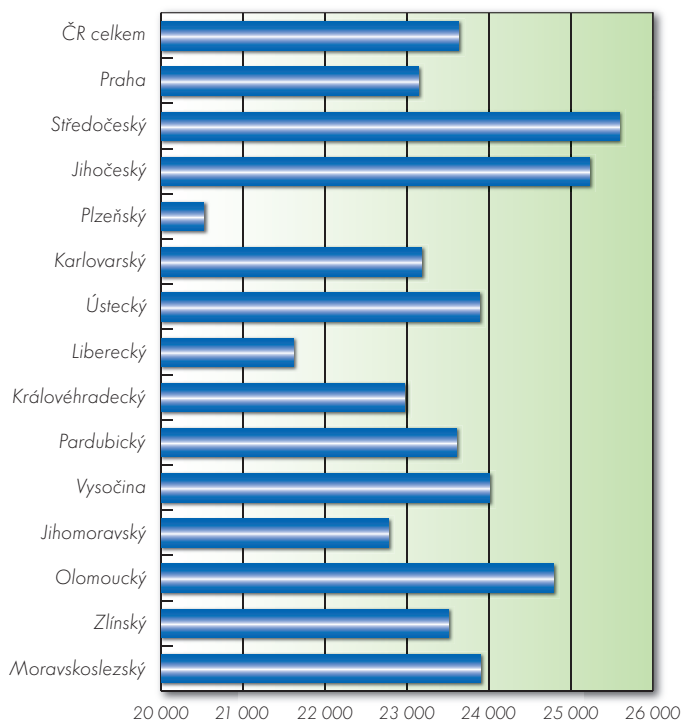

D1.2.1 G3: Průměrné měsíční platy pedagogických pracovníků (bez vedoucích zaměstnanců) středních škol pro žáky se SVP a konzervatoři včetně konzervatořů pro žáky se zdravotním postižením, 2006 (v Kč)

D1.2.1 G4: Průměrné měsíční platy pedagogických pracovníků (bez vedoucích zaměstnanců) vyšších odborných škol, 2006 (v Kč)

D 1.3 Porovnání platů učitelů na jednotlivých typech a druzích škol s průměrnou mzdou v regionu

Vzhledem k tomu, že platy učitelů jsou na jednotlivých úrovních vzdělávání z regionálního pohledu nivelizovány, odvíjí se sledovaný poměr průměrného měsíčního učitelského platu ku průměrné měsíční mzdě zaměstnance prakticky pouze od vzdělávací úrovně, na níž učitel působí, a od průměrné mzdy zaměstnance v kraji.

Charakteristika ukazatele

Ukazatel zaznamenává **podíly průměrných měsíčních platů učitelů** (přepočtené počty) za první až čtvrté čtvrtletí 2006 **k průměrné měsíční mzdě zaměstnanců** (přepočtené počty) za první až čtvrté čtvrtletí 2006 vyjádřené v procentech.

Ukazatel charakterizuje procentní podíly průměrné výše platového ohodnocení, jehož se učitelům dostává ve vztahu k zaměstnancům. Podávaný přehled je přitom členěn **podle vzdělávací úrovně**, tj. na podíly platů učitelů (včetně vedoucích zaměstnanců) na jednotlivých typech a druzích škol – mateřských (včetně mateřských škol pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami), základních (včetně základních škol pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami), středních (gymnází včetně škol s rozšířenou výukou sportovního zaměření, středních škol s obory středních odborných škol, středních škol s obory středních odborných učilišť včetně středisek praktického vyučování, středních škol pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami), konzervatoří (včetně konzervatoří pro žáky se zdravotním postižením) a vyšších odborných škol v regionu ke mzdám zaměstnanců v regionu.

Metodika výpočtu

$$\frac{Uč_i}{Z} \times 100$$

Uč – průměrný měsíční plat učitele (v Kč) na jednotlivých typech škol v regionu za první až čtvrté čtvrtletí 2006 (tj. rok 2006)

Z – průměrná měsíční mzda zaměstnance (v Kč) v regionu za první až čtvrté čtvrtletí 2006 (tj. rok 2006)

i – jednotlivé typy a druhy škol (mateřské včetně mateřských škol pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami; základní včetně základních škol pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami; střední školy včetně středních škol pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami; konzervatoře včetně konzervatoří pro žáky se zdravotním postižením a vyšší odborné školy)

Průměrný měsíční plat učitele (*Uč*) za zřizovatele: MŠMT, obec a kraj. Platový řád: zákon č. 143/92 Sb., o platu a odměně za pracovní pohotovost v rozpočtových a v některých dalších organizacích a orgánech.

Průměrný měsíční nominální plat učitele (v Kč) je vypočten z celkových mzdových prostředků bez ostatních plateb za provedenou práci (hrubé mzdy zahrnují mzdy a platy celkem, tj. peněžitá plnění poskytovaná zaměstnavatelem zaměstnancům v pracovním poměru, kteří jsou v evidenčním počtu, za práci). Mzdové prostředky zahrnují nárokové složky platu (platový tarif, náhrady platu, ostatní nárokové složky – příplatky za vedení, zvláštní příplatky, odměny za přesčas, ostatní příplatky a nenárokové složky platu – osobní příplatky a odměny).

Průměrná měsíční nominální mzda zaměstnance (v Kč) zahrnuje všechny pracovní příjmy (základní mzdy a platy, příplatky a doplátky ke mzdě a platu, prémie a odměny, náhrady mezd a platů, odměny za pracovní pohotovost a jiné složky mzdy nebo platu), které byly v daném období zúčtovány zaměstnancům evidenčního počtu podle příslušných platových a mzdových předpisů k výplatě (jde o hrubou mzdu v Kč na přepočteného pracovníka). Tato průměrná hrubá nominální mzda je uvedena za ekonomické subjekty s 20 a více zaměstnanci podnikatelské sféry (v odvětví finančního zprostředkování bez ohledu na počet zaměstnanců) a ve všech organizacích nepodnikatelské sféry. Přepočtené počty pracovníků – fyzické osoby přepočtené na plný úvazek.

Zdroj dat

- výkaz Škol (MŠMT) P1-04 Čtvrtletní výkaz o pracovnících a mzdových prostředcích v regionálním školství (kumulace za 1. až 4. čtvrtletí 2006)
- ČSÚ publikace – Evidenční počet zaměstnanců a jejich mzdy v ČR za 1. až 4. čtvrtletí 2006, Tabulka 01-03-05 Zaměstnanci a průměrné mzdy podle CZ – NUTS (přepočtené počty)

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

Průměrná měsíční mzda zaměstnanců za rok 2006 činí za ČR celkem 20 844 Kč.

Průměrné mzdy zaměstnanců v jednotlivých krajích jsou nejvyšší v Praze, a to velmi výrazně (26 160 Kč oproti republikovému průměru 20 844 Kč). **Poměrně vysoké hodnoty mezd nalezneme i ve Středočeském kraji** (20 428 Kč). Hlavní město Praha a částečně i Středočeský kraj tak tvoří výrazně příznivou oblast z hlediska výše mezd zaměstnanců. **Nejnižší mzdy mají zaměstnanci naopak v Karlovarském kraji** (17 543 Kč) a **Olomouckém kraji** (17 639 Kč).

Tato diferenciaci bezesporu souvisí s obecným ekonomickým zájemem regionu, do kterého patří i takové aspekty, jako jsou vzdělanostní a kvalifikační struktura populace, struktura a charakter pracovních pozic, svázané mj. s výší investic (i zahraničních), převládající hospodářská orientace (sekundární, terciární, kvartérní sektor) aj.

Průměrné platy učitelů ve veřejných vzdělávacích institucích podle úrovní vzdělávání jsou uvedeny v předchozí části kapitoly (ukazatel D1.1). Jak již bylo řečeno, obecně nejnižší platy mají učitelé

v mateřských školách. Na základních školách, středních školách a konzervatořích jsou platy již o poznání vyšší a nejvyšší platovou úroveň jsme zaznamenali v případě vyšších odborných škol.

Do těchto souvislostí se samozřejmě promítají i krajské rozdíly – jak však uvidíme dále, krajová diferenciacie platů učitelů je menší než v případě zaměstnanců, jelikož se odvíjí od jiných hledisek. Zatímco průměrné mzdy zaměstnanců odrážejí do značné míry ekonomické prostředí kraje (jsou započteny i podnikatelské, tržní subjekty), **platy učitelů ve veřejných vzdělávacích institucích jsou vázány na položky z rozpočtu MŠMT, případně kraje.**

Zatímco průměrná výše mezd zaměstnanců úzce souvisí s celkovou ekonomickou i sociální situací v daném kraji (jak již bylo naznačeno), **platy učitelů se v jednotlivých krajích diferencují spíše podle jiných hledisek (opět viz ukazatel D1.1).**

Regionální rozdíly

Zmíněné skutečnosti je nutné vzít v úvahu při interpretaci údajů, které v tomto ukazateli udávají podíl výše průměrného platu učitelů v jednotlivých krajích a oblastech vzhledem k průměrné mzdě zaměstnance v kraji.

Vypočtený podíl průměrného platu učitele vzhledem k průměrné mzdě zaměstnance v kraji odráží poměr mezi těmito dvěma položkami a logicky tak podává informaci zejména o tom, o kolik se regionálně vcelku stabilní učitelské platy odlišují od daleko více „tržních“ mezd zaměstnanců. Jak již bylo řečeno, krajová diferenciacie průměrných mezd zaměstnanců je výraznější než v případě platů učitelů, což se následně nutně odráží ve výši příslušných podílů.

Nejnižší podíly platu učitele k průměrné mzdě zaměstnance nalezneme u všech typů škol v Hlavním městě Praze a Středočeském kraji. V Hlavním městě Praze se **průměrný plat učitele pohybuje na nižší nebo zhruba na stejné úrovni jako platy zaměstnance** – nejvýraznější je tento rozdíl v Hlavním městě Praze v případě učitelů mateřských škol (včetně MŠ pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami), kdy je nižší o cca 30 %. I učitelé na vyšších stupních škol však mají v Hlavním městě Praze platy o cca 2 % až 12 % nižší než „průměrní“ zaměstnanci, jen průměrný plat učitelů na vyšších odborných školách se pohybuje 1,5 % nad úrovní platu zaměstnance. Příslušný podíl platů v Hlavním městě Praze se pohybuje od 69,8 % v případě mateřských škol (včetně MŠ pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami) a 88,1 % u učitelů základních škol (včetně ZŠ pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami), přes 96,4 % v případě středních škol (včetně SŠ pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami) až po 101,5 % u vyšších odborných škol. Tato skutečnost odráží, jak již bylo řečeno, zejména významně vyšší průměrnou platovou úroveň zaměstnanců v Praze vzhledem k ostatním krajům České republiky. Obdobná situace nastává i v případě učitelů ve Středních Čechách, kde se učitelské platy pohybují pod úrovní průměrného platu v regionu v případě mateřských škol (včetně MŠ pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami), v ostatních typech a druzích škol jsou již platy učitelů nad průměrnou mzdou v regionu.

Ve všech krajích s výjimkou Prahy se platy učitelů základních a vyšších stupňů škol pohybují, a to v některých případech velmi výrazně, nad průměrnou mzdovou hladinou zaměstnanců v kraji. Čím vyšší je pak vzdělávací stupeň školy, na které učitel působí, tím vyšší je následně rozdíl mezi jeho průměrným platem a mzdou zaměstnance, a to v jeho prospěch. Tato skutečnost je v souladu s obecným trendem vyšších platů učitelů na vyšších vzdělávacích stupních škol. V důsledku změn v platových poměrech se přitom platy učitelů základních škol stále více přibližují platům učitelů na středních školách.

Pod hladinou průměrné mzdy v regionu se pohybují pouze výdělky učitelů v mateřských školách (včetně MŠ pro děti se speciálními vzdě-

lávacími potřebami), a to v průměru 87,8 % vzhledem ke mzdám zaměstnanců. V případě mateřských škol Hlavní město Praha a téměř všechny ostatní kraje (vyjma Karlovarského, Ústeckého, Pardubického, Olomouckého a Zlínského, kde je průměrný plat učitelů v mateřských školách na úrovni průměrného platu v regionu) patří k regionům, kde je průměrný plat učitele nižší než plat zaměstnance.

Relativně nejvíce převyšují průměrné platy učitelů mzdy zaměstnanců **v krajích, kde je průměrná měsíční mzda zaměstnanců nejnižší** (zejména v kraji Karlovarském, Olomouckém, Zlínském a Pardubickém). V těchto krajích je příslušný podíl platů nejvyšší.

V případě základních škol (včetně ZŠ pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami) je celorepublikový průměr 111,0 % průměrné mzdy ovlivněn především hodnotou v Praze (88,1 %), v ostatních regionech se průměrné platy učitelů vzhledem k průměrnému platu v regionu pohybují 4 až 21 % nad celorepublikovým průměrem. Nejvyššího podílu dosahují v Karlovarském kraji (132,4 % mzdy v regionu), Olomouckém kraji (130,9 %) a v kraji Zlínském (129,8 %).

Obdobná situace jako u základních škol (včetně ZŠ pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami) je i **u škol středních (včetně SŠ pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami)**, kde je opět celorepubliková hodnota ovlivněna podílem platů učitelů k průměrnému platu v Praze (96,4 %). Nejvíce převyšují průměrnou mzdu v regionu učitelské platy ve středních školách v krajích Karlovarském (142,1 %), Olomouckém (137,9 %) a v kraji Zlínském (135,9 %).

V konzervatořích (včetně konzervatoří pro žáky se zdravotním postižením) činí celorepublikový průměr 116,5 %. Nejnižší hodnota podílu průměrného platu učitele a průměrné mzdy zaměstnance je v Praze (96,0 %), a naopak nejvyššího podílu je dosaženo v krajích Zlínském (140,0 %), Pardubickém (136,7 %) a Jihočeském (133,9 %). V krajích Středočeském, Karlovarském, Libereckém, Královéhradeckém, na Vysočině a v kraji Olomouckém se konzervatoře ani konzervatoře pro žáky se zdravotním postižením jako druh školy nevyskytují.

Na vyšších odborných školách nalezneme největší rozdíl mezi průměrným platem učitele a zaměstnance ve Zlínském kraji, kde první převyšuje druhý o cca 52 %, a dále v Olomouckém kraji (o cca 47 %).

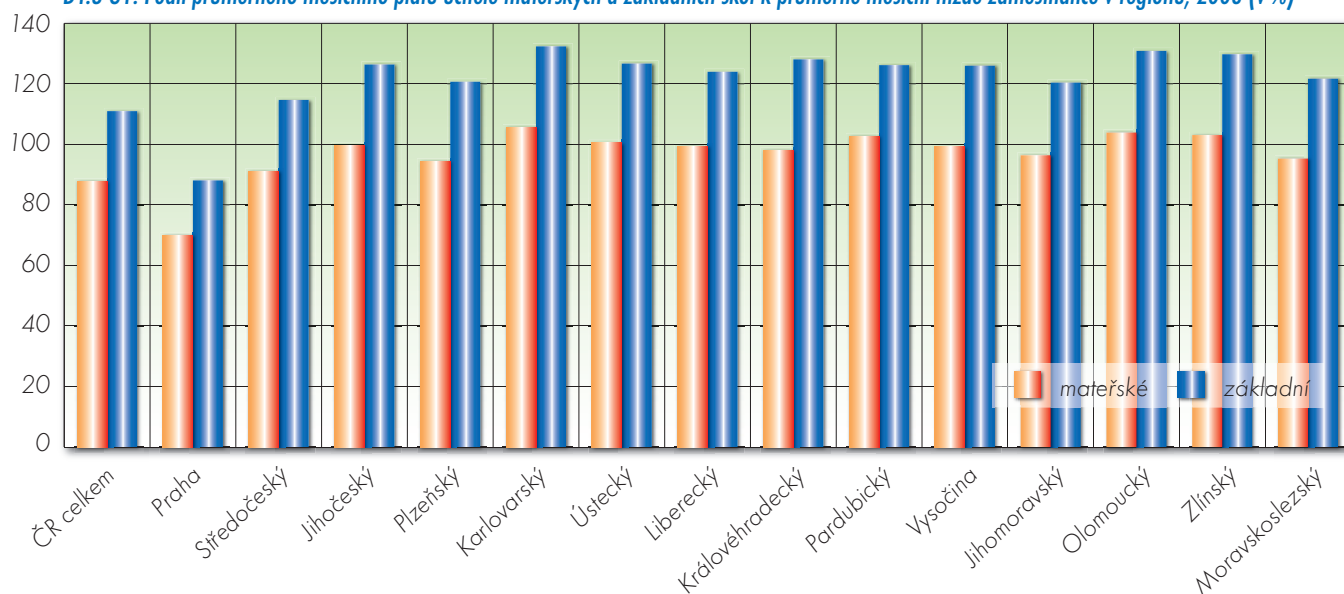
Platy učitelů jsou regionálně diferencovány v menší míře než mzdy zaměstnanců, které odrážejí zejména celkovou ekonomikou vyspělost kraje. Platy učitelů ve veřejné sféře se naopak v základu odvíjejí od rozpočtu resortu školství a socioekonomická, kulturní a jiná krajová specifika na ně působí jen málo. Diference mezi platy učitelů v jednotlivých krajích jsou tak způsobovány zejména pevně danými faktory, jako jsou velikost škol a počet žáků, oborová struktura středních škol a vyšších odborných škol, a rovněž existencí normativů.

Z těchto souvislostí je nutno vycházet při hodnocení podílu průměrného platu učitele ve veřejné sféře k průměrné mzdě zaměstnance. **Učitelské platy nejvíce převyšují mzdy zaměstnanců v krajích, kde je obecná mzdová úroveň nejnižší:** zejména v Karlovarském kraji, Olomouckém kraji a kraji Zlínském. Mezi kraje s vysokým rozdílem výše zmíněných platů učitelů a zaměstnanců patří i kraje Pardubický, Jihočeský a Ústecký.

Hlavní město Praha je jediný kraj, kde jsou platy učitelů ve veřejných vzdělávacích institucích v průměru nižší než mzdy zaměstnanců (s výjimkou VOŠ), nejvíce přitom v případě učitelů mateřských škol včetně MŠ pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami a základních škol včetně ZŠ pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. Na nižších vzdělávacích úrovních (MŠ včetně MŠ pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami) platí tento vztah i ve Středočeském kraji. Pražští učitelé tak mají relativně horší finanční pozici v porovnání s ostatními kraji – ta je však způsobena obecně výrazně vyšší mzdovou úrovní zaměstnanců právě v Praze.

D1.3 T1: Podíl průměrného měsíčního platu učitele na jednotlivých typech a druzích škol včetně škol pro žáky se SVP k průměrné měsíční mzdě zaměstnance v regionu, 2006, v %

Území	mateřské + MŠ pro děti se SVP	základní + ZŠ pro žáky se SVP	SŠ + SŠ pro žáky se SVP	z toho:				konz. + konz. pro žáky se zdr. post.	VOŠ
				gymnáz., šk. sport. zam.	SOŠ	SOU, SPV	SŠ pro žáky se SVP		
ČR celkem	87,8	111,0	117,0	117,0	117,4	116,2	116,4	116,5	123,1
CZ01 Praha	69,8	88,1	96,4	94,2	97,9	96,5	97,0	96,0	101,5
CZ011 Hlavní město Praha	69,8 (14.)	88,1 (14.)	96,4 (14.)	94,2 (14.)	97,9 (14.)	96,5 (14.)	97,0 (14.)	96,0 (8.)	101,5 (14.)
CZ02 Střední Čechy	91,1	114,7	119,7	118,6	119,7	121,7	116,5	x	129,6
CZ021 Středočeský kraj	91,1 (13.)	114,7 (13.)	119,7 (13.)	118,6 (13.)	119,7 (13.)	121,7 (13.)	116,5 (13.)	x x	129,6 (10.)
CZ03 Jihozápad	96,9	123,4	128,4	128,1	127,6	129,3	133,6	127,8	137,2
CZ031 Jihočeský kraj	99,6 (6.)	126,4 (6.)	130,3 (8.)	129,3 (9.)	130,2 (8.)	131,1 (8.)	135,7 (5.)	133,9 (3.)	143,7 (3.)
CZ032 Plzeňský kraj	94,4 (12.)	120,7 (11.)	127,0 (10.)	127,8 (10.)	125,4 (11.)	128,2 (10.)	131,0 (7.)	122,1 (6.)	128,2 (12.)
CZ04 Severozápad	101,9	128,3	137,3	139,4	136,9	135,5	139,7	132,9	139,5
CZ041 Karlovarský kraj	105,6 (1.)	132,4 (1.)	142,1 (1.)	144,3 (1.)	140,4 (1.)	143,3 (1.)	144,4 (1.)	x x	136,4 (8.)
CZ042 Ústecký kraj	100,5 (5.)	126,7 (5.)	135,5 (4.)	137,5 (3.)	135,6 (5.)	132,6 (7.)	137,8 (4.)	130,9 (4.)	139,9 (6.)
CZ05 Severovýchod	99,9	126,2	133,1	132,9	133,4	133,5	129,9	134,9	135,9
CZ051 Liberecký kraj	99,3 (7.)	124,0 (9.)	129,4 (9.)	130,1 (8.)	129,5 (9.)	128,5 (9.)	132,9 (6.)	x x	126,4 (13.)
CZ052 Královéhradecký kraj	98,0 (9.)	128,1 (4.)	135,3 (5.)	135,1 (6.)	136,7 (4.)	135,8 (2.)	127,4 (11.)	x x	141,0 (5.)
CZ053 Pardubický kraj	102,7 (4.)	126,2 (7.)	134,0 (7.)	133,3 (7.)	133,4 (7.)	135,8 (3.)	137,9 (3.)	136,7 (2.)	138,1 (7.)
CZ06 Jihovýchod	97,1	122,0	127,6	128,5	127,6	126,2	129,2	121,7	132,7
CZ061 Vysočina	99,2 (8.)	126,0 (8.)	135,1 (6.)	135,8 (4.)	135,2 (6.)	135,4 (4.)	128,6 (9.)	x x	141,5 (4.)
CZ062 Jihomoravský kraj	96,4 (10.)	120,4 (12.)	124,5 (12.)	125,6 (12.)	124,4 (12.)	122,3 (12.)	129,2 (8.)	119,9 (7.)	128,6 (11.)
CZ07 Střední Morava	103,5	130,3	136,9	137,8	138,0	134,7	133,4	140,9	150,3
CZ071 Olomoucký kraj	103,9 (2.)	130,9 (2.)	137,9 (2.)	140,1 (2.)	137,8 (3.)	134,7 (6.)	141,3 (2.)	x x	146,8 (2.)
CZ072 Zlínský kraj	103,1 (3.)	129,8 (3.)	135,9 (3.)	135,2 (5.)	138,1 (2.)	134,7 (5.)	127,8 (10.)	140,0 (1.)	152,2 (1.)
CZ08 Moravskoslezsko	95,3	121,7	126,4	127,3	127,3	125,0	123,0	122,2	131,5
CZ081 Moravskoslezský kraj	95,3 (11.)	121,7 (10.)	126,4 (11.)	127,3 (11.)	127,3 (10.)	125,0 (11.)	123,0 (12.)	122,2 (5.)	131,5 (9.)

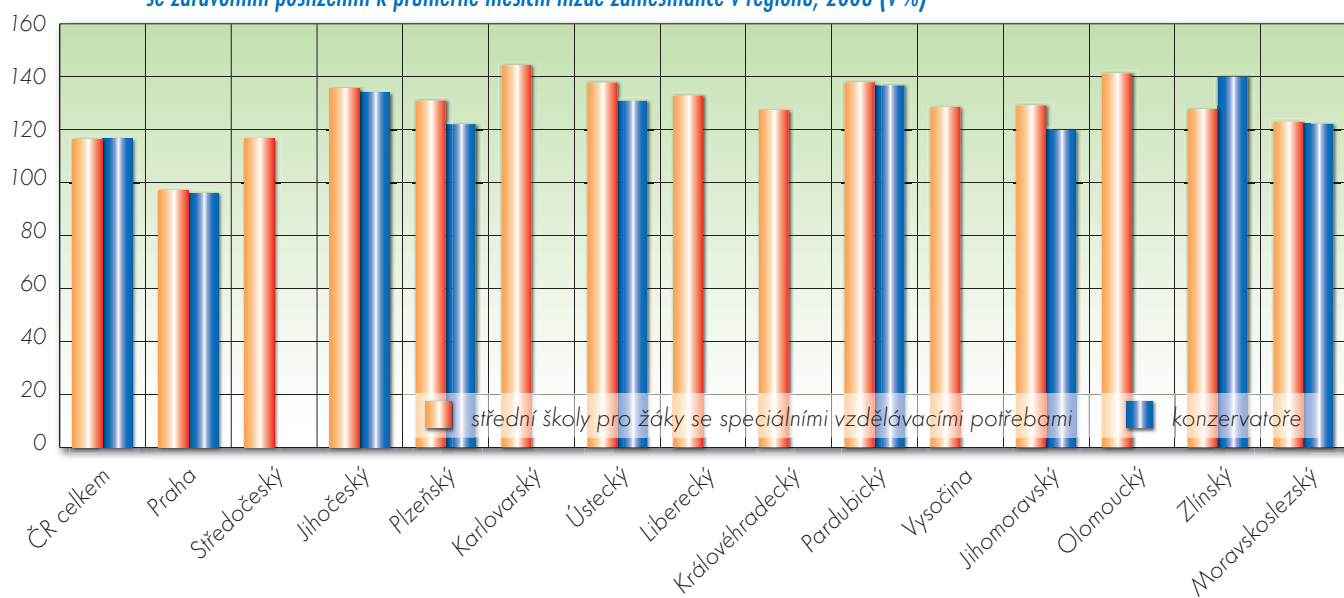
D1.3 G1: Podíl průměrného měsíčního platu učitele mateřských a základních škol k průměrné měsíční mzdě zaměstnance v regionu, 2006 (v %)

D1.3 G2: Podíl průměrného měsíčního platu učitele na jednotlivých druzích středních škol k průměrné měsíční mzdě zaměstnance v regionu, 2006 (v %)

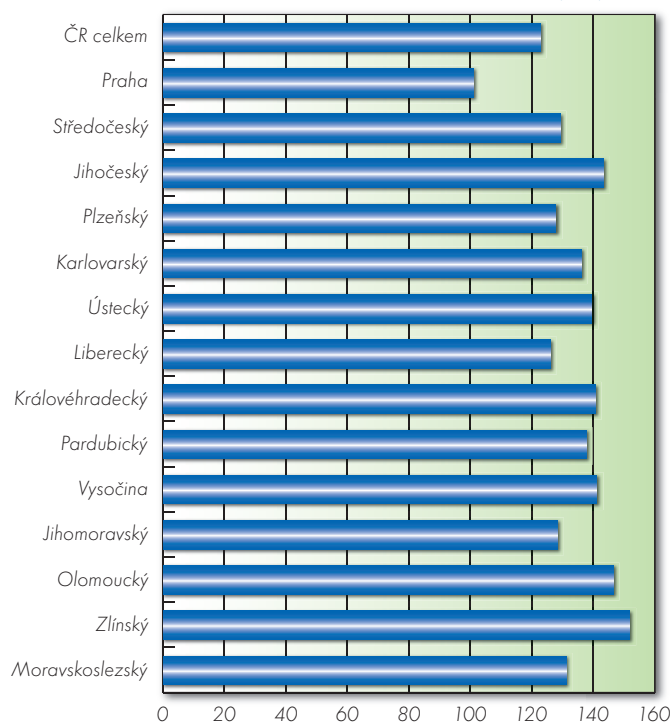

D1.3 G3: Podíl průměrného měsíčního platu učitele středních škol pro žáky se SVP a konzervatoři včetně konzervatoři pro žáky se zdravotním postižením k průměrné měsíční mzdě zaměstnance v regionu, 2006 (v %)

D1.3 G4: Podíl průměrného měsíčního platu učitele vyšších odborných škol k průměrné měsíční mzdě zaměstnance v regionu, 2006 (v %)

D 1.4 Porovnání průměrných měsíčních platů pedagogických pracovníků na jednotlivých typech a druzích škol s průměrnou měsíční mzdou v regionu

Vzhledem k tomu, že platy pedagogických pracovníků jsou na jednotlivých úrovních vzdělávání z regionálního pohledu silně nivelizovány, odvíjí se sledovaný poměr průměrného měsíčního platu pedagogických pracovníků ku průměrné měsíční mzdě zaměstnance prakticky pouze od úrovně vzdělávání, na níž pedagogický pracovník působí, a od průměrné mzdy zaměstnance v kraji. Situace je zde velice podobná situaci popsané v předchozí kapitole.

Charakteristika ukazatele

Ukazatel zaznamenává **podíly průměrných měsíčních platů pedagogických pracovníků** (přečtené počty) za první až čtvrté čtvrtletí 2006 **k průměrné měsíční mzdě zaměstnanců** (přečtené počty) za první až čtvrté čtvrtletí 2006.

Ukazatel charakterizuje procentní podíly průměrné výše platového ohodnocení, jehož se pedagogickým pracovníkům dostává, ve vztahu k zaměstnancům. Podávaný přehled je přitom členěn **podle úrovně vzdělávání**, tj. na podíly platů pedagogických pracovníků (včetně vedoucích zaměstnanců) na jednotlivých typech a druzích škol – mateřských škol (včetně mateřských škol pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami), základních (včetně základních škol pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami), středních (gymnázií včetně škol s rozšířenou výukou sportovního zaměření, středních škol s obory středních odborných škol, středních škol s obory středních odborných učilišť včetně středisek praktického vyučování, středních škol pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami), konzervatoří (včetně konzervatoří pro žáky se zdravotním postižením) a vyšších odborných škol v regionu ke mzdám zaměstnanců v regionu.

Metodika výpočtu

$$\frac{Ped_i}{Z} \times 100$$

Ped – průměrný měsíční plat pedagogických pracovníků (v Kč) v regionu za první až čtvrté čtvrtletí 2006

Z – průměrná měsíční mzda zaměstnance (v Kč) v regionu za první až čtvrté čtvrtletí 2006

i – jednotlivé typy a druhy škol (mateřské včetně mateřských škol pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami; základní včetně základních škol pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami; střední školy včetně středních škol pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami; konzervatoře včetně konzervatoří pro žáky se zdravotním postižením a vyšší odborné školy)

Průměrný měsíční plat pedagogických pracovníků (*Ped*) za zřizovatele: MŠMT, obec a kraj.

Platový řád: zákon č. 143/92 Sb., o platu a odměně za pracovní pohotovost v rozpočtových a v některých dalších organizacích a orgánech.

Průměrný měsíční nominální plat pedagogických pracovníků (v Kč) je vypočten z celkových mzdových prostředků bez ostatních plateb za provedenou práci (hrubé mzdy a platy zahrnují mzdy a platy celkem, tj. peněžitá plnění poskytovaná zaměstnavatelem zaměstnancům v pracovním poměru, kteří jsou v evidenčním počtu, za práci). Mzdové prostředky zahrnují nárokové složky platu (platový tarif, náhrady platu, ostatní nárokové složky – příplatky za vedení, zvláštní příplatky, odměny za přesčas, ostatní příplatky a nenárokové složky platu – osobní příplatky a odměny). Přečtené počty pracovníků jsou fyzické osoby přečtené na plný úvazek.

Průměrná měsíční nominální mzda zaměstnance (v Kč) zahrnuje všechny pracovní příjmy (základní mzdy a platy, příplatky a doplňky ke mzdě a platu, prémie a odměny, náhrady mezd a platů, odměny za pracovní pohotovost a jiné složky mzdy nebo platu), které byly v daném období zúčtovány zaměstnancům evidenčního počtu podle příslušných platových a mzdových předpisů k výplatě (jde o hrubou mzdu v Kč na přečteného pracovníka). Tato průměrná hrubá nominální mzda je uvedena za ekonomické subjekty s 20 a více zaměstnanci podnikatelské sféry (v odvětví finančního zprostředkování bez ohledu na počet zaměstnanců) a ve všech organizacích nepodnikatelské sféry. Přečtené počty pracovníků – fyzické osoby přečtené na plný úvazek.

Zdroj dat

- výkaz Škol (MŠMT) P1-04 Čtvrtletní výkaz o pracovnících a mzdových prostředcích v regionálním školství (kumulace za 1. až 4. čtvrtletí 2006)
- ČSÚ publikace – Evidenční počet zaměstnanců a jejich mzdy v ČR za 1. až 4. čtvrtletí 2006, Tabulka 01-03-05 Zaměstnanci a průměrné mzdy podle CZ – NUTS (přečtené počty)

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

Průměrná měsíční mzda zaměstnanců za rok 2006 činila za ČR celkem 20 844 Kč.

Průměrné mzdy zaměstnanců v jednotlivých krajích jsou nejvyšší v Praze (26 160 Kč). Vyšší průměrné hodnoty mezd zaměstnanců nalezneme také ve Středočeském kraji (20 428 Kč). Hlavní město Praha, a částečně i Středočeský kraj tvoří výrazně příznivou oblast z hlediska výše mezd zaměstnanců. **Nejnižší mzdy mají pak zaměstnanci v Karlovarském kraji** (17 543 Kč) a **v Olomouckém kraji** (17 639 Kč). Tato diferenciaci bezesporu souvisí s obecným ekonomickým zázemím regionu.

Průměrné platy pedagogických pracovníků ve veřejných vzdělávacích institucích podle úrovně vzdělávání jsou obecně nejnižší v ma-

teřských školách včetně MŠ pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami (87,7% celorepublikové mzdy). Na základních školách včetně ZŠ pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami jsou platy již o poznání vyšší (110,1% celorepublikové mzdy). Na středních školách včetně SŠ pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami jsou platy ještě o poznání vyšší (112,5% celorepublikové průměrné mzdy). Z toho na gymnáziích a školách s rozšířenou výukou sportovního zaměření tvoří platy dokonce 116,8% celorepublikové mzdy a na středních odborných školách až 117,3%. Nejvyšší platovou úroveň jsme zaznamenali v případě vyšších odborných škol (123,0% průměrné celorepublikové mzdy).

Do těchto souvislostí se promítají i regionální rozdíly – regionální diference platů pedagogických pracovníků je menší než v případě zaměstnanců, jelikož se odvíjí od jiných hledisek. Zatímco průměrné mzdy zaměstnanců odrážejí do značné míry ekonomické prostředí kraje, platy pedagogických pracovníků ve veřejných vzdělávacích institucích, stejně jako platy učitelů (viz předchozí kapitola), jsou vázány na položky z rozpočtu MŠMT, případně kraje či obce.

Regionální rozdíly

Výše zmíněné skutečnosti je nutné vzít v úvahu při interpretaci tohoto ukazatele, který udává podíl výše průměrného platu pedagogických pracovníků v jednotlivých krajích a oblastech vzhledem k průměrné mzdě zaměstnance v kraji.

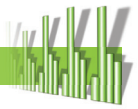
Podíl průměrného platu pedagogických pracovníků vzhledem k průměrné mzdě zaměstnance v kraji odráží poměr mezi těmito dvěma položkami a podává tak informaci zejména o tom, o kolik se regionálně vcelku stabilní platy pedagogických pracovníků odlišují od daleko více „tržních“ mezd zaměstnanců. Krajská diference průměrných mezd zaměstnanců je výraznější než v případě platů pedagogických pracovníků, což se následně nutně odráží ve vyšší příslušných podílu.

Nejnižší podíly platu pedagogických pracovníků k průměrné mzdě zaměstnance nalezneme u všech typů škol v Hlavním městě Praze a Středočeském kraji. Hlavní město Praha, je také jediný region, kde je průměrný plat pedagogických pracovníků na všech vzdělávacích úrovních (kromě vyšších odborných škol) nižší než plat zaměstnance. Nejvýraznější je tento rozdíl v Hlavním městě Praze v případě pedagogických pracovníků v mateřských školách (včetně MŠ pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami), kdy je nižší cca o třetinu. I pedagogičtí pracovníci na vyšších stupních škol však mají v Hlavním městě Praze platy o cca 2% až 12% nižší než „průměrní“ zaměstnanci. Pouze v případě vyšších odborných škol převyšuje plat pedagogických pracovníků průměrnou mzdu zaměstnanců o 1,5%. Příslušný podíl platů v Hlavním městě Praze se pohybuje od 69,6% v případě mateřských škol (včetně MŠ pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami) a 87,5% v případě základní škol (včetně ZŠ pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami) až po 97,9% v případě SOŠ a 101,5% u vyšších odborných škol. Tato skutečnost odráží, stejně jako v případě platů učitelů, významně vyšší průměrnou platovou úroveň zaměstnanců v Praze.

Ve všech ostatních krajích se platy pedagogických pracovníků základních a vyšších stupňů škol pohybují, a to v některých případech velmi výrazně, nad průměrnou mzdovou hladinou zaměstnanců. Čím vyšší je pak vzdělávací stupeň školy, na které pedagogický pracovník působí, tím vyšší je následně rozdíl mezi jeho průměrným platem a mzdou zaměstnance v regionu, a to v jeho prospěch. Pouze pedagogičtí pracovníci v mateřských školách (včetně MŠ pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami) dosahují v průměru 87,7% mezd zaměstnanců. Tato skutečnost je v souladu s obecným trendem vyšších platů pedagogických pracovníků na vyšších stupních škol. Hlavní město Praha, a v případě mateřských škol i téměř všechny ostatní kraje, patří k regionům, kde je průměrný plat

D1.4. T1: Podíl průměrných měsíčních platů pedagogických pracovníků na jednotlivých typech a druhích škol včetně škol pro žáky se SVP k průměrné měsíční mzdě zaměstnance v regionu, 2006, v %

Území	mateřské + MŠ pro děti se SVP	základní + ZŠ pro žáky se SVP	SŠ + SŠ pro žáky se SVP	z toho:				konz. + konz. pro žáky se zdr. post.	VOŠ
				gymnáz., šk. sport. zam.	SOŠ	SOU, SPV	SŠ pro žáky se SVP		
ČR celkem	87,7	110,1	112,5	116,8	117,3	105,8	107,1	116,4	123,0
CZ01 Praha	69,6	87,5	94,5	94,1	97,9	88,8	92,5	95,9	101,5
CZ011 Hlavní město Praha	69,6 (14.)	87,5 (14.)	94,5 (14.)	94,1 (14.)	97,9 (14.)	88,8 (14.)	92,5 (14.)	95,9 (8.)	101,5 (14.)
CZ02 Střední Čechy	90,8	113,9	115,7	118,5	119,8	111,0	109,0	x	129,6
CZ021 Středočeský kraj	90,8 (13.)	113,9 (13.)	115,7 (13.)	118,5 (13.)	119,8 (13.)	111,0 (13.)	109,0 (13.)	x x	129,6 (10.)
CZ03 Jihozápad	96,7	122,5	123,2	127,6	127,5	117,7	116,1	127,8	137,2
CZ031 Jihočeský kraj	99,3 (6.)	125,3 (5.)	125,0 (8.)	128,7 (9.)	130,2 (8.)	119,4 (8.)	113,6 (12.)	133,9 (3.)	143,7 (3.)
CZ032 Plzeňský kraj	94,2 (12.)	119,9 (11.)	122,0 (10.)	127,5 (10.)	125,2 (11.)	116,7 (9.)	117,9 (9.)	122,1 (5.)	128,2 (11.)
CZ04 Severozápad	101,5	126,9	131,1	139,2	136,2	122,8	123,3	132,9	139,5
CZ041 Karlovarský kraj	105,6 (1.)	131,7 (1.)	136,0 (1.)	144,3 (1.)	138,6 (1.)	128,7 (1.)	128,4 (1.)	x x	136,4 (8.)
CZ042 Ústecký kraj	100,1 (5.)	125,2 (7.)	129,3 (6.)	137,4 (3.)	135,4 (5.)	120,7 (7.)	121,4 (6.)	130,9 (4.)	139,9 (6.)
CZ05 Severovýchod	99,9	125,4	127,7	132,6	133,2	121,0	119,7	134,9	135,9
CZ051 Liberecký kraj	99,3 (7.)	123,2 (9.)	123,7 (9.)	129,7 (8.)	129,4 (9.)	116,5 (10.)	117,9 (10.)	x x	126,4 (13.)
CZ052 Královéhradecký kraj	98,0 (9.)	127,3 (4.)	129,7 (4.)	134,9 (5.)	136,2 (4.)	123,3 (3.)	119,0 (7.)	x x	141,0 (5.)
CZ053 Pardubický kraj	102,5 (4.)	125,3 (6.)	129,1 (7.)	133,0 (7.)	133,4 (7.)	122,7 (4.)	124,3 (3.)	136,7 (2.)	138,1 (7.)
CZ06 Jihovýchod	97,0	121,1	122,4	128,3	127,5	114,9	120,7	121,7	132,1
CZ061 Vysočina	99,0 (8.)	125,1 (8.)	129,5 (5.)	135,7 (4.)	135,2 (6.)	122,0 (5.)	124,8 (2.)	x x	141,5 (4.)
CZ062 Jihomoravský kraj	96,2 (10.)	119,5 (12.)	119,5 (12.)	125,3 (12.)	124,3 (12.)	111,8 (12.)	119,0 (8.)	119,9 (7.)	127,8 (12.)
CZ07 Střední Morava	103,3	128,8	131,1	137,7	137,7	122,8	122,3	140,9	150,3
CZ071 Olomoucký kraj	103,6 (2.)	129,1 (2.)	132,0 (2.)	140,1 (2.)	137,4 (3.)	123,5 (2.)	122,7 (4.)	x x	146,8 (2.)
CZ072 Zlínský kraj	103,0 (3.)	128,6 (3.)	130,2 (3.)	134,9 (6.)	138,0 (2.)	122,0 (6.)	122,1 (5.)	140,0 (1.)	152,2 (1.)
CZ08 Moravskoslezsko	95,2	120,4	121,3	127,1	127,3	114,1	115,8	121,8	131,4
CZ081 Moravskoslezský kraj	95,2 (11.)	120,4 (10.)	121,3 (11.)	127,1 (11.)	127,3 (10.)	114,1 (11.)	115,8 (11.)	121,8 (6.)	131,4 (9.)

pedagogických pracovníků nižší než plat zaměstnance u všech uvedených typů škol.

Relativně nejvíce (o více než třetinu) převyšují průměrné platy pedagogických pracovníků mzdy zaměstnanců v krajích, kde je průměrná měsíční mzda zaměstnanců nejnižší (zejména Karlovarský kraj, Olomoucký kraj a Zlínský kraj).

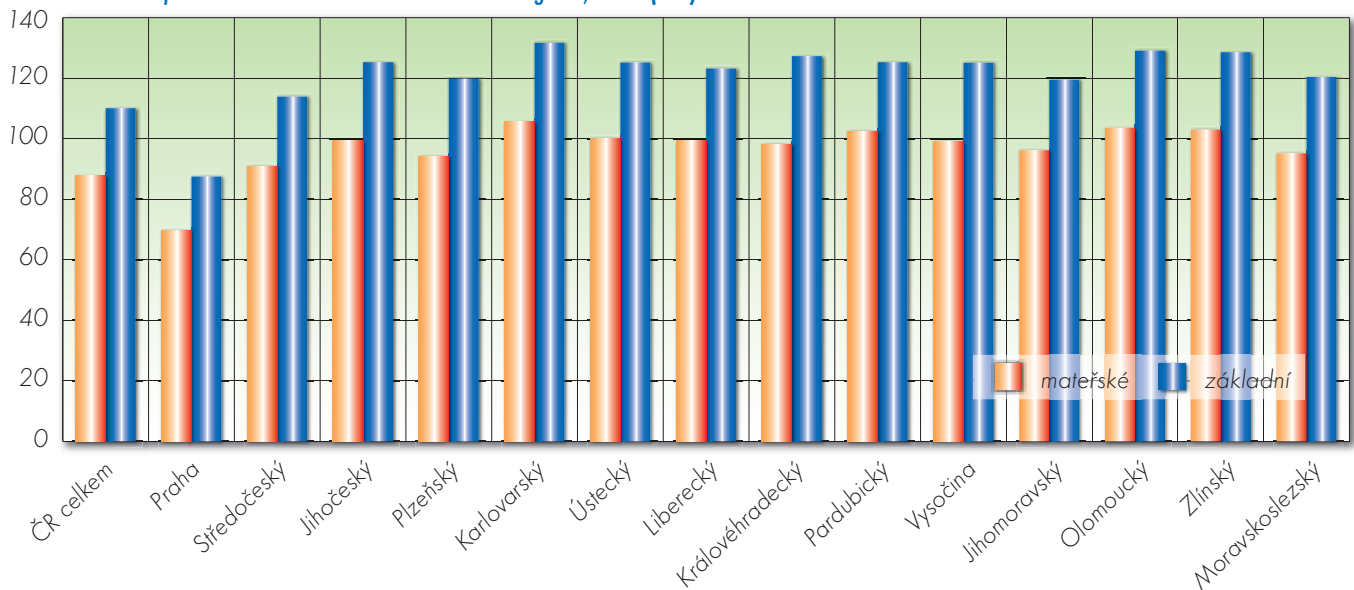
V případě mateřských škol (včetně MŠ pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami) dosahují nejvyššího indexu kraje Karlovarský, Olomoucký, Zlínský, Pardubický a Ústecký, kde průměrný plat pedagogických pracovníků mírně převyšuje průměrnou měsíční mzdu

zaměstnanců kraje. U pedagogů základních škol (včetně ZŠ pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami) se jedná o kraj Karlovarský (131,7%), Olomoucký (129,1%) a Zlínský kraj (128,6%). Jsou to kraje, ve kterých je průměrná měsíční mzda zaměstnanců nejnižší.

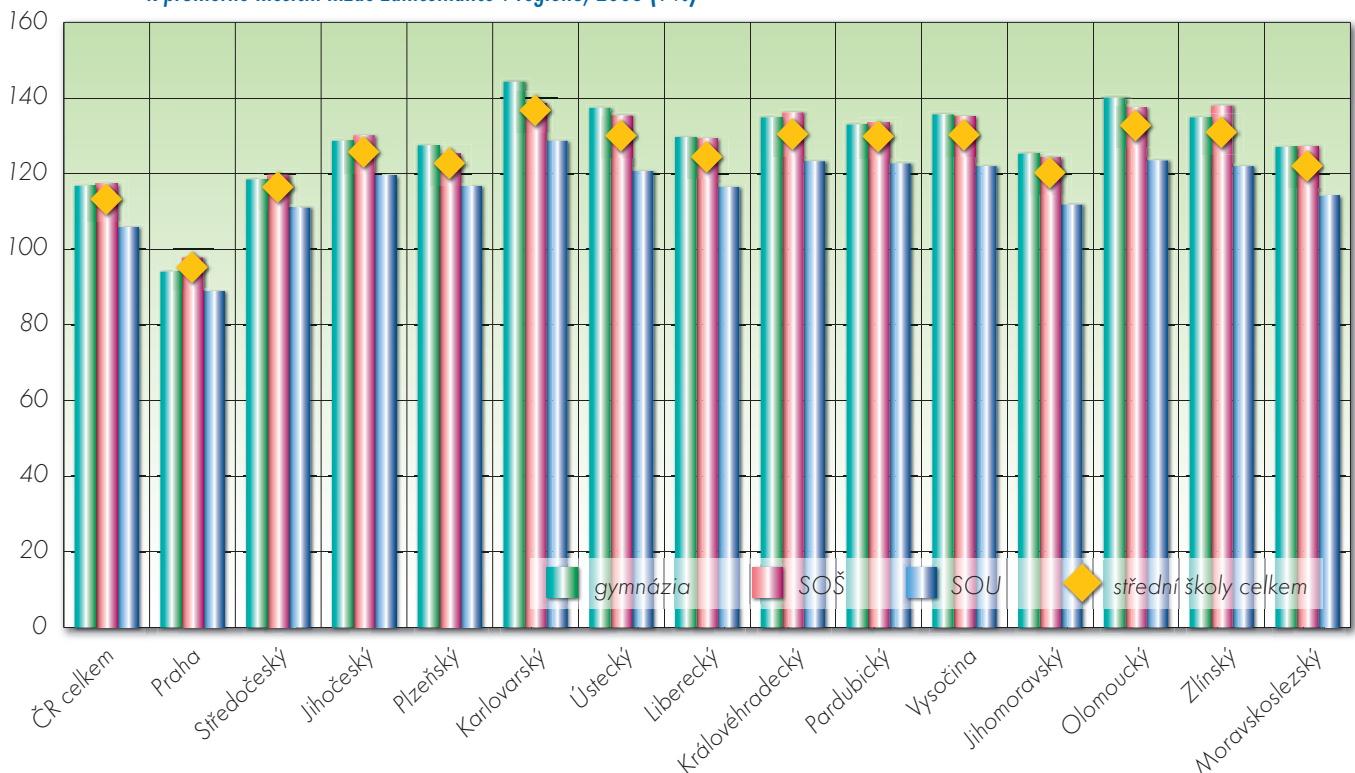
Na středních školách (včetně SŠ pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami) pobírají vzhledem k průměrné mzdě v regionu nejvíce pedagogičtí pracovníci v Karlovarském kraji (136,0%), Olomouckém kraji (132,0%) a v kraji Zlínském (130,2%).

V konzervatořích včetně konzervatoří pro žáky se zdravotním postižením dosahují průměrné platy pedagogických pracovníků nejvýše

D1.4 G1: Podíl průměrných měsíčních platů pedagogických pracovníků mateřských a základních škol k průměrné měsíční mzdě zaměstnance v regionu, 2006 (v %)

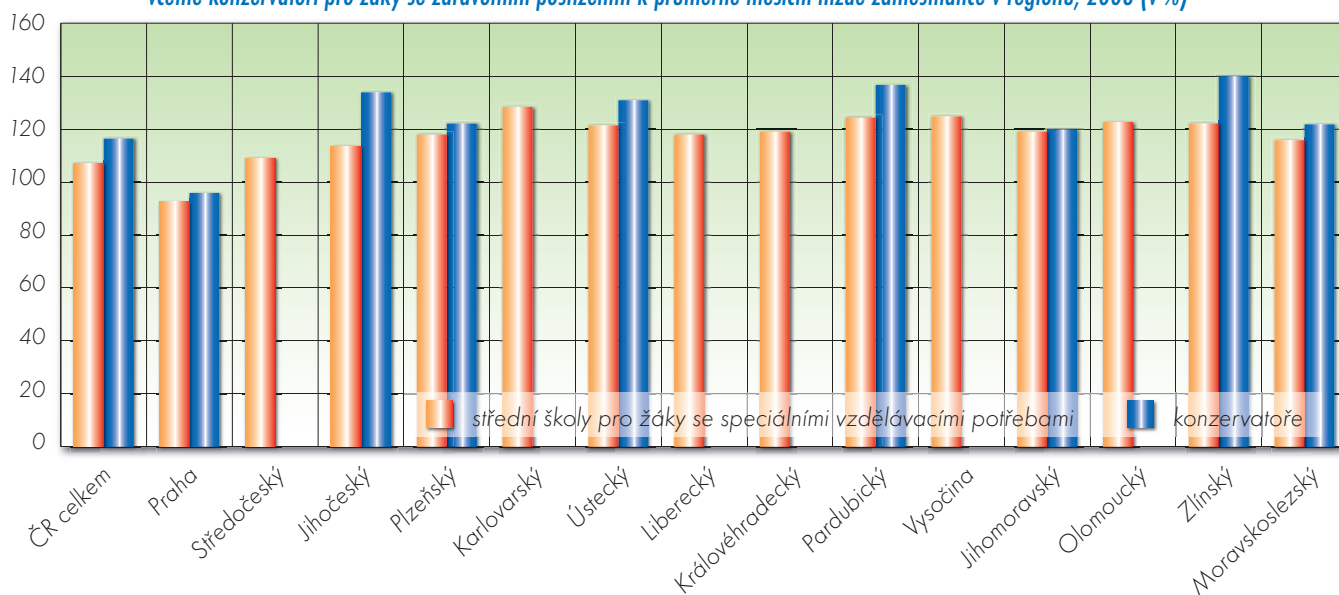

D1.4 G2: Podíl průměrných měsíčních platů pedagogických pracovníků na jednotlivých druzích středních škol k průměrné měsíční mzdě zaměstnance v regionu, 2006 (v %)

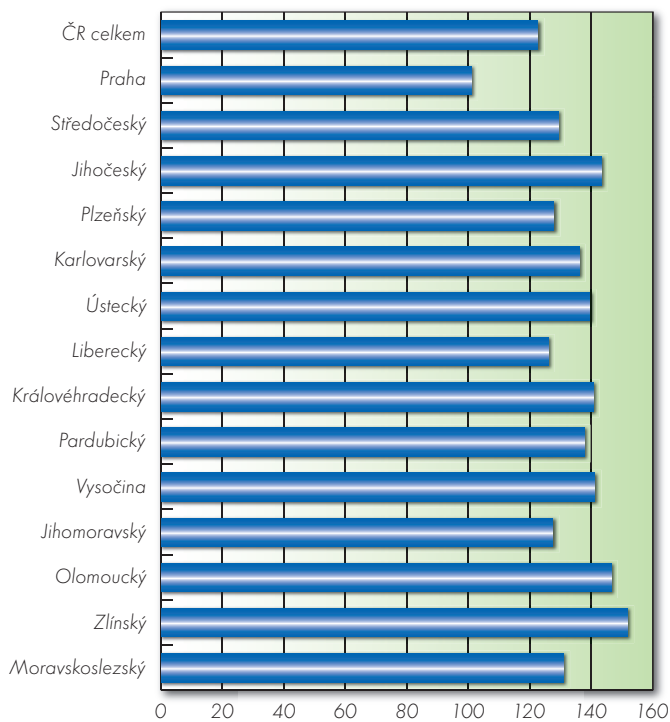

D1.4 G3: Podíl průměrných měsíčních platů pedagogických pracovníků středních škol pro žáky se SVP a konzervatoří včetně konzervatoří pro žáky se zdravotním postižením k průměrné měsíční mzdě zaměstnance v regionu, 2006 (v %)

D1.4 G4: Podíl průměrných měsíčních platů pedagogických pracovníků vyšších odborných škol k průměrné měsíční mzdě zaměstnance v regionu, 2006 (v %)

140,0% průměrné mzdy zaměstnance, a to v kraji Zlínském. Vysoké podíly nalezneme také v Pardubickém kraji (136,7%) a v Jihočeském kraji (133,9%).

Na vyšších odborných školách nalezneme největší rozdíl mezi průměrným platem pedagogických pracovníků a průměrnou mzdou zaměstnance v kraji Zlínském, kde první převyšuje druhý o cca 52%, a dále v kraji Olomouckém (o cca 47%) a v kraji Jihočeském (o cca 44%).

Platy pedagogických pracovníků jsou regionálně diferencovány v menší míře než mzdy zaměstnanců, které odrážejí zejména

celkovou ekonomickou vyspělost kraje. Platy pedagogických pracovníků ve veřejné sféře se naopak v základu odvíjejí od rozpočtu resortu školství a socioekonomická, kulturní a jiná krajová specifika na ně působí jen málo. Z toho je při hodnocení podílu průměrného platu pedagogických pracovníků ve veřejné sféře k průměrné mzdě zaměstnance nutné vycházet. **Platy pedagogických pracovníků nejvíce převyšují mzdy zaměstnanců v krajích, kde je obecná mzdová úroveň nejnižší, zejména v Karlovarském, Olomouckém a Zlínském kraji.** Mezi kraje s vysokým rozdílem výše zmíněných platů pedagogických pracovníků a zaměstnanců patří i Pardubický a Ústecký kraj.

Hlavní město Praha je jediný kraj, kde jsou platy pedagogických pracovníků ve všech druzích a typech škol (kromě vyšších odborných škol) v průměru nižší než mzdy zaměstnanců, nejvíce se přitom liší v případě pedagogických pracovníků mateřských a základních škol. Na nižších vzdělávacích úrovních (MŠ včetně MŠ pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami) platí tento vztah i ve Středočeském kraji. Pražští pedagogové tak mají relativně horší finanční pozici v porovnání s ostatními kraji – ta je však způsobena obecně výrazně vyšší mzdovou úrovní zaměstnanců právě v Praze. Absolutní výše průměrných platů pedagogických pracovníků je v Praze většinou srovnatelná s celorepublikovým průměrem.

D 2 Počet žáků na úvazek pedagogického pracovníka

D 2.1 Počet žáků na úvazek pedagogického pracovníka

Počet žáků na úvazek pedagogického pracovníka patří k ukazatelům, které napomáhají k poznání školního prostředí a celkového klimatu na škole. Počet žáků na učitele se tak spolu s dalšími ukazateli podílí na vytváření podmínek pro výuku a současně slouží k posouzení možných omezení či naopak výukových metod zaměřených na rozvoj individuálních předpokladů žáků. Nižší počet žáků na učitele je předpokladem pro individuální práci učitele s žáky, neboť mu umožňuje citlivěji vnímat potřeby a zájmy jednotlivých dětí. Při vyšším počtu žáků na učitele jednak klesá možnost dostatečně rozvíjet schopnosti žáka, jednak rostou nároky na práci učitele a na jeho psychickou odolnost.

Charakteristika ukazatele

Ukazatel počet žáků na pedagogického pracovníka popisuje personální náročnost výuky z hlediska potřebného počtu tzv. přepočtených počtů pedagogických pracovníků, tedy počtu „plných úvazků“ pedagogických pracovníků. Ukazatel je postaven na celkovém počtu pedagogických pracovníků přepočtených na plné úvazky.

Hodnoty tohoto ukazatele závisí na průměrné velikosti (tedy na plněnosti) tříd, náročnosti vzdělávacího programu na dělení některých hodin, případně na oborové skladbě škol, ale i tříd. Dostupnost učitelů jednotlivých předmětů a velikost úvazku, na který ten který učitel pracuje, by neměla tento ukazatel ovlivnit, protože jednotliví učitelé/pedagogičtí pracovníci jsou započítáni pouze odpovídající částí úvazku.

Metodika výpočtu

$$\frac{Z_i}{PPp_i}$$

Z – počty žáků denní formy vzdělávání

PPp – přepočtené počty pedagogických pracovníků na plné úvazky podle stavu k 30. 9., jedná se pouze o pracovníky financované z rozpočtu MŠMT

i – jednotlivé vzdělávací stupně včetně škol pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami

Zdroj dat

➤ databáze ÚIV

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

Nejvyšší počty žáků na přepočteného učitele/pedagogického pracovníka se vyskytují na základních školách, kde v průměru připadá 14,0 žáků na jeden učitelský úvazek, pak následují mateřské školy – 12,8 dítěte na jeden učitelský úvazek a vyšší odborné školy s 12,7 studenta na jeden učitelský úvazek. Touto hodnotou se učitelský úvazek

na VOŠ přibližuje náročnosti výuky na středních odborných školách. Na úrovni středního školství je personální náročnost na úrovni 12,2 žáka na jeden učitelský úvazek.

Regionální rozdíly

Pokud jde o hodnotu ukazatele na úrovni mateřských škol, pak nejvíce dětí připadá na učitelku v Jihočeském, Karlovarském a Středočeském kraji, kde se hodnota ukazatele pohybuje kolem hranice 13 dětí na učitelku (Jihočeský kraj 13,4, Karlovarský kraj 13,1 a Středočeský kraj 13,1 dítěte na učitelku). Nejméně dětí na učitelku připadá v Královéhradeckém kraji (12,2 dítěte na jednu učitelku) a také v Praze (12,3 dítěte na učitelku). Jak je z údajů zřejmé, hodnoty v jednotlivých krajích se příliš neliší a případné odchylky od celorepublikového průměru, který činí 12,8 dítěte na učitelku, jsou způsobeny především naplněností mateřských škol v malých obcích.

Pokud se nyní podíváme na hodnotu sledovaného ukazatele na úrovni základních škol, pak vidíme, že v počtu žáků na učitele patří pomyslné první místo Jihočeskému kraji (14,2 žáka na učitele), druhé Pardubickému kraji (14,2 žáka na učitele) a třetí Moravskoslezskému kraji (14,1 žáka na učitele). Je patrné, že tyto tři kraje jsou v tomto ukazateli velice vyrovnané. Nejméně žáků na učitele připadá v Olomouckém kraji (13,6 žáka na učitele) a v Královéhradeckém kraji (13,6 žáka na učitele). Rozpětí hodnot je, obdobně jako u mateřských škol, velmi malé a je dáno především charakterem všeobecného základního vzdělávání a hustotou sítě základních škol.

Střední školy, které realizují vzdělávání v oborech gymnázií, oborech středních odborných škol a v oborech středních odborných učilišť, vykazují značnou homogenitu hodnot ukazatele. Hodnoty ukazatele se pohybují od 11,7 žáka na učitelský úvazek v Olomouckém kraji až po 12,6 žáka na učitelský úvazek v Karlovarském kraji. Rozložení hodnot ukazatele v jednotlivých krajích je velmi vyrovnané a příliš se neodlišuje od celkové průměrné celorepublikové hodnoty 12,2 žáka na učitelský úvazek. Od školního roku 2006/07 dochází ke změně vykazování počtu pedagogických pracovníků na středních školách, je tedy možné sledovat tento ukazatel pouze ve středním školství jako celku,

D2 T1: Počet žáků na úvazek pedagogického pracovníka, 2006											
Území		MŠ		ZŠ		SŠ		konzervatoře		VOŠ	
ČR celkem		12,76		13,99		12,15		3,10		12,66	
CZ01	Praha	12,27		14,02		12,58		3,09		12,16	
CZ011	Hlavní město Praha	12,27	(13.)	14,02	(7.)	12,58	(2.)	3,09	(5.)	12,16	(8.)
CZ02	Střední Čechy	13,10		14,07		11,94		.		11,19	
CZ021	Středočeský kraj	13,10	(3.)	14,07	(4.)	11,94	(12.)	.	.	11,19	(13.)
CZ03	Jihozápad	13,11		14,15		12,21		3,48		13,37	
CZ031	Jihočeský kraj	13,39	(1.)	14,24	(1.)	12,03	(8.)	3,40	(3.)	13,79	(2.)
CZ032	Plzeňský kraj	12,77	(8.)	14,04	(5.)	12,46	(3.)	3,57	(1.)	12,54	(6.)
CZ04	Severozápad	12,60		14,02		12,46		2,76		12,63	
CZ041	Karlovarský kraj	13,12	(2.)	13,96	(11.)	12,60	(1.)	.	.	9,75	(14.)
CZ042	Ústecký kraj	12,42	(11.)	14,04	(6.)	12,41	(4.)	2,76	(8.)	13,38	(5.)
CZ05	Severovýchod	12,46		13,88		11,93		3,35		13,60	
CZ051	Liberecký kraj	12,34	(12.)	13,79	(12.)	11,80	(13.)	.	.	12,12	(9.)
CZ052	Královéhradecký kraj	12,24	(14.)	13,64	(13.)	11,94	(11.)	.	.	11,65	(10.)
CZ053	Pardubický kraj	12,82	(7.)	14,21	(2.)	12,02	(9.)	3,35	(4.)	16,72	(1.)
CZ06	Jihovýchod	12,94		13,99		12,18		2,83		12,95	
CZ061	Vysočina	12,76	(9.)	13,99	(10.)	11,97	(10.)	.	.	11,47	(11.)
CZ062	Jihomoravský kraj	13,03	(4.)	14,00	(8.)	12,27	(5.)	2,83	(7.)	13,70	(3.)
CZ07	Střední Morava	12,90		13,76		11,86		3,52		11,85	
CZ071	Olomoucký kraj	12,94	(5.)	13,55	(14.)	11,66	(14.)	.	.	11,33	(12.)
CZ072	Zlínský kraj	12,85	(6.)	13,99	(9.)	12,08	(6.)	3,52	(2.)	12,43	(7.)
CZ08	Moravskoslezsko	12,70		14,08		12,05		3,04		13,60	
CZ081	Moravskoslezský kraj	12,70	(10.)	14,08	(3.)	12,05	(7.)	3,04	(6.)	13,60	(4.)

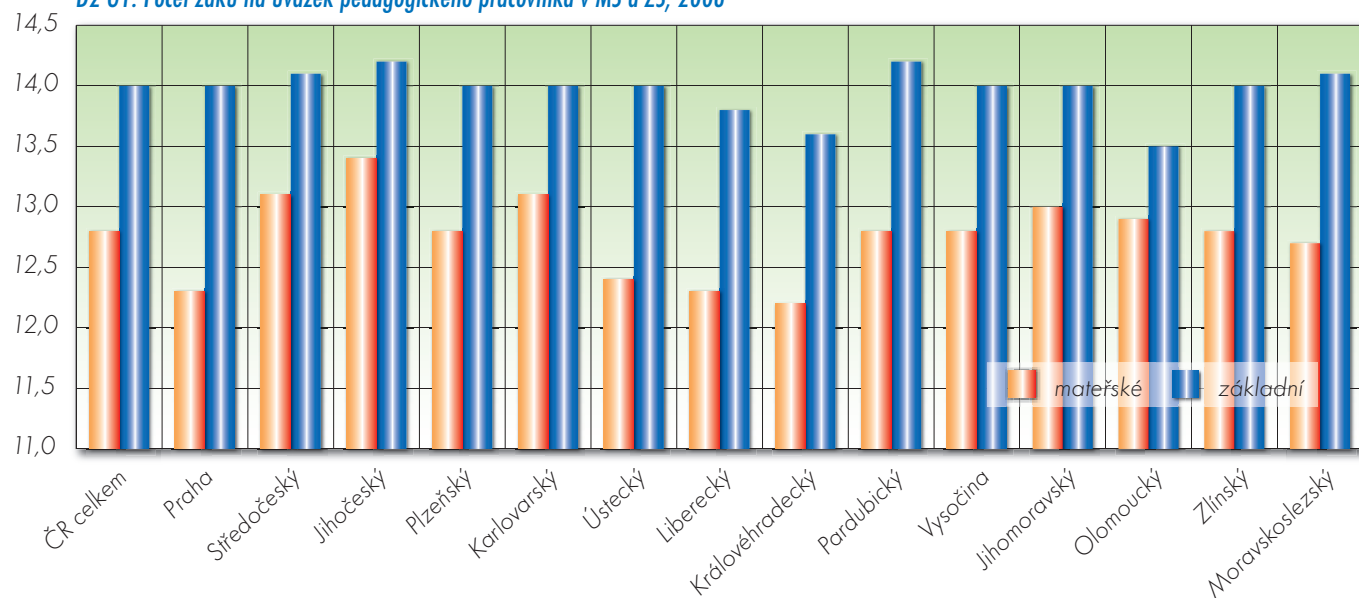

a ne odděleně na jednotlivých typech středních škol, jak tomu bylo v minulosti.

Značný rozdíl mezi jednotlivými kraji byl zaznamenán na úrovni vyšších odborných škol. Hodnoty ukazatele se pohybují v rozmezí 9,8 studenta na učitele v Karlovarském kraji až 16,7 studenta

na učitele v Pardubickém kraji. I zde za hlavní důvod většího rozdílu mezi jednotlivými kraji lze považovat oborovou různorodost jednotlivých škol a s tím spojenou rozdílnou personální náročnost jednotlivých oborů.

D2 G1: Počet žáků na úvazek pedagogického pracovníka v MŠ a ZŠ, 2006

D2 G2: Počet žáků na úvazek pedagogického pracovníka na SŠ a VOŠ, 2006

